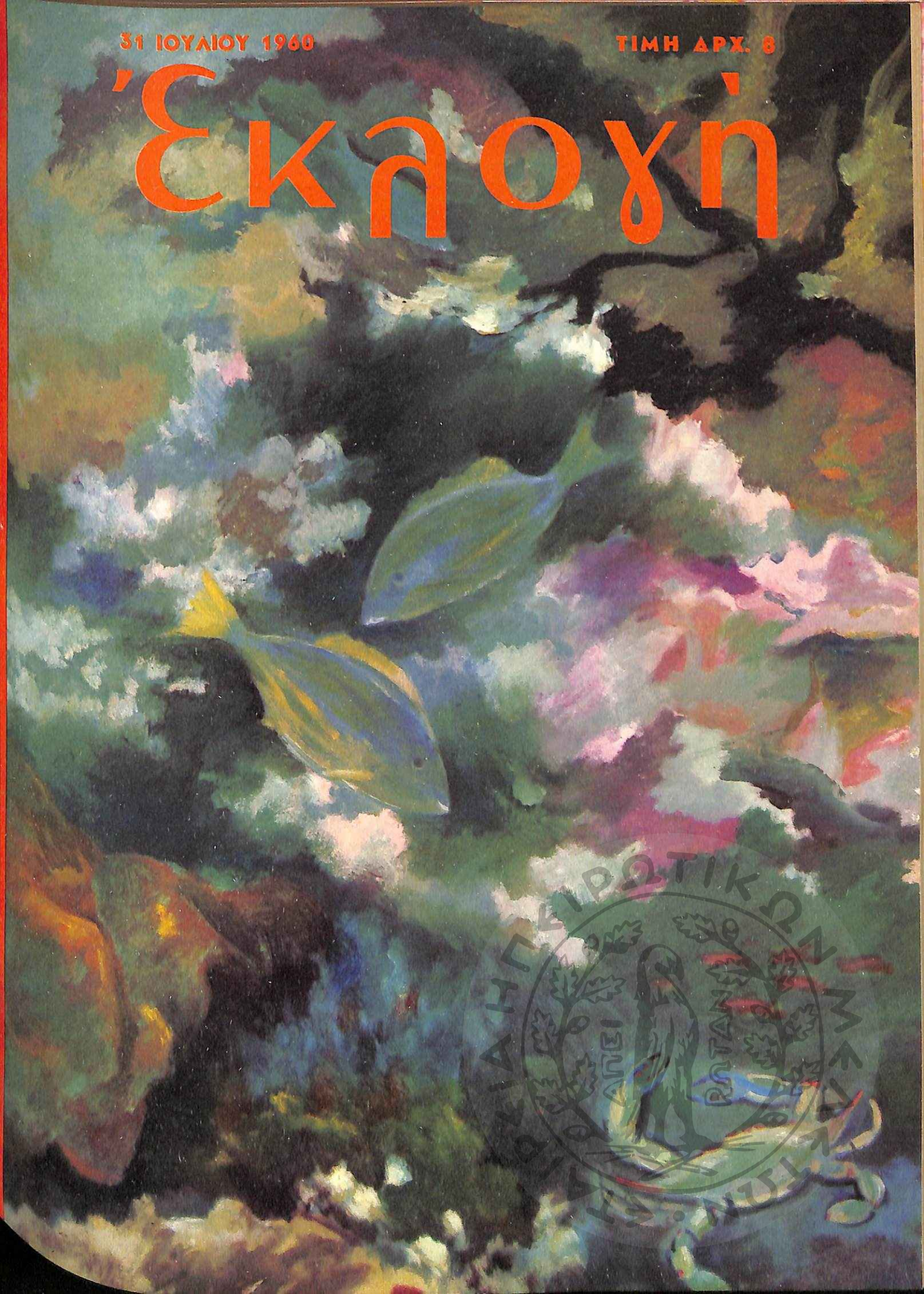

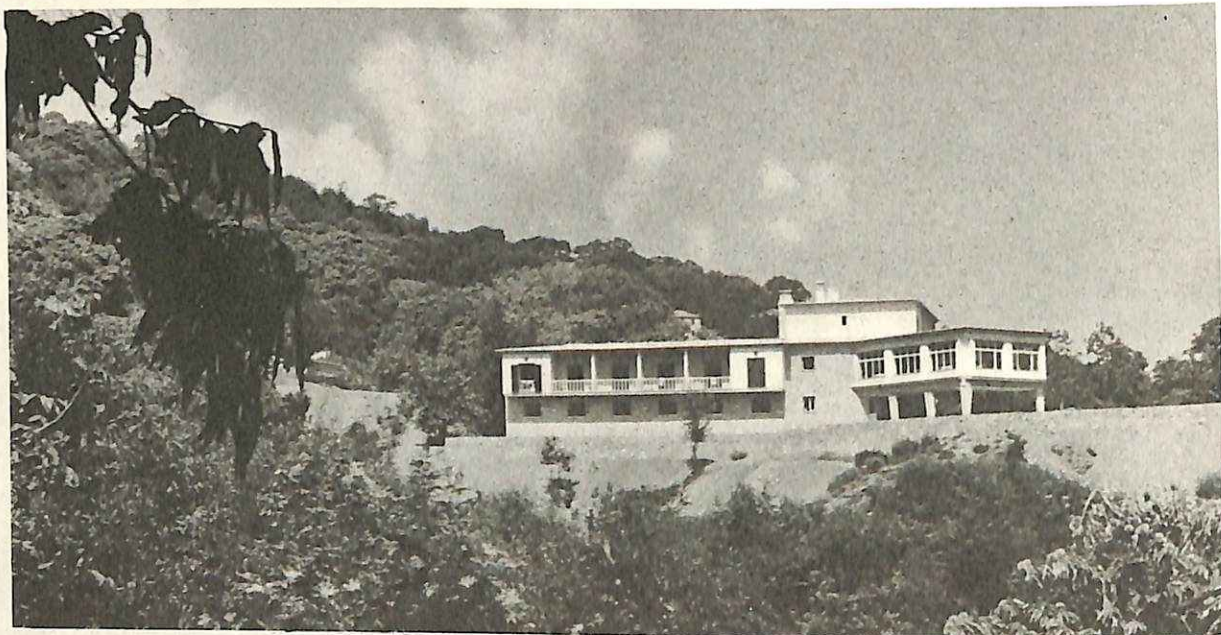
31 ΙΟΥΛΙΟΥ 1960

ΤΙΜΗ ΔΡΧ. 8

Ἑκαστὴ

ΤΣΑΓΚΑΡΑΔΑ

Ξενοδοχείον « Κένταυρος »
Τσαγκαράδα Πηλίου

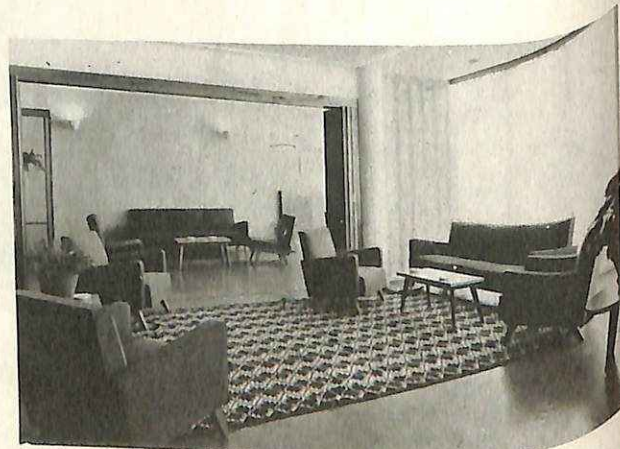
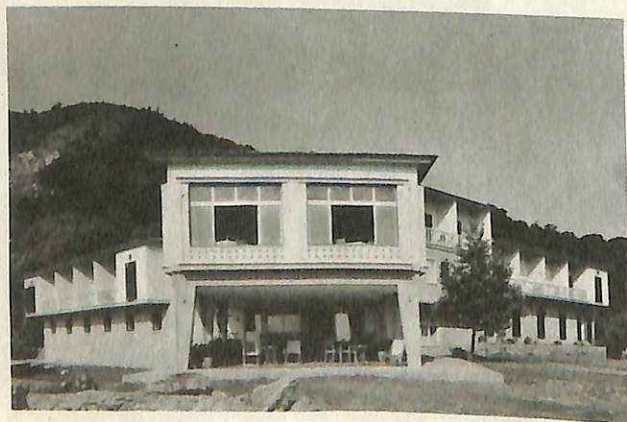
Αρχιτέκτων : Χ. Σφαέλλος
Φωτ. : Δ. Χαρισιάδη

ΤΟ ΞΑΚΟΥΣΤΟ ΓΙΑ ΤΙΣ ΟΜΟΡΦΙΕΣ ΤΟΥ ΚΑΙ ΤΗ ΓΑΛΗΝΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΒΟΥΝΟ

Τò καταπράσινο, με τὰ γάργαρα νερά του, τούς θρύλους του, τὰ λουλούδια, τὰ φρούτα του, τὰ δάση του, τὰ χωριά του, πού μοιάζουν σαν ζωγραφιστά. Τò βουνό με τήν εξάισια θέα από τὰ ὕψη του ἐκεῖνα πρὸς τὴ γαλάζια τὴ θάλασσα καὶ τὰ ἀσημένια τ' ἀκρογιάλια του.

ΤΟ ΠΗΛΙΟ

Σὰς προσκαλεῖ νὰ περάσετε στὶς δροσιές του τὶς διακοπές καὶ τὸ καλοκαίρι σας στὰ φιλόξενα χωριά του, καὶ νὰ χαρῆτε τὸ ὀλοκαίνουργιο ξενοδοχεῖο του, τὸν «**KENTAUPO**» φωλιασμένο μέσα στὶς καστανιές καὶ στὶς φτέρες, στὴν ὁμορφὴ τὴν Τσαγκαράδα.

Γιὰ τὸ ξενοδοχεῖο «**KENTAUPOΣ**» (Δευτέρας Τάξεως), πὺλ λειτουργεῖ ὑπὸ τὴν αὐτεπιστασίαν τοῦ Ε.Ο.Τ., ζητήσατε πληροφορίες ἀπὸ τὴν Διεύθυνση Ἑκμεταλλεύσεως Ξενοδοχείων, τοῦ Ἑλληνικοῦ Ὁργανισμοῦ Τουρισμοῦ, Τηλέφ. 23-111 Ἑσωτερ. 23.

Ἑκλογὴ

Τόμος ΙΣΤ' Τεύχος 186
31 ΙΟΥΛΙΟΥ 1960

Ἀρθρα

- 17 ΒΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
Jean Rostand
- 26 ΤΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ ΕΡΧΕΤΑΙ ΚΟΝΤΑ ΜΑΣ *Léon Boussard*
- 32 ΠΟΡΤΡΑΙΤΟ ΤΟΥ ΠΛΑΤΩΝΑ
Jean Guilton
- 36 ΣΤΙΣ ΑΒΥΣΣΟΥΣ ΤΩΝ ΒΥΘΩΝ
Don Walsh
- 38 ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ «ΝΕΟΤΗΣ»
J. P. Girint
- 55 ΣΟΔΟΜΑ ΚΑΙ ΓΟΜΟΡΡΑ
Keith Cronshaw

Διηγήματα

- 20 ΠΑΡΑΛΗΠΤΗΣ ΑΓΝΩΣΤΟΣ
Kressman Taylor
- 40 Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΝΟΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ
William Irish
- 48 Η ΕΒΔΟΜΗ ΣΤΟΑ
Mordecai Roshwald
(Μυθιστόρημα, στ' συνέχεια)

Ποιήματα

- 19 ΚΥΡΙΑΚΗ *Eduardo Carranza*
- 37 ΑΓΑΠΗΜΕΝΗ... *Paul Eluard*
- 42 ΤΑ ΧΑΣΑΜΕ ΟΛΑ *Ἀσπια Γουσίον*
- 49 ΕΙΝΑΙ ΦΟΡΕΣ ΠΟΥ ΝΙΩΘΩ ΣΑΝ ΑΕΤΟΣ *Νέγκικο Spiritual*

Κριτική

- 9 Η ΠΑΡΑΚΜΗ ΜΙΑΣ ΙΠΠΟΔΡΟΜΙΑΣ *Τσίλια*
- 10 ΤΟ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ *Ἀλ. Πιζάνης*
- 56 ΜΟΥΣΙΚΗ ΤΟΥ ΘΙΒΕΤ
- 58 ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΕΣ ΡΙΖΕΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ *Κ. Ι. Δεδόπουλος*
- 60 ΘΕΑΤΡΟ Σταύρος Ἀλεξάνδρου

Διάφορα

- 2 ΑΘΗΝΑΪΚΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ
- 13 ΜΙΚΡΑ ΧΡΟΝΙΚΑ
- 29 Η ΤΕΧΝΗ ΝΑ ΚΑΝΕΤΕ ΤΟΥΣ ΑΛΛΟΥΣ ΝΑ ΜΙΛΟΥΝ
Pierre Daninos
- 35 «ΕΝΑ ΑΝΤΙΟ ΑΠΟ ΤΟΝ ΝΤΕ ΓΚΩΛ» *Art Buchwald*
- 47 ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΘΕΑΤΡΑ *Μποστ.*
- 61 ΝΕΑ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΑ

Σταυρόλεξο 8, Ἀλληλογραφία 11, Σημεῖα καὶ Τέρατα 53, Σκάκι 60, Διαγωνισμός 62, Λύσεις 63

ΕΞΤΡΑ (8 σελίδες)

Τὸ ἐξώφυλλο μετ' : «Βυθός», ἐλαιογραφία τοῦ Ἀ. Βασιλειώτη.

Τὸ φῶς
μπαίνει διακριτικά
στὸ σπῖτι σας
μέσα ἀπὸ βουαλάζ
STOFFELS

S7/2

Ἑλβετικά σὲν ἐξαιρετικῆς ἀντοχῆς. Δὲν κιτρινίζουν καὶ δὲν καίγονται ἀπὸ τὸν ἥλιο. Ταίριαζουν σὲ κάθε σπῖτι, σὲ κάθε ἐπίπλωσι. **STOFFELS**, τὸ ἀνώτερο ἐλβετικὸ βουαλάζ.

Ζητήστε ἐπιμόνως νὰ σὰς δείξουν στὴν οὐχία τὸ σήμα : «ΨΑΡΑΚΙ»

ΑΘΗΝΑΪΚΟ

ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΑΘΗΝΩΝ

(Θέατρο 'Ηρώδου του 'Αττικού)

Θέατρο

ΦΟΙΝΙΣΙΣΣΕΣ - του Ευριπίδου. Μετάφραση Γ. Σπατάλα, σκηνοθεσία Α. Μινωτή, σκηνικά Κλ. Κλώνη, κοστούμια Α. Φωκά, μουσική Μ. Θεοδωράκη και χορογραφίες Μ. Χόρς. Πρωταγωνιστούν οι: Κ. Παζιού, Α. Συνοδινού, Α. Μινωτής, Θ. Κωτσόπουλος, Γ. 'Αποστολίδης, Σ. Βόκοβιτς, Α. Δελγιάννης, Ν. Καζής, Α. Καλλέργης, Β. Κανάκης, Θ. Λειβαδίτης. (2, 3, 4 Αυγούστου, 8.30 μ.μ.).

ΗΡΑΚΛΗΣ ΜΑΙΝΟΜΕΝΟΣ - του Ευριπίδου. Μετάφραση Λεκατσά, σκηνοθεσία Τ. Μουζενή, σκηνικά Κλ. Κλώνη, κοστούμια Α. Φωκά, χορογραφίες Τ. Βαρούτη, μουσική Γ. Σισιλιάνου. Πρωταγωνιστούν οι: Θ. Κωτσόπουλος, Στ. Βόκοβιτς, Ν. Καζής, Α. Καλλέργης, Β. Κανάκης, Π. Καπιταίνης, Γ. Μανιάρης, Α. Νεφεδάκης, Κ. Παναγιώτου. (5, 6, 7 Αυγούστου, 8.30 μ.μ.).

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ ΕΝ ΤΑΥΡΟΙΣ - του Ευριπίδου. Μετάφραση 'Απ. Μελαχρονίου, σκηνοθετική επιμέλεια Θ. Κωτσόπουλου, σκηνικά Κλ. Κλώνη, κοστούμια Α. Φωκά, χορογραφίες Μ. Γεωργιάδα, μουσική Γ. Σισιλιάνου. Πρωταγωνιστούν οι: 'Αννα Συνοδινού, Θ. Κωτσόπουλος, Β. Κανάκης, Στ. Βόκοβιτς, Γ. Μανιάρης, Ν. Καζής, Κ. Παναγιώτου. (13, 14 Αυγούστου, 8.30 μ.μ.).

(Πληροφορίες, εισιτήρια στο Γραφείο Πληροφοριών, 'Αμερικής και Πανεπιστημίου.)

Χορός

«ΛΑ-Ι-ΚΑ ΜΠΑΛΛΕΤΑ» - της Ντόρας Στράτου. Χορεύουν χορούς από όλα τα μέρη της Ελλάδας. Συμπράττουν διάφοροι δμῶλοι λαϊκών χορευτών. Καλλιτεχνική διεύθυνση Φ. 'Ανγκεγιαννάκη, σκηνικά Μιγάδη, κοστούμια Γιάννη Τσαρούχη και διδασκαλία χορών Καίτης Καρμυλά. ('Αρχαίο Θέατρο Πειραιώς, Φιλελλήνων 38, Πασαλιμάνι. Καθημερινώς 9.30 μ.μ. Τιμή εισιτηρίου δοχ. 10. Εισιτήρια πωλούνται και στην 'Αθήνα, Πραξίτιδους 5, Α' δρόμος, τηλ. 32-612).

«ΑΜΕΡΙΚΑΝ ΜΠΑΛΛΕΤ ΘΙΑΤΕΡ» 16 Αυγούστου: «Κοντσέρτο του Σοπέν». Μουσική Σοπέν, χορογραφία Ουίλλιαμ Ντόλλα, Μεγάλο Ρας δε δευ από τον 'Εκαρνο-θραύστη. Μουσική Πήτερ Τσιτκόφσκι, χορογραφία Λεβ 'Ιβάνοφ. «Η μονομαχία». Μουσική Ραφαέλο Ντε Μπάνφλντ, χορογραφία Ουίλλιαμ Ντόλλα και ένδυμασιες Ζωφς Βάκκεβιτς. «Η κυρά της θάλασσας», από το θεατρικό έργο του 'Ιψεν.

17 Αυγούστου: «Συμφωνία». Μουσική Σοπέν. «Ο κήπος με τις παχαλιές». Μπαλέτο σε μία πράξη. Μουσική Ernest Shausson. «Ο μαύρος κύκνος», από τη 'Αλμην των κύκνων. Μουσική Τσιτκόφσκι. «Θέμα και παραλλαγές». Μουσική Τσιτκόφσκι. 18 Αυγούστου: «Θέμα και παραλλαγές», «Ο κήπος με τις παχαλιές». Ντουέτο. «Μαύρος κύκνος», «Η κυρά της θάλασσας». (Εισιτήρια πωλούνται στα ταμεία του θεατρου «ΡΕΞ», 9 π.μ. - 1.30 μ.μ., και το απόγευμα της Δευτέρας, από 7 μ.μ., στο 'Ωδείο 'Ηρώδου του 'Αττικού.)

Μουσική

ΣΥΜΦΩΝΙΚΗ ΣΥΝΑΥΛΙΑ ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΟΡΧΗΣΤΡΑΣ ΑΘΗΝΩΝ - Έργα: Λόγγριν (Πρελούδιο της Γ' πράξης) του Βάγκνερ, «Κυρά Φροσύνη» (ντεμέντο) του Γ. Σικάλντο, Κοντσέρτο για πιάνο και ορχήστρα αρ. 4 σε Σολ μείζονα έργον 58. 'Ος Μπετόβεν, Συμφωνία αρ. 4 σε Μι ελάσσον.

ΤΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ

31 ΙΟΥΛ. - 13 ΑΥΓ.

Κ	Δ	Τ	Τ	Π	Π	Σ
31	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13

- 1 'Ελβετία, έπέτειος της Pacte Générale.
- 10 'Εθνική έορτή της Δημοκρατίας του 'Ισημερινού.

Έκδοξη

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΣΚΡΑΤΟΥΣ 57 - ΤΗΛ. 527.081

ΕΚΔΟΣΙΣ: Ε. Γ. ΒΛΑΧΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ: Α. ΠΡΕΒΕΛΑΚΗΕΚΤΥΠΩΣΙΣ: ΓΡΑΦΙΚΑΙ ΤΕΧΝΑΙ Ι. ΜΑΚΡΗΣ
ΠΑΤΑΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ 44
Δ/ΝΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ: Ν. ΚΟΝΤΟΡΟΣ, Μ.ΑΣΙΑΣ 1

Γενικά τα αθηναϊκά θέατρα άρχουν τη Δευτέρα. 'Επίσης, επειδή είναι ένδεχόμενο ωρισμένα θέατρα να αλλάξουν πρόγραμμα έν τώ μεταξύ, καλό είναι το κοινό να έπιβεβαιώνη τον άνωτέρω πίνακα παρακολουθώντας τον ή μερησιο τύπο.

να, έργον 98 του Μπράμς. Διευθυντής δοχή-δρέας Παρίδης. Σολίστ: 'Εορκίος Σέρινγκ. 'Αλντο Ταϊκχόλνι (πιάνο). (Θέατρο 'Ηρώδου του 'Αττικού, 1 Αυγούστου.)

ΣΥΜΦΩΝΙΚΗ ΣΥΝΑΥΛΙΑ ΤΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΟΡΧΗΣΤΡΑΣ ΑΘΗΝΩΝ. - Έργα: «Κορολιανός», εισαγωγή, έργον 62, του Μπετόβεν, Κοντσέρτο για βιολι και ορχήστρα σε Ρε μείζονα, έργον 77, του Μπράμς, ή «Συμφωνία της λεβεντιάς», του Μ. Καλομοισή. Συμμετέχει ή Χορωδία της 'Εθνικής Αυτοδρέας Παρίδης. Διευθυντής δοχήστρας: 'Ανδρέας Παρίδης. Σολίστ: 'Εορκίος Σέρινγκ. (Θέατρο 'Ηρώδου του 'Αττικού, 8 Αυγούστου.)

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ

ΘΕΑΤΡΑ

ΤΑ ΔΕΝΤΡΑ ΠΕΘΑΙΝΟΥΝ ΟΡΘΙΑ - του 'Αλ. Κασόνα, σε μετάφραση 'Ιουλίας 'Ια-τροίδη. Σκηνοθεσία Βασίλη Διαμαντόπουλου και σκηνικά Έυαγ. 'Ολυμπίου. Πρωταγωνιστούν οι: Μ. 'Αλκαίου, Β. Διαμαντόπουλος, Σ. Καλογεροπούλου, Π. Φυσσούν. (Θερινό «Νέο θέατρο», Πατησίων 91, τηλ. 815.386. 'Απογ. 6.30 μ.μ., βραδ. 9.30 μ.μ.).

Η ΔΙΚΗ ΤΗΣ ΜΑΙΡΗΣ ΝΤΑΝΚΑΝ - του Δ. Γιε, σε μετάφραση Γ. Μπούρλου. Σκηνοθεσία Τ. Φαριμάκη και σκηνογραφία 'Ασ. Πο-ντικοπούλου. Παίζουν οι: Μαίρη Χρονοπούλου, Λιάκος Χριστογιαννόπουλος, Δ. Κου-λός, Θάνας Μυλωνάς, Μ. Φωκά, Τίτικα Γε-ωργίου, Τρύφων Καρατζάς, Νέλλη Παπα-Γιάννης Γεωργιάδης και 20 άλλοι ήθοιοι. (Παίζεται από 28 'Ιουλίου στο θέατρο «Α. Ονύσιας», 'Αμερικής 10, τηλ. 22-612. 'Απογ. 6.30 μ.μ., βραδ. 9.30 μ.μ.).

ΠΑΤΟΥΧΑΣ - έλεύθερη διασκευή για το θέ-ατρο του 'Αγγ. Νίκα, από το πεζογράφημα του 'Ιωάννη Κονδυλάκη. Σκηνοθεσία Τ. Κα-ρούσου, σκηνικά και κοστούμια Γιώργου 'Α-νιογιάννη, χορογραφίες Νέλλης Δημόγλου, μουσική Γ. Μαροπούλου. Πρωταγωνιστούν οι: Μάκος Κατοράκης, Τζ. Καρούσο-υ, Λία Λιδικού, Κλ. Σκουλούδη και άλλοι ή-θοιοι του 'Ελληνικού Λαϊκού Θεάτρου. (Παίζεται από 21 'Ιουνίου στο «'Αλσος» Παύλου Πεδίου 'Αρεως, τηλ. 814-034. Τι-μὴ πωλούνται εισιτήρια στο ταμείο του θεάτρου «Κοτοπούλη» τηλ. 614-596. 'Α-πογευματινή 6.30 μ.μ., βραδυνή 9.30 μ.μ.).

ΤΡΙΑΝΤΑ ΔΕΥΤΕΡΟΛΕΠΤΑ ΕΡΩΤΑ - του 'Αλντο Μπενεντέτι. Σκηνοθεσία Μάριου Πλωρίτη, σκηνικά Γ. 'Ανιογιάννη. Πρω-ταγωνιστούν οι: Κατερίνα, Λάμπρος Κων-σταντάρας, Χο. Τσαγανέας, 'Ηλίας Στρε-τίου κ.ά. (Παίζεται από 10 'Ιουνίου στο θέατρο «Κατερίνα», Γ' Σεπτεμβρίου 102, τηλέφ. 811-462. 'Απογ. 6.30 μ.μ., βραδ. 9.30 μ.μ.).

ΣΟΝΑΤΑ ΤΟΥ ΔΙΑΒΟΛΟΥ - του Γιώργου Βίκα, σκηνογραφίες 'Αλέκου Μουστ. Πρω-ταγωνιστούν οι: 'Ιορδ. Μαρίνος, Γ. Μι-λόπουλος, Γο. Βαφιάς, Σούλα 'Αθανασιά-δου, Λιάνα Μιχαήλ, Πόπη Μέγκουλα, Χο. Κα-τασιγιάννης, 'Ελένη Μαρίνου, Τ. Κασα-λιεράτος, Χο. Μπουμπουκής, 'Ανδρ. Βεν-τουράτος. (Παίζεται από 16 'Ιουλίου στο θέατρο «'Αστυνομική 'Αύλας», πρώην 'Ασ-τυνομόπουλου, Ν. Νικοδήμου 3, τηλ. 26-246. 'Απογ. 6.30 μ.μ., βραδ. 9.30 μ.μ.).

Η ΤΥΧΗ ΤΗΣ ΜΑΡΟΥΛΑΣ - του Δ. Κοσ-μηλά, σε διασκευή Δ. Γιαννουκάκη, σκηνο-θεσία Κωστή Λειβαδέα και σκηνικά - Κ. Στουμια Ε. Σολωμονίδη. Παίζουν οι: Κ. 'Αναλυτή, Κ. Λειβαδέας, Α. Παίτη, Ν. Βα-νίος, Κ. Ρηγάπουλος και άλλοι ήθοιοι της 'Νέας Σκηνής». (Παίζεται από 3 'Αυ-γούστου στο θέατρο «'Εθνικό Κήπου», Λεω-φόρος 'Αμαλίας 1, τηλ. 32-142. 'Απογ. 6.45 μ.μ., βραδ. 9.45 μ.μ.).

ΝΑΣΤΡΕΝΤΙΝ ΧΟΤΖΑΣ - του Γεο. Στα-ρού, από το διδίο του Λεωνίδα Σολωμού. Σκηνοθεσία Μήτσου Λυγίτου και σκηνο-γραφίες - κοστούμια Μ. 'Αγγελόπουλου. Παί-ζουν οι: Ν. Χατζίσκος, Χο. Σούδα, Δάνης, Πρωτοπαπιάς, Σ. Στρατηγός, 'Αννα Φω-σούν, Γ. Μετσόης, Α. Προύσαλης, Κ. Νάδς, Ρώης, Κονταρίνης. (Κηποθέατρο Ν. Χα-τίου, Μανουοματσίον 26, τηλ. 819-799. 'Απογ. 6.30 μ.μ., βραδ. 9.30 μ.μ.).

ΛΑΟΣ ΚΑΙ ΑΡΙΣΤΟΚΡΑΤΙΑ - του Θ. Συναδινού, με σκηνικά Α. Χατζηγεωργίου από τον θίασο των «Νέων Καλλιτεχνών». Παίζουν οι: Α. Παγκάλου, Π. Φυσιού, Γ. Καλλιγεράκη, Μ. Σακελλάριος, Γ. Φάριος.

ΑΘΗΝΑΪΚΟ
ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ

Π. 'Ιωαννίδης. Την Τετάρτη, Πέμπτη, Σάβ-δατο και Κυριακή άπογευματινές παραστά-σεις με ελληνικές και ξένες κωμωδίες. (Παίζεται στο θέατρο «'Ελληνικός», πρώην «Ραντάς», Λεωφόρος 'Αλεξάνδρας 128, τηλ. 33-368. 'Απογ. 8 μ.μ., βραδ. 10 μ.μ.).

Η ΔΕΣΠΟΙΝΙΣ ΣΟΥΖΥ - του Λουί Βερνέγ. Σκηνοθεσία Κωστή Μιχαηλίδη και σκηνο-γραφία Μαριλένας 'Αραβαντινού. Πρωταγω-νιστούν οι: Μαίρη 'Αρώνη, Μίρης Φωτό-πουλος, 'Ανδρέας Φιλίππιδης, Λίλη Παπα-γιάννη και 'Αλίκη Ζαβερδινού. («'Ακροπόλ», 'Ιπποκράτους 9, τηλ. 614-481. 'Απογ. 6.30 μ.μ., βραδ. 9.30 μ.μ.).

ΔΕΚΑ ΜΕΡΕΣ ΣΤΟ ΠΑΡΙΣΙ - των Ν. Τσι-φόρου - Πολ. Βασιλειάδη. Σκηνοθεσία Ν. Τσιφόρου και σκηνικά Ι. Στεφανέλλη. Πρω-ταγωνιστούν οι: Δάφνη Σκούρα, Μάρω Κον-τού, Νίκος Στανιρίδης και Διονύσης Παπα-γιαννόπουλος. (Παίζεται από 26 Μαΐου στο θέατρο «Σμαρτζή», Καραίου 1, τηλ. 524-755. 'Απογ. 6.30 μ.μ., βραδ. 9.30 μ.μ.).

ΦΟΥΡΤΟΥΝΕΣ ΚΑΙ ΜΠΟΥΝΑΤΣΕΣ - των Δ. Τσιφόρου και Στέφανου Φωτιάδη. Σκη-νοθεσία Μήτσου Λυγίτου, σκηνογραφίες και κοστούμια Γιώργου 'Ανιογιάννη. Παί-ζουν οι: Σ. Βέμπο, Χο. Έδνημιου, Μ. Βούλα-ρη, Ν. Σκιαδά, Ν. Κούρκουλος, Μ. Παπαδά-κης, Δ. Ράη, Α. 'Αδδής. (Παίζεται στο θέ-ατρο «Βέμπο», Καραίου 18, τηλ. 523-453. 'Απογ. 6.30 μ.μ., βραδ. 9.30 μ.μ.).

'Επιθεωρήσεις

ΑΠ' ΤΗΝ ΚΑΛΗ ΚΙ ΑΠ' ΤΗΝ ΑΝΑΠΟΔΗ - των Δ. Τσιφόρου - Δ. Βασιλειάδη. Σκηνο-θεσία Δ. Τσιφόρου, μουσική Β. Λυκιαρδό-πουλου, σκηνικά Β. Περακάκη, κοστούμια Γ. Βέμπο. Παίζουν οι: 'Αννα Καλουτά, 'Ορέ-στης Μακρής, Μαρίκα Νέξρο, Μαρίκα Κοε-λάγια, Γ. Γαβριηλίδης, Φ. Μαγέλλης, Μ. Με-λάγας, Ντενόνγας. (Παίζεται από τις 24 Μαΐου στο θέατρο «Περσέας», 'Οδούσεως 2, τηλ. 529-730. 'Απογ. 6.45 μ.μ., βραδ. 9.45 μ.μ.).

ΦΕΡΡΥ - ΜΠΩΤ - επιθεώρηση των Νικολά-δη - Οικονομίδη - Λυμπεροπούλου - Μι-χαηλίδη. Σκηνοθεσία 'Απ. Γαβριηλίδη. Μου-σική Γ. Μουζάκη και σκηνικά Μ. 'Αγγελό-στος. Πρωταγωνιστούν οι: Κ. Χατζηχρή-στους, Ρένα Ντόο, Κ. Μελίνα, 'Αλέκος Λειβαδίτης, Κ. Δούκας, Κ. Ντιριντάνα. (Θέατρο το μπαλέτο «Τζόνσον Γκέρλε», 'Απογ. 6.30 μ.μ., βραδ. 9.30 μ.μ.).

ΚΑΘΕ ΚΑΡΥΔΙΑΣ ΚΑΡΥΔΙ - του Γιώργου Γιαννουκάπουλου. Μουσική Ζακ 'Ιακωβίδη, σκηνοθεσία - χορογραφίες Γιάννη Φλερύ, σκηνικά Γ. Στεφανέλλη και κοστούμια Σκα-λοπούλου. Ζ. Σαπουντζάκη, Β. Αδωνίτης, 'Εύδης, Ν. Ρίξος, Τ. Μηλιάδης. Χο-τό μπαλέτο τους. Τραγουδούν ή Ν. Κων-σταντινού, ή Φώτης Δήμας και τό-ζεται από 3 'Ιουνίου στο «Μετροπολίταν», Λεωφόρος 'Αλεξάνδρας 16, τηλέφ. 810. 966. 'Απογ. 6.45 μ.μ., βραδ. 9.45 μ.μ.).

Ο ΜΠΑΡΜΠΑ ΜΥΤΟΥΣΗΣ - θερινές παρα-στάσεις, με νέο πρόγραμμα. Κάθε Πέμπτη 6.30 μ.μ. στην «'Αριάν» Γλυφάδας.

ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ - Παίζει ή παρακωστοπαί-ξης Μιχόπουλος. Τετάρτη και Κυριακή Κου-λοθέατρο. «Ματίνα» (Πλατεία 'Αγίας Βαρ-βάρας, Καλλιθέα. Κάθε βράδυ 8.15 μ.μ.).

Ναί!
Τα άρώματα
ταιριάζουν
με τα χρώματα...

Διαλέξτε με προσοχή το άρωμά σας.
Είναι ή έκφρασις της προσωπικότητός σας.

Λεϊλά
Λιαρίς
Μανόμα
Μυρτώ

ή λοσιόν για μαύρα μαλλιά, σκού-ρα έπιδερμίδα, βαθύχρωμα μάτια.
ή διακριτική, φίνα λοσιόν της ξανθής όμορφιάς.
ή λοσιόν για το σταρένιο δέρμα και τα καστανά μαλλιά...
ή κολώνια για όλους τους τύπους της γυναικείας όμορφιάς.

ΦΑΡΜΑΚΕΙΑ

Π. Α. ΜΑΡΙΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΩΝ.ΠΑΤΗΣΙΩΝ-ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ

Ι. Π. ΜΑΡΙΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΚΑΝΑΡΗ 20 - ΚΟΛΩΝΑΚΙ

ΑΘΗΝΑΪΚΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

Ομαδικές

ΔΙΑΣΗΜΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΖΩΓΡΑΦΟΙ - (Παρθένος, Δύτης, Γαλάνης, Μαλέας, Βολονάκης, Γερμενής, Όθωνος, Γεωργιάδης, Μπισκίνης, Οικονόμου, Γιατρός, Τζακωβίδης). Μόνιμη έκθεση, Γκαλερί 'Ηλιάδης', Ακαδημίας 29, 9 π.μ. - 2 μ.μ. και 5 - 9 μ.μ. Κυριακή κλειστά).

ΔΙΑΚΟΣΜΗΤΙΚΑ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ ΤΕΧΝΗΣ - Με συμμετοχή των καλλιτεχνών: 'Απέρης, Χουτοπούλου (Γλυτική), Γαίτη, Κοντοπούλου, Κυριάκη, Μαργαροπούλου, Μητράκη, Οικονομίδου, Πολυχρονιάδου, Σπυροπούλου, Χουτοπούλου (Ζωγραφική), 'Αντωνιάδου - Βασιζή (Μινιατούρες), Βαλαμάνη, Κώστα, Πολυχρονιάδου (Κεραμική), 'Ορφανού (Ψηφιδωτά), Δημακοπούλου (Μαζέτες διακοσμήσεως), Πλακιάδης (Μεταξοτυπίες). (Γκαλερί 'Εκείνες Μορφές', Βαλαωρίτου 3α, 10 π.μ. - 1 μ.μ. και 5 - 9 μ.μ. Κυριακή απόγευμα κλειστά).

ΑΓΓΕΙΟΠΛΑΣΤΙΚΗ - ΚΕΡΑΜΕΙΚΗ - 'Η τοπική επιτροπή τουρισμού 'Αμφορεύων δι-οργανώνει έκθεση αγγειοπλαστικής και κεραμικής. Θα λάβουν μέρος όλα τα ειδικά εργαστήρια 'Αμφορεύων. 'Ο 'Εθνικός 'Οργανισμός 'Ελληνικής Χειροτεχνίας άλλοθε-τεί τρία χρηματικά βραβεία από 5.000, 3.000, 2.000 δρχ. (6 - 28 Αυγούστου).

ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΤΥΦΛΩΝ - 'Ο 'Εθνικός Τυφλών, ή 'Αγροτική και Τεχνική Σχολή Τυφλών, ή 'Εστία 'Αποκαταστάσεως Τυφλών και 'Ο 'Οίκος Τυφλών, εκθέτουν ύφαστά, πλε-κτά κ.ά. 'Υποκατάτους 32, 6 - 9 μ.μ., επίδοξοι ελεύθεροι).

ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ ΒΡΑΒΕΙΩΝ

(Μέσω του 'Εθνικού 'Ιδρύματος Ραδιοφωνίας)

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΣΥΝΘΕΣΕΙΣ α) 'Έργα για συμφωνική ορχήστρα. β) Κοντσέρτα (για πιάνο ή βιολί ή βιολοντσέλλο). γ) 'Έργα Μουσικής Δωματίου (Κουαρτέτο έγχορδων). Θα απονεμηθούν 6 βραβεία συνολικά, σε δυο έργα από κάθε κατηγορία: α) Συμφωνικών έργων: Α' βραβείο (Προέδρου Κυβερνήσεως), δρχ. 35.000. Β' βραβείο δρχ. 20.000. β) Κοντσέρτα: Α' βραβείο δρχ. 30.000 ('Ελληνικού 'Οργανισμού Τουρισμού), Β' δρχ. 18.000. γ) 'Έργα Μουσικής Δωματίου: Α' δρχ. 15.000, Β' δρχ. 9.000. Οι συνθέσεις που θα βραβευθούν θα εκτελεσθούν στα πλαίσια του Φεστιβάλ 'Αθηνών 1961, από την Συμφωνική 'Ορχήστρα του Ε.Ι.Ρ., θα ηχογραφηθούν και θα μεταδο-θούν και σε ειδικά προγράμματα των ελλη-νικών και πολλών ξένων ραδιοφωνικών στα-θμών. Προθεσμία υποβολής έργων: 28 Φε-βρουαρίου 1961. Το πλήρες κείμενο των ό-ρων του διαγωνισμού δημοσιεύτηκε στο τεύ-χος του 'Ραδιοπρογράμματος' της 11ης 'Ι-ουνίου. (Ε.Ι.Ρ., Πλατεία Ρηγίλλης).

(Μέσω της 'Ελαιοποιίας 'Εταιρίας 'Αθηνών)

ΛΟΓΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ - 'Η 'Ελαιοποιία 'Εταιρία 'Αθηνών προκηρύσσει διαγω-νισμό για τη συλλογή δημόσιων γλωσσικών υλικού από ιδιώματα και την κοινών διμλου-μένη νέα ελληνική γλώσσα. Μπορούν να λά-βουν μέρος όχι μόνο φιλόλογοι και δασκα-λοι, αλλά όλοι οι λόγοι και οποσδήποτε έγ-γραφοι. Συνιστάται ιδιαίτερα η συλλογή των έξι γλωσσικών μνημείων: 1) Τού λε-κτικού 'Ιδρύματος, ήτοι λέξεις και φρά-σεις από την καθημερινή ομιλία που να ανα-φέρονται στον καθ' όσον δύνανται. 2) Τού το-πωνυμικού, δηλαδή ονόματα ακρωτηρίων, ή-ρων, δονών, ποταμών τοποθεσιών, χωρι-φίων κλπ., καθώς και σχετικές παραδόσεις της δημοτικής τους. 3) Λόγων ή διαλόγων σε συνθήκη, όπως λέγονται από τον λαό. 4) Τεχνικών, βιοτεχνικών και επαγγελματι-κών όρων σχετικών με τα διάφορα επαγγέλ-ματα και κυρίως με την γεωργική, ποιμενική, αλιευτική και ναυτική ζωή. 5) Των σχετικών με το 'Ιδρυμα μνημείων του λόγου (Έγγρα-φα, δημοτικά τραγούδια, παροιμίες, αινι-γματα, εγχές, παραδόσεις, παραμύθια). 6) Της γραμματικής του 'Ιδρύματος (δηλαδή φω-νητικής, τυπικού, παραγωγής, συνθέσεως,

συντάξεως). 7) Γενικώς κάθε μνημείο του λόγου που παρουσιάζει 'Ιδιαίτερο ή φρα-σικό ενδιαφέρον. 'Όλα τα λογογραφικά μνη-μεία πρέπει να καταγράφονται ακριβώς, δ-πως προφέρονται από το λαό. Οι συλλογές πρέπει να υποβληθούν χειρόγραφες ή δακτυ-λογραφημένες προς την 'Ελαιοποιία 'Εταιρία 'Αθηνών (Μέγαρο 'Ακαδημίας 'Αθηνών) μέχρι τέλους Σεπτεμβρίου 1960. Στις δρα-βευθόμενες συλλογές θα απονεμηθούν χρη-ματικά βραβεία.

(Μέσω του 'Ιδρύματος Προστασίας Χανσεν-ικών, 'Ε' Η Θεία Χάρις, 'Αναξαγόρα 11 - 'Αθήναι)

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ ΕΚΛΑΪΚΕΥ-ΤΙΚΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ - Τό 'Ιδρυμα Προστα-σίας Χανσενικών προκηρύσσει διαγωνισμό για το έτος 1960 με θέμα: 'Ε' Κοινωνική 'Αποκατάσταση των Χανσενικών και υπό τους έξι όρους: 1) Οι υποβληόμενες με-λέτες πρέπει να είναι σε γλώσσα απλή και εύληπτη, να μην υπερβαίνουν τις είκοσι (20) δακτυλογραφημένες σελίδες, ούτε να είναι λιγότερες από δεκαπέντε (15). 2) 'Υποβάλλονται τρία αντίγραφα των δοκι-μίων, σε φάκελλο, ανυπόγραφο και χωρίς κανένα σήμα. Τό όνομα και τό λοιπά στοι-χεία ταυτότητας του συγγραφέα περιέχονται σε άλλο φάκελλο, κλειστό, μαζί με μία φρά-ση της προτίμησής του συγγραφέα. 3) Προθεσμία υποβολής των δοκιμίων δρι-ζεται ή 15/12/1960. 4) Από τις μελέτες που θα υποβληθούν θα βραβευθούν δύο με δρχ. δύο χιλιάδες (2.000) ή πρώτη και χίλιες (1.000) ή δεύτερη, θα αποτελούν δε περιουσία του 'Ιδρύματος. 'Η ανακοίνωση των αποτελεσμάτων και ή βράβευση θα γίνη κατά τόν επίσημο έορτα-σμό της 'Ημέρας των Χανσενικών, την τε-λευταία Κυριακή του 'Ιανουαρίου 1961.

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΙ

(Μέσω της 'Ελληνικής Φωτογραφικής 'Εται-ρίας, Βουκουρεστίου 28α, τηλ. 611-485)

INTERNATIONALER PHOTO CLUB SA-LON (Οκτώβριος 1960). Δύο κατηγορίες φωτογραφιών: Μονόχρωμες και έγχρωμες. Θέμα ελεύθερο. Προθεσμία υποβολής μέχρι

ΚΑΘΕ ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΑΝΔΡΑΣ...

Κάθε σύγχρονος άνδρας ξέρει πώς φορώντας ένα άψογο υποκάμισο εξασφα-λίζει την κομψή του εμφάνιση. Τό υποκάμισο καθορίζει την ανδρική καλαισθησία. Τό χρώμα του είναι εκεί-νο που φωτίζει την κάπως μονότονη αν-δρική εμφάνιση και δίνει τη δυνατότη-τα επιτυχημένων συνδυασμών με τό χρώ-μα της γραβάτας, του μαντηλιού ής τσέπης κλπ.

'Ενα υποκάμισο καλής ποιότητας, με δροσερό, μαλακό ύφασμα, που δέν μπαί-νει στο πλύσιμο και συνεπώς δέν χάνει τη φόρμα του, είναι τό ιδεώδες συμπλή-ρωμα της ανδρικής γκαρνταρόμπας. Φροντίζοντας για τό άψογο υποκάμ-ισό σας, βεβαιωθείτε πως είναι από πο-πλίνα Sanforized Πειραϊκής - Πατραϊκής. Λευκά, χρωματιστά ριγέ, με άνεξίτηλα χρώματα, τό υποκάμισο από ποπλίνα Sanforized Πειραϊκής - Πατραϊκής, σε πολλούς τύπους, προσφέρουν στόν άνδρα όλη την κλίμακα της κομψότητας.

της 1ης Σεπτεμβρίου. Διεύθυνσις: Wien 1, Postgasse 7, Austria.

ANNUAL INTERNATIONAL ZOO PHOTO CONTEST - (1 - 31 'Οκτωβρίου 1960). Δύο κατηγορίες φωτογραφιών: Μονόχρωμες και έγχρωμες Slides. Θέμα ώρισμένο. 'Ανε-δικαιώματος συμμετοχής. Προθεσμία υποβο-λής μέχρι της 10ης Σεπτεμβρίου 1960. Δι-εύθυνσις: Chicago Zoological Society, Brook Field, Illinois U.S.A. ή Nocture Camera Club, Chicago, Illinois U.S.A.

1960 NEWCASTLE UPON TYNE INTER-NATIONAL EXHIBITION OF PHOTO-GRAPHY - (Νοέμβριος 1960). Δύο κατη-γορίες φωτογραφιών: Μονόχρωμες και δια-φάνειες. Θέμα ελεύθερο. Δικαίωμα συμμετο-χής ένα δολλάριο υπό κάθε κατηγορία. Προ-θεσμία υποβολής μέχρι 14ης Σεπτεμβρίου. Διεύθυνσις: 47 Newminster Road: Newcastle Upon Tyne, 4 - England.

ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΚΘΕΣΙΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ ΤΗΣ ΣΑΪΓΚΟΝ - (26 'Οκτωβρίου 1960). Οι 'Ελληνες φωτογράφοι, επαγγελματίες ή α-ρασιτέχνες, μπορούν να 'Επικοινωνήσουν ά-μεσώς για να 'Ενημερωθούν στις λεπτομέ-ρειες, γράφοντας στί: Office Culture du Viet Département de L' Information du Viet - Nam ή στί: Πρόξενον κ. Α.Β. David, 3 Rue Vo - Di Maguy - Immeuble Char-tered Bank).

ΥΠΟΤΡΟΦΙΕΣ

ΥΠΟΤΡΟΦΙΕΣ ΓΙΑ ΓΕΡΜΑΝΙΑ - Τό 'Ινστι-τούτο 'Ελκαίτε Μονάχου χορηγεί υποτροφίες διαρκείας ένός έτους σε νέους 'Ελληνες γε-ρανομαθείς, αποφοίτους 'Ανωτάτων Σχολών, οι όποιοι 'Επιθυμούν, μετεκπαιδευόμενοι στη Γερμανία, να γίνουν διδάσκαλοι της γερμα-νικής γλώσσας. Προτιμώνται φιλόλογοι και νικητές ξένων γλωσσών ή διερμηνείς. Οι γνωστές ξένων γλωσσών ή διερμηνείς: 1) 'Επαρκής γνώσις της γερμανικής γλώσσας και γραμματικής, 2) ηλικία μέχρι 30 ετών και 3) διετής διδακτική πείρα. Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν ν' αποσπασθούν για περισσότερες πληροφορίες στί 'Ινστιτούτο 'Ελκαίτε 'Αθηνών (Ομήρου 13), Θεσσαλο-νίκης (Έριου 41) και Πατρών (Κορίνθου 255).

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΣ ΚΑΙ ΕΝΕΤΙΚΟΣ ΟΥΜΑΝΙ-ΣΜΟΣ - 'Ο Δήμος Βενετίας, με συνεργα-σία του Κέντρου Παιδείας και Πολιτισμού του 'Οργανισμού 'Εξόρτιο Τόιν, όργανον της 1ης Σεπτεμβρίου μέχρι της 1ης 'Οκτωβρίου στί νησί Σάν Τζορτζιο Ματίο-ρε μαθήματα και άσκήσεις ύψιλλου μορφω-τικού επιπέδου με θέμα: 'Εδρωατικός και 'Ε-νετικός Ούμανισμός. Οι έγγραφες πού την 1η Σεπτεμβρίου θα διαρκέσουν ως την 1η Σεπτεμβρίου. Θα χορηγηθούν 10 υποτροφίες ύστερα από διαγωνισμό και δάσει τίτλων σπουδών σε όσους υποβάλουν αίτηση μέχρι της 15ης Αυγούστου 1960. (Περαιτέρω πληροφορίες δίδονται από την Γραμματεία του Corso Internazionale d' Alta Cultura, Fondazione Giorgio Cini, Isola di San Gio-rgio Maggiore - Venezia).

ΔΙΑΦΟΡΑ

ΗΧΟΣ ΚΑΙ ΦΩΣ - (Πνύκα). Κείμενο Στ. Μελά, σκηνοθεσία Κ. Κροντηρά, μουσική Π. Πετρίδη και επιμέλεια του θεάματος Άννα 'Αρνώ. Συμμετέχουν οι καλλιτέχνες Σπυροδινού, Δέσπω Διαμαντίδου, Έλένη Κλα-νδάκη, Μαλένα 'Ανουάκη, Πίτσα Κλα-ντίνεα, Μαρία Βράκη, Μάνος Κατράνης, 'Ισοδώρα Μορίδης, Βύρων Παλλής, 'Ισοδώρα Μαρίνος, Ν. Παπακωνσταντίνου κ.ά. Τό θε-άμα περιλαμβάνει, κατά χρονολογική σειρά, τό περιστατικό της Ιστορίας της παροισ-τών 'Αθηνών. (Καθημερινώς τρεις παραστά-σεις. 8.30 μ.μ. στην ελληνική γλώσσα, 9.30 μ.μ. στην αγγλική και 10.30 μ.μ. στην γαλλική). 'Η τιμή των εισιτηρίων γιά 10 και 15 δρχ. και γιά τις ξενόγλωσσες 20 και 30 δρχ. 'Η μετάβαση γίνεται με τό φρε-σάι Θεσίου - Θών. Εισιτήρια ταξιδίου, ξε-νοδοχεία, στί Γραφείο του Ε.Ο.Τ. (2, Λεωφόρου Βενιζέλου 8) και στί ταμεία του θεάματος, στί Πνύκα).

ΑΘΗΝΑΪΚΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ

ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ

(Από τό ενδιαφέροντα προγράμματα που αναγγέλλονται γιά τό δεκαπενθί-μερο 1-14 Αυγούστου)

ΕΘΝΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Θέατρο

ΕΓΓ ΣΚΟΤΩΣΑ ΤΟΝ ΚΟΜΗ - του 'Αλεξ Κόπελ. Μετάφραση - ραδιοφωνική διασκευή Τζένης Βελέντζα. Μουσική επιμέλεια 'Αγ-γυρώς Μεταξά. Ραδιοσκηνοθεσία Μηνά Χρη-στίδη (Τετάρτη 3 Αυγ., 20.35).

ΤΣΙΜΙΣΚΗΣ - του Φώτου Πολίτη. Ραδιο-φωνική διασκευή Τάσου Πατά. Ραδιοσκηνο-θεσία Μήτσου Αυγίζου (Κυριακή 7 Αυγ., 21.15).

ΤΟ ΣΤΡΟΒΙΛΙΣΜΑ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ - του Λέσλι Στήβενς. Μετάφραση - ραδιοφωνική διασκευή Μαρίας Καραπαναγιώτη. Μουσική επιμέλεια Σοφίας Μιχαλίτση. Ραδιοσκηνο-θεσία Γ. Θεοδοσιάδη (Τετάρτη 10 Αυγ., 20.35).

ΛΟΡΔΟΣ ΒΥΡΩΝ - 'Ιστορικό δράμα του 'Αλέκου Λιδωρίκη. Ραδιοφωνική διασκευή Νίκου Σφυρόερα. Μουσική επιμέλεια Σπυ-ρου Σκιαδαρέση. Ραδιοσκηνοθεσία Γ. Θεο-δοσιάδη (Κυριακή 14 Αυγ., 21.15).

Ομιλίες

ΤΟ ΔΙΑΖΥΓΙΟΝ ΩΣ ΗΘΙΚΟΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩ-ΝΙΚΟΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑ - 'Ομιλητάι: 'Ο ύφηγητής του 'Αστικού Δικαίου 'Ιωάννης Δεληγιάννης, ό κ. Ι. Σηροτύρης, ό δικηγό-ρος Κ. Μαρινάκης και άνόνυμος κυρία (Τρι-τη 2 Αυγ., 18.02).

Η ΙΑΤΡΙΚΗ ΤΟΥ ΔΙΑΣΤΗΜΑΤΟΣ - 'Ομι-λητάι οι καθηγητάι της Βιολογίας Θο. Βλη-σίδης, Γ. Πανταζής και ό γραμματέας της 'Ιατροχειρουργικής 'Εταιρίας 'Αθηνών, Ια-τρός Κ. Μουτζιδρόπουλος (Τρίτη 9 Αυγ., 18.02).

ΤΕΧΝΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ - σε συνεργασία με τό 'Αθηναϊκό Τεχνολογικό 'Ινστιτούτο, σε δύο σειρές: α) Γιά τους άγρότες. Δευτέρα και Παρα-σκευή, 20.20 - 20.35. β) Γιά τους Τεχνίτες. Τετάρτη 20.20 - 20.35, με επανάληψη κάθε Σάββατο, την ίδια ώρα.

Μουσική

ΣΥΝΑΥΛΙΑ ΤΗΣ ΣΥΜΦΩΝΙΚΗΣ ΟΡΧΗ-ΣΤΡΑΣ ΤΟΥ Ε.Ι.Ρ. - Διεύθυνει ό 'Αντί-παπαδόπουλος. Σολιστ ό πιανίστας Γ. Παπαδόπουλος. 'Έργα: Μπαράμς, Ξένου, Φράνκ, Γκλίνκα (Πέμπτη 4 Αυγ., 21.15).

ΡΕΣΙΤΑΛ ΒΙΟΛΙΟΥ - του Βύρωνος Κολάση, στί πιάνο ό Γ. Παπαδόπουλος. 'Έργα: Μι-κη Θεοδωράκη, Μπλόκ, Σοστακόβιτς. (Πα-ρασκευή 5 Αυγ., 20.35.)

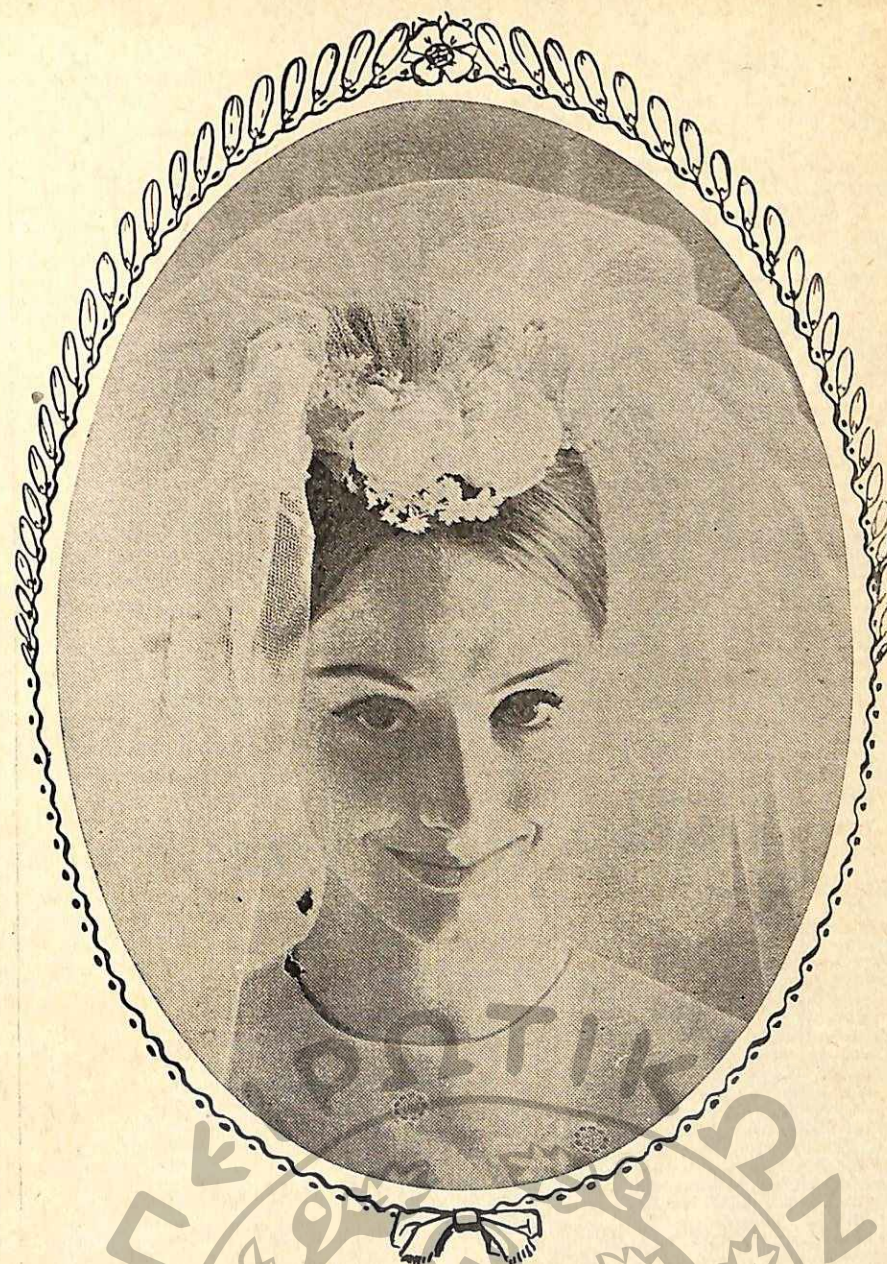
ΤΡΟΒΑΤΟΡΕ - του Βέρντι Α' πράξη. (Παρασκευή 5 Αυγ., 21.15.)

ΦΙΛΑΡΜΟΝΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΤΗΣ Ν. Υ-ΟΡΚΗΣ - Διεύθυνει ό Λέοναντ Μπρόν-σταϊν. 'Έργα: Χίντεμτ, Λούκας Φός, Βί-ντλ Τόμασον. (Κυριακή 7 Αυγ., 11.02.)

ΣΥΝΑΥΛΙΑ ΤΗΣ ΣΥΜΦΩΝΙΚΗΣ ΟΡΧΗ-ΣΤΡΑΣ ΤΟΥ Ε.Ι.Ρ. - Διεύθυνει ό 'Αν-δρέας Παρίδης. 'Έργα: Μετόδεν και Μέν-τελσον. (Πέμπτη 11 Αυγ., 21.15.)

ΡΕΣΙΤΑΛ ΒΙΟΛΙΟΥ - του Μπένο Ραμπινώφ, στί πιάνο ή Σούλβα Ραμπινώφ. 'Έργα: Κο-ρέλλι και Μπαράμς. (Παρασκευή 12 Αυγ., 20.35.)

ΤΡΟΒΑΤΟΡΕ - του Βέρντι Β' πράξη (Παρασκευή 12 Αυγ., 21.15.)

Από τό 1881

έως σήμερα, πάντα και παντού

ΚΟΥΦΕΤΑ ΓΩΓΟΥ

Καταστήματα Τώγου, Καλαμώτου 12

Τηλ. 24-965

ΑΘΗΝΑΪΚΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ

ΝΥΚΤΕΡΙΝΑ ΚΕΝΤΡΑ

(Με δρχήστρα)

«ΑΣΤΕΡΙΑ»—(Ακτι Γλυφάδας, τηλ. 04-175). Κέντρο μοντέρνο και πολυτελές λειτουργεί την ημέρα ως εστιατόριο. Το βράδυ, κ. δός και την Κυριακή απόγευμα παίζουν οι δρχήστρες Luciano Davi και Τέλη 'Αποστολάκου. Τραγουδά το 'Τοίο Καντσόνε' και η αγγλίδα τραγουδίστρια Michele Clair... **«ΑΘΗΝΑΙΑ»**—(Τττόδρομος, τηλ. 968-802). Η δρχήστρα Λέβ-Κανακάκη προσφέρει πάντα θαυμάσια μουσική στους θαμώνες του κέντρου. Καλή κουζίνα και τιμές λογικές. Λειτουργεί από 9 μ.μ. ως το πρωί... **«ΚΟΡΟΝΕΤ»**—(Πανεπιστημίου 2, τηλ. 28-956). Μεταφέρθηκε στην ταράτσα του 'Kings Palace Hotel' όπου προσφέρει καλή κουζίνα και ευχάριστη μουσική με πιάνο... **«ΜΟΚΑΜΠΟ»**—(Πανεπιστημίου 10, τηλ. 20-236). Πλούσιο διεθνές πρόγραμμα που αρχίζει στις 12.30 μ.μ. Παίζει η δρχήστρα Ασακαρίδη και χορεύει ελληνικό μπαλέτο... **«ΦΛΑΜΠΚΟ»**—('Οθωνος 6, τηλ. 33-592). 'Αναμενόμενο με την δρχήστρα Γιούργα και ένα Γερμανικό μπαλέτο προσφέρει καλή μουσική και ξένα νούμερα... **«ΣΠΗΛΙΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣ»**—(Καστέλλα, τηλ. 42-885). 'Αναμενόμενη η γυαλίνα αίθουσα της σπηλιάς, προσφέρει ένα ελληνικό πρόγραμμα με τον Χιώτη, την Λίνα και το συγκρότημά τους, τραγουδά η εξαιρετική Μαίρη Μόντ... **«RAMBOO VILLAGE»**—(Καβούρι - Βουλαγιάνη, τηλ. 23-703). 'Ανακαινισμένο, σε μαγευτική τοποθεσία. Παίζουν το 'Ιταλικό Κουινέτο Giacomino Romano, η δρχήστρα Κ. Πρέντα και τραγουδά ο Τόνυ Βαβατσίκος... **«ΓΚΡΗΝ ΠΑΡΚ»**—(Μαυρομματαίων 22, τηλ. 811-302). Κέντρο πολυτελές και μοντέρνο που δ σκηνογράφος Σπ. Βασιλείου έχει μετατρέψει σε νησιώτικο χωριό. Παίζει η δρχήστρα του Γ. Καρόδη και επιμελούνται ενδιαφέροντα νούμερα... **«ΝΕΡΑΪΔΑ»**—(Καλεμίκι, τηλ. 99-375). Κοσμικό κέντρο όπου η κομπερ Πάπη Κόντου παρουσιάζει κάθε βράδυ επιδεύρωση πίστας. Λαμβάνουν μέρος η Μπελίντα, η Παμέλα, ο Τ. Βαράδης και η Μαρία ντε Πετρίλλο και οι δρχήστρες Σπυροπούλου - Μουζάκη. **«ΜΟΝΤΕ ΚΑΡΛΟ»**—('Ανα Βούλα, τηλ. 046-300). Η δρχήστρα Μπάμπη Μαυρομμάτη, η τραγουδίστρια 'Εθιο Μυλοπούλου και το γνωστό 'Ισπανικό 'Τrio de Falla' προσφέρουν μοντέρνους ρυθμούς και τραγουδιά μέχρι το πρωί... **«ΚΑΛΑΜΠΟΚΑΣ»**—(Κηφισιά, τηλέφωνο 01-164). Παίζει η δρχήστρα του Γ. Καταρού. Τραγουδούν οι Γιάννα και Φοειδερίκος και χορεύουν οι 'Ιδάνω, Νάτσια και το 'Ισπανικό μπαλέτο 'Reliquarios... **«ROMANTICA»**—(Ακτι Γλυφάδας, τηλ. 04-122). Καινούργιο και ωραίο κέντρο που προσφέρει φαγητό και χορό. Παίζει η δρχήστρα Λιγής και τραγουδά ο Jimmy... **«CHEZ LAPIN»**—(Καστέλλα, τηλ. 42-325). Παίζει η δρχήστρα Ε. Σταυράκη και τραγουδούν ο Ν. Γούναρης και η Ντιάνα Γκραϊν... **«ΤΡΟΚΑΝΤΕΡΟ»**—(Παλαιό Φάληρο, τηλ. 99-220). 'Ο Γ. Οικονομίδης ο Τ. Μαρούδας ή Ν. Μουσχογιάν, το 'Τοίο Μπελκάντο, τα μπαλέτα Κουσιάνη, το χορευτικό Μηνά Γιώτη - Ρέας Μανέλη, ο Τίτσης και η δρχήστρα Ρουζωτά συνοποιούν το ζέφι στους θαμώνες μέχρι πρωίας... **«ΔΙΧΤΥ»**—(Βάρκιζα). Παίζουν η δρχήστρα 'Αλ. Σπάθη, το λαϊκό συγκρότημα Γιαννιά 'Αγγέλου και τραγουδούν η Σούλη Σαμπά, η Μαίρη Μόντ και η Ζωή Νάχη... **«ΚΟΜΠΑΡΙΤΑ»**—(Ν. Φιλαδέλφεια, τηλ. 89-128). Παίζει η δρχήστρα Λ. Μαρζέα και τραγουδούν η Νάντια Κωνσταντοπούλου, ο Βάσος Σειτανίδης και ο Μάνος Τρακιώτης... **«ΔΗΜΑΣ»**—(Κεφαλάρι Κηφισίας, τηλ. 01-323). Τραγουδούν οι Κοσώνης - Φιλανδρός και παίζει η δρχήστρα Μ. Χριστοπούλου... **«ΦΛΟΙΣΒΟΣ»**—(Παλαιό Φάληρο, τηλ. 99-245). Παίζει η δρχήστρα Γ. Μυρογιάννη και τραγουδά ο Φώτης Πολυμέρης...

Οι μαθηταί μας, καθώς βλέπετε, είναι σε θέσι ν' αποδώσουν με την ίδια επιτυχία μια στάσι ήρεμη, είτε και μια κίνηση ζωηρή.

ΜΑΘΕΤΕ ΝΑ ΣΧΕΔΙΑΖΕΤΕ

ΜΕ ΣΠΟΥΔΗ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ ΣΑΣ

όπουδήποτε και αν μένετε και χωρίς να παραμελήσετε τις άλλες σας ασχολίες—ακριβώς όπως οι μαθηταί της Κεντρικής μας Σχολής Α.Β.Σ., Σχεδίου - Ζωγραφικής του Παρισιού, που με τό ιδρυματικά της σε όλες τις προηγμένες χώρες του κόσμου αποτελεί πολύτιμο παράγοντα προόδου και μορφώσεως.

ΜΕΓΑΛΟΙ

ΚΑΘΕ ΗΛΙΚΙΑΣ

μπορούν, χάρις στο Σύστημα Α.Β.Σ. για Μεγάλους, ν' αναπτύξουν το χάρισμά τους στο σχεδίου και να κάνουν θαυμάσια σκίτσα εκ του φυσικού, έστω και αν το είχαν αφήσει έως τώρα τελείως ακαλλιέργητο.

ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ Α.Β.Σ.
ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ

εκπληκτικό σε απλότητα και αποδοτικότητα, μπορεί να χαρακτηριστεί σαν το «ακούχημα» της σύγχρονης παιδαγωγικής. Έτσι η Α.Β.Σ. δίνει χωρίς κόπο σε μικρούς και μεγάλους, με μία ευχάριστη και ελεύθερη σπουδή, μια θαυμάσια άναψυχή κ' ένα πολύτιμο εφόδιο.

ΖΗΤΗΣΤΕ ΤΕΥΧΟΣ
ΔΩΡΕΑΝ

«Αν μένετε στάς 'Αθήνας έπισκεφθήτε μας, ώστε, παίρνοντας πληροφορίες και το αναλυτικό μας τεύχος, να δείτε και έ-να των μαθητών μας, 'Αν έμποδίζεθε να έθχετε ή μένετε σ' επαρχία, γράψτε μας, χωρίς καμιά υποχρέωσή σας, να σας στείλουμε δωρεάν το αναλυτικό μας τεύχος αρ. 8 με κάθε πληροφορία.

ΣΧΟΛΗ
Α.Β.Σ.

Πανεπιστημίου 10
Τηλ. 21-473

ΑΘΗΝΑΪΚΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ

(Χωρίς δρχήστρα)

«ΚΑΛΑΜΑΚΙ Νο 2»—(Δευτέρα στάσις Καλαμάκι). Χορευτικό, πολυτελές και διανυκτερεύον... **«ΣΙΑΒΕΡ ΧΑΟΥΣ»**—(Γλυφάδα). Πολυθρόνο και νεανικό. Οι θαμώνες χορεύουν με ατμόκ μπόξ... **«ΔΕΛΦΙΝΙ»**—(Βάρκιζα). Η νεολαία θαυμάζει, χορεύει και διασκεδάζει... **«ΙΠΠΟΚΑΜΠΟΣ»**—(Ραφίνα). Ένα ξύλινο σπίτι στην πλαγιά της Ραφίνας και ο 'Αρίας στο πιάνο συνδέουν ένα φιλικό περιβάλλον... **«ΩΡΕΒΟΥΡ»**—(Πατισίων 136). Διακριτική και πολιτισμένη ατμόσφαιρα με χαμηλά φώτα και σιγανή μουσική από μαγνητόφωνο... **«ΣΕΒΕΝΤΗΝ»**—(Βουκουρεστίου). Συμπαθές και άνετο με διδλία και περιοδικά για δσους κατεβαίνουν μόνοι... **«ΜΠΑΜΠΥ'Σ ΜΠΑΡ»**—(Πανεπιστημίου 7). Ευχάριστη ατμόσφαιρα με ή-μωφως και μαγνητόφωνο... **«CLUB ΚΑΤΙΝΑ»**—(Π. Φάληρο). Μουσική από μαγνητόφωνο...

(Βαριετέ)

«ΑΛΙΟΣ»—(Πεδίον 'Αρεως, τηλ. 812-271). 'Ο κονφερανσιέ 'Ομηρος 'Αθηναίος παρουσιάζει τους Γερμανούς ακροβάτας 'Τζάγκερ Φράιτς και το ντουέτο Μουζάς - Λιγών. Τραγουδά η Λάουρα, ο Πάνος Κόκκινος και παίζει η δρχήστρα Γιάννη Βέλλα... **«ΓΚΡΗΝ ΠΑΡΚ»**—(Μαυρομματαίων 22, τηλ. 811-302). 'Ο Γιώργος Οικονομίδης παρουσιάζει ένα διεθνές πρόγραμμα με έπικεφαλής την 'Αμερικανίδα τραγουδίστρια Κάρθριν Γουέλλς, το συγκρότημα 'Τοίο Σιμ-τίνω, τους Ισορροπιστές 'Αντοβό πλεξ, τον διάσημο 'Χασάν 'Ασάντιν, τον Στίλ Μπλέν και ακροβατικά νούμερα. Τραγουδά η Μαρίον Σίβα, το 'Τοίο Τέμ-πο, χορεύει το λαϊκό συγκρότημα Κοσάκι και παίζουν οι δρχήστρες Chakachas, Γ. και Καρόδη και Β. Παπασωτηρίου. Παράλληλα λειτουργούν και ψησταρίες με χα-μηλές τιμές. **«ΚΗΠΟΣ ΜΟΥΣΕΙΟΥ»**—(Πατισίων 44, τηλ. 810-717). 'Ο κονφερανσιέ Ζούνης παρουσιάζει κάθε βράδυ τον Ν. Γούναρη, την Λόλα Τσακίρη, την Τζένη Βά-νου και την Χριστίνα Κάστερ. Παίζει η δρχήστρα Γκιζελή... **«ΑΙΓΛΗ»**—(Ζάππειο, τηλ. 30-939). Παίζει η δρχήστρα Μπάμπη Μπερεκίτη.

(Λαϊκά)

«ΑΚΤΑΙΟΝ»—(Ν. Φάληρο, τηλ. 483-848). Παίζει το συγκρότημα του Τσιγγάνου Μ. 'Αγγελόπουλου και τραγουδά η Γιώτα Λα-δια... **«ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗΣ»**—('Ιερά 685, τηλ. 172, στάσις 'Αγ. Γεωργίου, τηλ. 581-829). Παίζει το συγκρότημα Παθιδικώτης - Ζαμπα-τα και τραγουδά ο Π. 'Αναγνωστάκης... **«ΠΙΝΔΟΣ»**—('Πίνδου και Τυάνων, Ν. Φ. λαδέλφεια, τηλ. 89-058). 'Ο Δασκάλος με το συγκρότημά του... **«ΚΟΥΛΟΥΡΙΩΤΗΣ»**—(Παράλια Μοσχάτου, τηλ. 482-028). Παίζει το συγκρότημα Στέλιου Καραντζίδη και τρα-γουδά η Μαρινέλλα, η Πόλη Πάνου, ο Παν-τέλος και ο Μπέμπης Βουγιάς...

(Διανυκτερεύοντα)

«ΜΕΤΡΟ»—('Τπόγεια στοά 'Ομονοίας)... **«ΠΡΕΣΤΟ»**—(Πατισίων 14)... **«ΟΛΥΜΠΙΑ»**—(Πλατεία 'Ομονοίας)... **«ΓΑΛΛΙΑ»**—(Σταδίου 61)... **«ΒΥΖΑΝΤΙΟ»**—(Πατισίων 90)... **«ΚΟΛΟΝΑΙΟΥ»**... **«ΕΡΜΗΣ»**—(Πατισίων 90)... **«ΚΑΝΑΡΙΑ»**—(Λεωφ. 'Αλεξάνδρας 227)...

ΤΟ ΠΑΝΗΓΥΡΙ ΤΗΣ Χ.Ε.Ν.—('Ενα έλα-στικό πρόγραμμα, γραμμένο ειδικά από τον Κ. Προτεντέρη. Συμμετέχουν οι: Καλαυ-Βασιλειάδου, Σαμπά, 'Ικαρος κ.ά. Έκ-τους μικρούς θα υπάρχη, επίσης, από το-νοικλοθέατρο του Μπαρόπα - Μυρογιάν-Κηφισιάς, 30 'Ιουλίου - 18 'Αυγούστου.

ΑΘΗΝΑΪΚΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ

ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ

ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ—Γήπεδο Καραϊσκάκη. 'Α-γών κατάταξης. 31 'Ιουλίου, 5.30 μ.μ., Π.Α.Ο. - Α.Ε.Κ. 30 'Ιουλίου, Παναγιάλειος - Παγκορινθια-κός. 'Αγών κατάταξης. 7 'Αυγούστου, γήπεδο Παναθηναϊκού, Πανα-θηναϊκός - 'Ολυμπιακός, 5.30 μ.μ. Τελικός αγών κυπέλλου.

ΠΕΤΟΣΦΑΙΡΑ (Βόλλευ μπώλ) - Πρωτάθλη-μα Α' κατηγορίας (β' γύρος). 1 'Αυγούστου: Μίλων - Πανελλήνιος, γήπε-δο Μίλωνος. Παγκράτι - 'Αμπελόκηποι, γήπεδο Ν. Βύρωνος. 2 'Αυγούστου: Π.Α.Ο. - Νήαρ 'Ηστ, γή-πεδο Π.Α.Ο. Τρίτων - 'Αττικός, γήπεδο Τρίτωνος. 3 'Αυγούστου: 'Εθνικός - Παγκράτι, γή-πεδο 'Εθνικού, Πανελλήνιος - 'Ιωνικός, γήπεδο Πανελληνίου. 4 'Αυγούστου: Τρίτων - Νήαρ 'Ηστ, γή-πεδο Τρίτωνος. Μίλων - 'Αττικός, γήπε-δο Μίλωνος. 5 'Αυγούστου: Πανελλήνιος - 'Αμπελόκη-ποι, γήπεδο Πανελληνίου. 'Ιωνικός - 'Ε-θνικός, γήπεδο 'Ιωνικού. 8 'Αυγούστου: Παγκράτι - Π.Α.Ο., γήπε-δο Ν. Βύρωνος. (Οι αγώνες αρχίζουν στις 8.30 μ.μ.).

ΚΟΥΛΜΒΗΣΙΣ—'Ολυμπιακό Κολυμβητήριο 'Αθηνών. 'Αγώνες 'Ημερίδων, περίοδου 1960, μεταξύ των σωματείων του Κέντρου. Γ' 'Ημερίς, 4 'Αυγούστου, 7 - 9 μ.μ. 'Α-γωνίσματα: 50 μ. προσθίως παίδων, 800 μ. έλευθ. εφήβων, 50 μ. ύπτως παίδων, 50 μ. έλευθ. κορασίδων, 100 μ. προσθίως έλευθ. παίδων, 100 μ. ύπτως εφήβων, 50 μ. πεταλούδα παίδων, 4X50 μ. έλευθ. κο-ρασίδων. 'Τζατοσφαίρισις (Α.Ο.Π.Φ. - 'Εθνικός, 'Αθηνών). 11 'Αυγούστου, 7 - 9 μ.μ. 'Α-γωνίσματα: 400 μ. έλευθ. εφήβων, 50 μ. ύπτως κορασίδων, 50 μ. ύπτως παίδων. 200 μ. προσθίως εφήβων, 50 μ. προσθίως κορασίδων, 50 μ. έλευθ. παίδων, 100 μ. ύπτως εφήβων, 50 μ. έλευθ. κορασίδων, 50 μ. προσθίως παίδων, 100 μ. έλευθ. παί-δων, 100 μ. έλευθ. εφήβων, 8X50 μ. έ-λευθ. ομαδική εφήβων. 'Ρεες λειτουργίας του 'Ολυμπιακού κολυ-μβητηρίου: καθημερινώς 10 π.μ. - 4 μ.μ. και τις Κυριακές 9 π.μ. - 2 μ.μ. Τιμή ελ-σιτηρίου για το κοινό 8 δρχ., τους μαθη-τές, σπουδαστές, φοιτητές και στρατιώτες 6 δρχ. 4.

ΚΑΛΑΘΟΣΦΑΙΡΑ (Μπάσκετ Μπώλ) - 'Α-γώνες πρωταθλήματος Α2 κατηγορίας 'Αθ-ηνών. 1 'Αυγούστου, 9 μ.μ. Φοίνιξ - Α.Ο.Π.Φ. (γή-πεδο Φοινίκης). 'Αργώ - Τυφών (γήπεδο 'Εσπερού). 2 'Αυγούστου, Μίλων - Πειραικός (γήπεδο Μίλωνος). 3 'Αυγούστου, Τρίτων - Χ.Α.Ν.Ν. (γήπεδο Τρίτωνος). 'Εσπερος - Α.Ο.Π.Φ. (γήπεδο 'Εσπερού). Φοίνιξ - Τυφών (γήπεδο Φοι-νίκης). 4 'Αυγούστου, Πειραικός - 'Αργώ (γήπεδο Πειραικού). 5 'Αυγούστου, Μίλων - Τρίτων (γήπεδο Μί-λωνος). Τυφών - Χ.Α.Ν.Ν. (γήπεδο Τρίτω-νος). 7 'Αυγούστου, 8.30 μ.μ., Πειραικός - Τυ-φών (γήπεδο Πειραικού).

ΚΟΡΡΗΛΑΣΙΑ—'Ορμος Φαλήρου, 7 'Α-γούστου, 10 π.μ., κολλητικοί αγώνες τό-Α.Σ., με συμμετοχή όμλων του κέντρου και της Σχολής Ναυτοπαίδων. 'Αγωνίσματα: 10 π.μ. Δίκωποι μέσων, 10.15 π.μ. Κάνοε άνωτέρων, 10.30 π.μ. Δίκωποι άβραεύτων, 10.45 π.μ. Τετράκωποι άδιαβαμήτων, 11 π.μ. Κάνοε μέσων, 11.15 π.μ. Τετράκωποι άβραεύτων, 11.30 π.μ. Κάνοε άδιαβαμή-των, 11.45 π.μ. Δίκωποι άδιαβαμήτων και 12 π.μ. Τετράκωποι άνωτέρων. Οι διαδο-μείς άνδρών επί 2.000 μ., άβραεύτων επί 1.500 μ. 'Απεριόριστος συμμετοχή πληρω-μάτων κατ' άγωνα. Κάθε Δευτέρα ή Τρί-τη γίνονται ήμερίδες 4κώπων και 2κώπων.

Ο καφές καφές είναι τέχνη
Ο καφές καφές είναι BRAVO

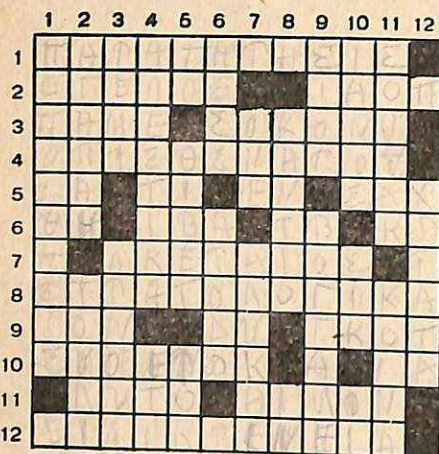
Καφές έσπρέσσο!
Γι' αυτούς, πού ξέρουν
τή γοητεία της γεύσεως...

BRAVO

ΕΤΑΙΡΙΑ ΚΑΦΕΩΝ ΒΡΑΖΙΛΙΑΣ

ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟ

ΟΡΙΖΟΝΤΙΩΣ :

1. 'Υπνοει και τον ψόγον.
2. 'Επιφανής Γερμανός φιλόσοφος εκ Στουτγάρδης (1770 - 1831) — Γρασίδια (άντιστρ.).
3. Παραίνεσις προς κοινήν αναχώρησιν (δημ.) — Παγκοσμίως γνωστή 'Αμερικανική εταιρία πετρελαιοειδών με την γνωστήν σύντημσίν της.
4. Σαρκώδης έξοχη της παλάμης κατά την βάσιν του μικρού δακτύλου (γεν.).
5. 'Ανθη — Ουδέτ. άορ. άντωνυμίας — Πρόθεσις — 'Ορος του σκακιού.
6. Θήλυ... κατά το ήμισυ — Φυτόν, γνωστόν ως 'Αστεροκέφαλος ο Κρητικός — Τριακόσια δύο — 'Εξ αυτής κατήγετο ο 'Επίχαρμος.
7. 'Ως χαρακτήρ, αδέκαστος, τίμιος.
8. Σ' αυτά τα γραφεία δεν κυκλοφορούν γυναίκες.
9. 'Ενα άνθος — 'Υπηρετούν το κράτος (άρχικά) — 'Ο θεός... γερμανιστί.

(Λύσεις στη σελίδα 63)

'Εκλογή

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ 57

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Εσωτερικού { 'Ετησία : δρχ. 192
{ 'Εξάμηνη : δρχ. 96
Εξωτερικού { 'Ετησία : \$ 9
{ £ 3.4.0.

(Αεροπορικές συνδρομές κατόπιν συνεννοήσεως)

521-065, 10.00 - 12.00

Παίρνοντας αυτόν τον αριθμό, αυτές τις ώρες, μπορείτε να συνδεθίτε με την «'Εκλογή» και χωρίς άλλο κόπο να εγγραφείτε συνδρομητής.

ΑΘΗΝΑΪΚΟ
ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ

ΒΟΥΛΗΣ — Παλαιά 'Ανάκτορα 9 π.μ. - 1 μ.μ. (Πλουσιώτατο τμήμα πολιτικών - νομικών διδίων, πλήρης σειρά των εφημερίδων της 'Ελλάδος από το 1901 - 1937, πλήρης σειρά της 'Εφημερίδος της Κυβερνήσεως).

ΓΕΝΝΑΔΕΙΟΣ — Σουηδίας 61, 9 π.μ. - 2 μ.μ. και 5 - 8 μ.μ. Σάββατο απόγευμα κλειστή. (Πλουσιώτατη ιστορική βιβλιοθήκη για τα Βαλκάνια και την 'Εγγύς 'Ανατολή, ιδίως την παλαιά και νεώτερη Τουρκία. 'Αποράμλλη συλλογή διδίων για τη μεσαιωνική και νεώτερη ιστορία της 'Ελλάδος. Πρώτες εκδόσεις αρχαίων 'Ελλήνων συγγραφέων. Μικροσκοπικές παλαιές εκδόσεις σπουδαίων έργων. Πρωτότυπα έργα ζωγραφικής, τα έργα του Ζωγράφου που έγιναν καθ' ύπόδειξιν του Μακρυγιάννη, 300 χειρόγραφα, συλλογή των έργων των περιηγητών που ήρθαν στην 'Ελλάδα από τον 15ο - 19ο αιώνα, και κειμήλια του Βύρωνα).

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΑΘΗΝΩΝ — Μέγαρον Δημαρχίας, 8 π.μ. - 3 μ.μ. (δχι έννημερημένη).

ΕΘΝΙΚΗ — Καθημερινός άνοιχτή, 9 π.μ. - 1 μ.μ. και 5 - 8 μ.μ. (Πλήν των διδίων περιέχει 'Ελληνική μεσαιωνική και νεώτερη φιλολογία, ιστορία, θεολογία, πλουσιώτατο τμήμα εφημερίδων και περιοδικών, σπάνια γεωγραφικά χάρτες, εικονογραφημένα παλαιά διδία, σπάνιες εφημερίδες και περιοδικά, χαλκογραφίες, δυσαντινά χειρόγραφα, αρχαίον έγγραφο της Τουρκοκρατίας και της 'Επαναστάσεως του 1921).

ΜΠΕΝΑΚΕΙΟΣ — Παλαιά Βουλή, 'Ανθίμου Γαζή 2, 9 π.μ. - 1 μ.μ. και 5 - 8 μ.μ. Σάββατο απόγευμα κλειστή. (Πλήν άλλων έχει πλήρη σειρά όλων των εφημερίδων της 'Ελλάδος από το 1822 - 1900 και από το 1937 έως σήμερα).

ΔΑΝΕΙΣΤΙΚΕΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ

ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ — 'Αθηνών, Σταδίου 29, και Πειραιώς, Ποσειδέλους 136. 'Ανοικτές 9 π.μ. - 1 μ.μ. και 6 - 9 μ.μ. εκτός Τετάρτης και Σαββάτου. ('Εχουν διδία λογοτεχνικά, φιλοσοφικά, επιστημονικά, καλλιτεχνικά και ιστορικά).

ΒΡΕΤΑΝΝΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ — Πλ. Φιλολογίας 17. 'Ανοικτή καθημερινώς 8 π.μ. - 1.30 μ.μ. Δευτέρα και Πέμπτη 8 - 8 μ.μ. Τό Σάββατο 8 π.μ. - 12.30 μ.μ. Διαθέτει διδία επί γενικών θεμάτων.

ΙΤΑΛΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ — Πατησίων 47. 'Ανοικτή 9.30 π.μ. - 1.30 μ.μ. και 6 - 8 μ.μ. ('Εργα 'Ιταλών συγγραφέων - λογοτεχνικά, θεατρικά, ιστορικά.)

ΚΕΝΤΡΟΥ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΗΤΟΣ — Καποδιστρίου 28. 'Ανοικτή καθημερινώς 8 π.μ. - 2 μ.μ. Δευτέρα και Τετάρτη 8 π.μ. - 2 μ.μ. και 5.30 - 8.30 μ.μ. (Βιβλία οικονομικά, τεχνικά και σχετικά με την παραγωγικότητα. 'Ωρισμένα προσφέρονται δωρεάν).

ΛΥΚΕΙΟΥ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΔΩΝ — Δημοκρατίας 14. 'Ανοικτή καθημερινώς, 10 π.μ. - 1 μ.μ. και τα απόγευματα Τρίτης και Παρασκευής από 5.30 - 7.30 μ.μ. (Βιβλία λογοτεχνικά, επιστημονικά, ιστορικά).

ΞΕΝΑΓΗΣΕΙΣ

ΒΑΣΙΛΙΚΟΝ ΕΘΝΙΚΟΝ ΙΔΡΥΜΑ — κάθε Κυριακή 11 π.μ. και 3 μ.μ. γίνονται ξενάγησεις στα Μουσεία : 'Αρχαιολογικόν, Βυζαντινόν, 'Εθνικόν, 'Αρχαιολογικόν, 'Ελληνικόν, Κεραμικόν, Μπενάκη και Στοάς 'Αττάλου. 'Επίσης στους αρχαιολογικούς χώρους : 'Ακρόπολη, 'Αγορά, 'Αρχαία 'Αγορά, 'Ολυμπεύς, Σούνιο, 'Ελευσίνα και Στύλους πίου Διός. Ξενάγουν οι : Θ. Κερασίνης, Αγγελίδου, Τ. Σεσιδάκη, Ε. Βασιλικάκη, Ε. Λυκούρη, Κ. Πετροπούλου, Α. Ποταμιάνου.

Η ΠΑΡΑΚΜΗ ΜΙΑΣ ΙΠΠΟΔΡΟΜΙΑΣ

Πώς θα αποκτήση την παλιά του αίγλη το «Γκράν-πρι» των αραβικών

Ο ισοζυγισμός των «δρομώνων» ίππων», αυτή η πλάστιγγα της διακρίσεως που καθορίζει με πόσα κιλά θα επιβαρυνθή κάθε άλογο ύστερα από κάθε νίκη του, στάθηκε άφορμή να εκμηδενισθή το ενδιαφέρον των φιλιππων, που κατέβηκαν την περασμένη Κυριακή στο Δέλτα για να παρακολουθήσουν την τελευταία κλασική ιπποδρομία του φετινού καλοκαιριού, δηλαδή το «γκράν-πρι» των αραβικών. Και πραγματικά το «Μέγα έπαθλο 'Αραβίας», όπως είναι το επίσημο όνομα της κλασικής αυτής κούρσας, κατέληξε σε μια παρωδία ιπποδρομίας.

Και όμως πρόκειται για τη σπουδαιότερη ιπποδρομία αραβικών άλόγων. Οι φιλιπποι δεν μπορεί παρά να θυμούνται το ενδιαφέρον που προκαλούσε το προηγούμενα χρόνια το «Επαθλο αυτό». 'Εβδομάδες πριν, οι προπονητές έτοιμαζαν τα άλογά τους και οι ίπποδρομίες των αραβικών πρώτης κλάσεως, τις δυο προηγούμενες εβδομάδες, εμφανίζονταν σχεδόν γυμνές από άλογα, γιατί τα καλύτερα αραβικά ξεκουράζονταν στο σταύλο για την επίσημη διαδρομή των 2.800 μέτρων.

Στα 1951, που καθιερώθηκε για πρώτη φορά το «Επαθλο 'Αραβίας», νικήτης αναδείχθηκε ο Νατζάμπ, ένα άπο το άουσταίντερ της διαδρομής, το 1952 ο Κένταυρος, το 1953 ο Μούν-τρίτων, το 1954 ο 'Ιμπ Ζαρίρ, το 1955 ο Τρίτων, το 1956 ο Κωστής, το 1957 πάλι ο Τρίτων, το 1958 ο Ζίγκφριντ και πέρυσι ο 'Αχντ έλ Χάουα. Από όλα τα αυτά τα άλογα που γνώρισαν τόσες ίαχές και χειροκροτήματα όταν μετά τη νίκη τους στην επίσημη αυτή ιπποδρομία περνούσαν καθίδρα με το κεφάλι ψηλά ανάμεσα στους φιλιππους, έχουν απομείνει σήμερα στη δύναμη του Φαληρικού Δέλτα μόνο ο Κωστής, ο Ζίγκφριντ, που όμως έχει καιρό να έμφανισθή στο στίβο, και ο πολύς 'Αχντ έλ Χάουα. Και αυτός ο τελευταίος και θηριώδης μονόφθαλμος αραβικός στάθηκε η πέτρα του σκανδάλου για το φετινό έπαθλο 'Αραβίας. Γιατί σύμφωνα με τους όρους της ιπποδρομίας, οι αντίπαλοί του επιβαρύνονται άδικα με ένα ή και περισσότερα κιλά. Συγκεκριμένα, έπειδη το άνώτατο βάρος είναι 65 κιλά, με τα όποια και ισοζυγιστή ιπποδρόμου μας, οι συναγωνιστάι του έπρεπε να τρέξουν με 40 και 35 κιλά και με λιγώτερα ακόμη κιλά. 'Αλλά όπως είναι γνωστό κανένα άλογο δεν έπιτρεπεται να τρέξη με λιγώτερα από 45 κιλά. Και αν έπιτρεπόταν όμως που θα έβρισκε κανείς τζόκευ, που να ζυγίζει

30 κιλά για το άλογό του; Αυτός ήταν ο λόγος που τρεις φορές αναβλήθηκαν οι έγγραφες για το έπαθλο 'Αραβίας, γιατί καθένας σκεφτόταν πως ήταν άνώφελο να γράψη το άλογό του, αφού ο δυσμενής ισοζυγισμός του απέκλειε, χωρίς να ληφθούν υπ' όψη τα άπρόοπτα των ιπποδρομιών, κάθε πιθανότητα να καταβάλει τον 'Αχντ έλ Χάουα. Τελικώς γράφτηκαν τρεις μονάχα αραβικοί για να αντιμετώπισουν αυτό το «κράκ» : ο παλαίμαχος μά και άειθαλής Κωστής, ο 'Ανδρος Κόμετ, είδικός των μεγάλων άποστάσεων, και ο 'Ανεμος, που έπειτα από μια εύκολη νίκη του στα 1.800, πρό έβδομάδων, νικήθηκε κατά κράτος πρό ήμερών στην ίδια άπόσταση. 'Αλλά το Σάββατο διαγράφηκε ο 'Ανεμος και η πλουσιότερη αυτή ιπποδρομία των αραβικών απέμεινε με τρία μόνο άλογα.

Και πραγματικά, η κλασική αυτή ιπποδρομία παρουσίασε ένα αξιοθρήνητο θέαμα. Στην άφετηρία των 2.800 μέτρων παρατάχθηκαν... τρία μόνο άλογα : 'Ο θηριώδης 'Αχντ έλ Χάουα και οι 'Ανδρος Κόμετ και Κωστής. Και έπειδη η ιπποδρομία αυτή δεν ήταν... ιπποδρομία, φυσικά δεν ένίκησε ο 'Αχντ έλ Χάουα, του όποιου προεξοφλούντες τη νίκη λόγω της μικρής διαφοράς των βαρών τους, φοβήθηκαν να γραφτούν τόσοι και τόσοι συναγωνιστάι του. Και έχασε γιατί ο αναβάτης του είχε περισσότερη αίσιοδοξία από όση έπρεπε.

Συγκεκριμένα, μόλις δόθηκε το σήμα της έκκινήσεως μπήκε επί κεφαλής ο ταχύτατος Κωστής. 'Ο αναβάτης του 'Αχντ έλ Χάουα φοβήθηκε μήπως του φύγη πολύ ο Κωστής, έπείσε πρόωρα το άλογό του και μέσα σε 500 μέτρα

συνέτριψε όριστικά. 'Η διασύνη όμως του αναβάτη του 'Αχντ έλ Χάουα να «ξοφλήση» με έναν από τους δύο αντίπαλους του έξασθένησε αυτό το «κράκ», που δεν κατώρθωσε έτσι ν' άποκρούση και την έπίθεση του άλλου του αντίπαλου, του 'Ανδρος Κόμετ, που έχοντας μια διαφορά κι αυτός 20 κιλών, κατώρθωσε να του πάρη την πρωτοβουλία. 'Ετσι, όταν ο 'Αχντ έλ Χάουα έκαμε μια άπεγνωσμένη προσπάθεια στην τελευταία στροφή για να καταβάλει αυτόν τον δεύτερο αντίπαλό του, απέτυχε : Οι δυο άστοχες έπιθέσεις του κατά του Κωστή και τα 65 κιλά του τον λύγισαν. Και έτερμάτισε θλιβερός δεύτερος, αυτός ο πανίσχυρος αραβικός, που οι χρόνοι των προπονήσεών του είναι χρόνοι καθαροάιμου!

Το φετινό όμως πάθημα πρέπει να γίνη μάθημα για το μέλλον. Δηλαδή πρέπει να ληφθή η γενναία άπόφαση να μην είναι πια το έπαθλο 'Αραβίας ιπποδρομία ισοζυγισμού άπλου, αλλά ισοζυγισμού «άνιόντος». 'Ετσι, όταν ο ισοζυγισμός θα αρχίζει από τα 45 κιλά και θα άνεβαίνει, θα μπορούν να γραφτούν τουλάχιστο δέκα άλογα και θα άποκτήση η ιπποδρομία αυτή σημαντικό ενδιαφέρον, όπως γινόταν τα προηγούμενα χρόνια, που δεν υπήρχε άλογο με τόσο μεγάλη διαφορά βαρών στη γενική κλίμακα του ισοζυγισμού. Και για να μη φτάσουν τα κιλά του 'Αχντ έλ Χάουα στα... 100, λόγω του «άνιόντος», θα μπορούσε να θεσπισθή ταυτόχρονα πως στο έπαθλο 'Αραβίας θα παίρνουν μέρος μόνο όσα άλογα της πρώτης κλάσεως έχουν συμπληρώσει έναν ώρισμένο αριθμό νικών.

τον εκμηδένισε και ανάλαβε την πρωτοβουλία. 'Αλλά και ο αναβάτης του Κωστή, ξέροντας καλά πως το άλογό του μόνο με κούρσα επί κεφαλής θα μπορούσε να κατορθώσει κάτι, άντεπετέθη και έχοντας μια διαφορά 20 κιλών κατώρθωσε προς στιγμήν να πάρη πάλι την πρωτοβουλία από τον 'Αχντ έλ Χάουα, που φυσικά άντεπετέθη και τον

Με ισοζυγισμό «άνιόντα» και αριθμό νικών σαν προϋπόθεση συμμετοχής, το έπαθλο 'Αραβίας θα άποκτήση την παλιά του αίγλη, θα συγκεντρώνη δηλαδή τουλάχιστο δέκα από τους καλύτερους αραβικούς και δεν θα ξαναπαρουσιάση το χάλι που παρουσίασε φέτος.

—ΤΣΙΛΑΓΚ

ΤΟ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ

Στο προηγούμενο τεύχος της «Εκλογής», δημοσιεύτηκε επιστολή του κ. Μ. Γ. που είχε για κύριο θέμα της τη ραδιοφωνική κριτική που καθιέρωσε, πρώτη φορά στην Ελλάδα, το περιοδικό αυτό.

Πάνω στο ίδιο θέμα μας έγραψαν αρκετοί από τους αναγνώστες μας και των περισσότερων τα γράμματα δείχνουν πως οι άνθρωποι αυτοί ξέρουν τα του ραδιοφώνου, πράγμα που φανερώνει ότι ένας από τους σκοπούς της κριτικής αυτής — να εντείνει το ενδιαφέρον του κοινού και των ειδικών του ραδιοφώνου — εκπληρώνεται ικανοποιητικά. Θά ήταν, μάλιστα, εύχης έργο, αν όλοι όσοι έχουν κάτι να πουν ή να παρατηρήσουν στην κριτική αυτή των εκπομπών, μας έγραφαν τις απόψεις τους. Το αποτέλεσμα θα είναι, άσφαλως, εποικοδομητικό για τη ραδιοφωνία της χώρας μας και τη ραδιοφωνική ενημέρωση των αναγνωστών της «Εκλογής».

Έτσι, σήμερα, ένα μέρος του μικρού μας άρθρου θα το διαθέσουμε για να απαντήσουμε στην επιστολή του κ. Μ. Γ., ή όποια και γενικότερο ενδιαφέρον παρουσιάζει και φαίνεται να επισκοπή ώριμα προβλήματα που ζητούσαν τη λύση τους.

Σ' ένα, λοιπόν, σημείο της επιστολής του ο κ. Μ. Γ. γράφει: «Όσοι είναι ενήμεροι της σχετικής ραδιοφωνικής βιβλιογραφίας γνωρίζουν ότι ο όρισμός του ραδιοχρονικού είναι έντελως διαφορετικός απ' αυτόν που υπονοεί ή στήλη της κριτικής».

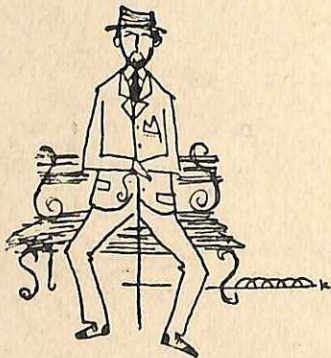
Όντες «ενήμεροι της σχετικής ραδιοφωνικής βιβλιογραφίας», μεταφέρουμε εδώ αυτά που γράφει για το ραδιοχρονικό = feature, ο διευθυντής του τμήματος που καθιέρωσε τα ραδιοχρονικά στο Β.Β.Κ. κ. Laurens Gilliam. «Δεν υπάρχει ένας απόλυτος όρισμός για τη λέξη (feature). Η λέξη δημιουργήθηκε για να χαρακτηρίσει ένα ραδιοφωνικό είδος εκπομπών, που ενώ έχουν καθαρώς πληροφοριακό χαρακτήρα, δίδονται με μία ραδιοφωνική τεχνική που τις καθιστά ενδιαφέρουσες και ευχάριστες». Αυτός πρέπει να είναι ο έγκυρότερος όρισμός του ραδιοχρονικού, τον οποίο, στο τεύχος 171 της «Εκλογής», αναπτύσσουμε ως εξής: «Το ραδιοχρονικό δεν έχει έννοια «μύθου» με αρχή, μέση και τέλος, αλλά μία υποτυπώδη σύνθεση, για να προβληθούν τα μέρη που αποτελούν το θέμα της εκπομπής. Ένα ραδιοχρονικό μπορεί να περιλαμβάνει μουσική, ειδήσεις, σκέτες, ραδιορεπορτάζ και, τι άλλο. Γενικά, ενώ είναι ένα είδος εκπομπών με πληροφοριακό χαρακτήρα, το ραδιοχρονικό του είδους το καθιστά ένδιαφέρον. Ένδιαφέρον, όμως, που δεν είναι το ίδιο με το ενδιαφέρον που δίνει η πληροφορία. Το ραδιοχρονικό είναι ένα είδος εκπομπών που περιλαμβάνει το έβδομο διαίτιο προγράμματος της ραδιοφωνίας».

Πάνω με πληροφοριακό χαρακτήρα, το ραδιοχρονικό του είδους το καθιστά ένδιαφέρον.

Έξ' άλλου, όσες φορές ασχοληθήκαμε με εκπομπές ραδιοχρονικών, έγραψαμε: «Ελεεινός ο σκηνός που είναι ένα από τα βασικά στοιχεία της μορφής του φίσερ. Όλο σχεδόν το ήμισυ του κάλυψαν οι αφηγητές» (τεύχος 179). «Είναι αυτό το είδος με την περισσότερη ραδιοφωνικότητα» (τεύχος 181). «Είναι το δυσκολότερο είδος του ραδιοφώνου» (τεύχος 183). Νομίζουμε τώρα, πως και εκείνοι που δεν γνωρίζουν την σχετική ραδιοφωνική βιβλιογραφία, μπορούν να αντιληφθούν αν είναι «έντελως διαφορετικός» ο όρισμός του ραδιοχρονικού, απ' αυτόν που υπονοεί ή στήλη της κριτικής.

Ο έπιστολογράφος μας, όμως, λέει και κάτι άλλο: «Διαβάζοντας κανείς τις κριτικές της «Εκλογής», το πρώτο πράγμα που διαπιστώνει είναι ότι ακολουθούν τα «χνάρια», θάλεγα, των τυποποιημένων για το θέατρο, τον κινηματογράφο κλπ. δημοσιογραφικών κριτικών».

Αλλά και πάλι στο τεύχος 171 της «Εκλογής» είχαμε σημειώσει ότι «αν κάποιος άκροατής θελήσει να κρίνει την εκπομπή... είναι σίγουρο πως θα κρίνει το παίξιμο των ήθοποιων με κριτήρια θεατρικά, τα τραγούδια με κριτήρια μουσικά και το κείμενο ίσως της εκπομπής με κριτήρια λογοτεχνικά. Όμως το ραδιοφώνον δεν είναι ούτε θέατρο, ούτε μουσική, ούτε λογοτεχνία. Αυτές οι τέχνες είναι απλώς βοηθητικές για τη σύνθεση μιας εκπομπής ή ενός ολόκληρου προγράμματος. Κ' εκείνο που προέχει είναι το ραδιοφωνικό

ύφος». Πριν από τον έπιστολογράφο μας, έπομένως, έχουμε διατυπώσει τις ίδιες απόψεις, από τις οποίες δεν μας είναι εύκολο να ξεφύγουμε. Παρ' όλα αυτά, θα παρακαλούσαμε τον κ. Μ. Γ. αν έχη υπ' όψη του κάποιον άλλο τύπο να μας τον γράψει.

Και ο έπιστολογράφος μας συνεχίζει: «Αυτός όμως ο «τύπος» της κριτικής, έχει σαν συνέπεια να κρίνονται κάθε φορά και κατ' έπιλογην 2 - 3 μόνον από τις 200 και πλέον εκπομπές που περιλαμβάνει το έβδομο διαίτιο προγράμματος της ραδιοφωνίας».

Η παράθεση των αριθμών 2 - 3 με το 200, είναι, πράγματι έντυπωσιακή. Έν τούτοις έμεις θα εντείνουμε την έντυπωση, παραθέτοντας το σωστότερο αριθμό των 500 και πλέον εκπομπών. Αλλά από τις 500 αυτές εκπομπές, για κριτικό σχολιάσμα προσφέρονται μόνον 9 «ραδιοφωνικές τέχνες» (κι αυτή η «τέχνη» είναι που μας ενδιαφέρει περισσότερο) και 5 - 6 εκπομπές μουσικής. Έτσι από τις 15 εκπομπές, σχολιάζουμε τις πιο αντιπροσωπευτικές και τις σημαντικές.

Ας έρθουμε όμως τώρα στο θέμα της σχέσεως του «όλου» προγράμματος με τις μονάδες εκπομπής, που τίθεται στην έπιστολή. Ο κ. Μ. Γ. φαίνεται εδώ να έχη τόσο δίκιο, όσο και άδικο. Βέβαια για μια διεξοδική συζήτηση πάνω σε τούτο το ζήτημα, δεν έπαρκούν τα περιωρισμένα περιθώρια της στήλης μας.

Ασφαλώς τίποτα δεν υπάρχει αυθόπουστο και ανεξάρτητο από το «όλο». Μά από που αρχίζει και που τελειώνει (τελειώνει τάχα;) αυτό το «όλο»; Και κατά την κριτική θεώρηση ενός αντικείμενου, ως ποιο σημείο θα φτάσει ή εξέταση του «όλου» σε σχέση με το αντικείμενο; Και στην προκειμένη περίπτωση, το «όλο» πρέπει να περιορίζεται, καθώς λέει, σ' αυτό καθαυτό το πρόγραμμα; Στο πρόγραμμα πάλι ποιών χρονικών όρων και γιατί; Ός αυτοί που σημειώθηκαν να συζητηθούν οι απόψεις του κ. Μ. Γ. «Όμως πέρα απ' αυτό, υπάρχει μια διαπίστωση που αναφέρει «... τα είδη, οι μορφές, τα περιεχόμενα και οι σκοποί (της εκπομπής) καθορίζονται με λογική ή αναγκαιότητα». Όταν, λοιπόν, υπάρχει αυτή η «λογική αναγκαιότητα» που απορρέει από την έμπειρία και παρέχει ο χρόνος στους αρμόδιους από την αντιδράσεων των άκροατών, από τις ραδιοφωνικές υπηρεσίες μελετών, τις στατιστικές και σφυγμομετρήσεως της κοινής γνώμης, ή κάθε άτομική επέμβαση σε τούτο το σημείο, προερχόμενη έστω από μια πλήρη γνώση των ραδιοφωνικών θεμάτων και οποιαδήποτε καλοπροαίρετη διάθεση, θα είναι πάντα έπισημής...

Και τότε τί πρέπει να γίνει; Να κρίνονται όπως κρίνονται οι μονάδες που απαρτίζουν το «όλο» και όταν δίνεται η άποψη να εκφράζονται με επιφύλαξη οι σχετικές προσωπικές αντιλήψεις του κριτικού, όπως εκφράζονται ή δεν εκφράζονται, όπως έξι ο έπιστολογράφος μας. («Εκλογή», 172 - 174 - 177).

Όφείλουμε ωστόσο να ευχαριστήσουμε τον κ. Μ. Γ. για το ενδιαφέρον του για την Έλληνική ραδιοφωνία και την άγάπη του για την «Εκλογή».

Και τώρα ως δούμε ένα μόνον από τα έργα που μετέδωσε τελευταία το «Θέατρο της Τετάρτης». Το «αυγό», του Βέλγου Φελισιέν Μαρσώ.

Τι συμβολίζει, αλήθεια, το «αυγό» του συγγραφέα του «Μεγάλου παιχνιδιού»; Η απάντηση μένει μετέωρη, προσθέτοντας ίσως μερικά έρωτηματικά στα όσα δημιουργούνται αυτόματα στον άκροατή του έργου. Συμβολίζει το φανταστικό χώρο που δημιουργούν οι ήθικοκοινωνικοί συμβιβασμοί της ζωής; Είναι οι κύκλοι της ζωής που μας παρασύρουν όπως ή ρουτίνα; Είναι ή ψεύτικη όψη της ζωής που μας φανερώνεται μέσα από την άπελπισία; (Ελέμε φέματα από άπελπισία και όχι από περηφάνεια...). Η είναι τάχα αυτή ή «είδα ή ζωή» του Μαρσώ; Οι φιλοσοφικές του νύξεις δεν μας δίνουν το νήμα μιας βέβαιης διεξόδου.

Το έργο το είχε πρωτογράψει ο συγγραφέας σαν μυθιστόρημα και κατόπιν το διασκεύασε ο ίδιος για το θέατρο. Όταν ακούσαμε «Το αυγό» από το Ε. Ι. Ρ., ή μεταγραφή αυτή φάνηκε πως έδωσε μια μορφή έντελως προσαρμοσμένη στις ραδιοφωνικές αναλογίες. (Στην τελική ραδιοφωνική μορφή, αναμφισβήτητα, θα συνέβαλε ή κ. Ι. Ιατρίδου που μετέφρασε και διασκεύασε το έργο).

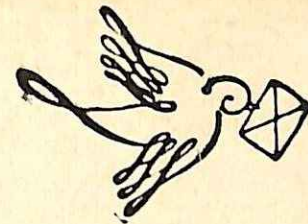
Ο άφηγητής (πρόσωπο που το βρίσκουμε πολύ χρήσιμο για τη «μικροφωνική» οικονομία) είχε βασική θέση στο έργο και του έδωσε εύχαριστο ρυθμό και γοργότητα στην έναλλασσόμενη κίνηση.

Ο κ. Τάκης Χόρν, άφηγητής και έρμηνευτής του κεντρικού ρόλου, έδωσε στιγμές έσωτερικής αλήθειας, από τις καλύτερες της υποκριτικής του εύαισθησίας. Επίσης καλός ο κ. Αντρέας Φιλίππιδης.

Όμως μια έκπληξη ήταν ή ραδιοφωνική έργασία του κ. Κωστή Μιχαηλίδη, που ή προσφορά του στο ραδιοφώνον πολύ λίγες φορές ήταν ένθουσιαστική. Έδώ ο κ. Μιχαηλίδης δίδαξε με κατανόηση των μικροφωνικών απαιτήσεων, ζωντάνεψε το έργο με πλούσιες ήχητικές έντυπώσεις, αντιμετώπισε τη δυσχέρεια της συνδέσεως των πολλών εικόνων, άνετα, χωρίς να ένοχληται ή άκροαματική συνέχεια. Έν τούτοις θα είχαμε να παρατηρήσουμε βασικά, πως ήταν άπαραίτητος ένας διακριτικός διαχωρισμός χώρου άφηγήσεως και χώρου δράσεως.

Αναφέραμε ακόμα σαν θετικούς συντελεστές στην ώραία αυτή εκπομπή, την έδω Σ. Μιχαλίτση (μουσική έπιμέλεια ήχων) και την κ. Ν. Λουγγή (ήχογράφηση).

—ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΙΖΑΝΗΣ

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Άγαπητή «Εκλογή»,

Ζήτω για το «Έστρα»! Κρατήστε το χωρίς διαφημίσεις, τουλάχιστον κινηματογραφικές, και λέγετέ μας την ΑΛΗΘΕΙΑ για τις ταινίες θά σώσετε κόσμο και κοσμάκη.

Φιλικάτα
Λάκης Κωνσταντινίδης
Ν. Φάληρον

• Σύμφωνα.

Άγαπητή «Εκλογή»,

Παρακολουθώ με όδυν (δὲ θέλω να χρησιμοποιήσω άλλη λέξη) τον πόλεμο που γίνεται του Μάνου Χατζιδάκι, του συνθέτη που ξεκλείδωσε την καρδιά μας και που έκαμε — επί τέλους! — τα χείλη μας να σιγοτραγουδούν άθελά τους ένα σκοπό. Παρατηρώ πως για να τον πολεμήσουν οι αντίζήλοί του χρειάστηκε να σ υ ν α σ π ι σ θ ο ύ ν. Αυτό δεν τά λέει όλα; Αλλά ο Χατζιδάκις έχει μαζί του μια στρατιά θαυμαστών σ' όλο τον κόσμο που μόνο να φυσήσουν θα σηκωθεί άνεμοσίφουνο.

Ένας από τούτους έγραψε το τραγούδι που σου έσωκλείω. Αν το βρίσκεις καλό, δημοσίεψέ το, γιατί όταν το έγραφε είχε μέσα στην ψυχή του τη μουσική του Χατζιδάκι.

Δικός σου
Ένας αναγνώστης σου

Τραγουδάκι

Άγόρι μου, πως σ' αγαπώ!
Ποιός με κρατάει να σου το πώ;
Θ' ανέβω στο καμπαναριό
για να μ' ακούση το χαριό
και θα φωνάξω «σ' αγαπώ!»
Θά πάω ψηλά στον ούρανό
να κλέψω άστέρι φωτεινό,
στης νύχτας το κατεβαστό
να γράψω πόσο σ' αγαπώ.

Κλείνω τα μάτια μου τα δυό,
κρατάω το στόμα σφαιλιστό
για να κατέβω στο δυθό
που μόνο ακούγεται δτι πώ:
και μουρμουρίζω «σ' αγαπώ»
για να τ' ακούσω μόνο εγώ.

• Μια και τόσος θόρυβος έγινε γύρω από το όνομα του Χατζιδάκι, δημοσιεύουμε αυτό το γράμμα, που άσφαλως θα δοή σύμφωνους πολλούς.

Άγαπημένη μου «Εκλογή»,

Θερμά συγχαρητήρια. Ξεπέρασες τα πιο πολλά ξένα περιοδικά — τα δικά μας τάχες ξεπεράσει από καιρό. Δεν βρίσκω κάτι που να μην μπορώ να το επαινέσω, εκτός, φυσικά, από το καινούργιο σου δέσιμο. Μόλις πάω να σε διπλώσω για να σε διαβάσω και στο κρεβάτι, μου σκί-ζεσαι πλάι στους συνδετήρες. Αν μπορούσες να κυκλοφορήσεις με δέσιμο δημο

μέ το παλιό, θάταν μεγάλη εύτυχία για μένα, αλλά και για πολλούς άλλους φίλους σου, νομίζω.

Πάντα φίλος σου
Ναπολέον Παπαδόπουλος
Β' Πολ. Μηχ. Ε.Μ.Π.
Αθήνα

Άγαπητή μου «Εκλογή»,

Έλαβα την άπάντησή σου. Και εύχαριστώ. Θά σου κάνω όμως μία παρατήρηση.

Αρνείσαι μια συνεργασία. Δικαίωμα σου. Αλλά, Ιον. Τί είδους συνεργασία δέχεται; Και ποιο το σημερινό πνεύμα του περιοδικού σου; Να παίρνης μεταφράσεις από ξένα γραφτά; είτε τούτα είναι διηγήματα, ποιήματα, ή απλές περιγραφές έντεχνα δαλμένες, και πληρωμένες φυσικά. Ρεκλάμα, διαφήμιση, παρυσίαση. Πόσα και πόσα τέτοια δεν βλέπουμε. Να μερικές ατέλειές σου. Να σε δικαιολογήσω; Ρώτα την οικονομική ύπηρεσία σου. 2ον) Η μήπως (κάνω μια σκέψη) σου φάνηκε ογκώδες (16 σελ. περίπου) το γραφτό μου και τρώμαξες με την ιδέα των συγγραφικών... δικαιωμάτων, που σύμφωνα με τη δήλωσή σου, θα πλήρωνες; Ας είναι.

Σταυρέλης Γ. Σταυρίδης
Αθήνα

• Διαλέγουμε και μεταφράζουμε και πληρώνουμε ξένα κείμενα, γιατί είναι συνήθως πολύ πιο ενδιαφέροντα και καλογραμμένα (δυστυχώς...) από τα δικά μας. Και αν το δικό σας «γραφτό» μας τρώμαξες, δεν ήταν από τον δγκο του.

Ζητώ αλληλογραφία.

Με νέες και νέους, ηλικίας 16 - 20 ετών, από όλο τον κόσμο, στην άγγλική. Ένδιαφέρομαι για μουσική, γραμματισμό, δελτάρια με τούτα, κινηματογράφο, σπόρ.

Herman Ton
662 Guan Luna St.,
Manila, Philippines

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΣΤΗΛΗΣ
«ΣΗΜΕΙΑ ΚΑΙ ΤΕΡΑΤΑ»

Ευχαριστούμε για τη συνεργασία τους στη στήλη «Σημεία και Τέρατα» τους αναγνώστες μας: Β. Κύρου Θεσσαλονίκη, Π. Βούλαρη Όρεχμενών Βοιωτίας, Άντ. Χριστοδουλίδη Λευκωσία Κύπρου, Φ. Παυλάτο Ψυχικό, Κ. Ι. Μελακοπίδη Γλυφάδα, Γ. Βουτσά Τύνιδα, Άφ. Ευσταθίου, Πειραιά. Και τους αναγνώστες μας: Αθηνών: Γ. Μαγκαφά, Μ. Τσιούτρα, Ν. Παπαδόπουλο, Α. Κατσιδάνο, Α. Κουντάκη, Μίμη Κασμά, Θελή Σεραφειμίδη, Μαρία Πιδηματά, Β. Καρανά, Ι. Πενάτη, Π.Γ. Παπαδογιάννη, Ρίτσα Μωρατάκη, Κ. Μάτσια, Γ.Π. Γρηγορίου, Αλβια Τσιτσιλιάνη, Κατίνα Βλαχοχρήστου.

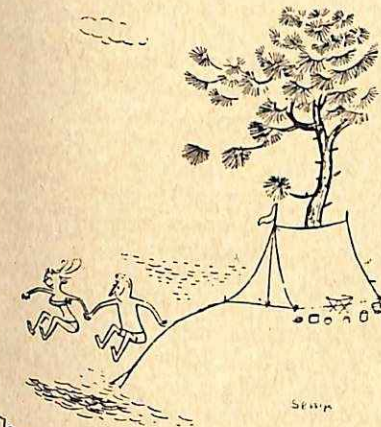
«'Επὶ τέλους, ἐδῶ σοῦ ἀρέσει;»

Ἀπὸ τὰ καλύτερα δημοσιεύματα τοῦ κόσμου

ΜΙΚΡΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἡ Πράσινη Μηλιά

Ο ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ είναι ὁ μήνας τῆς φυγῆς. Οἱ ἀνεπίσημες στατιστικές μᾶς πληροφοροῦν ὅτι τὸ μήνα αὐτὸ παρέχονται οἱ περισσότερες ἄδειες. Ποιοὶ φεύγουν; Ὅλοι. Ποῦ φεύγουν;

Παντοῦ. Πῶς φεύγουν; Μὲ κάθε μέσο. Ὅλα αὐτὰ σὲ τελευταία ἀνάλυση εἶναι λεπτομέρειες. Ἐκεῖνο πού ἔχει σημασία εἶναι νὰ φύγῃς ἀπὸ τὴν Ἀθήνα.

Κάποιοι μᾶς ρώτησε ποιά ἑλληνικὴ τοῦ ἐσωτερικοῦ τουρισμοῦ. Ζητήσαμε ἀπὸ τὸν Τουρισμὸ στοιχεῖα καὶ μᾶς ἀπάντησαν ὅτι τῶρα γίνεται ἡ σχετικὴ στατιστικὴ. Πάντως, μᾶς εἶπαν ἀνεπίσημως ὅτι ἡ Μύκονος παρουσιάζει πᾶν τῇ μεγαλύτερῃ κίνησιν. Ἀπὸ πολὺ κοντὰ ἀκολουθεῖ ἡ Ρόδος. Μετὰ ἔρχονται ἡ Κέρκυρα καὶ ἡ Κῶς. Ἡ Ὑδρα βρίσκεται στὴν τέταρτὴ θέση. Μετὰ τὰ πράγματα δὲν εἶναι πολὺ ξεκαθαρισμένα. Ἡ Λευκάδα εἶναι ἓνα νησί πού ἐμφανίζει μεγάλη ἀνοδο τὸν τελευταῖο καιρὸ.

Αὐτοί, μαζί μὲ μερικοὺς ἄλλους, εἶναι οἱ ἐπίσημοι στόχοι. Δίπλα σ' αὐτοὺς ὑπάρχουν ἑκατοντάδες ἄλλες ἐξοχὲς πού δὲν εἶναι ἀκόμα γνωστὲς γιὰ τὰ τουριστικὰ τους χαρίσματα, ἀλλὰ τίς προσέξετε. Ἡ Ἑλλάδα διαθέτει χωριάς ἀμφιβολία πολλὰ φυσικὲς καλλονές, ἀλλὰ αὐτὸ δὲν σημαίνει ὅτι κάθε κατασάβραχο μπορεῖ νὰ γίνῃ τουριστι-

κὸ κέντρο. Πρόκειται γιὰ μία πολὺ συμπαθητικὴ πλάνη πού τὴν παθαίνουν ὅσοι εἶναι δεμένοι πολὺ μὲ ἓνα τόπο. Νομίζουν ὅτι τὸ νησί τους ἢ τὸ χωριό τους ἀδικήθηκε φρικτὰ ἀπὸ τὸν τουρισμό, ὅτι μῆκαν στὴ μέση πολιτικὰ μέσα γιὰ νὰ τὸ παραγκωνίσουν καὶ νὰ προτιμηθῇ κάποιο ἄλλο μέρος μὲ πολὺ λιγώτερα προσόντα. Κάθε ἐξοχὴ ἔχει πέντε-δέκα τέτοιους πράκτορες πού κυκλοφοροῦν ἀθόρυβα ἀνάμεσά μας ἐτοιμοὶ νὰ μᾶς προσηλυτίσουν. Ἄν θέλετε νὰ ἀποφύγετε μιὰ δυσάρεστη περιπέτεια πρέπει νὰ εἴστε πολὺ προσεκτικοί. Ὁ κίνδυνος εἶναι μεγάλος. Γνωρίσαμε ἓναν εὐπίστο κύριο πού ξεκίνησε μὲ τὸ αὐτοκίνητό του νὰ βρῇ ἓνα μαγευτικὸ χωριὸ στὴν ὄρεινὴ Ἠπειρο. Ἐψαχνε ἐπὶ μία ἐβδομάδα. Τὸ χωριὸ δὲν τὸ βρῆκε ποτέ, ἀλλὰ βρῆκε τὰ ἀλβανικὰ σύνορα.

Συνήθως αὐτοὶ οἱ ἐπικίνδυνοι προσηλυτιστὲς δὲν ἐκδηλώνονται παρὰ ὅταν δημιουργηθῇ κάποια συζήτηση γύρω ἀπὸ τίς ἑλληνικὲς ἐξοχές. Τότε θὰ τοὺς δῆτε νὰ ζωηρεύουν καὶ ἐνῶ προηγουμένως δὲν μιλοῦσαν καθόλου, δηλώνουν σὲ τόνον πού δὲν ἐπιδέχεται διαφωνία: «Τί μοῦ λέτε Μύκονος καὶ Ρόδος. Ὅλα αὐτὰ εἶναι κουροφέξαλα. Ἐχετε πάει στὴν Πράσινη Μηλιά;» Φυσικὰ δὲν ἔχετε πάει ποτέ στὴν Πράσινη Μηλιά. Οὔτε ξέρατε καλὰ - καλὰ ὅτι ὑπῆρχε. Ἀφήστε τὸ φίλο τῶρα νὰ σᾶς κατατοπίσῃ καὶ νὰ σᾶς λύσῃ ἀμέσως τὸ πρόβλημα τῶν διακοπῶν σας. Ὑστερὰ ἀπὸ λίγα λεπτά θ' ἀρχίσετε νὰ ντρέπεστε πού δὲν ξέρατε τὴν Πράσινη Μηλιά. Εἶναι κάτι μεταξὺ Κάπρι καὶ Ριβιέρας. Ὁ καλὸς Θεὸς θὰ πρέπει νὰ ἀδίκησε πολλὰς ἐξοχές γιὰ νὰ δώσῃ τόσα χαρίσματα στὴν Πράσινη Μηλιά. Ἐχετε τώρα ὁλοζώντανη μπροστά σας τὴν εἰκόνα τῆς: θάλασσα, πράσινο, χρυσὴ ἄμμος, φιλόξενοι κάτοικοι - τί ἄλλο μπορεῖ νὰ θέλῃ ἀλήθεια κανεὶς γιὰ νὰ περάσῃ δέκα ἢ δεκαπέντε ξένοιαστες ἡμέρες; Ξέρετε τί εἶπε ἓνας Γάλλος καθηγητὴς πού πέρασε τὴν ἀδειά του πέρυσι στὸ χωριό; «Εἶναι ἡ φωτεινότερη γωνιά τῆς Μεσογείου», εἶπε. «Ἀπορῶ πῶς τὴν ἀγνόησε ὁ τουρισμὸς σας ὡς τώρα.» Αὐτὸ δὲν πρέπει νὰ σᾶς κάνῃ ἐντύπωση. Ἀπὸ ὅποιο χωριὸ κι ἂν περάσετε θ' ἀκούσετε κάτι παρόμοιο. Πάν-

τα ὑπάρχει κάποιος διάσημος ξένος πού μαγεύτηκε τόσο πολὺ ἀπὸ τὴν ὀμορφιὰ τοῦ χωριοῦ, ὥστε δὲν ἤθελε νὰ φύγῃ καὶ τὸν ἔβαλαν μὲ τὸ ζόρι στὸ τραῖνο ἢ στὸ αὐτοκίνητο. Ἡ πραγματικὴ ἱστορία εἶναι συνήθως ἀρκετὰ διαφορετικὴ. Δὲν πέρασε κανεὶς ξένος καθηγητὴς πέρυσι ἀπὸ τὴν Πράσινη Μηλιά. Οὔτε θὰ περάσῃ ἴσως ποτέ. Τὸ πιθανώτερο εἶναι ὅτι πέρασε ἓνας Γερμανὸς σπουδαστὴς μὲ ποδήλατο καὶ στάθηκε στὸ καφενεῖο τοῦ χωριοῦ νὰ πιῇ μιὰ γκαζόζα.

Ἔτσι γράφεται συνήθως ἡ ἱστορία. Φυσικὰ δὲν ὑπάρχει κανεὶς λόγος νὰ διαφωνήσετε μὲ τὸ φίλο σας καὶ νὰ τοῦ κόψετε τὸν οἶστρο. Ὅποιος θέλει νὰ τὸ ριψοκινδυνεύσῃ καὶ νὰ πάῃ στὴν Πράσινη Μηλιά ἀφήστε τὸν νὰ πάῃ. Ἄν χρημάτισε ποτέ πρόσκοπος ἔχει πολὺς ἐλπίδες νὰ τὰ καταφέρῃ.

Ἀγαπητὴ Ἀμψ...

ΟΤΑΝ ΤΟ 1955 ἡ Ἀμπεργκαίηλ Σάν Μπουρὲν ζήτησε νὰ ἐργασθῇ σὲ μιὰ ἐφημερίδα τοῦ Σάν Φραντσκο, δὲν τὴν ἤξερε κανεὶς. Τῆς ἀνέθεσαν ὕστερα ἀπὸ πολλοὺς δισταγμοὺς τὴ στήλη τῆς ἀλληλογραφίας καὶ σήμερα τὴν ξέρε ὅλη ἡ Ἀμερικὴ.

Πολλοὶ λένε ὅτι οἱ ἀπαντήσεις πού δίνει ἡ Ἀμψ (ἔτσι ὑπογράφει τὴ στήλη τῆς) εἶναι οἱ ἐξυπνότερες πού δόθηκαν ἀπὸ ἐφημερίδα. Ἀλλὰ ἡ ἴδια δὲν τὸ παραδέχεται. «Δὲν κάνω ποτέ μου χιούμορ», ἔγραψε τελευταῖα. «Δὲν ἔχω χιούμορ. Προσπαθῶ νὰ περιγράψω ἀπλὰ τὴ ζωὴ καὶ αὐτὸ εἶναι ὅλο.»

Ἀπὸ τὴν ἡμέρα πού ἀνέλαβε τὴ στήλη τῆς, ἡ Ἀμψ ἔχει ἀπαντήσει σὲ ἑκατομῦρια γράμματα. Οἱ ἀπο-

ρίες τῶν ἀναγνωστῶν τῆς ἀγγίζουσιν κάθε τομεᾶ. Κάποτε μιὰ μικρούλα τῇ ρώτησε ἂν εἶχε δίκιο ἡ μητέρα τῆς ὅταν τὴ συμβούλευε νὰ φυλάγεται ἀπὸ ἄνδρες μὲ μουστάκι. Ἡ Ἀμψ τῆς ἀ-

πάντησε ότι η μητέρα της είχε μεγάλο δίκιο. «Πάντως», πρόσθεσε, «για να είσαι σίγουρη κοίταξε να φυλάγεται και από τους άνδρες χωρίς μουστάκι.» Ένας καλοκάγαθος πατέρας της έγραψε για να την πληροφορήσει ότι ο γιός του είχε παντρευτεί πριν από πέντε μήνες και την περασμένη εβδομάδα η νύφη του είχε γεννήσει ένα μωρό που ζυγίζει πέντε κιλά. «Μου είπαν ότι ο τοκετός ήταν πρόωρος, αλλά μπορεί ένα τόσο μεγάλο μωρό να είναι πρόωρο;» ρώτησε στο τέλος. «Η Άμυ φρόντισε να τον καθυψάσει. Το μωρό ήρθε στην ώρα του», του απάντησε. «Ο γάμος άρχισε. Ξεχάστε το.» Μία ώριμη κυρία έκανε παρέα με ένα κύριο μερικά χρόνια μεγαλύτερό της. «Μου ζήτησε να τον παντρευτώ», έγραψε στην Άμυ. «Ξέρω ότι βάφει τα μαλλιά του και παίρνει κάτι διταμίνες. Θέλει κάθε δράδυ να δγαίνουμε έξω. Αρχίζω να νομίζω ότι είμαι πολύ πιο γριά γι' αυτόν. Τί να κάνω;» Η Άμυ τη συμβούλεψε να τον παντρευτεί. «Προσπαθήστε να μάθετε τί διταμίνες παίρνει και πάρτε τις και εσείς», της έγραψε, και συνέχισε με ένα ύστερόγραφο: «Παρακαλώ γράψτε τις και σε μένα.»

Αυτοπροσωπογραφία

ΟΙ ΖΩΓΡΑΦΟΙ δημιουργούν τα έργα τους με τον ίδιο τρόπο με τον οποίο οι πρίγκιπες αποκτούν παι-

διά — όχι με τις πριγκίπισσες, αλλά με τις χωριατοπούλες.

Αυτό είναι ένα από τα εξυπνα γνωμικά του Πάμπλο Πिकासό που η τελευταία του έκθεση στην «Τέτη Γκάλλερυ» του Λονδίνου αναστάτωσε τους κριτικούς και έκανε τον πρίγκιπα του Έδιμβούργου να ψιθυρίσει θγαίνοντας από την έκθεση: «Θεέ μου — αυτός ο άνθρωπος πίνει. Δεν μπορώ να εξηγήσω διαφορετικά τον τρόπο που ζωγραφίζει».

Η γενική εντύπωση ήταν ότι η έκθεση αντί να ξεδιαλύνει το μυστήριο Πिकासό το έκανε πιο πολύπλοκο. «Έξακολουθούμε να αναρωτιόμαστε αν ο άνθρωπος αυτός είναι ένας τσαρλατάνος ή μία σπάνια μεγαλοφυΐα», έγραψε θαρραλέα ο «Παρατηρητής». «Αλλά ίσως θα ήταν προτιμότερο να αφήναμε τον ίδιο να μάς μιλήσει για την τέχνη του.» Έτσι ένα συνεργείο συντακτών του «Παρατηρητού» σταχυολόγησε διάφορα γνωμικά του Ίσπανού ζωγράφου από τις συνεντεύξεις που έδωσε τα τελευταία είκοσι χρόνια:

«Δεν υπάρχει αφηρημένη τέχνη», είπε κάποτε ο Πिकासό. «Πρέπει πάντα να ξεκινάς από κάτι συγκεκριμένο. Υστερα αφαιρείς σιγά-σιγά όλα τα έξω-τερικά και μένει η ιδέα του αντικειμένου. Άλλοτε οι ζωγραφικοί πίνακες γίνονται σιγά-σιγά. Ένας πίνακας ή-

ταν μια σειρά από προσθήκες. Οι δικοί μου πίνακες είναι ένα άθροισμα από καταστροφές. Φτιάχνω ένα πίνακα και μετά τον καταστρέφω. Πάντα όμως κάτι μένει. Το κόκκινο που χρησιμοποίησα σ' έναν από αυτούς τους πίνακες μπορεί να ταιριάζει κάπου άλλο.

»Εκείνο που έχει σημασία είναι η αλήθεια. Άλλα ο καθένας μας τη βλέπει διαφορετικά. Ένας πράσινος παπαγάλος μπορεί να φανεί σαν ένας πράσινος παπαγάλος αλλά και σαν πράσινη σαλάτα. Ο ζωγράφος που βλέπει μόνο έναν πράσινο παπαγάλο, χάνει κάτι από την αλήθεια. Ένας ζωγράφος που αντιγράφει ένα δέντρο όπως ακριβώς είναι, το ζημιώνει, γιατί δεν του δίνει το βάθος που το χαρακτηρίζει. Ο τρόπος με τον οποίο βλέπω έγω τα πράγματα είναι διαφορετικός. Για μένα ένα φοινικόδεντρο γίνεται ξαφνικά ένα άλλο.

»Για κακή μου τύχη αλλά και προς μεγάλη μου χαρά, ο τρόπος με τον οποίο ζωγραφίζω είναι αντίθετος με τους κανόνες που ισχύουν. Με καθοδηγούν τα πάθη μου και όχι οι κανόνες. Τί τρομερό θα ήταν για μένα που λατρεύω τις ξανθές γυναίκες να ήμουν υποχρεωμένος να τις αποκλείω από ένα πίνακά μου γιατί δεν ταιριάζουν με ένα βάζο με λουλούδια. Αυτό δεν το έκανα ποτέ ως τώρα. Αφήνω τον εαυτό μου να κάνει το κέφι του. Το περιεργό είναι ότι στο τέλος η αρμονία δεν χάνεται.

»Το μεγάλο πρόβλημα είναι που πρέπει κανείς να σταματήσει. Όταν αρχίσεις να αφαιρείς από ένα πορτραίτο τα στοιχεία που πρέπει κατά τη γνώμη σου να αφαιρεθούν, ή αναζήτησης της αρχέγονης φόρμας σε αναγκάζει να καταλήξεις στο αυγό. Μπορείς όμως να κάνεις και το αντίθετο. Ν' αρχίσεις δηλαδή από το αυγό και προσθέτοντας να καταλήξεις στο πορτραίτο. Η αξία της τέχνης είναι η αποφυγή αυτών των δύο άκρων. Πρέπει να σταματήσεις.

»Είτε το θέλουμε είτε όχι, ο άνθρωπος είναι ένα εργαλείο της φύσεως. Ο,τι φτιάχνουμε είναι η αυτοπροσωπογραφία της. Είναι η ίδια η ζωή. Αν φέρετε ένα πορτραίτο κοντά σε ένα καθρέφτη, ο καθρέφτης πρέπει να θαιπώσει από την αναπνοή του πορτραίτου. Κάθε έργο είναι κάτι που ζή-κάτι που πάλλεται.

»Στο βάθος όλων των πραγμάτων υπάρχει η αγάπη.»

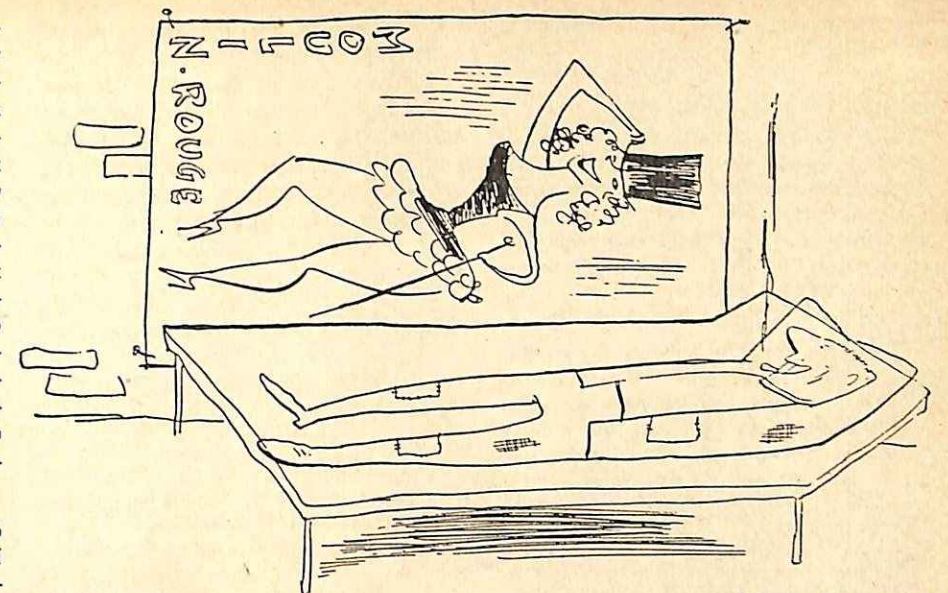
Ηρωες

ΚΑΘΕ κινηματογραφική εποχή έχει τον τύπο της. Άλλοτε είχαμε τον Ταρζάν και τον Φράνκεσταϊν. Οι εταιρίες δεν προλάβαιναν να γυρίζουν ταινίες τους και το κοινό δεν χόρταινε να τις βλέπει. Άλλα κάποτε, όπως ήταν φυσικό, ή μόδα τους πέρασε. Ο Τζόννυ Βαϊσμούλλερ, που υποδύονταν τον

Ταρζάν — παλιός ολυμπιονίκης του κρόουλ — δάρισε με τα χρόνια, έχασε την ωραία του κορμοστασιά και έκανε φαλάκρα. Το κοινό βέβαια δεν μπορούσε να ανεχθεί το θεό της ζούγκλας με φαλάκρα. Έτσι ο Ταρζάν πέθανε (μία και οι άλλοι Ταρζάν που εμφανίστηκαν κατόπιν δεν έφθαναν ούτε στο νυχάκι του παλιού). Όσο για τον Φράνκεσταϊν, πέρασε κι αυτός με τη σειρά του στην παρακμή, όταν έπαψε να τρομάζει το κοινό. Μαζί του πέθανε και το γκράν γκινιόλ. Οι τελευταίες απόπειρες δημιουργίας νέου τύπου γκράν γκινιόλ που είδαμε στην όθνη θα μπορούσαν με μία απλή αλλαγή του τίτλου τους να είχαν παρουσιασθή σαν κωμωδίες με εξασφαλισμένη επιτυχία.

Τί είναι αυτό που ζητά σήμερα το κοινό; Ίσως και το ίδιο δεν ξέρει τί ακριβώς ζητά. Πριν από μερικά χρόνια πιστέψαμε ότι ο Λέμμου Κώσιον θα ζούσε λίγο ακόμη αφού είχε όλα τα προσόντα για να άρσει — ήταν σκληρό παιδί, έδερνε τους κακούς, προστάτευε τους καλούς, έπινε σαν σφουγγάρι, ήταν άσχημος και είχε πολύ μεγάλη επιτυχία στις γυναίκες. Το κοινό είχε μαγευτεί από τον καταπληκτικό αυτό άνθρωπο. Υστερα, έντελώς ξαφνικά, τον βαρέθηκε. Οι κινηματογραφικοί κύκλοι λένε ότι η κατάρπτωση του Λέμμου άρχισε από την ημέρα που τραγούδησε ντουέτο με την κόρη του σε κάποιο φιλμ. Το κοινό, συνηθισμένο να βλέπει τον Λέμμου να σπάζει κεφάλια και να τινάζει στον αέρα ολόκληρα αντιτορπιλικά, τα έχασε βλέποντάς τον τώρα να μισοκλείνει έρωτιάδικα τα μάτια του μπροστά στο μικρόφωνο. Κάτι έσπασε μέσα του. Και τον καταδίκασε σε θάνατο.

Τώρα, μάς πληροφορούν οι ειδικοί, νατέλλει ένας νέος τύπος, ελληνικής μά-λιστα καταγωγής. Ποιός είναι αυτός; Ο Ήρακλής. Οι πρώτες ταινίες που γυρίστηκαν στην Ίταλία με Ήρακλή τον Στήβ Ρήβς, είχαν πολύ μεγάλη εμπορική επιτυχία. Τώρα όλες σχεδόν οι χώρες ψάχνουν για τον δικό τους Ήρακλή. Η «Σινεμόντ» έκανε διαγωνισμό για τον αθλητικότερο άνδρα του 1960 και ο νικητής, Γιάν Λαρβόρ, έτοιμάζεται τώρα να πρωταγωνιστήσει στη γαλλική έκδοση των «Αθλων του Ήρακλή». Η Ήραμική απάντησε με τους «Έρωτες του Ήρακλή» όπου τον ρόλο του μυθικού ήρωα κρατά ο Μίκυ Χάρ-κας του, Τζαϊν Μάνοφλντ. Ο Ήρα-κλής είναι στην ταινία αυτή ένας σκλη-τός και άστατος άνδρας που παίζει με τις καρδιές των γυναικών σαν τον μα-καρίτη τον Άλη Χάν. Ξαφνικά συναν-δυνάται. Είναι η γυναίκα που περίμενε. Αγαπιούνται παράφορα και η Τζαϊν-τον αλλάζει και τον κάνει καλό παιδί. Αυτά, βεβαιώνει ο δημιουργός του σε-ναρίου, συνέβησαν πριν ακόμη ο Ήρα-κλής κάνει τους άθλους του — όταν α-

(Το Η Hurdy - Gurdy)

κόμη ήταν πολύ νέος. Ποιός του τα εί-πε; Πού τα διάβασε; Δεν θα το μάθου-με ίσως ποτέ. Ένα είναι το βέβαιο, ό-τι η μυθολογία θα στενάξει και πάλι ό-ταν παρουσιασθή η ταινία. Άλλα αυτήν ποιός την ακούει;

Απαισιοδοξία

ΜΕΛΑΓΧΟΛΙΚΕΣ διαπιστώσεις ξέ-νης δημοσιογράφου σταχυολογη-μένες από ένα άρθρο με τίτλο «Οι άν-δρες».

»Αν κολακέψης έναν άνδρα νομίζει πως έχεις κάποιο σκοπό και παίρνει δρόμο. Αν όμως δεν τον κολακέψης τον κυριεύει μία τρομερή πλήξη.

»Αν του δώσεις θάρρος σε βαριέ-ται γρήγορα. Αν δεν του δώσεις σε βαριέται από την αρχή.

»Αν τον πιστεύεις σε ό,τι σου λέει θα σε θεωρήσει θλάκα. Αν όμως δεν τον πιστεύεις παύεις να τον γοητεύεις.

»Αν φορέσης φουστάνι με παρδα-λά χρώματα, περιεργό καπέλλο και χτυπητό ρούζ, διστάζει να σε θγάλη έξω. Αν πάλι ντυθής σεμνά, σε θγά-ζει αλλά τί να το κάνεις; Όλη την ώρα χαζεύει κοιτάζοντας εκείνην απέ-σπαστα με το παρδαλό φόρεμα, το πε-ριεργό καπέλλο και το χτυπητό βά-ψιμο.

»Αν τον ακολουθής στα γλέντια του και τον αφήνεις να πίνει, θα σου πη μία μέρα ότι τον έσπρωξες στον όλεθρο. Αν πάλι τον κατακρίνεις, τό-τε παριστάνεις τη δασκάλα και καλά θα κάνεις να μην ανακατεύεσαι.

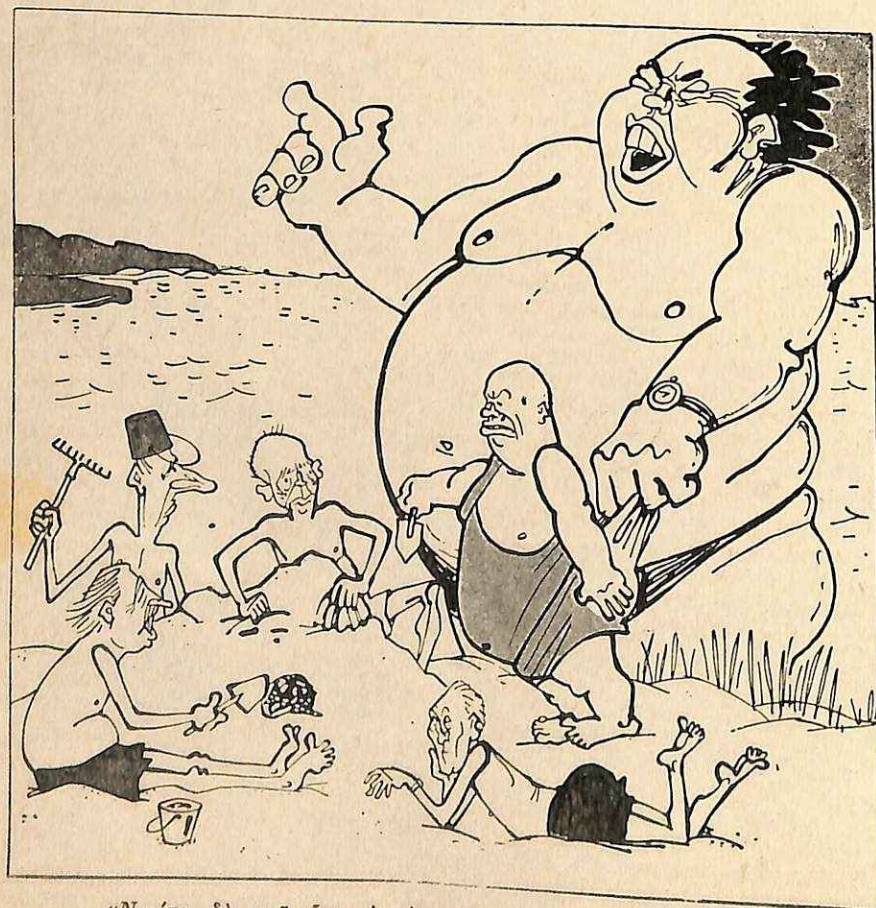
»Αν είσαι ανόητη αναστενάζει: «Αχ πώς θα ποθούσε να είχε δίπλα του μια γυναίκα έξυπνη. Αν πάλι τα φέρη ή τύχη να είσαι έξυπνη: «Αχ πώς θα ήθελε να έχη ένα σύν-τροφο στις σαχλαμάρες του».

Χιοῦμος

«Σπάρτη, Σκορπίος και Τσόκαρη Σκορπίδι και Χελώνη όλα μαζί γενήκανε της Μαδουρής γειτόνοι.»

Αυτά έγραφε τον περασμένο αιώ-να ο Βαλαωρίτης για τη Μαδουρή, τον μεγάλο έρωτα της ζωής του. Η Μαδουρή καθώς και η Σπάρτη και το Σκορπίδι και τα άλλα νησιά που ανα-φέρονται στο τετράστιχο, βρίσκονται στη Λευκάδα όπου αρχίζουν στις 13 Αυγούστου οι γιορτές Λόγου και Τέ-χνης. Καθώς το πλοίο προχωρεί ανάμε-σα στις άκτες της Λευκάδας και της Άκαρνανίας ξεπηδούν μπροστά σας, σαν καταπράσινες τούφες, αυτά τα σπι-θαμιαία νησάκια. Πόσα να είναι; Δέ-κα, είκοσι, τριάντα, πενήντα; Κανείς δεν σκέφθηκε ποτέ να τα μετρήσει. Με-ρικά απ' αυτά, τα μεγαλύτερα, έχουν κάποιο όνομα, αλλά τα περισσότερα εί-ναι άδραφτα. Το θέαμα που προσφέ-ρουν είναι αλήθεια μαγευτικό.

Για τη Λευκάδα, με την ευκαιρία των εορτών, γράφονται πολλά στον τύπο τις ημέρες αυτές, αλλά δεν διαβάσαμε που-θενά για κάτι που χαρακτηρίζει πολύ το νησί. Αυτό είναι το Λευκαδίτικο κέφι. Οι Λευκαδίτες είναι άνθρωποι πολύ βασανισμένοι. Ο σεισμός του 1948 άλλα-ξε την όψη του νησιού, έριξε σε έρει-πια ό,τι είχε στηθή με κόπους και ό-νειρα αιώνων. Άλλα οι άνθρωποι που ζούν στον τόπο αυτό είναι άνθρωποι πολύ δυνατοί. Δεν έχασαν ούτε μία στιγμή το κέφι τους, τη διάθεσή τους να πάρουν την κιθάρα και να σκορά-σουν στο πόδι μία καντάδα. Λένε ό-τι το ίδιο βράδυ του μεγάλου σεισμού σκούστηκε μέσα από τα έρειπια ο ή-χος της κιθάρας. Αργότερα, όταν άρ-χισε η ανοικοδόμηση, ένας Λευκαδίτης πήγε στο αρμόδιο γραφείο να ρωτήσει πότε θα του έχτιζαν το σπίτι του. Ο υπάλληλος συμβουλευτηκε τα χαρτιά του και κούνησε το κεφάλι του. «Μάλι-στα», είπε. «Εδώ βλέπω ότι έχουμε κατατάξει το σπίτι σας στην όγδοη κατηγορία.» Τότε ο σεισμόπληκτος τον ρώτησε γελαστός: «Θέλετε να πητε ό-

«Νικήτα, δεν σου είπα να μὴν παίξεις μ' αυτά τα παλιόπαιδα ;»

τι θα μου το χτίσετε ύστερα από όκτω σεσίμους;»

Αυτή η ικανότητα των ανθρώπων να άσπείνεται στις δυσκολότερες στιγμές της ζωής τους και να σατιρίζουν την ίδια τη δυστυχία τους, είναι ένα φαινόμενο σπάνιο. Και το πιο σπουδαίο είναι ότι αυτό το ταλέντο δεν είναι προνόμιο των λίγων ή των μορφωμένων του νησιού. Το έχουν όλοι οι Λευκαδίτες άσχετα από την κοινωνική τους θέση και είναι κάτι πηγαίο. Τους άρεσει πολύ να πειράζονται μεταξύ τους αλλά το πείραγμα είναι έξυπνο και δεν ένοχλει. Κάποτε μία λυγρόκορμη κοπέλλα ανέβαινε ένα καντούνι της Λευκάδας. Ο άερας της σήκωνε το φουστάνι και κείνη άγωνιζόταν να το κρατήσει. Οι θαμώνες ενός καφενείου παρακολουθούσαν σιωπηλοί την προσπάθειά της. Οπότε ένας δέ βάσταξε. «Άσε κοπέλλα μου τον άερα να κάνει τη δουλειά του», της φώναξε.

Τώρα όλοι στη Λευκάδα μιλούν περί τουρισμού. Οι γιορτές Λόγου και Τέχνης φέρνουν κάθε χρόνο όλο και περισσότερους επισκέπτες. Το περασμένο καλοκαίρι ανάμεσα στους παραθεριστές που αποδιδάστηκαν μία μέρα στην προκυμαία του νησιού ήταν και μία

στάρ. Η εμφάνισή της έκανε μεγάλη αίσθηση. Όλοι την κοίταζαν με ένδιαφέρον καθώς περνούσε από την προκυμαία με το σόρτς και ένας βαρκάρης φώναζε σ' ένα συνάδελφό του, λίγα μέτρα πιο πέρα: «Είδες βρέ Άποστόλη τί σπουδαίο πράγμα είναι ο τουρισμός που δεν τον ήθελες;»

Τετράγωνο

Ο ΚΛΕΨΑΣ του κλέφαντος», λένε οι κοσμικοί κύκλοι της Εύρώπης για το περίεργο τετράγωνο Βαντίμ - Μπαρντό - Ντιστέλ - Στρόμπεργκ. Για όσους δεν παρακολουθούν τις ιστορίες αυτές, είναι απαραίτητες μερικές διευκρινήσεις. Ο πρώτος σύζυγος της Β.Β. ήταν ο σκηνοθέτης Ροζέ Βαντίμ. Αργότερα, όταν η Μπαρντό τον εγκατέλειψε, έπνιξε τον πόνο του στην άγκαλιά της Άννέτ Στρόμπεργκ - μιας Δανέζας καλλονής 20 ετών. Τελικά η Β.Β. παντρεύτηκε τον Σαρριέ και ο Βαντίμ την Άννέτ. Μεσολάβησε μία περίοδος ήρεμίας την οποία ανατάραξαν οι τελευταίες εξελίξεις: Ο Ντιστέλ φλερτάρει την Άννέτ, αυτή τον έρωτεύεται και ο Βαντίμ αναγγέλλει στους δημοσιογράφους ότι χωρίζει. Από το άλλο στρατόπεδο: οι μετοχές του

Σαρριέ πέφτουν διαρκώς και όλοι περιμένουν ότι η Μπαρντό θα τον εγκαταλείψει μόλις ντυθή πάλι φαντάρος. Αυτό που μπερδεύει ακόμη πολύ τα πράγματα είναι η τελευταία δήλωση της Β.Β.: «Επιθύμησα τον Βαντίμ.» Τώρα όλοι περιμένουν με αγωνία τη συνέχεια. Τί θα γίνει; Ποιός θα χωρίσει από ποιόν; Ποιός θα παντρευτεί ποιόν;

Νηστεία

Χ ΘΕΣ παμφάγος. Σήμερα χορτοφάγος. Αύριο αεροφάγος. Αυτό είναι οι τρεις σταθμοί της σταδιοδρομίας της δρος Μπάρμπαρα Μούρ, που κατέπληξε πάλι τους διαιτολόγους όλο του κόσμου βαδίζοντας 3.000 μίλια στην Αμερική για να αποδείξει πόσο δυνατή την κάνει η χορτοφαγία.

«Ποτέ δεν με πήραν στα σοβαρά στην Αγγλία», δήλωσε η Μπάρμπαρα Μούρ μετά τη νέα της επιτυχία. «Εκεί οι άνθρωποι κάνουν χιούμορ κακής ποιότητας. Οι Αμερικανοί είναι σοβαρότεροι από τους Άγγλους. Δεν είναι περίεργο αυτό; Ένας αγρότης στην Αμερική με ρώτησε αν μπορούσε να ζήσει τρώγοντας γρασίδι. Του απάντησα ότι φυσικά και μπορούσε, φθάνει προηγουμένως να το έπλενε καλά.»

Ένας δημοσιογράφος ρώτησε τη δρ Μούρ αν σκοπεύει τώρα να ξεκουρασθεί. Εκείνη χαμοέλασε. «Για ποιο λόγο;» Τώρα είπα. «Ξεκινάω και περπατώντας.» Τώρα είναι έτοιμάζεται να ταξιδέψει στην Αυστραλία όπου θα διανύσει για προπόνηση 500 μίλια. Μετά θα πάει στον Καναδά για 1.200 μίλια και ύστερα πίσω στην Αυστραλία για άλλα 1.800. Με τις πορείες αυτές ελπίζει να γεμίσει το 1960, ενώ για τον χρόνο που μάς έρχεται έχει αφήσει το πιο φιλόδοξο απ' όλα τα σχέδιά της. Θέλει να περάσει τις Άλπεις χωρίς να τρώει τίποτα. Αυτό ή ίδια δεν το θεωρεί εξαιρετικά δύσκολο. «Έκανα ήδη μερικά πειράματα και έχω πεισθεί ότι μπορώ να ζήσω μερικούς μήνες νηστεύοντας έντελως. Οι άνθρωποι νομίζουν ότι γεμίζουν το στομάχι τους με διάφορες τροφές αποκτούν δύναμη. Θα τους αποδείξω ότι ο καθαρός άερας είναι πολύ θρεπτικώτερος.»

Χωρίς λόγια

Ο ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟΣ έθνικός ύμνος του κόσμου, μάς πληροφορεί ένα ειδικό σύγγραμμα που κυκλοφόρησε τελευταία στο Λονδίνο, είναι ο Έλληνικός. Κανείς άλλος ύμνος δεν έχει 158 στροφές. Στο αντίθετο άκρο βρίσκονται τα κράτη του Περσικού κόλπου Μπαχρέν και Κατάρ. Αυτών οι έθνικοί ύμνοι είναι οι συντομώτεροι. Μόλις αρχίσουν τελειώνουν. Ένα άλλο περίεργο για τους ύμνους αυτούς είναι ότι δεν έχουν καθόλου λόγια. Μόνο μουσική. Αυτό τους βοηθάει να ακούγονται συχνότερα και να είναι πολύ δημοφιλείς.

ΒΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Όλοι οι βιολόγοι συμφωνούν για την έκταση και την ποικιλία των μεταβολών που επιφέρει το περιβάλλον στον ανθρώπινο οργανισμό. Ο όρος «περιβάλλον» λαμβάνεται στην ευρύτερή του έννοια και περιλαμβάνει όλες τις επιδράσεις που θα μπορούσαν να ασκηθούν πάνω στο άτομο από τη στιγμή της συλλήψεως.

Εδώ όμως μάς παρουσιάζεται ένα σοβαρό πρόβλημα: ο μηχανισμός της κληρονομικότητας μεταφέρει, άραγε, ολικά ή μερικά, τις μεταβολές αυτές στους απογόνους;

Ας πάρουμε μερικά συγκεκριμένα παραδείγματα, γιατί κανένα άλλο θέμα δεν έδωσε λαβή σε περισσότερες παρεξηγήσεις:

Ένα υποκείμενο αφού υποστήσκει μια μεθοδική εκγύμναση, αναπτύσσει ιδιαίτερα τους μύες των κνημών του. Μήπως εξ αιτίας του γεγονότος αυτού τα παιδιά του θα γεννηθούν με πιο μυώδεις κνήμες ή με κνήμες ικανώτερες να αναπτύξουν τους μύες τους έπειτα από εκγύμναση;

Ένα άλλο υποκείμενο που μεγάλωσε σε συνθήκες ευνοϊκές για την πνευματική του ανάπτυξη, φθάνει στο ανώτερο επίπεδο που επιτρέπει οι κληρονομικές του δυνατότητες; Μήπως από το γεγονός αυτό τα παιδιά του θα γεννηθούν ευφύτερα ή τουλάχιστον ικανώτερα να επωφεληθούν από τις ευκαιρίες που θα τους προσφέρει η μόρφωσή τους;

Με μία λέξη το «επίκτητο» αφήνει καθόλου ίχνη στα γεννητικά κύτταρα; Και, άραγε, τα κύτταρα αυτά μεταβάλλονται καθόλου, έστω και ελάχιστα, από τις προσπάθειες και τις επιτεύξεις του ατόμου που τα παράγει;

Πολλοί το πίστεψαν αυτό και πολλοί το πιστεύουν ακόμη.

Το θέμα συζητήθηκε πολλές φορές με πάθος και με ανάμιξη των απόψεων της λογικής, (αφού φαίνεται φυσικό και λογικό το επίκτητο να μεταβιβάζεται και αφού η μεταβίβαση του επίκτητου βρίσκεται στη βάση της θεωρίας της εξέλιξης του Λαμάρκ) ακόμη και των απόψεων της πολιτικής, (αφού μία τέτοια αντίληψη εμφανίζεται στη μαρξιστική κατ'ήχηση).

Πολλοί θα θυμούνται την οξυτάτη διαμάχη που ξέσπασε πριν από μερικά χρόνια ανάμεσα στους Σοβιετικούς βιολόγους που εκπροσωπούσαν τον επαναστατικό «μισουριανισμό» (από το όνομα του Ρώσου βιολόγου Βλαδίμηρ Μισούριν, 1855 - 1935) και στους έρβόδοξους βιολόγους που οι Σοβιετικοί τους κατηγορούσαν ότι υποστήριζαν μία αντιδραστική γενετική, σκοταδιστική και άστική. Όποιος δεν πίστευε στην κληρονομικότητα του επί-

κτητου έμπαινε αυτόμάτως στο στρατόπεδο των καπιταλιστών, των ρατσιστών, των φασιστών κλπ.!

Η πίστη στην κληρονομικότητα του επίκτητου έπαιξε μεγάλο ρόλο στο πνευματικό μας παρελθόν: ίχνη της βρίσκονται παντού στη φιλοσοφία όσο και στη λογοτεχνία. Έτσι ο μεγάλος συγγραφέας Σάιντ - Μπέβ — που ενδιαφερόταν πάντα για τη φυσιολογία

σάν όπαδός του Λαμάρκ και του Καμπανί — ήταν πεπεισμένος πως ώφειλε το φιλολογικό του ταλέντο στην κληρονομικότητα των επίκτητων ικανοτήτων. Και γράφει σχετικά:

«Όσο για την αγάπη του διδλίου και της μόρφωσης, που την ένωισα από πολύ νωρίς, και για την τόσο έντονη κλίση μου στη λογοτεχνία που άναμινγνύσαν μέσα μου με μία τάση για όνειροπόληση που με κατείχε από παιδί, κατάλαβα αργότερα ότι τα είχα πάρει από τον πατέρα μου.

«Ο πατέρας μου, που δεν τον γνώρισα ποτέ και που πέθανε τους πρώτους μήνες του γάμου του, πριν γώ γεννηθώ, είχε κάνει πολύ καλές σπουδές και μέσα στις τόσες ασχολίες του δεν είχε πάψει να καλλιεργή τη φιλολογία με αγάπη και με έκλεκτικότητα. Τα διδλία του, που πολλά έφτασαν σ' έμένα, είναι γεμάτα σημειώσεις στο περιθώριο, γεμάτα χαρτάκια με ανέκδοτα, με ιστορικές αναδρομές, με ωραίους στίχους από αρχαίους και σύγχρονους ποιητές.

Και συνεχίζει:

«Έτσι, μόρρεσε να μεταβιβάσει στο γιό του τα επίκτητα ίχνη των λογοτεχνικών τάσεων που είχε αποκτήσει από καιρό. Από τα παιδικά μου χρόνια αγαπούσα τα διδλία, τη φιλολογία και τη λογοτεχνία, με μία λέξη, όλα όσα αγαπούσε ο πατέρας μου.»

Κανένας σήμερα — τουλάχιστον έτσι ελπίζω — δεν θα πίστευε ότι βάζοντας σημειώσεις στα περιθώρια ενός διδλίου με έργα του Βιργιλίου, μπορεί να

μεταβάλει τα γεννητικά κύτταρα. Και όμως σ' αυτό καταλήγει η θεωρία της κληρονομικότητας του επίκτητου. Ο φιλόσοφος Χέρμπερτ Σπένσερ πρέσβευε ότι η άσκηση της αρετής γίνεται στο τέλος συνήθεια που μπορεί να μεταδίδεται και αποδίδει τις ήθικές μας προλήψεις στη μεταβίβαση των αποτελεσμάτων της επιδράσεως της κοινωνικής ζωής. Μόνο με την κληρονομικότητα, κατά τον Σπένσερ, η τάση της άσκήσεως του καλού μπορεί να έπεκταθεί αυτόματα σε κάθε γενεά, τόσο, ώστε θα μπορούσαμε να προβλέψουμε τη στιγμή όπου οι άνθρωποι θα ήταν φυσικά και αμόρρητα ένάρετοι και δεν θα είχαν να διεκδικούν ο ένας από τον άλλον παρά τις ευκαιρίες για να κάνουν το καλό.

Ο Σπένσερ έδραζε μάλιστα ένα «άντιασκητικό» συμπέρασμα από την πίστη του στην κληρονομικότητα του επίκτητου: η παραδοχή των απολαύσεων που προσφέρει η ζωή αναπτύσσει στους απογόνους την τάση να χαιρώνται τις απολαύσεις, άρα τα παιδιά αυτών που ζουνε μία ζωή σοβαρή και μονότονη, θα έχουν λιγώτερο την τάση να χαιρώνται τις απολαύσεις της ζωής.»

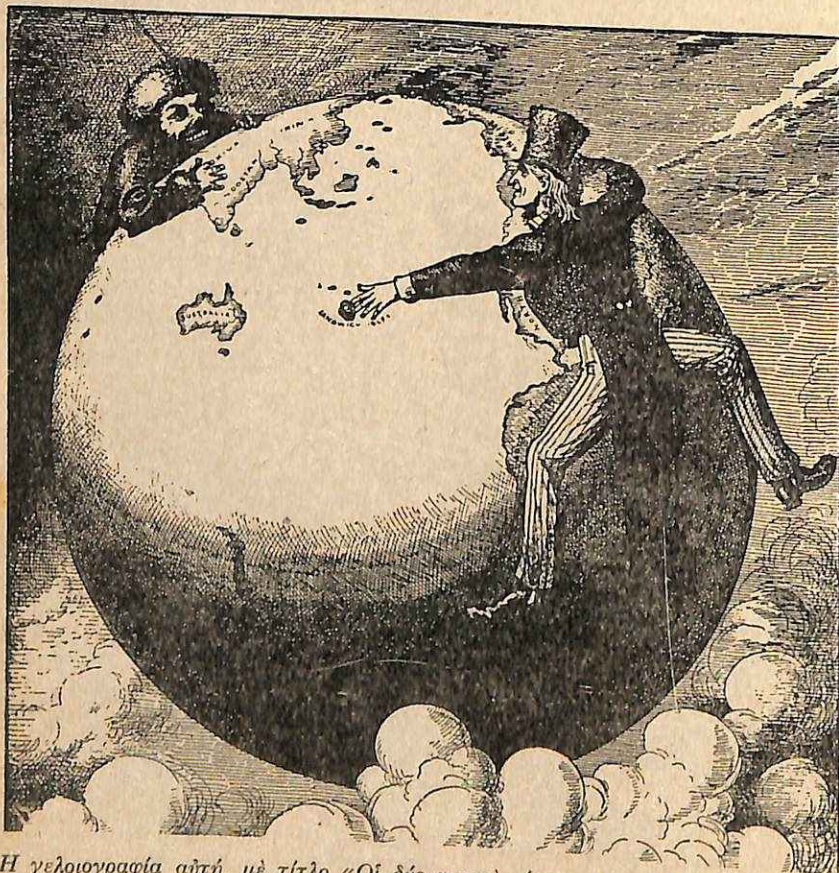
Τί να σκεφθή κανείς για όλα αυτά; Απλούστατα, ότι δεν στηρίζονται σε κανένα βιολογικό στοιχείο. Όσο επίμονα και αν εμφανίζεται η πίστη στην κληρονομικότητα του επίκτητου, είναι λανθασμένη: καμία μεταβίβαση δεν γίνεται από τους γονείς στα παιδιά από τα επίκτητα στοιχεία της προσωπικής τους ζωής. Οι μεταβολές που πραγματοποιούνται από το περιβάλλον και από τις περιστάσεις — είτε της παιδείας, της κοινωνικής πίεσεως, είτε ακόμα και της θεραπευτικής ίατρικής, δεν έχουν καμία άπ'ήχηση στα γέννη των χρωμοσμάτων. Τα χρωμοσώματα αδιαφορούν έντελως για την επιτυχία ή την άποτυχία στη ζωή του ατόμου που είναι φορέας τους. Αυτά μένουν άμετάβλητα και καθέναν μας κληροδοτεί στους απογόνους του τα γέννη που κληρονόμησε ο ίδιος από τους προγόνους του.

Τα έπακόλουθα του συμπεράσματος αυτού είναι ασφαλώς σημαντικά.

Αν οι επίκτητες ιδιότητες ήταν δυνατό να κληρονομηθούν έστω και εν μέρει και σε βαθμό μηδαμινό, θα μπορούσαμε να υπολογίσουμε ότι η βελτίωση των κοινωνικών συνθηκών — με την ίατρική, την υγιεινή, την παιδεία, τους νόμους — θα έφερνε στο τέλος και κάποια βελτίωση φυσιολογική, πνευματική και ήθική του ανθρώπινου γένους.

Με τους πολλούς έμβολιασμούς εναντίον των άσθενειών οι άνθρωποι θα γίνονταν πιο απρόσβλητοι, και δυναμώ-

ΟΙ ΑΙΩΝΙΟΙ ΑΝΤΙΠΑΛΟΙ

Η γελοιογραφία αυτή, με τίτλο «Οι δύο νεαροί γίγαντες», δημοσιεύτηκε το 1870. Δείχνει τον Ίβαν και τον Ιονάθαν (Ρωσία και Αμερική) που προσπαθούν να καταλάβουν την Ασία, από διαφορετικούς δρόμους ο καθένας.

νοντας χάρη στις εξελίξεις της Ιατρικής, θα γίνονταν πιο ρωμαλέοι. Με την καλύτερη εκπαίδευση θα έπρεπε να γίνονται ευφύτεστοι ή, τουλάχιστον, ικανώτεροι να δέχονται τη μόρφωση. Και ακούγοντας διδάγματα και κηρύγματα, θα έπρεπε να μπορούν καλύτερα να ακολουθούν τις προσαγές της ηθικής.

Έτσι όλα θα πήγαιναν από το καλό στο καλύτερο μ' αυτή τη συνεργασία, και ακόμα τη συμβολή της βιολογικής κληρονομικότητας: η κρίση, το γούστο, το κοινωνικό αίσθημα, η αιδεσιμότητα, η αρετή...

Αντίθετα, όμως, αν δεν υπήρχε μεταβίβαση του επίκτητου θα πρέπει να απαρνηθούμε την κοινωνιολογική αυτή αισιοδοξία και δεν μπορούμε να ελπίζουμε — τουλάχιστον μ' αυτό τον τρόπο — σε καμιά βελτίωση $\delta \rho \gamma \alpha \nu \iota \kappa \eta$ του ανθρώπινου ζώου.

Αν το περιβάλλον και οι συνθήκες δεν επιδρούν καθόλου στα γένη, αν ο τρόπος της ζωής, η δραστηριότητα, η άσκηση του ατόμου μένουν χωρίς επίδραση στον γενετικό τομέα, τότε μήπως ο τομέας αυτός μένει απόλυτα σταθερός και ανεπηρέαστος από κάθε μεταβολή;

Ασφαλώς όχι, και στο σημείο αυτό πρέπει να δώσουμε θέση σε μια άλλη μεγάλη βιολογική έννοια, στην έννοια της μεταβολής. Σε μεγάλα διαστήματα, στο κληρονομικό βασίλειο του ανθρώπου, όπως και κάθε άλλου ζώου, παρατηρούνται μεταβολές σ' ένα γένος, σ' ένα χρωμόσωμα. Άλλα οι μεταβολές αυτές είναι φευγαλέες και δεν έχουν κανένα άμεσο δεσμό με τις συνθήκες της ζωής.

Αυτός είναι σήμερα ο μόνος τρόπος μεταβολής, που γνωρίζει η βιολογία και που έχει αποδειχθεί από την παρατήρηση και την πείρα: η αίφνιδια και απρόβλεπτη μεταβολή του χρωμοσωματικού συστήματος σε ένα γενετικό κύτταρο.

Η μεταβολή αυτή μπορεί να επηρεάσει ένα μόνο γένος, λ.χ. να μεταβάλει ένα γένος με μαύρα μάτια σε γένος που θα δώσει μάτια γαλάνα, και ένα γένος που ανήκει στην ομάδα αίματος Α σε γένος της ομάδας Ο. Μπορεί να επηρεάσει τις αναλογίες των γενών, τη θέση τους στο χρωμόσωμα, ή ακόμα τον αριθμό των χρωμοσωμάτων, ή και τον αριθμό των χρωμοσωματικών αποθεμάτων.

Έτσι εμφανίζονται, ξεκινώντας από γένη φυσιολογικά, τα γένη του δαλτισμού, της αιμοφιλίας, της τυφλώσεως, της ανικανότητας για όμιλία. Έτσι εμφανίζεται ο μογγολισμός που οφείλεται (όπως μάθαμε πρόσφατα) στην παρουσία ενός υπερπλήθους χρωμοσώματος (47 αντί 46), ώριμες σεξουαλικές ανωμαλίες που οφείλονται κι αυτές σε ένα υπερπλήθος σεξουαλικού χρωμοσώματος, κλπ.

Γενικά — για να μην πούμε πάντα — ή μεταβολή είναι φαινόμενο ανεπιθύμητο. Καταστρέφει, δαλτίζει, διαστρέφει, φέρνει ανωμαλίες, ελλείψεις, φθορές.

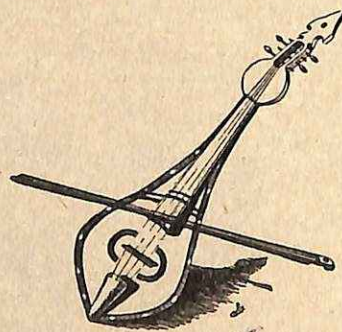
Στο παρελθόν όμως οι συνθήκες ζωής των ανθρώπων ήταν πολύ πιο σκληρές από σήμερα. Η φυσική επιλογή, ενεργώντας με αυστηρότητα, εξαφάνιζε αλύπτητα τα άνικα και ανάπηρα άτομα. Μπορούμε λοιπόν να συμπεράνουμε ότι το ανθρώπινο γένος άπαλλασσόταν τότε αυτόματα από τους ελαττωματικούς και θλαβερούς του γόνους.

Τί συμβαίνει σήμερα; Η επέκταση της φιλανθρωπίας, η βελτίωση των κοινωνικών συνθηκών, οι επιτυχίες της Ιατρικής και της υγιεινής είναι φανερό ότι έρχονται σε αντίθεση με το εκκαθαριστικό έργο της φυσικής επιλογής. Το αποτέλεσμα είναι να επιτυγχάνεται η επιβίωση όντων που δεν θα επιζούσαν άλλοτε, να διατηρούνται στη ζωή ως την ηλικία της αναπαραγωγής άτομα που άλλοτε δεν θα είχαν απογόνους. Η μυωπία, η κλίση στη φυματίωση, ο διαβήτης και άλλα πολλά, εξαλείφονταν πολύ νωρίς. Ποιός μπορεί να μη δει ότι το έργο του πολιτισμού στο σύνολό του είναι έργο αντιβιολογικό; Όχι μόνο δεν βελτιώνει την κληρονομικότητα του ανθρώπου αλλά την χειροτερεύει. Επιτρέποντας την άμετρη αναπαραγωγή του κακού γενετικού υλικού, εργάζεται εναντίον του καλού του ανθρώπου.

Δεν υπάρχει τρόπος να ξεφύγουμε από αυτό το συμπέρασμα που είναι άρκετα απογοητευτικό.

Ο πολιτισμός αυξάνει χωρίς άπαυλα την ποσότητα της ανθρώπινης ζωής, τη μάζα του ανθρώπινου πρωτοπλάσματος που υπάρχει στον κόσμο και συγχρόνως μειώνει τη βιολογική της ποιοτικότητα.

Δεν τίθεται βέβαια ζήτημα να πάμε προς τα πίσω και να θελήσουμε να ε-

παναφέρουμε τους στοιχειώδεις τρόπους της φυσικής επιλογής που κανείς, ακόμη και ο «βιολογικότερος» από τους βιολόγους δεν τους αναζητά. Ο σεβασμός για τη ζωή, ο τόσο αγαπητός στον μεγάλο Άλμπερ Σβαίτσερ, αποτελεί μέρος του συλλογικού ιδανικού

της εποχής μας και θα θέλαμε να δούμε τη ζωή να γίνεται αντικείμενο ακόμη μεγαλύτερου σεβασμού και αγάπης απ' ό,τι είναι σήμερα. Πρέπει ωστόσο να γνωρίζουμε με ποιό τίμημα πληρώνουμε αυτό τον σεβασμό της ζωής. Όσο θέλουμε να δουλεύουμε για να προστατεύουμε και να διατηρούμε τη ζωή με οποιοδήποτε τίμημα, θα δουλεύουμε άκουσια ή έκούσια εναντίον της υγείας του ανθρώπινου είδους. Δεν είναι υπερβολή να πούμε ότι κάθε ευεργετική καινοτομία στον τομέα της θεραπευτικής πληρώνεται με μια υποβίβαση του επιπέδου της γενετικής στις επερχόμενες γενεές. Κάθε σωτήρια εφεύρεση του παρόντος δημιουργεί μια απειλή για το μέλλον.

Η θέση που εκθέσαμε εδώ — και που είναι η κλασική θέση, μπορεί βέβαια να αμβλυνθεί. Ο διακεκριμένος Άγγλος βιολόγος Μιντάουαρ επέκρινε ώριμα σημεία της υπογραμμίζοντας το γεγονός ότι σε ειδικές περιπτώσεις ή πρόδοος του πολιτισμού θα μπορούσε να έχει ευνοϊκή επίδραση στην ποιότητα του κληρονομικού παράγοντος του ανθρώπου.

Αναφέρω ένα από τα παραδείγματά του. Ένα ώριμο γένος Α μεταβάλλει τη φυσιολογική αιμοσφαιρίνη του αίματος σε αιμογλοπίνη άλλης διαρθρώσεως, Σ. Αυτό σημαίνει ότι το γένος Σ δίνει στα άτομα που το έχουν έντονη αντίσταση στην έλονοσία, αλλά συγχρόνως προκαλεί άναμια είδους τύπου. Εκεί όπου δεν έπεμβαίνει η Ιατρική, τα πλεονεκτήματα του γένους Σ υπερτερούν μπροστά στα μειονεκτήματά του. Αυτό το γένος ευνοείται από τη φυσική επιλογή. Μόλις όμως η Ιατρική με την κατάλληλη θεραπευτική δώσει μέσα για την καταπολέμηση της αρρώστειας, τότε τα μειονεκτήματα του γένους Σ θα υπερτερήσουν και κατά συνέπεια θα ευνοηθεί το γένος Α. Έτσι, τελικά, θα ευεργετηθεί το είδος.

Μπορούμε ακόμη να αναφέρουμε τα γένη που ρυθμίζουν την τάση στην παχυσαρκία. Όταν δεν υπάρχει τεχνητή θέρμανση, τα γένη αυτά ευνοούνται από τη φυσική επιλογή, γιατί τα παχύσαρκα άτομα ανθίστανται κάπως καλύτερα στο κρύο. Όταν όμως ο πληθυσμός διαθέτει θέρμανση, άμεσως τμήμα της παχυσαρκίας χάνουν το πλεονέκτημά τους και προσφέρουν μόνο μειονεκτήματα, αφού οι στατιστικές δείχνουν ότι τα παχύσαρκα άτομα ζουν κάπως λιγότερα χρόνια από τα αδύνατα. Εδώ έχουμε ένα ευεργέτημα στον κληρονομικό παράγοντα από το έργο του πολιτισμού.

Όλα αυτά είναι πολύ ενδιαφέροντα και πρέπει κανείς να τα υπολογίζει όταν επιχειρεί μια δίκαιη εκτίμηση των βιολογικών συνεπειών του πολιτισμού. Δεν νομίζω όμως ότι μπορούμε να κα-

ταλήσουμε σε συμπεράσματα γενικά που να συνεπάγονται απόρριψη της κλασικής θεωρίας. Άλλωστε, η βελτίωση του ανθρώπινου περιβάλλοντος στο σύνολό της — χάρη στην Ιατρική και γενικότερα στην τεχνική πρόοδο — έχει για μοιραία συνέπεια την κατάπτωση του κληρονομικού παράγοντος του ανθρώπου.

Επί πλέον, εδώ και λίγο καιρό, η πυρηνική φυσική έρχεται να προσθέσει και το δικό της καταστρεπτικό έργο.

Κανείς δεν άγνοεί ότι, λίγο — πολύ, παντού στον κόσμο γίνονται ατομικές εκρήξεις που στέλνουν στην ατμόσφαιρα ραδιενεργά στοιχεία τα οποία ξαναπέφτουν στη γη και μερικά απ' αυτά έχουν μεγάλη διάρκεια ζωής, δηλαδή διατηρούν για πολύ την καταστρεπτική τους δύναμη (το στρόντιο 90 και το κάσιο 137 καταστρέφονται κατά το ήμισυ μόνο, έπειτα από 28 το ένα και 33 χρόνια το άλλο). Με τα δύο αυτά στοιχεία μολύνονται τα φυτά και απ' αυτά τα φυτοφάγα ζώα με τα οποία τρεφόμαστε. Έτσι γίνεται τοξική μόλυνση — ελάχιστη αλλά βέβαιη — όλων των τροφίμων.

Η ραδιενέργεια αυτή με την τεχνητή προέλευση γίνεται ασφαλώς αιτία περιπτώσεων καρκίνου και λευχαιμίας, αλλά, κυρίως, αυξάνει κατά τρόπο βέβαιον τη συχνότητα των κληρονομικών μεταβολών που, όπως αναφέραμε, αποτελούν συνήθως αλλαγές προς το χειρότερο.

Αυτό σημαίνει με δυο λόγια ότι οποιαδήποτε, έστω και η ελάχιστη αύξηση της ραδιενέργειας, συντελεί στην επιτάχυνση της γενετικής παρακμής.

Γι' αυτό το κακό που κάνουν οι πυρηνικές εκρήξεις δεν είναι καθόλου άμελητέο. Σε δυο ή τρεις γενεές θα εκδηλωθεί με τη γέννηση πολλών εκατομμυρίων ανθρώπων ελλειπών ή ανάπηρων εξ αιτίας των εκρήξεων. Πολλοί σκέπτονται πως έπειτα απ' αυτούς ως χαθή ο κόσμος. Άλλοι όμως νιώθουν ζωηρά την ευθύνη του εγκλήματος που γίνεται και που είναι βέβαιο πόσο τρομερό είναι.

Προσθέτουμε ότι η ειρηνική εκμετάλλευση της ατομικής ενέργειας δεν είναι αυτή απαλλαγμένη από κάθε κίνδυνο. Όσο δεν λύεται το πρόβλημα της καταστροφής των ραδιενεργών απορριμμάτων, οι βιολόγοι δεν θα μπορούν παρά να ανησυχούν.

Άλλο θέμα ανησυχίας για τους γενετιστές αποτελεί ορισμένες υποβιολογικές της Ιατρικής θεραπευτικές. Τις υπερβολές αυτές τις επισήμαναν οι καθηγητά Λακασσάιν, Μάρκοβιτς, Λε-γυ. Ο τελευταίος έγραψε: «Μια πιθανή ακτινοβολία πολύ πιο σημαντική από εκείνη που δημιουργούν οι δόμβες και που θα έπρεπε να ανησυχί το κοινό είναι αυτή που προκαλεί ή συχνή χρησιμοποίηση των ακτίνων Χ στην Ιατρική. Πρέπει το κοινό να μάθει να μη κάνει ακτίνες με το τίποτα.»

EDUARDO CARRANZA

ΚΥΡΙΑΚΗ

Μιά Κυριακή χωρίς έσένα, χαμένη μακριά από σένα είναι σαν ένα τούνελ από γκρίζους τοίχους φωτισμένους με το όνομά σου καθώς περνά. Είναι ξάστερη νύχτα δίχως λόγο ή Δευτέρα μασκαρεμένη σαν την Κυριακή. Είναι σαν βαθεία γαλάζια μέρα δίχως την συγκατάθεσή σου.

Βρέχει σ' αυτό το ποίημα: το νιώθεις με την ψυχή σου που ακουμπά σε κρύσταλλο. ή απουσία σου κατεβαίνει σε μελαγχολική βροχή σκοτεινή πάνω στο εξόριστο φρούτι μου.

Ένωσα καλά πόσο μια μικρή λεζούλα, σε μια καρφίτσα σεληνόφωτου ή σαν τη λεπτούτσικη καρδιά μιας πεταλούδας μπορεί να σηκώσει τοίχους άπειρους να σκοτώσει ένα πρωί σε μια στιγμή να εξατμίσει κήπους και γαλάζιο, να θερίσει τη μέρα σε να ήταν κολίνο να κάνει τους αυγερινούς κόκκους αλάτι.

Ένωσα καλά πόσο μια λέξη καμωμένη απ' τη γαλανή ουσία του σπαθιού με τη μυτερή κοφτερή πρόθεση μπορεί να μαζέψει το φως σε μια πληγή που πονάει μες στο κέντρο της ζωής μας.

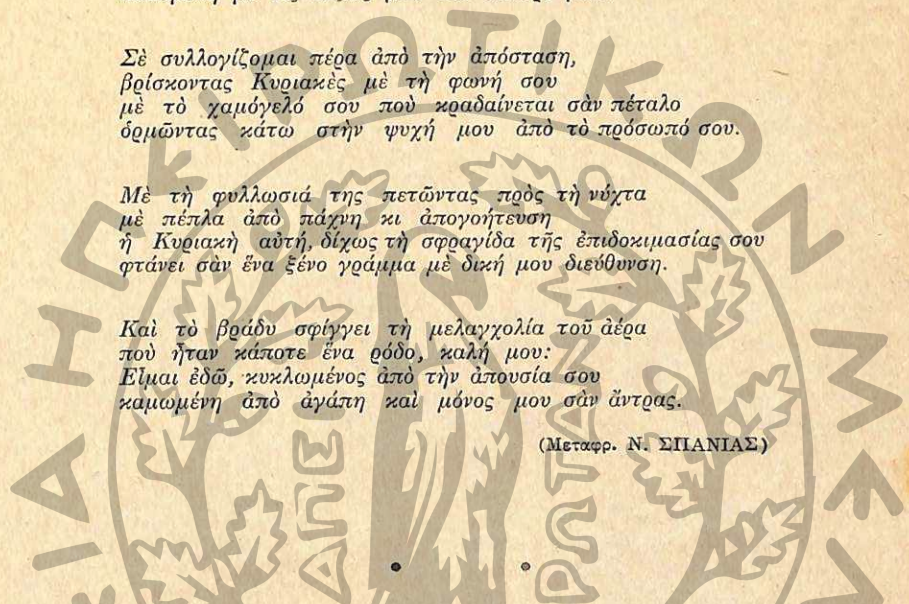
Βρέχει σ' αυτό το ποίημα κ' η Κυριακή γυρίζει σε θρυλικό ξύλινο αλόγο. Τόσο κοντά μου είσαι που δεν μπορώ να σε κοιτάξω πλασμένη με τις λέξεις μου και τόνειρό μου.

Σε συλλογίζομαι πέρα από την απόσταση, βρίσκοντας Κυριακές με τη φωνή σου με το χαμόγελό σου που κραδαινείται σαν πέταλο ορμώντας κάτω στην ψυχή μου από το πρόσωπό σου.

Με τη φυλλωσιά της πετώντας προς τη νύχτα με πέπλα από πάχη κι απογοήτευση ή Κυριακή αυτή, δίχως τη σφραγίδα της επιδοκιμασίας σου φτάνει σαν ένα ξένο γράμμα με δική μου διεύθυνση.

Και το βράδυ σφίγγει τη μελαγχολία του αέρα που ήταν κάποτε ένα ρόδο, καλή μου: Είμαι εδώ, κυκλωμένος από την απουσία σου καμωμένη από αγάπη και μόνος μου σαν άντρας.

(Μεταφρ. Ν. ΣΠΑΝΙΑΣ)

Ίσως οι γιατροί θα έπρεπε να μάθουν να μη συνιστούν ακτίνες με το τίποτα.

Τη γενετική παρακμή δεν την προκαλούν μόνον οι ακτίνες Χ. Πολλές χημικές ουσίες, ακόμη και μέσα σε κοινά φάρμακα, μπορούν να προκαλέσουν βλαβερές μεταβολές.

«Η προσοχή μας», λέει πολύ σωστά ο καθηγητής Λαμύ, «πρέπει να στραφεί από τώρα στον βασικό κίνδυνο που μπορούν να δημιουργήσουν για τους α-

πογόνους μερικές χημικές δηλητηριάσεις, έπαγγελματικές ή φαρμακευτικές. Δεν είναι καθόλου βέβαιο ότι μπορούμε χωρίς κίνδυνο να υποβάλλουμε επί πολλά χρόνια ένα άτομο σε μια συνεχή δηλητηρίαση ή σε επανειλημμένες δόσεις φαρμάκων.»

Τα λόγια αυτά πρέπει πάρα πολύ να τα μελετήσει η εποχή μας που γνωρίζει πραγματικό φαρμακευτικό όργιο.

—JEAN ROSTAND

“ΠΑΡΑΛΗΠΤΗΣ ΑΓΝΩΣΤΟΣ,”

ΓΚΑΛΕΡΙ ΣΟΥΛΤΣΕ - Α.Ι.ΖΕΝΣΤΑ-Ι.Ν
ΣΑΝ ΦΡΑΝΤΣΙΣΚΟ, ΚΑΛΙΦΟΡΝΙΑ

12 Νοεμβρίου 1932

Κύριον Μάρτιν Σουλτσε
Πύργον Ράντσενμπουργκ,
Μόναχον

‘Αγαπητέ μου Μάρτιν,

Γύρισες λοιπόν στη Γερμανία! Πόσο σε ζηλεύω! Παρ’ όλο που έχω να τη δώ από τα μαθητικά μου χρόνια, ακόμα πλημμυρίζει την ψυχή μου η μαγεία της Ούντερ ντέν Λίντεν - ή πνοή της πνευματικής ελευθερίας, οι συζητήσεις, ή μουσική, ή άνοιχτόκαρδη συντροφιά. Τώρα μάλιστα έλειψε πια και το πνεύμα της αγέρωχης γερμανικής αλαζονείας και του μιλιταρισμού και βαδίζετε για μια δημοκρατική Γερμανία, για μια χώρα με βαθειά καλλιέργεια και όμορφη πολιτική ελευθερία. ‘Η ζωή εκεί θα είναι ωραία. Χάρηκα που το ταξίδι ήταν τόσο ευχάριστο για την ‘Ελσα και για τα παιδιά.

‘Όσο για μένα, δεν είμαι και τόσο ευχαριστημένος. Τις Κυριακές μου τις περνάω τώρα στη θάλασσα, σαν έρημο γεροντοπαλλήκαρο χωρίς σκοπό. Πάει πια το μεγάλο σπίτι του λόφου, και το έγκαρδιο καλωσόρισμα της όμορφης ‘Ελσας σου. Μου λείπουν και τα χαριτωμένα τ’ αγοράκια σου. ‘Ο μικρούλης ο Χάινριχ θα έχει γίνει σωστός άντρας όταν θα τον ξαναδώ.

Και το φαγητό!... Θα έχω άραγε την τύχη να ξαναγευτώ το κρασάτο κοτόπουλο με τα σπαράγγια της ‘Ελσας; Σίγουρα θα δυσκολευτώ πολύ να συμφιλιωθώ με το στεγνό αμερικάνικο ροσμπήφ.

Φυσικά, είχατε πολύ δίκιο που φύγατε. Παρ’ όλες σου τις επιτυχίες στον Νέο Κόσμο, στο βάθος δεν έγινες ποτέ ‘Αμερικανός και τώρα που η δουλειά μας έστρωσε ήταν σωστό να πιάς τ’ αγοράκια σου να σπουδάσουν στην πατρίδα.

Οί δουλειές εδώ τραβούν το δρόμο τους. ‘Η κυρία Λεβίν πλήρωσε χωρίς παζάρια την τιμή που είχαμε κανονίσει για τον μικρό Πικασσό και τώρα πασχίζω να καταφέρω τη γριά Φλέσσερ ν’ αγοράσει εκείνη τη φριχτή Μαντόνα. Τί τα θέλεις όμως! ‘Όσο ‘Εβραίος και αν είμαι, ποτέ δε θα σε φτάσω στην τέχνη που είχες να πουλάς τους χειρότερους πίνακες στις καλύτερες τιμές.

Χτές είχα ένα πολύ ευχάριστο γράμμα από την αδελφή μου, την Γκριζελ. Μου γράφει πως σε λίγο θα είμαι περήφανος γι’ αυτήν. ‘Εγινε πρωταγωνίστρια σ’ ένα θέατρο της Βιέννης και οι κριτικές είναι περιφημες. ‘Αρχισαν έ-

πιτέλους να καρποφορούν τα δύσκολα χρόνια που πέρασε γυρίζοντας με θιάσους της κακής ώρας. Κι ωστόσο δεν παραπονέθηκε ποτέ ή καμένη. Είναι έξυπνη, όμορφη και έχει άρκετο ταλέντο.

Με ρωτάει και για σένα, Μάρτιν, χωρίς καμιά πικρία. Είναι νέα εύτυχως και, όπως φαίνεται, παρηγορήθηκε. ‘Αλλωστε δεν έφταιγε και κανένας από τους δυό σας. Αυτά τα αίσθηματά μοιάζουν σαν τις άξαφνες μπόρες που τρομάζουν και απελπίζουν, μα που με τις πρώτες ήλιαχτίδες ξεχνιούνται και αφήνουν μόνο μια γλυκειά μελαγχολική θύμηση. Δεν έγραψα στην Γκριζελ πως είσαι στην Εύρωπη, μα θα της το γράψω, αν το έγκρινες, γιατί είναι δύσκολη στις φιλίες της και θα της έκανε ευχάριστη να ξέρη πως έχει κοντά της φίλους.

Πέρασαν κίολας δεκατέσσερα χρόνια απ’ τον πόλεμο! Πόσο μακριά απ’ αυτή την πικρή περίοδο βρίσκονται σήμερα οί λαοί!

Λοιπόν, αγαπητέ μου, σε φιλώ, και σε παρακαλώ να χαιρετήσης από μένα την ‘Ελσα και τα παιδιά.

Δικός σου,

Μάξ

ΠΤΡΓΟΣ ΡΑΝΤΣΕΝΜΠΟΥΡΓΚ
ΜΟΝΑΧΟΝ, ΓΕΡΜΑΝΙΑ

10 Δεκεμβρίου 1932

Κύριον Μάξ ‘Αϊζενσταϊν
Γκαλερί Σουλτσε - ‘Αϊζενσταϊν
Σάν Φραντσίσκο, Καλιφόρνια

Μάξ, παλιέ αγαπητέ φίλε,

‘Ελαβα την έπιταγή και τους λογαριασμούς και σ’ ευχαριστώ. Δεν είναι ανάγκη να μου γράφης τόσες λεπτο-

μέρειες για τη δουλειά. Είμαι πάντα σύμφωνος μαζί σου, κ’ εδώ στο Μόναχο, κάνω καινούργιες προσπάθειες. Βολευτήκαμε επιτέλους, μα τί φασαρία! Το σπίτι είναι ακριβώς όπως το όνειρο μου και το πέτυχα σε τιμή καταπληκτικής ευκαιρίας. Τριάντα κάμαρες και κάπου δύο στρέμματα πάρκο.

Για να σου δώσω μια ιδέα για τη φτώχεια που δέρνει εδώ τον τόπο, σου λέω μόνο πως με το μισθό που πληρώνουμε δύο υπηρέτριες στον Σάν Φραντσίσκο, έχουμε τώρα δέκα.

Τα χαλιά και τα έπιπλα που φέραμε μαζί μας και μερικά άλλα καλά κομμάτια που αγόρασα εδώ, σε τιμή ευκαιρίας πάντα, κάνουν πολύ φιγούρα, και μπορώ να πω πως όλοι μας ζηλεύουν. ‘Η ‘Ελσα δε χορταίνει να καμαρώνη τα κινέζικα σερβίτσια, τα κρύσταλλα και τα άσημικά που της αγόρασα.

Το πιό άστείο είναι πως βρήκα ένα παλιό διπλό κρεβάτι με σκαλιστές κολώνες, τόσο φαρδύ, που αναγκάστηκα να παραγγείλω ειδικά σεντόνια από φινό λινό. ‘Αλλα πέντε αγοράκια, τα ίδια όμορφα και γερά με τα πρώτα, θα κάνουν έδω, έλεγε τις άλλες ή ‘Ελσα στη γιαγιά της. Γελούσε, βέβαια, μα θα τα κάνει, Μάξ, να είσαι σίγουρος!

Στα τρία μεγάλα παιδιά αγόρασα από ένα αλογάκι, και για όλα πήρα έναν παιδαγωγό, γιατί μπέρδευαν ακόμα τα γερμανικά με τ’ αγγλικά.

Στο πατρικό σπίτι της ‘Ελσας, αν και όλα της τα αδελφία εργάζονται, τα φέρνουν δύσκολα δόλτα, κ’ εμάς μας βλέπουν σαν ‘Αμερικάνους εκατομμυριούχους. Τα καλά τρόφιμα είναι πολύ ακριβά, και η πολιτική κατάσταση αρκετά ανώμαλη.

‘Όλοι οί παλιοί γνωστοί μου προτινούν να πάρω μέρος στην πολιτική κίνηση του τόπου, και ίσως να το αποφασίσω.

‘Όσο για σένα, καλέ μου Μάξ, θέλω να γίνης μισάνθρωπος έπειδή σ’ αφήσαμε μονάχο. Σε συμβουλεύω να παντρευτής γρήγορα μια νόστιμη παχουλή γυναικούλα, που θα σου κάνει μορφή τη ζωή.

Χάρηκα για όσα μου γράφεις για την Γκριζελ. Λυπάμαι ωστόσο που είναι αναγκασμένη να παλεύη για να ζήσει. Είναι μια κοπέλλα φτιαγμένη για τη πλούτη και για τον έρωτα. Τα μαύρα της μάτια καθρεφτίζουν μια τρυφερή ψυχή, μα φανερώνουν και μια σιδερένια θέληση και τόλμη. Είναι μια αίσθη- γαπητέ μου Μάξ, προδίνω τα αισθήματά μου και παρ’ όλο που δε μιλάω ποτέ γι’ αυτό το ζήτημα, πως με καταλαβαίνεις. ‘Όσο κι αν νενε ή αδελφούλα σου, το βλέπεις, δεν ήταν εύκολο ν’ αφήσω την και τ’ αγοράκια μου. Την Γκριζελ την αγαπώ πάντα στοργικά και τρυφερά και της εύχομαι να βρή έναν άντρα πιο νέο από μένα, που να την αγαπάει

ση όσο της αξίζει.

Γράψε της τη διεύθυνσή μας. Δεν είμαστε καθόλου μακριά από τη Βιέννη και έτσι θα έχη την εντύπωση πως βρίσκεται κοντά στο σπίτι της.

‘Η ‘Ελσα δεν έχει ιδέα για τον παλιό μου δεσμό με την Γκριζελ και ξέρεις πόσο θερμά θα τη δεχθώ. Δόσε της και τα έγκάρδια συγχαρητήριά μας για την έπιτυχία της και πές της πως την περιμένουμε.

Χαιρετισμούς απ’ την ‘Ελσα, τα παιδιά σε φιλούν. Δε σε ξεχνάμε, καλέ μας Μάξ!

Με φιλιά και αγάπη,
Μάρτιν

ΓΚΑΛΕΡΙ ΣΟΥΛΤΣΕ - Α.Ι.ΖΕΝΣΤΑ-Ι.Ν
ΣΑΝ ΦΡΑΝΤΣΙΣΚΟ, ΚΑΛΙΦΟΡΝΙΑ

21 ‘Ιανουαρίου 1933

Κύριον Μάρτιν Σουλτσε
Πύργον Ράντσενμπουργκ,
Μόναχον

‘Αγαπητέ μου Μάρτιν,

‘Εστειλα τη διεύθυνσή σας στην Γκριζελ. Πόση χαρά θα πάρη όταν σάς δη! ‘Η καρδιά και ο νους μου θα είναι μαζί σας, σ’ αυτή την πρώτη συνάντηση.

Οί συνθήκες ήταν κ’ εδώ άσχημες το φετινό χειμώνα, μα φυσικά δεν γνωρίσαμε τις στερήσεις της Γερμανίας. ‘Εσύ κ’ εγώ είμαστε εύτυχώς τυχεροί που έχουμε μια τόσο σταθερή δουλειά. ‘Όσο κι αν λιγοστέψουν οί πελάτες μας, πάντα θα ζήσουμε άνετα, αν όχι πλούσια. Οί έλαιογραφίες που έστειλες είναι περιφημες και οί τιμές τους καταπληκτικές. Θα τις πουλήσω πολύ γρήγορα με σπουδαίο κέρδος. Πούλησα έπιτέλους κ’ εκείνη τη φριχτή Μαντόνα, και ή χαρά μου ήταν απεριόριστη όταν την πήρε από το μαγαζί ή γριά κυρία Φλέσμαν.

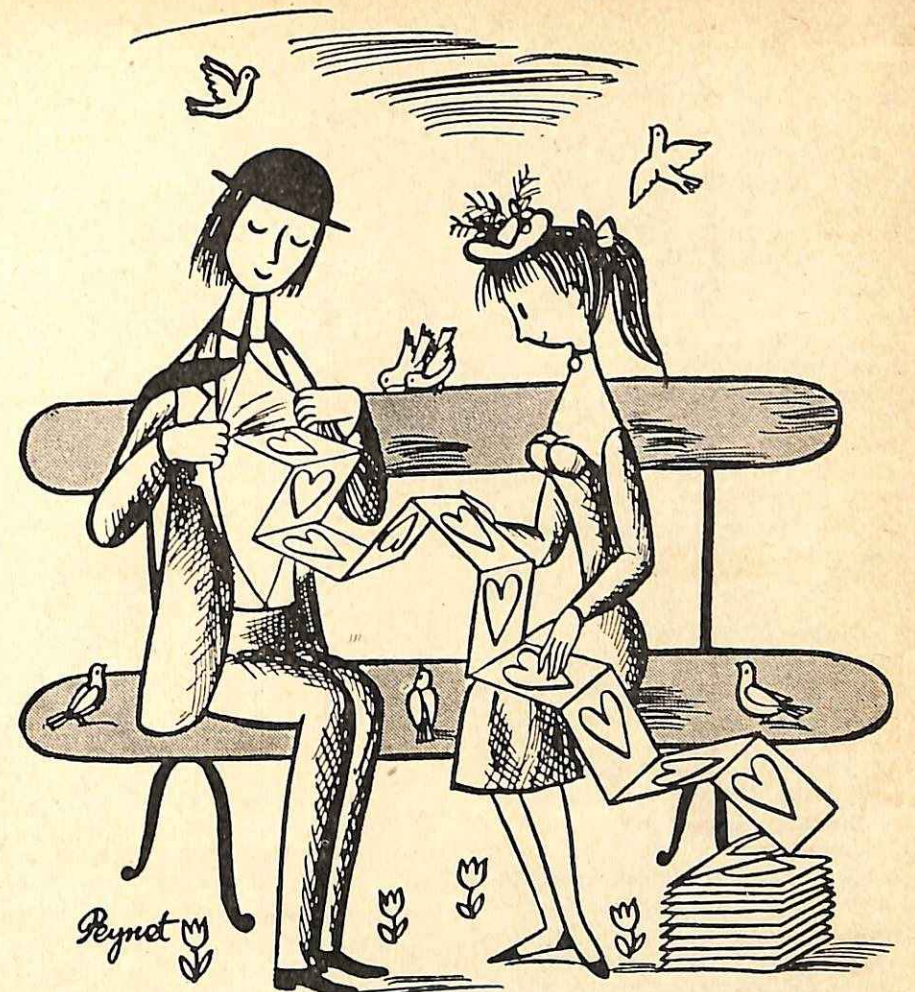
Πολλές φορές, Μάρτιν, ντρέπουμε για τα μικροενδιαφέροντα που γεμίζουν τη ζωή μου. Δεν είμαι καθόλου ικανοποιημένος, μα συνεχίζω καρτερικά. ‘Όλοι μας βράζουμε στο ίδιο καζάνι. Είμαστε ματαιόδοξοι και ανέντιμοι, γιατί έχουμε να κάνουμε με αντιπάλους το ίδιο ματαιόδοξους και ανέντιμους, και πρέπει να τους νικήσουμε. ‘Αν δεν πουλούσα εγώ αυτό το τερατούργημα στην κυρία Φλέσμαν ένας άλλος θα της πουλούσε κάποιο άλλο, ακόμα χειρότερο. ‘Υπάρχει όμως κ’ ένα αντίσπασμα για όλα αυτά. ‘Η θερμή καρδιά ενός φίλου όπου βρίσκουμε κατανόηση και ξεκούραση και που δίνει νόημα στη ζωή μας. ‘Ετσι δεν είναι αγαπητέ μου Μάρτιν;

Ποιός είναι αυτός ο ‘Αντολφ Χίτλερ που, όπως φαίνεται, ανεβαίνει με γοργά βήματα στην εξουσία; Σά να μη μ’ άρεσουν όσα διαβάζω γι’ αυτόν.

Φίλησέ μου τὰ πιτσιρίκια και την ‘Ελσα σου.

‘Ο φίλος σου που σ’ αγαπάει,

Μάξ

«‘Αγάπη μου, δεν ήξερα τί έκρυβες μέσα σου.»

ΠΤΡΓΟΣ ΡΑΝΤΣΕΝΜΠΟΥΡΓΚ
ΜΟΝΑΧΟΝ, ΓΕΡΜΑΝΙΑ

25 Μαρτίου 1933

Κύριον Μάξ ‘Αϊζενσταϊν
Γκαλερί Σουλτσε - ‘Αϊζενσταϊν
Σάν Φραντσίσκο, Καλιφόρνια

‘Αγαπητέ μου Μάξ,

Θα έμαθες φυσικά τα γεγονότα της Γερμανίας, και θα θέλεις ν’ ακούσης πως τα βλέπουμε εμείς που ζούμε εδώ. Λοιπόν, Μάξ, σου το λέω ειλικρινά, νομίζω ότι για πολλούς λόγους ο Χίτλερ είναι χρήσιμος στη Γερμανία, μα δεν είμαι βέβαιος. ‘Ο άνθρωπος αυτός είναι μεγάλος ρήτορας και έχει το πάθος των φανατικών. ‘Αναρωτιέμαι όμως αν δεν είναι τρελλός. Οί στρατιώτες του με τα μαύρα πουκάμισα, λεηλατούν τα πάντα και άρχισαν ένα άγριο κυνηγητό των ‘Εβραίων. Μα αυτά είναι δευτερεύοντα, είναι ο βρώμικος άφρος που ανεβαίνει στην επιφάνεια όταν ένας μεγάλος αναβρασμός γίνεται στο βαθύ. Σου λέω, φίλε μου, ειλικρινά πως πρόκειται για μια κοσμογονία. ‘Ολόκληρος ο λαός είναι ξεσηκωμένος. Το βλέπει κανείς στους δρόμους, στα μαγαζιά, παντού. ‘Η παλιά άπελπισία

πετάχτηκε μακριά σαν τριμμένο ρούχο. ‘Ισως κάτι αναπάντεχο να συμβή. Βρέθηκε ένας ήγέτης κι ωστόσο αναρωτιέμαι: Πού θα μάς πάη αυτός ο ήγέτης; ‘Η άπελπισία παίρνει κάποτε δρόμους τρελλούς και άπίθανους.

Αυτές τις αμφιβολίες δεν τις λέω, φυσικά, σε κανένα. Είμαι τώρα ένα πολιτικό πρόσωπο γιατί όσοι από μάς θέλουν να έχουν το τομάρι τους γερό, βιάστηκαν να προσχωρήσουν στους ‘Εθνικοσοσιαλιστές. ‘Ετσι το λένε το κόμμα του Χίτλερ.

‘Ο Θεός να δώσει ν’ ακολουθούμε έναν πραγματικό ήγέτη και όχι έναν μαύρο άγγελο. Μόνο σε σένα, Μάξ, λέω πως δεν ξέρω, δεν ξέρω... Κι ωστόσο ελπίζω.

Αυτά για την πολιτική... ‘Απόψε έχουμε καλεσμένο το Δήμαρχο, μαζί με άλλα εικοσιοχτώ πρόσωπα. ‘Η ‘Ελσα έγραψε ένα καινούργιο φόρεμα από μπλέ βελούδο. Περιμένει πάλι παιδί.

‘Ο Χάινριχ έκανε προχτές μια σπουδαία γνωριμία. Είχε βγή περίπατο με το αλόγο του, το αλόγο τον έρριξε, και ποιός νομίζει βρέθηκε στο δρόμο του να τον βοηθήση να σηκωθώ; ‘Ο βαρώνος φόν Φράϊσε. Κουβέντιασαν πολύ

για την 'Αμερική οι δυό τους και χτές ο βαρώνος ήρθε στο σπίτι μας και πήραμε καφέ μαζί. Την άλλη εβδομάδα θα πάει ο Χάινριχ να προγευματίσει στον πύργο του.

Όπως βλέπεις, φίλε μου, δεν αποκλείεται να πάρουμε μέρος σε σημαντικά γεγονότα, μα ίσως και να συνεχίσουμε την απλή οικογενειακή μας ζωή. Όπως κι αν είναι όμως, δε θα ξεχάσουμε ποτέ τη φιλία που τόσο όμορφα και συγκινητικά αναφέρεται στο γράμμα σου. Οι καρδιές μας πετούν σε έσένα πάνω από την πλατεία θάλασσα και πίνουμε στην υγεία του θείου Μάξ.

Ο πιστός σου φίλος,
Μάρτιν

ΓΚΑΛΕΡΙ ΣΟΥΛΤΣΕ - Α.Ι.ΖΕΝΣΤΑ-Ι.Ν
ΣΑΝ ΦΡΑΝΤΣΙΣΚΟ, ΚΑΛΙΦΟΡΝΙΑ

18 Μαΐου 1933

Κύριον Μάρτιν Σουλτσε
Πύργον Ράντσενμπουργκ,
Μόναχον

Αγαπητέ Μάρτιν,

Κοντεύω να τρελλαθώ από απελπισία με όσα διαβάζω στις εφημερίδες για την πατρίδα μας, και, φυσικά, από σένα περιμένα να με δια φωτίσης. Οι εφημερίδες της 'Αμερικής μιλούν για ένα τρομερό «πογκρόμ».

Ξέρω τα φιλελεύθερα αισθήματά σου και τη θερμή σου καρδιά. Δεν αμφιβάλλω πως θα μου πής ολόκληρη την αλήθεια. Ο γιος του 'Ααρών Σίλμπερμαν γύρισε προχτές από το Βερολίνο και λένε πως μόλις και μετά βίας σώθηκε. Μιλάει για μαστιγώσεις, για ρετινόλαδο, για φοβερές αγωνίες άργου θανάτου. Ίσως να είναι αληθινές οι ιστορίες του, ίσως, όπως λές, να είναι ο βρώμικος άφρος ενός αναβρασμού. Για μας τους 'Εβραίους δυστυχώς είναι μια θλιβερή κατάσταση, γνωστή από αιώνες. 'Αλλά καταντάει σχεδόν απίστευτο να συνεχίζεται και σήμερα το μαρτύριό μας μέσα σε ένα πολιτισμένο έθνος. Γράψε μου, φίλε μου, σε παρακαλώ, να με καθησυχάσεις.

Το θέατρο στο οποίο πρωταγωνιστεί η Γκριζελ σταματά τις παραστάσεις του κατά το τέλος Ιουνίου. Είχε μεγάλη επιτυχία. Μου γράφει πως της προτείνουν έναν καινούργιο ρόλο στη Βιέννη, κι άλλον ένα στο Βερολίνο. Προτιμά τον δεύτερο, μα της έγραψα να περιμένη να ήσυχάσουν κάπως τα πνεύματα. Έχει, φυσικά, ένα καλλιτεχνικό ψευδώνυμο, μα όλα της προδίνουν πως είναι 'Εβραία. Γι' αυτό λέω πως θα είναι καλύτερα να μην πάει ακριβώς τώρα στη Γερμανία.

Συγχώρεσέ με φίλε μου, για το δυσάρεστο και τόσο σύντομο γράμμα μου, μα δεν μπορώ να ήρεμήσω.

Σε παρακαλώ να μου γράψης άμεσα και με απόλυτη ειλικρίνεια.

Πάντα φίλος σου,
Μάξ

Α.Ι.ΚΗ ΕΜΠΟΡ. ΤΡΑΠΕΖΑ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ
ΜΟΝΑΧΟΝ

9 Ιουλίου 1933

Κύριον Μάξ 'Αϊξενσταϊν
Γκαλερί Σουλτσε - 'Αϊξενσταϊν
Σάν Φραντσίσκο, Καλιφόρνια

Αγαπητέ Μάξ,

Σου γράφω, όπως βλέπεις, μέσω της Τραπεζής μου για να' αποφυγώ τη λογοκρισία που είναι πολύ αυστηρή. Για την ώρα είναι αδύνατον να' αλληλογραφούμε φανερά. Η θέση μου θα ήταν πολύ δύσκολη, αν έδελπαν πως γράφω σε έναν 'Εβραίο. 'Αν είναι απαραίτητο να με πληροφορήσεις για κάτι, στείλε το γράμμα σου στην Τράπεζα. Ποτέ στο σπίτι μου.

Όσο για τα σκληρά μέτρα, που σε στενοχώρεσαν τόσο, κ' έμένα δεν μου άρεσαν στην αρχή, αναγκάστηκα όμως να παραδεχτώ την οδυνή τους αναγκαιότητα. Η φυλή των 'Εβραίων είναι ένα στίγμα για κάθε έθνος που τους ανέχεται στους κόλπους του. Ποτέ δεν τους μίσησα σαν άτομα τους 'Εβραί-

ΖΩΑ ΠΟΥ ΜΙΛΑΝΕ

'Αν σ'ας ζητούσε κανείς ξαφνικά να του πητε ένα ζώο που μιλάει, πολύ πιθανό θα σκεπτόσαστε πρώτα - πρώτα τον παπαγάλο. Θα είχατε άδικο. Ο παπαγάλος δεν μιλάει στην πραγματικότητα - αν έννοούμε ότι με την όμιλία εκφράζει κανένας κάτι με ευδιάκριτους ήχους. Ο παπαγάλος αναπαράγει χωρίς να τους καταλαβαίνει ήχους που δεν αντιπροσωπεύουν γι' αυτόν παρά ένα θόρυβο του λάρυγγα. 'Αλλά δεν συνδέει τον θόρυβο αυτό με κανένα νόημα. 'Αντίθετα οι μέλισσες κουβεντιάζουν μεταξύ τους - όπως θεβαιώνει ο Αυστριακός έντομολόγος, φόν Φρίτς - και ειδοποιούν ή μία την άλλη που υπάρχει ή καλύτερη γύρη. 'Επίσης οι μέλισσες κουβεντιάζουν «βαλσάροντας» και αυτή η κουβέντα γίνεται τόσο πιο γρήγορα όσο πιο κοντά βρίσκεται η τροφή.

'Αλλά και τα μυρμήγκια μιλάνε με τις κεραίες τους, και μάλιστα για να πουν κάτι σπουδαίο. 'Υποδεικνύουν τη θέση των τροφίμων που βρίσκουν, δίνουν οδηγίες για τις διάφορες δουλειές κ.λ.π. Και τώρα ο δρ Λούντβιχ Κόχ αποκάλυπτε σε ένα καταπληκτικό ειδικό λεξικό τις συνομιλίες που κάνουν οι ζέμπρες, οι καμηλοπαρδάλεις, οι γλάροι, και άλλα ζώα. Ο μεγάλος γλάρος διαθέτει από 8, τι φαίνεται 68 λέξεις (λέμε λέξεις αλλά μάλλον για φωνές πρόκειται). Το λεξιλόγιο αυτό, ωστόσο, όσο περιορισμένο και αν είναι, του επιτρέπει να συνεννοηθεί θαυμάσια με τους όμοιους του, χωρίς διερμηνέα όπου κι αν βρίσκεται, γιατί ο γλάρος είναι μεγάλος ταξιθευτής.

31 Ιουλ. 1960

ους. 'Απόδειξη, έσύ που σ' αγαπήσα σαν αληθινό φίλο.

Ο διωγμός όμως των 'Εβραίων είναι ένα άσημαντο έπεισόδιο. Κάτι άλλο, πολύ πιο μεγάλο, συμβαίνει.

'Αν μπορούσα να σου δείξω την αναγέννηση της νέας Γερμανίας στα χέρια του άξιου ήγέτη της! Δεκατέσσερα χρόνια σκύδαμε ντροπισμένοι το κεφάλι. Ένας μεγάλος λαός έτρωγε το πικρό ψωμί της ντροπής και ρουφούσε το πλιγούρι της φτώχειας.

Τώρα όμως είμαστε καλύτεροι. Η δύναμή μας μεγαλώνει από μέρα σε μέρα και σηκώνουμε πάλι ψηλά το κεφάλι. Διαβαίνουμε τραγουδώντας τις κοιλάδες μας και προχωρούμε όλο δύναμη και όρμη για καινούργια μεγαλουργήματα. 'Απ' τις ψηλές βουνοκορφές άκουμε τις φωνές του Βόταν και του Θώρ, των μεγάλων θεών της γερμανικής φυλής.

Είμαι σίγουρος πως παρ' όλα όσα σου γράφω, παρ' όλα που θα διαπίστωνες και ο ίδιος αν ήσουν εδώ, ποτέ δε θα μπορούσες να δής πόσο απαραίτητα είναι αυτά για τη Γερμανία. Θα έδελπες μόνο τις στενοχώριες των δικών σου, δε θα καταλάβαινες πως είναι ανάγκη να υποφέρουν μερικοί για να σωθούν εκατομμύρια ολόκληρα. Κλαίτε, μα ποτέ δεν έχετε την παλληκαριά να αγωνισθήτε. Αυτό είναι το μεγάλο σας ελάττωμα.

Το ξέρω, Μάξ, πως όλα αυτά θα σε λυπήσουν, μα πρέπει να παραδεχτής την αλήθεια.

Ο Χάινριχ είναι αξιωματικός στη Νεολαία κάτω από τις διαταγές βαρώνου φόν Φράϊσε. Ο βαρώνος έχει συχνά μαζί με τον Χάινριχ στο σπίτι μας για να βλέπει την 'Ελσα. Τη θαυμάζει και την εκτιμά πολύ.

Λυπούμαι που η αλληλογραφία μας πρέπει να διακοπεί μ' αυτό τον τρόπο, Μάξ. Ίσως κάποια μέρα να ξανασμίξουμε και να μπορέσουμε να συνεννοηθούμε καλύτερα.

Πάντα δικός σου,
Μάρτιν Σουλτσε

ΣΑΝ ΦΡΑΝΤΣΙΣΚΟ

4 Αυγούστου 1933

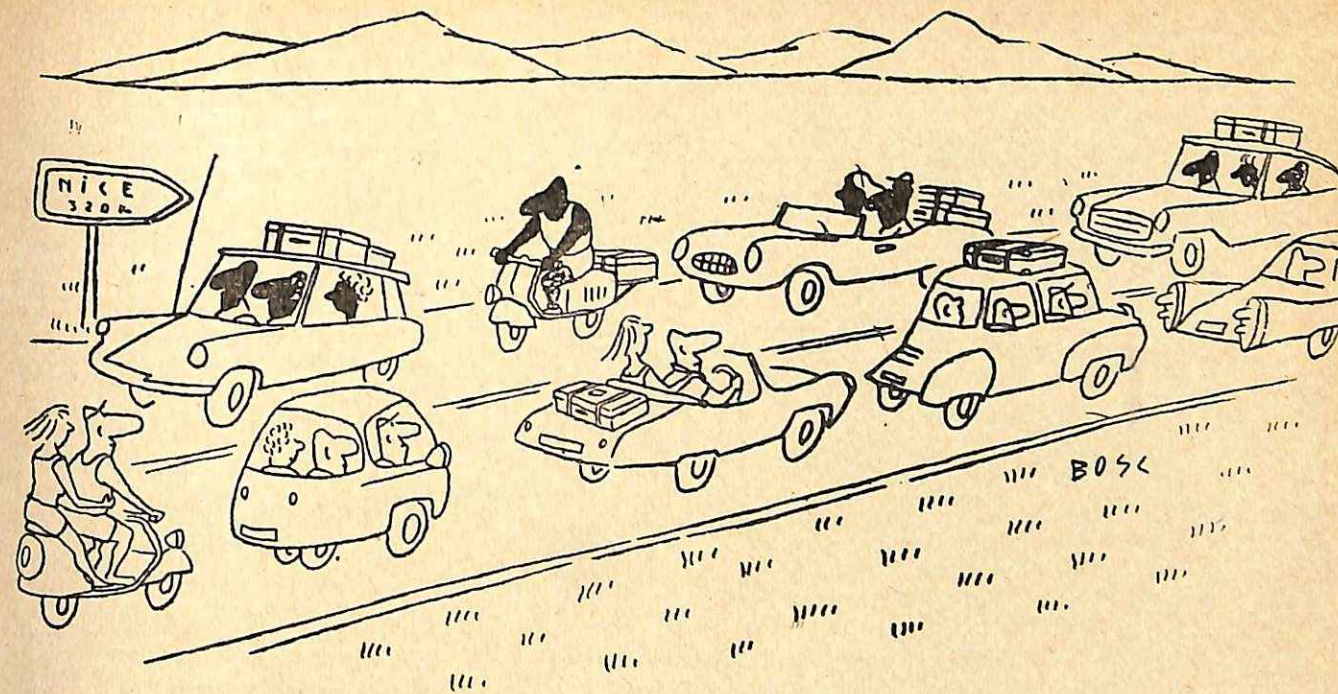
Κύριον Μάρτιν Σουλτσε
(Φροντίδι κ. Τζ. Λέντερερ)
Μόναχον

Μάρτιν, παλιέ μου φίλε,

Σου στέλνω το γράμμα αυτό με τον Τζίμμου Λέντερερ που θα περάσει σε λίγο από το Μόναχο. Το τελευταίο σου γράμμα ήταν τόσο ακατανόητο ώστε μόνο με το φόβο της λογοκρισίας μπορώ να το εξηγήσω.

Είναι αδύνατο ο άνθρωπος που αγαπάει σαν αδελφό και που η καρδιά του ξεχειλίζει από καλωσύνη, να παίρνει μέτρο, έστω και σαν άπλος θεατής, αυτή τη σφαγή των άθώων. Εύχομαι

Εκλογή

και ελπίζω πως έτσι είναι και πως θα μου το γράψης μ' έναν τρόπο που να μη σε εκθέτει σε κανένα κίνδυνο: με ένα απλό «ναί». Αυτό θα μου δείξη πως η καρδιά σου δεν άλλαξε και πως είχα δίκιο όταν σε νόμιζα για άνθρωπο με ελεύθερο πνεύμα που δε θα διακαίολογούσε ποτέ το κακό όπου και αν το έβλεπε.

Αυτή η λογοκρισία, αυτός ο διωγμός κάθε ανθρώπου με ελεύθερη σκέψη, θα έπρεπε να σε κάνουν να' αγαπηθείς. Είσαι φιλελεύθερος, Μάρτιν, και μου φαίνεται αδύνατον να παρασυρθείς από ένα λαϊκό κίνημα με τόσο κακές εκδηλώσεις, όσο ισχυρό και αν είναι.

Έσύ, Μάρτιν, έζησες τόσα χρόνια στην 'Αμερική και δε μπορεί να αισθάνεσαι με τον ίδιο τρόπο.

Περιμένω τη λέξη που θα ειρηνέψη την καρδιά μου.

Γράψε μου γρήγορα το «ναί» σου. Με την αγάπη μου για όλους σας,
Μάξ

Α.Ι.ΚΗ ΕΜΠΟΡ. ΤΡΑΠΕΖΑ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ
ΜΟΝΑΧΟΝ

18 Αυγούστου 1933

Κύριον Μάξ 'Αϊξενσταϊν
Γκαλερί Σουλτσε - 'Αϊξενσταϊν
Σάν Φραντσίσκο, Καλιφόρνια

Αγαπητέ Μάξ,

Έλαβα το γράμμα σου. Η απάντησή είναι «όχι». Είσαι ένας αισθηματικός τύπος και δεν καταλαβαίνεις πως δεν είναι όλοι οι άνθρωποι κομμένοι στο δικό σου το καλούπι. Τους βάζεις μια έτικετα «Φιλελεύθερος» και περιμένεις

να φερθούν ανάλογα. Όχι! Δεν είμαι 'Αμερικανός φιλελεύθερος, αλλά Γερμανός πατριώτης.

Λές πως καταδιώκουμε τους ανθρώπους με την ελεύθερη σκέψη και πως πνίγουμε το πνεύμα. Ξύπνα λοιπόν από τον συναισθηματισμό που σου θολώνει το μυαλό! Μήπως ο χειρουργός διστάζει να κόψει ένα μέλος του αρρώστου για να τον σώσει απ' τον καρκίνο; Είμαστε σκληροί, φυσικά, όπως σκληρή είναι κάθε γέννηση. Χαϊρόμαστε όμως τη γέννηση της νέας Γερμανίας που σηκώνει τώρα ψηλά το κεφάλι ανάμεσα στα έθνη της ύφης!

Μη μου ξαναγράψης. Δεν έχουμε πια τίποτε να πούμε οι δυό μας.

Μάρτιν Σουλτσε
ΓΚΑΛΕΡΙ ΣΟΥΛΤΣΕ - Α.Ι.ΖΕΝΣΤΑ-Ι.Ν
ΣΑΝ ΦΡΑΝΤΣΙΣΚΟ, ΚΑΛΙΦΟΡΝΙΑ

5 Σεπτεμβρίου 1933

Κύριον Μάρτιν Σουλτσε
(Φροντίδι Λαϊκής Έμπορ. Τραπεζής)
Μόναχον

Αγαπητέ Μάρτιν,

Σου στέλνω την έπιταγή σου, και απολογισμό του μηνός. Πρέπει να σου πω πως η Γκριζελ πήγε στο Βερολίνο. Την περίμενε, βλέπεις, τόσο καιρό την έπιτυχία, ώστε δεν έννοει για κανένα λόγο να την χάσει. Και γελάει με τους φόβους μου. Θα παίξει στο «Καίινγκ Τεάτερ». Έχεις τα μέσα. Σ' εξορκίζω στην παλιά μας φιλία να την προσέχης. Πήγαινε αν μπορείς στο Βερολίνο και προφύλαξε την από τον κίνδυνο.

'Αναγκάστηκε να βγάλω το δνομά σου απ' τη φίρμα του μαγαζιού, γιατί εδώ οι πελάτες δεν αγοράζουν τίποτε από μια φίρμα με γερμανικό όνομα.

Σου έμπιστεύομαι την Γκριζελ μου. Είναι παιδί και δεν καταλαβαίνει τον κίνδυνο που την απειλεί. Δε θα σου ξαναγράψω.

Έχε γεια, φίλε μου,
Μάξ

ΓΚΑΛΕΡΙ ΣΟΥΛΤΣΕ - Α.Ι.ΖΕΝΣΤΑ-Ι.Ν
ΣΑΝ ΦΡΑΝΤΣΙΣΚΟ, ΚΑΛΙΦΟΡΝΙΑ

5 Νοεμβρίου 1933

Κύριον Μάρτιν Σουλτσε
(Φροντίδι Λαϊκής Έμπορ. Τραπεζής)
Μόναχον

Μάρτιν,

Σου ξαναγράφω γιατί είναι ανάγκη. Ένα μαύρο προαίσθημα με βασανίζει. Έγραψα στην Γκριζελ μόλις έμαθα πως βρίσκεται στο Βερολίνο και πήρα ένα σύντομο γράμμα της. Οι δοκιμές πήγαιναν περίφημα και το έργο θα ανέβαινε γρήγορα. Το δεύτερο γράμμα μου μου το γύρισαν σφραγισμένο με τη σημείωση «Παραλήπτης 'Αγνωστος» (Adressat Unbekannt). Πόσο σκοτάδι φέρνουν αυτές οι λέξεις! Είναι δυνατόν να θεωρή το ταχυδρομείο την Γκριζελ άγνωστη; Είναι ασφαλώς ένα μήνυμα που σημαίνει ότι έπαθε κάτι κακό. Ότι βρίσκεται σε κάποιο χάος όπου είναι άνωφελος να ψάξω να τη δω. Όλα αυτά μου λένε τούτες οι δυό λέξεις: Adressat Unbekannt.

Είναι ανάγκη να σε παρακαλέσω να τη βρεις και να τη βοηθήσεις, Μάρτιν! Γνώριζες την όμορφη, τη χάρη, και την ψυχή της. Γνώριζες την αγάπη της που δεν την έδωσε ποτέ σε άλλον άντρα. Το ξέρω πως είναι έντελώς περितό να σε παρακαλώ να της παραστα-

ΤΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ ΕΡΧΕΤΑΙ ΚΟΝΤΑ ΜΑΣ

Ζούμε σήμερα στην εποχή των αεριοπλανών, αεροπλάνων και σε λίγο πρόκειται να μπούμε στην εποχή της υπερηχητικής αεροπορίας. Από τη στιγμή που ο άνθρωπος ανακάλυψε τις δυνατότητες του ατόμου, είχε κίελας διασχίσει το κατώφλι του Διαστήματος.

Το 1492, ο Χριστόφορος Κολόμβος, όταν έφθασε στις Αντίλλες, έστησε εκεί τη σημαία του, έκαμε μερικές χαρτογραφικές μελέτες και άφησε πίσω του μερικούς από τα πληρώματά του για να μπορέσει να διεκδικήσει τις χώρες αυτές στο όνομα του βασιλιά της Ισπανίας.

Το 1959, ο Λούνικ Β' — αν μπορή να μεταχειριστή κανείς την έκφραση αυτή — κάρφωσε πάνω στη σελήνη, λίγο ανατολικότερα από τη θάλασσα της Γαλήνης, τη σοβιετική σημαία με το σφυροδρέπανο, ενώ ο Λούνικ Γ' μάς έστειλε φωτογραφίες από την άγνωστη πλευρά του άστρου της νύχτας. Πληθος δορυφόροι κατασκευασμένοι και κατευθυνόμενοι από τον άνθρωπο, «Σπούτνικ» και «Έξερουνταί», εξακολουθούν να διαγράφουν τροχιές διαφόρων σχημάτων, με ταχύτητες ίλιγγιώδεις. Ηδη, η Διεθνής Ένωσις Τηλεπικοινωνιών, που αριθμεί 101 κράτη-μέλη, έχει προβλέψει για το 1963 μια Διάσκεψη, που σκοπός της θα είναι η ρύθμιση των τεχνικών προβλημάτων των σχετικών με τις επικοινωνίες στο Διάστημα.

Ενώ λοιπόν τα έθνη και οι κυβερνήσεις συνεχίζουν πάνω στην επιφάνεια της υδρογείου τις γελοιότητες φιλονικίες τους, αυτοί οι δορυφόροι έξερευνούν τις ζώνες της κοσμικής ραδιενέργειας, συλλέγουν χαρτογραφικά δεδομένα, ανιχνεύουν τους μικρομετεωρίτες, προσδιορίζουν τις συνθήκες ραδιοφωνικής μεταδόσεως στα μεγάλα ύψη, χρησιμοποιούν την ενέργεια χιλιάδων ήλιακών συστοιχιών για να μεταδίδουν τις έκπομπές τους και υφαίνουν μέσα στο σύμπαν ένα δίκτυο τροχιών που με την πάροδο του καιρού γίνεται όλο και πιο πυκνό.

Το Σύμπαν απέκτησε μια καινούργια γλώσσα, και ο «Πρωτοπόρος Ε'», κινούμενος με ωριαία ταχύτητα 109.000 χιλιόμετρα, σε απόσταση 1.609.000 από τη Γη, συνεχίζει για χάρη μερικών σοφών και αστρονόμων από όλκληρο τον κόσμο ένα μονόλογο, μεταδίδοντας πληροφορίες και μηνύματα που η έρμηνεία τους θα μάς επιτρέψει να γνωρίσουμε και να εκμεταλλευθούμε καλύτερα τα φαινόμενα και τους άγνωστους ακόμη νόμους του Σύμπαντος.

Μέρα και νύχτα, το γιγαντιαίο ραδιοηλεκτρόπιο του Πανεπιστημίου του Μάντσεστερ, έγκατεστημένο στο Τζόντρελ Μπάνκ (Τσέσαϊρ της Αγγλίας), δέχεται ραδιοφωνικά σήματα από διάφορες πηγές του Διαστήματος. Το περίφημο αυτό τηλεσκόπιο, παρακολουθώντας δίχως καμιά δυσκολία τις τροχιές των διαφόρων δορυφόρων και διαθέτει

Όταν ένας άνδρας ζητά από μία γυναίκα να τον παντρευτεί της κάνει το μεγαλύτερο κομπλιμέντο που θα μπορούσε να της κάνει — και το τελευταίο.

ΕΛΕΝ ΡΟΥΛΑΝΤ

ένα γιγαντιαίο αλτί, αποτελούμενο από φύλλα χάλυβος συγκολλημένα μεταξύ τους, συνολικού βάρους 750 τόννων. Αποστολή του τηλεσκοπίου του Τζόντρελ Μπάνκ είναι να καταγράψει τους θορύβους που προέρχονται από τους γαλαξίες, τα νεφελώματα, τους πλανήτες, τους ήλιους, απ' όλα με μια λέξη τα ούράνια σώματα.

Οι Άμερικανοί έκαναν λόγο για την έκτόξευση σε ύψος 805 χιλιομέτρων από την επιφάνεια της Γης, ενός δορυφόρου-ηλεκτροπλάνου, βάρους 2.500 τόννων, που θα μάς ενημερώνει τακτικά επί 2.500 χρόνια για τα όσα συμβαίνουν σε μερικά ούράνια σώματα πολύ ψυχρά για να εκπέμπουν φως, που βρίσκονται σε απόσταση δέκα ετών φωτός από τη Γη.

Εξ άλλου, η ίδια ή βιομηχανία του Διαστήματος έγινε μια από τις μεγαλύτερες έμπορικές επιχειρήσεις της εποχής μας. Τελευταία, ο πρώτος πρόεδρος της Διεθνούς Αστροναυτικής Ομοσπονδίας κ. Αντρίου Τζ. Χάλεϋ, δήλωνε πως όλα τα ποσά που επενδύονται σ' αυτή την προσπάθεια και όλα τα έξοδα που γίνονται σήμερα για τη βιομηχανία των σιδηροδρόμων, των αυτοκινήτων και των αεροπλάνων δεν θα αντιπροσωπεύουν σε λίγο παρά ένα πολύ μικρό μέρος των δαπανών που ήδη προβλέπονται για την αστροναυτική βιομηχανία. Ακόμη και σ' εκείνους που δεν δίνουν ιδιαίτερη σημασία στους εντυπωσιακούς τίτλους των εφημερίδων για τεχνητούς δορυφόρους και διαπλανητικά ταξίδια, οι δηλώσεις ώρισμένων

σοφών πρέπει να προκαλούν κάποιες σκέψεις.

Οι λεγόμενες «ύψηλες συχνότητες» έμποδίζουν την όμαλη μετάδοση και τη δίοδο των τηλεπικοινωνιών από την Ιονόσφαιρα. Γι' αυτό το λόγο σχεδιάζουν να χρησιμοποιήσουν δορυφόρους — κάτοπτρα που θα ανάμεταδίζουν εύκολότερα τους ήχους (τηλέφωνο, τηλεγράφο, φωτογραφία, τηλεόραση). Η Σελήνη χρησιμοποιήθηκε ήδη σαν ένα τέτοιο «κάτοπτρο» για τις τηλεπικοινωνίες μεταξύ της περιοχής του Ντένβερ (Κολοράδο) και της ανατολικής ακτής των Ηνωμένων Πολιτειών.

Υπολογίζεται ότι κατά τα προσεχή 40 χρόνια, ο άνθρωπος θα μπορή να ταξιδεύει με ωριαία ταχύτητα 1.078.030.000, ενώ κατά τα τέλη του αιώνα, τα εξαπολυόμενα «όχηματα» στο Διάστημα, θα φθάσουν την ταχύτητα του φωτός.

Δεν βρίσκεται μακριά η εποχή όπου θα χρησιμοποιούνται ταχυδρομικοί πύραυλοι με τους οποίους ένας έπιχειρηματίας από τη Νέα Υόρκη λ.χ. θα γράψει το πρώτο σε κάποιον ανταποκριτή του στο Παρίσι, στη Ρώμη ή στο Λονδίνο και θα δέχεται το μεσημέρι της ίδιας ημέρας, γραπτή, την απάντηση.

Οι έπιστήμονες υπολογίζουν ότι με τα πυρηνικά καύσιμα μπορεί να εξασφαλιστεί είτε μέσα στην ατμόσφαιρα, είτε έξω απ' αυτήν, μια πτήση συνεχής, διαρκείας ενός έτους.

Έχει έρθει πια η στιγμή για να επ'αληθεύσουμε τις θεωρίες του Αϊνστάιν, ο οποίος θεωρούσε τετάρτη διάσταση του Σύμπαντος το χρόνο. Αν οι θεωρίες του είναι σωστές, τότε ο χρόνος περνά τόσο λιγότερο γρήγορα, όσο η ταχύτης αύξάνει. Σε ένα διαπλανητικό μυθιστόρημα ένας ταξιδιώτης που ταξιδεύει στο διάστημα με ταχύτητα ανάλογη με την ταχύτητα του φωτός, ενώ δεν έλειψε από τη Γη παρά μόνο τρία ή τέσσερα χρόνια, όταν γύρισε, τη βρήκε γερασμένη κατά δύο αιώνες!

Ανεξάρτητα όμως από τις φαντασίες των επιφυλλιδωγράφων, οι φυσικοί κατ'ερωσιν με υπολογισμούς να καθάρουν ότι στα 40 προσεχή χρόνια διαρκείας είκοσι ετών, σύμφωνα με τα λογία και τα χρονόμετρα του διαστήματος, πολλοί έπιστήμονες έχουν τη γνώμη ότι η Γη θα έχη γεράσει κατά 2.000 χρόνια!

Πάντως, το κάθε τι μάς επιτρέπει να σκεφθούμε πως σε μερικά χρόνια τα διαπλανητικά ταξίδια με διαστημόπλοια θα είναι πολύ ασφαλέστερα από

δ,τι ήταν το 1910 τα ταξίδια με αεροπλάνο.

Η κυβέρνηση των Ηνωμένων Πολιτειών ξέρει πολύ καλά ότι υπάρχουν πρόθυμοι, όχι μόνον πολλοί έξερευνηταί, αλλά και πολλοί άποικοι υποψήφιοι, που ζητούν να πληροφορηθούν με ποιους όρους θα μπορέσουν ν' αποκτήσουν μια ιδιοκτησία πάνω στους διάφορους πλανήτες. Μερικοί απ' αυτούς μάλιστα πρότεσαν αν το κράτος θα ήταν διατεθειμένο να τους εξασφαλίσει τη μεταφορά τους δωρεάν και αν προβλεπόταν μια μακροχρόνια φορολογική απαλλαγή για τους πρωτοπόρους που θα έφθαναν στα άστρα.

Πολύν καιρό οι αεροπόροι, για να εκφράσουν την αντίληψή τους για τη ζωή και τη φιλοδοξία τους, έλεγαν πως το μοναδικό σύνορο γι' αυτούς ήταν ο ούρανός. Σήμερα, ο ούρανός δεν είναι πια σύνορο. Ο άνθρωπος αγωνίζεται και σε λίγο το άλλοτε σύνορο θα είναι άφρατα για την κατάκτηση του Σύμπαντος.

Πριν από την έκτόξευση του πρώτου τεχνητού δορυφόρου μπορούσε να φαντασθώ κανείς το σύμπαν μόνον επί τη βάσει ενός πολύ μικρού μέρους των διαφόρων ακτινοβολιών του. Στο έξης μπορούμε να μετρήσουμε ώρισμένες κατηγορίες ακτίνων Χ, να ανακαλύψουμε το νόμο ή τους νόμους των παραλλαγών της πίεσεως και της πυκνότητας της ατμοσφαιρας στα μεγάλα ύψη μελετώντας την ταχύτητα των δορυφόρων επάνω στην τροχιά τους, τους νόμους της θερμοκρασίας, συσχετίζοντάς την με τα διάφορα ύψη και να προσδιορίσουμε τις μάζες κάτω από τον γήινο φλοιό μελετώντας τις διακυμάνσεις της γήινης έλξης, την έπιρροή της οποίας υφίσταται ο δορυφόρος ενώ κινείται επάνω στην τροχιά του. Η μετεωρολογία έξ άλλου έχει κάμει καταπληκτικές προόδους αφού η ήλιακή θερμότητα μάς είναι τώρα περισσότερο εύκολη στη μελέτη. Μπορούμε επίσης να μελετούμε εύκολότερα την κατανομή και την κίνηση των νεφών και τις καταιγίδες και να προσδιορίσουμε πριν από έβδομάδες, κάποια, πολλοί έπιστήμονες έχουν τη γνώμη πως υπάρχει κάποια σχέση ανάμεσα στη σκόνη των μετεωριτών και στη βροχή.

Όπως και αν έχουν τα πράγματα, η ιστορία αποδεικνύει με τρόπο που δεν έπιδέχεται αντίρρηση, πως κάθε έπιστημονική πρόοδος δεν είναι παρά έπαισιμα αυτής της αδιάκοπης αναεύων ποταμών, νέων ώκεανών, νέων νησιών, ήπειρων, κόσμων.

Εκείνοι που θα παρακολουθήσουν αυτή τη βαθμιαία κατάκτηση του Δια-

στήματος, θα είναι μάρτυρες μιάς συναρπαστικής ανάπτυξης όλων των αντιλήψεών μας για το Σύμπαν. Θα είναι όλο και πιο δύσκολο να θεωρούμε τη Γη κέντρο του κόσμου. Ήδη, ποντικοί, σκύλοι και πίθηκοι πέταξαν πάνω από το μικρό μας πλανήτη σε άπιδανα ύψη με ταχύτητες ίλιγγιώδεις, μακριά μας στο Διάστημα. Σε λίγο οι άνθρωποι θα φθάσουν στη Σελήνη, στον Άρη, στην Αφροδίτη. Οι Ηνωμένες Πολιτείες και η Σοβιετική Ρωσία έχουν ήδη έπιλέξει και κρατούν σε έπιφυλακή πλοίαματα άστρων, εν όψει προσεχών ταξιδιών.

Τα έξοδα ενός... τουριστικού ταξιδιού στη Σελήνη, υπολογίστηκαν ήδη σε 20.000 δολάρια!

Ο Άμερικανός σμήναρχος Νταϊνβιντ Γ. Σίμμους, ο πρώτος άνθρωπος που πέρασε 32 ώρες σε ένα αεροστατο πάνω από την ατμόσφαιρα, σημείωσε τις έντυπώσεις του που είναι πραγματικά ποιητικώτατες, ιδιαίτερα στον άφορά μια ανατολή του ήλιου που είδε από ύψος 31.090 μέτρων.

Σ' αυτή την απόσταση από τη Γη, το φως των άστρων δεν τρεμοσβήνει. Οι άστρατες περνούν ταχύτατα πάνω από τα στρώματα των νεφών και υπολόγισε πως ένας μετεωρολογικός σταθμός, έγκαταστημένος σε ύψος 30.571 μέτρων, θα μπορούσε εύκολάτα και κανονικά να μεταδίδει μετεωρολο-

γικές πληροφορίες στη μισητή άμερικανική ήπειρο.

Πριν να τους δούμε, θα τους ακούσουμε (αν, δέβαια, υπάρχουν) τους αδελφούς μας των άλλων πλανητών. Πολύ σύντομα, διάφοροι σταθμοί στο Διάστημα θα μάς έπιτρέπουν να διακρίνουμε και να έρμηνεύουμε καλύτερα τα σήματα που εκπέμπονται από απόσταση εκατομμυρίων χιλιομέτρων. Στη Γη είναι δύσκολο να τα διακρίνει κανείς καθαρά, έξ αίτίας των ατμοσφαιρικών θορύβων.

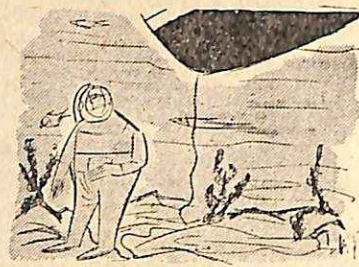
Για την ανακάλυψη, την κατάκτηση και τη χρησιμοποίηση του Διαστήματος, το ουσιαστικό θα είναι να μπορέσει ο άνθρωπος κατά κάποιο τρόπο να κουβαλήσει μαζί του την ατμόσφαιρά του. Και όμως δεν θα έπρεπε ν' απλουστεύσει κανείς υπερβολικά τα προβλήματα και τις δυσκολίες. Οι ταξιδιώτες του Διαστήματος πρέπει να προφυλαχθούν με πολλή έπιμέλεια από τις έπιρροές του περιβάλλοντος, από φυσικά και χημικά φαινόμενα που δεν είναι ακόμη πολύ γνωστά.

Θα πρέπει πρώτα να ληφθώ υπ' όψη η περίφημη ζώνη Βάν Άλλεν, μια ζώνη ραδιενεργών μορίων που ανακάλυψαν μέσα στο γήινο μαγνητικό πεδίο οι άμερικανικοί δορυφόροι. Υπάρχουν επίσης άπρόοπτες έκρήξεις πάνω στην επιφάνεια του Ηλίου, έκρήξεις που γεμίζουν το Διάστημα με μόρια εξαίρετικά δεισδυτικά και έπικίνδυνα. Όταν

«Κόιταξε τον Άγιο Πέτρο! Πρόεδρος των Ολυμπιακών!»

μία από τις γιγαντιαίες αυτές έκρηξεις σημειώνεται πάνω στην επιφάνεια του Ήλιου, ή ραδιενέργεια του Διαστήματος αυξάνει κατά 10.000-100.000 φορές. Ένας ταξιδιώτης του Διαστήματος, μέσα στο ήλιακό σύστημα, θα μπορούσε να δεχθεί μία δόση ραδιενέργειας 15.000 ράιντγκεν την ώρα. Αν ένα διαστημόπλοιο μείνει επί 30 λεπτά μέσα σ' αυτή τη ραδιενέργεια, τα 50% του πληρώματός του θα αφανισθούν. Η μεγάλη πυκνότητα αυτής της ραδιενέργειας εξακολουθεί να είναι αισθητή 1-8 ημέρες μετά την έκρηξη.

«Ανέβα γρήγορα το πλοίο
βυθίζεται!»

Αλλά το μεγαλύτερο πρόβλημα δεν είναι τόσο η απόστολή ανθρώπου στο διάστημα, όσο η επιστροφή στη Γη. Η μεγαλύτερη δυσκολία είναι η εισόδός του στα γήινα ατμοσφαιρικά στρώματα ή η προσεδάφωσή του πάνω σε άγνωστους πλανήτες.

Κατά πάσαν πιθανότητα, θα επινοηθούν συσκευές - φρένα που θα μειώνουν την ταχύτητα των διαστημοπλοίων, ώστε να αποφεύγονται οι επικίνδυνες «συγκρούσεις». Θα είναι πιο εύκολο να φθάσει κανείς ακίνδυνα στον Άρη ή την Αφροδίτη, παρά στη Σελήνη, επειδή ο Άρης και η Αφροδίτη έχουν τη δική τους ατμόσφαιρα. Η Σελήνη είναι πολύ μικρή, έχει λιγότερη πυκνότητα από τη Γη. Δεν έχει ούτε ατμόσφαιρα, ούτε νερό. Πάνω στην επιφάνειά της ή βαρύτητα είναι εξή φορές μικρότερη από ότι στην επιφάνεια της Γης.

Όταν βγεί στη Σελήνη, ο αστροναύτης της Γης, εφωδιασμένος με όξυγόνο και νερό, καλά προφυλαγμένος από τις ραδιενεργές και υπεριώδεις ακτίνες, δεν θα ζυγίζει παρά μόνον 10-12 κιλά και θα σκαρφαλώνει πάνω στα βουνά με μεγάλη ταχύτητα. Θα βλέπει δίχως καμία ατμόσφαιρα να του αλλοιώνει την όραση, ένα κατάμαυρο ούρανό, κεντημένο με λαμπρότατα αστέρια, ένα Γαλαξία απίστευτα φωτεινό, φλόγες κόκκινες ή κυανές γύρω από τον ήλιακό δίσκο, και τη Γη μας, σαν γαλάζιο φεγγάρι, σε απόσταση 386.160 χιλιομέτρων.

Έχουμε κάθε λόγο να πιστεύουμε ότι, πριν «αποβιβασθεί» στη Σελήνη ο πρώτος άνθρωπος, θα γίνει μία πλήρης μελέτη των συνθηκών της καθώς και της ραδιενέργειας που ενδεχομένως θα υπάρχει στην επιφάνειά της, χάρη στις συσκευές λήψης της τηλεόρασης και στους σειсмоγράφους που βρίσκονται πάνω στους τεχνητούς δορυφόρους.

Επίσης θα πρέπει να βρεθεί ένας τρόπος για να απαλλαγεί ο ταξιδιώτης από το διοξείδιο του άνθρακα που θα παράγει ή ίδια του η αναπνοή. Έξ άλλου θα πρέπει να βρεθεί ένας τρόπος ώστε ο άνθρωπος ο κλεισμένος μέσα σ' αυτή τη διαπλανητική κάμυλα, να χρησιμοποιήσει πολλές φορές το νερό που καταναλώνει και τον αέρα που αναπνέει. (Το ανθρώπινο σώμα, εξ αιτίας

του μεταβολισμού, παράγει περισσότερο νερό από όσο παίρνει).

Ήδη, το πρόβλημα του περιβάλλοντος για τους ανθρώπους λύθηκε δσον αφορά τα ταξίδια με ατομικά υποβρύχια και τα ταξίδια με υπερηχητικά αεροπλάνα σε πολύ μεγάλα ύψη. Κατασκευάστηκαν συσκευές που αναπαράγουν όλες τις συνθήκες της πτήσεως στο διάστημα και εξακριβώθηκε ότι μέσα σε 32 ώρες και 10 λεπτά ένας Αμερικανός πιλότος μπόρεσε να υπαγορεύσει πέντε ώρες συνέχεια σε μαγνητόφωνο, να κάμη ραδιοφωνικές έγγραφες επί άλλες πέντε ώρες, να κρατήσει σημειώσεις σελίδων, να τραβήξει ταινίες και φωτογραφίες.

Επικρατεί η σκέψη ότι οι πτήσεις θα αρχίσουν με δύο αστροναύτες και όχι με έναν, επειδή ο δίχως σύντροφο ταξιδιώτης του Διαστήματος κινδυνεύει να πέσει θύμα παραισθήσεων, να νομίζει ότι περιστοιχίζεται από παράξενες μορφές που μοιάζουν με κούκλες ή αγγέλους.

Βρέθηκαν επίσης διάφοροι τρόποι εξουδετέρωσης των αποτελεσμάτων της απουσίας της βαρύτητας, ενώ οι επιστήμονες κατάρθωσαν να κατασκευάσουν δοχεία και σωλήνες ικανά να χωρέσουν μεγάλες ποσότητες τροφής σε μικρό όγκο ή να τοποθετήσουν τον άνθρωπο σε τέτοιο περιβάλλον που να του επιτρέπουν να τρέφεται με φύκια. Τα φύκια αυτά όχι μόνο θα τον ετρέφαν, αλλά και θα απορροφούσαν το ανθρακικό όξύ της αναπνοής του!

Ο Ρώσος καθηγητής Σεντώφ και ο Γερμανός φυσικός Φόν Μπράουν, που πήρε την αμερικανική υπηκοότητα, δεν είναι παρά συνεχιστές του έργου που άρχισε, στα τέλη του περασμένου αιώνα, με τις έρευνες του Ρώσου Ζιολκόφσκυ, με την κατασκευή πυραύλων κινουμένων με ύγρα καύσιμα το 1926 από τον Αμερικανό Ρόμπερτ Γκόντφριντ, την κατασκευή των πυραύλων V2 στον τελευταίο πόλεμο. Όλα αυτά, είχαν, μπορεί να πη κανείς, ανοίξει το αστεροσκοπείο των Χαλδαιών και των Μάγια, δεν μπορεί να μην εκπλαγούμε για την τόσο γρήγορη εξέλιξη του ανθρώπου για την κατάκτηση του Διαστήματος.

Όταν συλλογιστούμε τα πρωτόγονα

θρώπου στον τομέα της εξερευνησεως του χώρου που τον περιβάλλει. Από το 1609 ήδη, είχαν καθορισθεί οι φυσικοί νόμοι που εξασφάλιζαν τη δυνατότητα ενός ταξιδιού στη Σελήνη. Τα πρώτα στοιχεία των νόμων αυτών τα έδωσαν ο Ιωάννης Κέππλερ με τις μελέτες του για την κίνηση των ουρανίων σωμάτων και ο Ισαάκ Νεύτων με την διατύπωση του νόμου της έλξεως. Οι ακριβείς περιγραφές που έδωσε άργότερα ο Ιούλιος Βέρν και που δεν στερούνται φαντασίας, ταιριάζουν απόλυτα με την πραγματικότητα, όπως την ξέρουμε σήμερα.

Το 1933, οι Άγγλοι ίδρυσαν τη Διαπλανητική Έταιρία. Από το 1936 κιόλας, δυο Γάλλοι, ο δόκτωρ Γκαρσώ και ο δόκτωρ Ρισού, σχεδίασαν ένα «σκάφανδρο του Διαστήματος». Σήμερα, η Διεθνής Αστροναυτική Όμοσπονδία μελετά την ίδρυση μίας «Ακαδημίας Αστροναυτικής» και ενός «Ινστιτούτου Νομικών Μελετών του Διαστήματος».

Για να αντιληφθεί κανείς τη φύση και το μέγεθος των προβλημάτων που θέτει η κατάκτηση του Διαστήματος, δεν έχει παρά να επιχειρήσει να απαντήσει στα εξής ερωτήματα:

Μπορεί ένα και μόνο έθνος να διεκδικήσει για τον εαυτό του τον έλεγχο της Σελήνης ή ωρισμένων πλανητών;

Σε ποιόν θα ανήκαν τα όρυκτα πλοία που θα ανακαλύπτονταν σε ωρισμένους πλανήτες, όπου καθώς φαίνεται, το νικέλιο άφθονεί;

Ποιός κατέχει το εξωατμοσφαιρικό διάστημα; Όλοι ή κανείς;

Ποιά όρια πρέπει να ορισθούν για το έναεριο διάστημα και από ποιά σημείο ακριβώς αρχίζει το διεθνές εξωατμοσφαιρικό διάστημα; Πώς θα καθορισθούν αυτά τα όρια; Ποιός θα είναι υπεύθυνος για τις ζημιές που θα προκαλή ένα διαστημόπλοιο αν συγκρουστεί με αεροπλάνο, ή αν πέσει στο έδαφος μίας ξένης χώρας; Και ούτω καθεξής.

Ήδη, τα Ηνωμένα Έθνη μερίμνησαν για τη συγκρότηση μίας επιτροπής επιφορτισμένης με τη μελέτη των προβλημάτων του εξωατμοσφαιρικού διαστήματος. Στην επιτροπή αυτή, λαμβάνουν μέρος 24 χώρες. Επίσης υπάρχουν πολλές τεχνικές και νομικές επιτροπές που μελετούν τη διατύπωση των προβλημάτων που θα εξετασθούν κατά τη μεγάλη διάσκεψη του 1963.

Όπως και αν έχουν τα πράγματα, ο Πλάτων, μιλώντας για την αρχαία πολιτεία, έλεγε πως τα όριά της έφθαναν μέχρι εκεί που έφθανε η φωνή ενός ρήτορα. Στην εποχή όπου ζούμε και χάρη στην εκμετάλλευση των ραδιοηλεκτρικών κυμάτων, η φωνή του ανθρώπου δεν γνωρίζει κανένα όριο. Έτσι, πολιτεία του ανθρώπου έγινε όχι μόνο η Γη, αλλά το Σύμπαν ολόκληρο.

—LEON BOUSSARD

Η ΤΕΧΝΗ ΝΑ ΚΑΝΕΤΕ ΤΟΥΣ ΑΛΛΟΥΣ ΝΑ ΜΙΛΟΥΝ

Μια και δεν μπόρεσα ποτέ να αποκτήσω την τέχνη της ατέλειωτης φλυαρίας των όμιλητών εκείνων που καθορώνουν να μη στεγνώνη ποτέ το στόμα τους, σκέφτηκα να μελετήσω τα «κλειδιά» που μεταχειρίζονται αυτοί που θεωρούνται μαέστροι στο να κάνουν τους άλλους να μιλούν. Ο Μπαύρον γράφει κάπου ότι ο κόσμος, ή κοινωνία, αποτελείται από δύο κατηγορίες ανθρώπων: τους ξυρισμένους και κείνους που ξυρίζουν. Η εικόνα είναι ωραία αλλά δεν είναι πλήρης. Παρουσιάζει το μειονέκτημα που παρουσιάζουν όλες οι εικόνες που φτιάχνονται για να χωρίσουν τον κόσμο στα δύο. Πάντα κάτι μένει, κάποιο υπόλοιπο. Ανάμεσα στις δύο κατηγορίες που αναφέρει ο Μπαύρον βρίσκεται μία ομάδα ανθρώπων που, ενώ ακούει ήρεμα τους άλλους που μιλούν, τους χειρίζεται όπως ένα ρολόι. Μόλις ο όμιλητής δείχνει ότι πρόκειται να σταματήσει γυρίζουν το κουρνιαστήρι και ή κουβέντα ανάβει ξανά.

Έτσι, έχοντας πολλές ευκαιρίες να μελετήσω τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι αυτοί τροφοδοτούν τις ανθρώπινες ατμομηχανές, σχημάτισα ένα κατάλογο μερικών μαγικών λέξεων που σας τον προσφέρω με τη βεβαιότητα ότι θα σας δώσουν το μέσο να κρατήσετε το μοχλό της συνομιλίας ενώ συγχρόνως σας εξασφαλίζουν απόλυτη ξεκούραση.

Α' (Επιφωνήματα και επιρρήματα που σας επιτρέπουν, με κατανάλωση ελάχιστης ενέργειας, να εμφανίζεστε καυτό ενδιαφέρον για τις αποκαλύψεις του συνομιλητή σας. Έτσι τον ενθαρρύνετε να συνεχίσει.)

«Α ΜΠΑ;»

Ένας φίλος μου έχει πολύ μεγάλη επιτυχία στο να διεγείρει τους συνομιλητές του χρησιμοποιώντας ένα καταπληκτικό ύφος και μία φανερά δίψα να μάθη περισσότερα από όσα του λένε. Μία από τις λέξεις - κλειδιά που μεταχειρίζεται με μεγάλη επιτυχία είναι και το «Α, μπά;», θαυμαστικό και ερωτηματικό συγχρόνως. Παρ' όλο που είναι λίγο έκτος μόδας και θυμίζει κάπως Μολιέρο, είναι πάντα αποτελεσματικό. Ένας κύριος δηλώνει ότι σε ένα χρόνο - το πολύ δύο - θα έχουμε πόλεμο. Με ένα «Α, μπά;» ο κύριος παίρνει κουράγιο να συνεχίσει. Ένας νεοφιλενάδα του κ. Μ.Ζ. Χάρη στο «Α, μπά;» που το έκτοξευτε την κατάληλη στιγμή, μαθαίνετε συγκλονιστικές λεπτομέρειες που αλλιώς θα τις χά-

νατε. Στην ειδική αυτή περίπτωση το επιφώνημα είναι πιο άναλαφρο και πιο εύθυμο —σε ύφος Ραμπλαί. Χάρη στο «Α, μπά;» ο φίλος μου θεωρείται θαυμάσιος συνομιλητής. Συνάχεια, οικγενειακές ενοχλήσεις, διεθνείς αναταραχές, ταξίδια, συζυγικά προβλήματα— όλα τα απορροφά με μία βουλιμία που διευκολύνει πολύ το συνομιλητή του.

«Α!»

Ακολουθούμενο από την τελευταία λέξη του συνομιλητή σας.

Η λογική χρησιμοποίηση του επιφώνηματος αυτού δίνει λαμπρά αποτελέσματα με κατανάλωση ακόμα λιγότερης προσπάθειας, φθάνει το «Α!» να ακολουθηθεί από την τελευταία λέξη του συνομιλητή σας. Παράδειγμα:

«Αυτό το καλοκαίρι λέμε με τη γυναίκα μου να πάμε στην Ελλάδα...»

«Α, την Ελλάδα...»

Δεν χρειάζεται να πείτε τίποτε άλλο. Γίνεται άμέσως αντιληπτό ότι πηγαίτε και σείς στην Ελλάδα ή τουλάχιστον ότι ξέρετε πολλά για τη χώρα αυτή. Αφήνοντας ένα αναστεναγμό και μισοκλείνοντας τα μάτια δίνετε την εντύπωση ότι φέρετε ολόκληρο τον Παρθενώνα μέσα στο μικρό σαλόνι, μπροστά στους κατάπληκτους συνομιλητές σας.

«Ω, ΛΑ ΛΑ»

Δίνει μία προέκταση σε κείνο που

λέει ο συνομιλητής σας και φανερώνει ότι συμμερίζεστε τις ανησυχίες του. Παράδειγμα:

«Είδατε τις νέες αυξήσεις;»

«Ω, λα λά.»

Είναι φανερό ότι καταλαβαίνετε τα πάντα χωρίς να λέτε πολλά λόγια.

«ΩΧ» Ή «ΩΧ ΩΧ ΩΧ»

Επιφώνημα από τα πολυτιμότερα, που πιστοποιεί ότι νιώθετε τον πόνο του άλλου. Παράδειγμα:

«Μιλούσε ήσυχα με τη γυναίκα του, όπως μιλάμε τώρα. Ξαφνικά του φεύγει το ποτήρι από τα χέρια και πέφτει ανάσκελα. Φωνάζουν το γιατρό: «Εμφραγμα του μυοκαρδίου.»

«Ωχ.»

Χθές ο Γιώργος καθώς περνούσε από το σπίτι του Βίκτωρα σκέφθηκε: δεν άνεβαινώ να του πω μια καλησπέ-

ρα. Άνεβαίνει, του ανοίγουν και ποιόν νομίζετε ότι βλέπει μέσα; Τη γυναίκα του.»

«Ωχ ωχ ωχ.»

«ΟΧΙ ΛΑ»

Έκ πρώτης όψεως φαίνεται άρνητικό αλλά δεν είναι. Έκείνοι που ξέρουν να το χρησιμοποιούν προωθούν τη συζήτηση με μεγάλη επιτυχία. Παράδειγμα:

«Καί ξέρετε πώς ξεκίνησε; Βατραχάνθρωπος.»

«Όχι δά.»

«Ο συνομιλητής σας έχει την εντύπωση ότι σας αποκάλυψε ένα από τα μεγαλύτερα θαύματα του αιώνα μας. Άλλο :

«Καί ξέρετε κάτι ακόμη; Πάει για την 'Ακαδημία!»

«Όχι δά, όχι δά.»

«Ο διπλάσιος αὐξάνει τη σαδιστική τάση του ανθρώπου που έχετε απέναντί σας να σας αφήσει ξερούς από κατάπληξη. Πάντως πρέπει να έχετε υπ' όψη σας ότι ένα καλό «Α μπά;» δεν συγκρίνεται στις περιπτώσεις αυτές με το «Όχι δά.»

«ΠΣΣΣΣΣΣΣ» ΚΑΙ «ΠΦΦΦΦΦΦ»

Ένα σφύριγμα παρατεταμένο που πείθει τον συνομιλητή μας ότι η σημασία αυτού που μάς αποκαλύπτει δεν μάς διαφεύγει. Παράδειγμα :

«Ξέρετε πόσο πετρέλαιο θα μπορούσαμε να βγάλουμε αν εκμεταλλευόμαστε με το σωστό τρόπο την περιοχή Χασί - Μεσαούν; Πέστε μου, έτσι, ένα αριθμό! Όχι - πέστε μου.»

Αφού το θέλει τόσο πολύ κάνετε του το χατήρι. Πήτε ένα αριθμό. Άλλα προσέξτε μη τυχόν και πλησιάσετε, κατά λάθος, στην πραγματικότητα. Σκεφθήτε την απόγνωση του αν πέσετε στο σωστό αριθμό. Πάει, τον καταστρέψατε. Αφήστε τον να πη με έμφαση :

«Διακόσια εκατομμύρια τόννοι το χρόνο.»

Τώρα είναι ή σειρά σας :

«ΠΣΣΣΣΣΣΣ»

Αντίθετα, στην περίπτωση που θέλετε να εκφράσετε κάποια περιφρόνηση, όπως :

«Πιστεύετε πραγματικά ότι βοηθούν καθόλου αυτές οι επιτροπές και οι υποεπιτροπές, τα διάφορα συμβούλια - τετραμελή ή εξαμελή;»

«Πφφφφφφ»

Πού σημαίνει : άερας φρέσκος, είναι γνωστό ότι όλοι αυτοί αδιαφορούν και για μάς και για όλο τον κόσμο.

«ΑΥΤΟ ΕΙΝΑΙ»

Επιφώνημα που δίνει την εντύπωση στο συνομιλητή σας ότι χτύπησε διάνα στο κέντρο του προβλήματος. Παράδειγμα :

«Έκείνο που προέχει είναι να ξαναμπή τάξη στον τόπο, να ευνοηθούν οι εξαγωγές, να καταργηθεί η κοινωνική αναστάτωση.»

«Αυτό είναι.»

B' (Έκφράσεις κουραστικότερες ίσως, γιατί απαιτούν κάποιο αίσθημα επικαιρότητας, αλλά που άκουγουν για το λόγο αυτό πιο ένθαρρυντική επερώση.)

«ΟΥΤΕ ΣΥΖΗΤΗΣΗ!..»

Είστε σύμφωνος με ό,τι λέει ο συνομιλητής σας. Άσπαξε τις ιδέες του,

χειροκροτείτε με ένθουσιασμό τις προτάσεις του. Θα πρέπει να είναι κανείς κούτσουρο για να έχη αντίθετη γνώμη. Παράδειγμα :

«Επιτέλους φίλε μου, ως μιλήσουμε σοβαρά. Δεν είστε της γνώμης ότι το πρώτο πράγμα που πρέπει να αλλάξει είναι το σύστημα των Κοινωνικών Ασφαλίσεων;»

«Ούτε συζήτηση.»

Άλλο παράδειγμα :

«Επιτέλους μπήτε στη θέση μου. Δεν θα κάνετε και σεις το ίδιο;»

«Ούτε συζήτηση.»

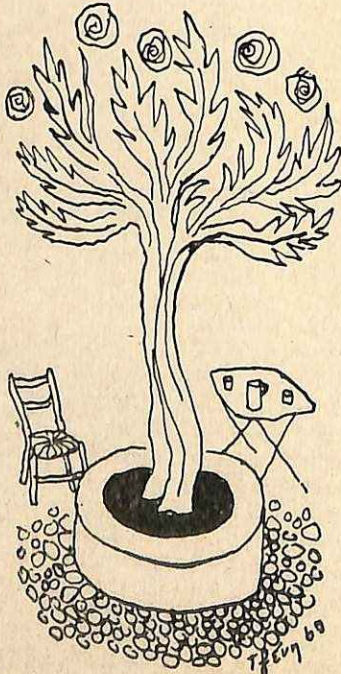
Πριν από λίγες μέρες συνάντησα κάποιον που είχε πεισθή απόλυτα για την αποτελεσματικότητα του «Ούτε συζήτηση». Βρισκόταν κουλουριασμένος στην πολυθρόνα του, είχε ρίξει το κεφάλι του στην πλάτη της πολυθρόνας και κρατούσε τα χέρια του δεμένα πίσω στο λαιμό. Κάθε τόσο αναφωνούσε τρεις φορές : «Ούτε συζήτηση - ούτε συζήτηση - ούτε συζήτηση.» Ο τόνος του ήταν όξυς και πειστικός. Η στάση αυτή επιτρέπει, όταν σημάνουν μεσάνυχτα, να τενωθήτε (έν ανάγκη μπορείτε να ξεσφίξετε και τη ζώνη σας) ενώ ταυτόχρονα κυκλοφορείτε μέσα στο αίμα του συνομιλητή σας περιμένοντας την εύλογη στιγμή που θα ξεκολλήσετε από την καρέκλα και θα πάτε να κοιμηθήτε.

«ΕΛΑ ΤΩΡΑ»

Χρησιμοποιείται όπως και το προηγούμενο, αλλά σε διαφορετικές περιπτώσεις. Με το «Έλα τώρα», παραχωρείτε στον όμιλητή σας την απόλυτη συναίνεσή σας ενώ ταυτόχρονα του ενισχύετε το συναίσθημα ότι έχει δίκιο. Παράδειγμα :

«Καί νομίζεις ότι θα τους αφήσω να το κάνουν αυτό;»

«Έλα τώρα.»

Σημαίνει : Φαντάσου να το έπιχε-ρούσανε. Θα γινόταν γλέντι.

«ΟΛΟ ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΕΙΝΑΙ ΑΥΤΟ»

Πιστοποιητικό όρθης κρίσεως που επιδίδεται στον όμιλητή μετά την αγόρευση του (πολιτική, οικονομική ή κοινωνική). Παράδειγμα :

«Η Κοινή Άγορά είναι λαμπρή ιδέα, αρκεί βέβαια το παιχνίδι να παίζεται με τιμότητα.»

«Όλο το πρόβλημα είναι αυτό.»

Άλλο :

«Πάρτε την Κίνα. Σκεφτήκατε τί θα γίνει σε πενήντα χρόνια; Πρέπει να πιάσουμε τον ταύρο από τα κέρατα.»

«Όλο το πρόβλημα είναι αυτό.»

«ΠΟΛΥ ΣΩΣΤΑ»

Είναι απίστευτη ή μαγεία που αναβλύζει από τις δύο αυτές λέξεις που μπορούν να είναι και τρεις (πολύ - πολύ σωστά). Πλημμυρίζουν τον συνομιλητή σας με υπερηφάνεια, ενώ έσείς είπατε ότι είχατε να πείτε και ξεκουράζεστε. Παράδειγμα :

«Στη Γαλλία δεν κυβερνούν οι κυβερνήσεις. Κυβερνά η διοικητική γραφειοκρατία.»

«Πολύ σωστά.»

Είστε ελεύθερος να χρησιμοποιήσετε οποια παραλλαγή θέλετε (όπως π.χ. «αυτό είναι πολύ σωστό»). Έτσι κουρντίζεται τον όμιλητή για δέκα ακόμη λεπτά. Πάντως, όποια και να είναι η αξία του «Πολύ σωστά» δεν συγκρίνεται με την αξία του :

«ΠΟΣΟ ΑΛΗΘΙΝΟ ΕΙΝΑΙ ΑΥΤΟ ΠΟΥ ΛΕΤΕ»

Πρόκειται για ένα από τα βασικότερα κλειδιά του κουρντίσματος. Κανονικοί και τον πιο άχόρταγο όμιλητή. Έδω πρέπει να μετέχη και η έκφραση του προσώπου σας. Είστε κατάλληλος και αποσβολωμένος απ' αυτό που ακούσατε - σά να βρίσκεστε μπροστά σ' ένα έργο του Μιχαήλ Άγγελου ή σε μία ηλεκτρική σκούπα. Παράδειγμα :

«Παραπονούνται για τη σημερινή νοολαλία. Λένε ότι είναι χειρότερη από κάθε άλλη εποχή. Λοιπόν, δεν διαστίζω να σας δηλώσω το εξής : τους γονείς θα πρέπει να στελνέει κανείς στο έδω.»

«Πόσο αληθινό είναι αυτό που λέτε.»

Άλλο :

Σκεφτήκατε ποτέ σας το πολύπλοκο του ανθρώπινου οργανισμού; Σηκώνει, σπλήνα, καρδιά, νεφρά - όλα σε μία συνεχή και αρμονική λειτουργία. Το τελειότερο εργοστάσιο που έγινε ποτέ.»

«Πόσο αληθινό είναι αυτό που λέτε.»

«ΑΝΑΡΩΤΙΕΜΑΙ ΤΟ ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΑΛΗΘΕΙΑ;»

Είναι πολύ πιθανό να σας στριμώξει

Έκλογη

κάποτε ένας όμιλητής που επιμένει να αναπτύξει κάποια πολύπλοκη οικονομική θεωρία. Τα πράγματα έδω δεν βολούνται με ένα «Έλα τώρα» ή ένα «πολύ σωστά». Δεν χάνετε τίποτα να δοκιμάσετε κι αυτά, αλλά μάλλον θα αποτύχετε. Καλύτερα να δοκιμάσετε κάτι άλλο.

«Τί συμβαίνει με τη σημερινή κατάσταση; Ή μειώνετε την κυκλοφορία του χρήματος και τότε ανοίγετε την πόρτα στην κοινωνική αναταραχή ή αφήνετε να σας πνίξει ο πληθωρισμός. Λοιπόν;»

Αυτό το «λοιπόν» είναι δολοφονικό. Θέλει απάντηση και μάλιστα συγκεκριμένη. Κατά τον όμιλητή σας τα πράγματα είναι πολύ σοβαρά. Δεν υπάρχει διέξοδος. Βρισκόμαστε στο χείλος της καταστροφής. Πρέπει λοιπόν να τον πείσετε ότι είστε πολύ μπερδεμένος, πάρα πολύ μπερδεμένος, να ξύνετε το σαγόνι σας (δείγμα βαθιάς σκέψης) και ύστερα από πολύ δισταγμό να αρχίσετε να λέτε :

«Αναρωτιέμαι αν... εν πάση περιπτώσει - το πιστεύετε αλήθεια αυτό;»

Ο όμιλητής κουρντίζεται άμέσως και προσπαθεί να σας πείσει.

«Είμαι βέβαιος ότι σκέπτεσθε το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο», λέει.

Αυτό είναι. Πώς το βρήκε ο άλλος. Όμολογήστε το. Δεν πρέπει να χαθή αυτή η ευκαιρία. Σκεπτόσαστε βέβαια τις παντούφλες σας. Δεν έχετε ιδέα τί είναι το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, αλλά δεν έχει καμιά σημασία.

«Ε, ναι», ψιθυρίζετε. «Είναι βλέπετε κι αυτό. Δεν νομίζετε ότι το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο θα μπορούσε...»

Σταματήστε εκεί. Φτάνουν όσα είπατε. Κερδίσατε το παιχνίδι. Ο όμιλητής είναι πανευτυχής γιατί κατάφερε και να έντοπιση την έστια των δισταγμών σας. Τώρα, αφήστε τον να σας εξηγήσει με την ήσυχία του γιατί δεν μπορεί να κάνει τίποτα το Νομισματικό Ταμείο στην υπόθεση αυτή...

«ΟΠΩΣ ΠΟΛΥ ΣΩΣΤΑ ΕΙΠΑΤΕ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΩΣ»

Απαιτεί κάποια προσπάθεια, αλλά αξίζει τον κόπο. Είναι ένα από τα πολυτιμότερα κλειδιά. Συνιστάται για τις περιπτώσεις εκείνες όπου ο όμιλητής έχει εξαντλήσει το θέμα του (και σας μαζί) και είναι έτοιμος να υποβάλει προσωπικές ερωτήσεις. Ο κίνδυνος είναι σοβαρός. Πρέπει να άμυνθήτε. Ένας φίλος μου ακολουθεί το σύστημα αυτό : Χωρίς να ψάξει να βρή άλλο θέμα, φτυαρίζει μέσα στο σωρό του υλικού που σκόρπισε ο όμιλητής στο σαλόνι και επαναλαμβάνει στην τύχη μία φράση του με τον εξής τρόπο :

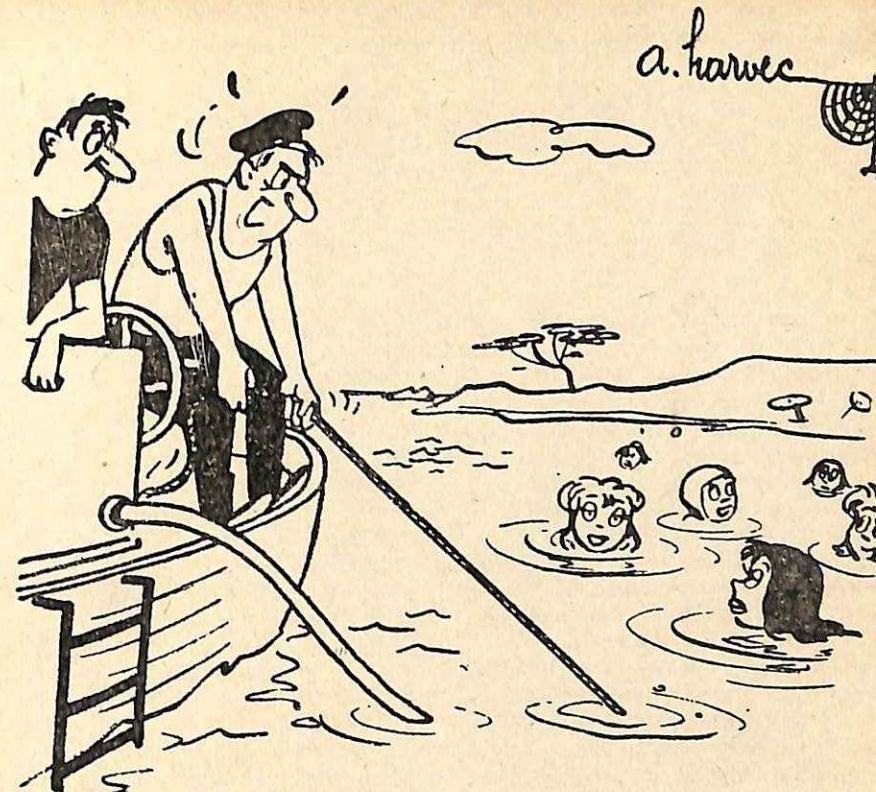
«Όπως πολύ σωστά λέγατε προηγουμένως...»

Ο όμιλητής είναι ένθουσιασμένος που τον δικαιώνετε δημοσία. Μερικές φορές ο φίλος μου, όταν είναι σε φόρμα, γνέφει και σε άλλους καλεσμένους προσκαλώντας τους για μάρτυρες :

«Ο όμιλητής είναι ένθουσιασμένος που τον δικαιώνετε δημοσία. Μερικές φορές ο φίλος μου, όταν είναι σε φόρμα, γνέφει και σε άλλους καλεσμένους προσκαλώντας τους για μάρτυρες :

«Μπά, μπά, μπά.»

Έρεθισμένους από τις αμφιβολίες ο

«Πάντα το ίδιο γίνεται όταν βρεθούμε σε τούτα τα νερά - δεν έννοει να ξεκολλήση από κάτω!»

«Όπως πολύ σωστά έλεγε ο αγαπητός μας Ροσελάν προηγουμένως, δεν πρέπει τα υποανάπτυκτα κράτη (ή το Μαρόκο, ή η γυναικεία ψήφος)...»

Δεν είναι καθόλου βέβαιο ότι ο Ροσελάν μίλησε για τα υποανάπτυκτα κράτη, το Μαρόκο ή τη γυναικεία ψήφο ή καί, αν μίλησε, δεν είπε αυτά που του αποδίδετε. Δεν έχει σημασία. Κανείς δεν θα το προσέξει - ούτε και ο ίδιος φυσικά. Η επιτυχία της συνταγής «όπως πολύ σωστά είπατε προηγουμένως» είναι πάντα εξασφαλισμένη. Μπορείτε να βάλετε στο στόμα του συνομιλητή σας ιδέες ακριβώς αντίθετες από κείνες που ανέπτυξε χωρίς να σκεφθή να διαμαρτυρηθή. Αντίθετα είναι πολύ πιθανό να σας ευχαριστήσει μετά τη συζήτηση.

Γ' (Έκφράσεις ερεθιστικές, που κουρντίζουν και διεγείρουν τον συνομιλητή σας.)

«Α, ΜΠΑ ΜΠΑ ΜΠΑ»

Δεν έχετε πεισθή; Είναι φανερό. Θέλετε ν' ακούσετε κι άλλα. Από μία άποψη διαφωνείτε. Παράδειγμα :

«Είμαι βέβαιος ότι αν τη στιγμή εκείνη κρατούσαμε καλά... Πώς; Απείχαμε είκοσι χιλιόμετρα από το Κάιρο - δεν πρέπει να το λησμονούμε. Το είχαμε στο χέρι.»

«Μπά, μπά, μπά.»

Έρεθισμένους από τις αμφιβολίες ο

στρατηγός εξορμά ξανά για να έκπορθή το Κάιρο, ενώ έσείς αναπαύεστε στην πολυθρόνα σας.

«ΚΑΙ ΤΣΤΕΡΑ;»

Το καλύτερο μέσον για να κλείσετε μια συζήτηση νικητής. Είδα κάποτε ένα άσημαντο ανθρωπάκο να θέτη εκτός μάχης ένα 'Ηρακλή της συζητήσεως ακολουθώντας πιστά τη συνταγή : «Και ύστερα; τί βγαίνει απ' όλα αυτά;». Το θέμα ήταν η διεθνής κατάσταση. Ο 'Ηρακλής αλώνιζε αναπτύσσοντας τα επιχειρήματά του. Πήρε το αεροπλάνο, μπήκε στον Λευκό Οίκο και τακτοποίησε τις σχέσεις με την Αμερική. Ο ανθρωπάκος δεν ικανοποιήθηκε και ρώτησε άμέσως μετά : «Και ύστερα;» Ο όμιλητής, απαντώντας στο χτύπημα παίρνει το αεροπλάνο, προσγειώνεται στη Μόσχα, αποκαθιστά το διάλογο και εξασφαλίζει τη συνύπαρξη. «Και ύστερα;» αντεπιτίθεται ο μικρός. «Τί θα την κάνετε την Κίνα;» Ο πρωταθλητής φτιάχνει ένα τεράστιο δέμα που αγωνίζεται να το περιτυλίξει και το βράζει όταν κατά τις έντεκαήμερη το βράδυ ένα νέο «και ύστερα;» τον στέλνει καταμεσής του Ειρηνικού. Αναγκάζεται να ζητήσει τη βοήθεια της γυναίκας του! «Ας φύγουμε αγαπη μου - είναι αδύνατο να συζητήση κανείς με τον κύριο.»

—PIERRE DANINOS

(Από το βιβλίο «Un certain Monsieur Blot»)

σμός, γνωρίζει τις απαραίτητες και αιώνιες ουσίες. Αυτό θα μπορούσε και θα έπρεπε να άρκη αν ή ίδια ή ύπαρξη δεν μάς έθετε προβλήματα αρχής και τέλους. Από πού προέρχεται ή ανθρώπινη ύπαρξη; Από πού προέρχεται αυτός ο Έρωτας που μάς κατατρύχει; Από πού προέρχεται ή ίδια τέλος ή ένορατική γνώση; Από πού ή Κόσμος, με το γεωμετρικό κάλλος των αναλογιών του; Πού πηγαινουμε; Πού καταλήγει ή ζωή πέρα από το θάνατο; Μετά τον θάνατο, ποιά είναι ή τύχη του αγαθού και του φαύλου; Συνηθίσαμε να λύνουμε τα προβλήματα αυτά χάρη σε μία μεταφυσική, ή ακόμη και «μετα-ήθική» προσπάθεια. Άλλα ή Πλάτων, που ένιωθε την ανάγκη να τα αντιμετωπίσει ταυτόχρονα με την αδυναμία του, να τα εξετάσει μ' αυτή την τόσο προσφιλή του γεωμετρική μέθοδο, υιοθέτησε το μύθο. Διηγείτο λοιπόν ιστορίες και μύθους, με πολύ μεγάλο σεβασμό για την αλήθεια που υπάρχει κρυμμένη μέσα τους. Υπάρχει λοιπόν μία πλατωνική μυθολογία που διδάσκει, πολύ συγκεκριμένη, περί αρχής και τέλους. Ο τελευταίος διάλογος του Πλάτωνα για την καταγωγή του κόσμου είναι ένας μύθος. Υπάρχει μία πλατωνική «Γένεση» και μία πλατωνική «Αποκάλυψη» που μοιάζουν με παραμορφωμένη εικόνα της «Γένεσης» και της «Αποκάλυψης» της Γραφής.

Η αρχή του κόσμου δεν είχε κανένα μάρτυρα, το τέλος των πραγμάτων δεν ήλθε ακόμη: αυτά δεν μπορεί να τα παραστήσει κανείς παρά μόνο με μία μυστηριακή αφήγηση. Ο Πλάτων φαίνεται να το κατάλαβε αυτό. Και οι «μύθοι» του δίνουν στο τόσο αφηρημένο του έργο μία μοναδική διάσταση, διάσταση ποιητική, έλλειπτική, αλλά και μυστικιστική. Πολύ άργότερα, οι Χριστιανοί έκαμαν την υπόθεση πως ο Πλάτων είχε έμπνευσθ από τον Μωυσή. Κι αυτό δεν φαίνεται διόλου παράλογο.

Συλλογίζομαι πως θα μείνουν πάντα ανοικτοί τρεις δρόμοι δυνατοί, για να μπορέσει να καταλάβει κανείς αυτό το σχεδόν παγκόσμιο πνεύμα, τρεις δρόμοι που αντιστοιχούν με τις τρεις λέξεις του κατά Ιωάννην Εύαγγελίου: «Ο δός, αλήθεια, ζωή. Γιατί μπορεί να πη κανείς πως ουσία του πλατωνισμού είναι ακριβώς ή ιδιότητά του να είναι μέθοδος και μυστικισμός, ένας μεθοδικός μυστικισμός.

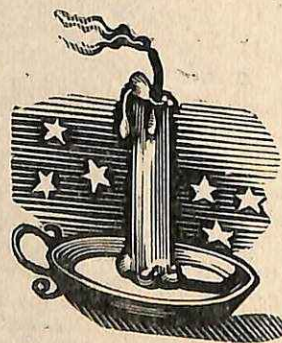
Οι τρεις αυτοί δρόμοι που διαλέξαμε, έχουν άραγε σημείο συναντήσεως; Διάλεξε άραγε ο ίδιος ο Πλάτων ανάμεσα στους τρεις; Άλλα στο κάτω-κάτω έπρεπε να διαλέξει;

Ουσία, νομίζω του γνήσιου πλατωνισμού, είναι ακριβώς αυτή ή άποφυγή κάθε έκλογής. Είναι ένας κύκλος. Μπορεί να ξεκινήσει κανείς από ένα ώριμο σημείο και να βρη όλα τα άλλα. Η διαλεκτική, αν την προωθούσαμε ως

τις έσχατες συνέπειές της, θα μάς ώδηγούσε αναπόφευκτα στο μυστικισμό. Ο μυστικισμός πάλι, αν τον διαλέγαμε σαν πρώτη έστία του δόγματος (και ίσως-ίσως θα έπρεπε να κάμη κανείς κάτι τέτοιο για να μείνη πιστός στην έσωτερική τάξη), θα μάς ώδηγούσε στην πολιτική, τρόπο προσαρμογής του στοχασμού στα πλήθη.

Υπάρχουν δύο προοπτικές: Ο πλατωνισμός οδηγεί σε χώρους διαφορετικούς, σε διαφορετικές περιοχές: Στα μαθηματικά αλλά και στον μυστικισμό, στο δογματισμό της λογικής αλλά και στον καθαρό Έρωτα, στην τυραννία του Κράτους αλλά και στην έλευθερία του πνεύματος. Δεν βλέπουμε με ποιο τρόπο θα μπορούσαμε να ενώσουμε τις αντιθέσεις αυτές, αλλά το πνεύμα του Πλάτωνα είναι ακριβώς ο πόθος του να τις ενώσει. Η τέχνη ή ή άδυναμία του Πλάτωνα συνίσταται στο ότι δεν ακολούθησε μέχρι τις έσχατες συνέπειές του τους διάφορους άξονες του στοχασμού του. Παρ' όλα αυτά υποχρεώνει τον αναγνώστη σε μία προσοχή που ποτέ δεν ικανοποιείται, σε μία προσπάθεια κατανοήσεως που δεν καταλήγει πουθενά, αλλά που σε κάθε δυτική διάνοια, δημιουργεί ένα «μυστήριο του Πλάτωνα», σχεδόν μία πλατωνική θρησκεία.

Άλλο χαρακτηριστικό του Πλάτωνα, είναι ή αδέσια θέση του ανάμεσα στο Σωκράτη και τον Άριστοτέλη. Μπορούσε θαυμάσια ή ιστορία να περάσει από τους προσωκρατικούς φιλόσοφους, τον Παρμενίδη και τον Ήρακλειτο, και τον αγαθό Σωκράτη, στον Άριστοτέλη, διάνοια τόσο τυπικά ελληνική, δίχως να πραγματοποιήση αυτή την καμπή-Πλάτωνα. Τότε ή ιστορία θα μπορούσε να μάς διδάσκει τη φυσιογνωμία ενός Σωκράτη λιγότερο μυστικιστή, λιγότερο ήρωικό, λιγότερο όρθολογιστή και, δίχως άλλο, λιγότερο αληθινό: Θα ήταν ο Σωκράτης του Ξενοφώντα, που ο Μπουτρού τον αποκαλούσε «πρώτο» Άγγλοσάξονα της

αρχαιότητας. Ο Άριστοτέλης μπορούσε και χωρίς τον Πλάτωνα να οικοδομήσει τη φυσική, την ήθική, τη μεταφυσική, τη λογική του, που διαφέρουν τόσο πολύ από κείνες του Πλάτωνα και που του χρωστούν κυρίως ένα στοιχείο μαχη-

τικότητας. Άλλα να που συμβαίνει κάτι το παράδοξο: Ο Πλάτων δημιούργησε το Σωκράτη, που ίσως-ίσως ο τελευταίος αυτός να μην τον είχε ξεχωρίσει πολύ ανάμεσα στους νέους. Ο Πλάτων ζύπνησε και «κέντρινε» τον Άριστοτέλη. Και δεν ξέρει κανείς τί να θαυμάσει περισσότερο, αυτήν την τόσο συνειδητή τέχνη με την οποία έδιδασκαλία που δίχως να το ξέρει έδωσε στον Άριστοτέλη αυτόν τον μαθητή που δεν άγαπούσε τον δάσκαλό του. Άνάμεσα στον Σωκράτη και τον Άριστοτέλη, ο Πλάτων μοιάζει με Σίβυλλα. Στο βάθος μένει πάντα άμυητος, δίχως να έχει ποτέ μήτε πραγματικό δάσκαλο μήτε πραγματικό μαθητή. Σ' αυτό του μοιάζουν ο Πασκάλ, ο Σαίξπηρ, ο Γκαίτε και ο Δάντης. Ο καθένας απ' αυτούς στάθηκε σαν ένα περιστατικό μέσα στην παράδοσή του.

Αν δεν είχε υπάρξει Ήσους, ο Πλάτων άσφαλώς θα κατείχε την ύψηλότερη βαθμίδα ανάμεσα στους έμπνευστές της άνθρωπότητας. Γιατί από τον Πλάτωνα θα μπορούσε να άντλήσει κανείς το πάλν. Υπάρχουν μέσα στα έργα του όλες οι σπορές της σκέψης και της ζωής που χρειάζεται το πνεύμα κατά το πέρασμά του από τον κόσμο. Μπορεί ή Εύρώπη να γινόταν πλατωνική ή όπως ή Ίνδία έγινε βουδδιστική και ή Κίνα κομφουκιανική. Αναρωτιέμαι πάντως φορές πως θα έρμήνευαν τον Πλάτωνα πέρα από τη χριστιανική παράδοση, τί θα κρατούσαν απ' αυτόν. Μπορούμε να έχουμε σχετικά μία άρετα σαφή ιδέα χάρη στο νεοπλατωνισμό και τους γνωστικούς. Είναι φανερό πως ο πλατωνισμός μπορούσε να ευνόησει την ανάπτυξη μιας πολύ αφηρημένης σχολαστικής διαλεκτικής, σ' ένα δύσληπτο μυστικισμό που θα ξεχνόταν στο πρώτο χάος που θα άπαντούσε, σ' ένα ριζικό δυαδισμό που θα έφερνε σε μείωση το πνεύμα με την ύλη, σε μία φανταστική φυσική που θα έπαιζε με τους αριθμούς. Μήπως ο Πλάτων βοήθησε την ανάπτυξη μιας κής σκέψης, ανάλογης μ' εκείνη των ινδίων, αφήνοντας να ένοηθ ή πως ο σμός δεν είναι πραγματικός και πως με τη σκέψη πρέπει να σβήσουμε να είκόνα του; Η ακόμη θα μπορούσε να οδηγήση και σ' ένα είδος «καθαρισμού» (ό όρος παράγεται από το όνομα μεσαιωνικής αίρέσεως των «Καθαρών») που θα ταύτιζε τη δημιουργία με την πρώτη πτώση, χωρίζοντας το δν σε δύο μέρη - ένα αιώνιο και άγνo και ένα άλλο πρόσκαιρο και άκάθαρτο;

Όπωςδήποτε θα ήταν πολύ εύκολο να άντληθ από τον Πλάτωνα μία σκέψη άνάλογη με κείνη που άντλήθηκε από τον Όρφισμό: Σύμφωνα μ' αυτήν τα μόρια του φωτός τα φυλακίζονται μέσα στην ύλη πρέπει να άπελευθερωθούν με τη σκέψη που μάς κάνει ν' άκούμε συνείδηση της αιωνιότητάς μας. Αυτό είναι το πνεύμα του Σπινόζα και ή μόνη άντιτιπία του Χριστιανισμού.

Ο Πλάτων δεν μπόρεσε να έχει στη διάθεσή του άντλήσεις-κλειδιά, όπως είχε άποκτήσει χάρη στην κληρονομία της ή Ιουδαϊκή σκέψη. Τέτοιες σκέψεις είναι το υπερβατικό, ή δημιουργία, ή άπόλυτη άξία του προσώπου. Τις έψαυε συχνά, αλλά δεν τις έδικαίωσε με τις άρχές του.

Επίσης ο Πλάτων δεν μπόρεσε να έχει την αίσθηση ενός όντος συγκεκριμένου, ιστορικού, και μοναδικού - ίσως για τον ίδιο λόγο για τον οποίο δεν είχε την αίσθηση ενός Πατέρα Δημιουργού. Ο Πλάτων διατηρεί τη σκέψη της Άνατολής, που μόνον οι Έβραίοι άνήθηκαν, και σύμφωνα με την οποία ο κόσμος είναι ένα ρευστό όνειρο. Όπως και ή ίνδική σκέψη, δύσκολα παραδέχεται την πραγματικότητα του κόσμου.

Στον Άριστοτέλη, αυτή ή άντίληψη περί όντος θα άνθιζε μέσα σε μία άτμόσφαιρα νατουραλιστική. Μπορούμε όμως ταυτόχρονα να θεωρούμε τον κόσμο σαν μία κλίμακα που μάς έπιτρέπει να πραγματοποιήσουμε μία φυγή μας απ' αυτόν, αλλά και σαν κάτι στερεό που μάς δίνει και μάς κάνει να το αγαπούμε για ό,τι είναι; Αυτό ακριβώς έπιχειρεί να κάμη στις ήμέρες μας ο Χαϊντεγκερ με πολλή μυστικότητα και συστολή.

Θα έπρεπε λοιπόν πάντα να διαλέγει κανείς, όπως έλεγε ο Ραφαήλ, ανάμεσα στον Πλάτωνα και τον Άριστοτέλη όπως έπίσης ανάμεσα στον Άγιο Μπαρνετό και τον Άγιο Θωμά τον Ακινάτη, ανάμεσα στον Λάιμπνιτς και τον Αύγουστο Κόντ, ανάμεσα στον Μπλόντελ και τον Μπεργκσόν... Να έχει κανείς δυο δασκάλους ταυτόχρονα και να έχει παραιτηθ από κάθε προσπάθεια να τους δ ή να συναντώνται κάπου έξω από το άπειρο.

Άλλα ο Πλάτων, περισσότερο από όποιονδήποτε άλλον, και ακριβώς έπειθε με μέσα του ή χάρις. Εύκολα άποέρημο από ώραιολογίες ώρισμένες σε λίγες που φαίνονται χθεσινές αλλά και χασμούς του και στοχασμοί. Πάντα ή την έντύπωση πως παρακολουθεί μία σκέψη στη γένεσή της. Η δόξα, το κόρητά του, να ήταν ν' αφήνει τον άκροατή του άικανοποίητο, να προτείνει ποιήματα λύσεις, να προετοιμάζει μέσα στη μονοτονία του βίου στιγμές έκστασης, να παρεμβάλλει μέσα στους διαλόγους τις όποιες δίχως άλλο θα μάντευε πως θα έπιζούσαν στη νύμη των μεταγενέστερων. Διάλεξε εκ των προτέρων για κνότητα και άνεση, τα κομμάτια εκείνα που θα έπρεπε να κλείσουμε μέσα στην καρδιά μας.

—JEAN GUITTON

«ΕΝΑ ΑΝΤΙΟ ΑΠΟ ΤΟΝ ΝΤΕ ΓΚΩΛ»

νας άνθρωπος πολύ ταραγμένος. Τα είχα με το στρατηγό Ντε Γκώλ.

«Έχω βάλει μπροστά ένα νέο πρόγραμμα τηλεόρασης», είπε, «που το βάφτισα «Αντζελ». Είναι κάτι έντελώς διαφορετικό από ό,τι είδες ως σήμερα. Πρόκειται για μία Γαλλίδα που ζή στην Άμερική. Θα είναι μία επάνσταση στον τρόπο με τον οποίο βλέπουμε έμεις οι Άμερικανοί τις Γαλλίδες», συνέχισε. «Ο καθένας στην πατρίδα, βλέπει, νομίζει πως κάθε Γαλλίδα είναι σαν την Μπριζίτ Μπαρντό ή σαν τη Τζίνα Λολομπριγκίτα.»

«Η Τζίνα Λολομπριγκίτα είναι ή Ιταλίδα», τον διέκοψε.

«Ακριβώς», είπε. «Το κακό είναι ότι στην πατρίδα νομίζουν πως όλες οι Γαλλίδες είναι έρωτας και πάντα έρωτας και μόνον έρωτας. Με την Άντζελ τα πράγματα αλλάζουν. Θα δούν ότι είναι ένα κορίτσι που αγαπά το νοικοκυριό, που της άρέσει να πηγαίνει για ψώνια και να βλέπει μπαϊζ-μπώλ. Είναι ένα κορίτσι σαν όλα», συνέχισε ο έπισκέπτης μου. «Έν τούτοις μένει πάντα 100% Γαλλίδα. Άπλούστατα: δεν είναι το είδος της Γαλλίδας που ξέραμε. Πολλοί θα αλλάζουν γνώμη για τις Γαλλίδες, όταν γνωρίσουν την Άντζελ», είπε ο φίλος. «Καταλαβαίνεις τί θα σημαίνει αυτό για τον γαλλικό τουρισμό; Όλοι θα θέλουν να παντρευτούν Γαλλίδα. Το μόνο που με στενοχωρεί είναι ότι έξ αιτίας της Άντζελ θα μείνουν κατ' ανάγκη πολλές Άμερικανίδες γεροντοκόρες.»

«Αυτό δεν το κατάλαβα», είπα.

«Είναι γιατί δεν είδες το σκέτος», είπε. «Η πλοκή είναι αυτή περίπου: Η Άντζελ μαγειρεύει το πρώτο φαγητό της στο άμερικανικό σπίτι της και είναι τόσο φηινότερο και τόσο καλύτερο από τα συνηθισμένα, ώστε όλοι οι Άμερικανοί σύζυγοι θα τα βάλουν με τις γυναίκες τους. Και το σπουδαιότερο απ' όλα ξέρεις ποιά είναι;»

«Ποιά;» ρώτησα.

«Δεν αφήνει τον άντρα της να σηκώσει τα πιάτα από το τραπέζι και να τα πάει να τα πλύνει. Όλα τα κάνει μόνη της. Φαντάζεσαι τί φοβερή αντί-

δραση θα έχουμε από τις Άμερικανίδες συζύγους; Η ιδέα ότι μία Γαλλίδα άνακατεύεται στην πεζή καθημερινή ζωή της Άμερικής και την ζή όπως όλες οι Άμερικανίδες φάνηκε τόσο πρωτότυπη ώστε το πρόγραμμα πήρε άμέσως προτεραιότητα από όλα τα άλλα.»

«Όλα αυτά είναι καλά», είπα, «αλλά γιατί τα έβαλες με τον Ντε Γκώλ;»

«Γιατί ή κοπέλλα που θα παίξει το ρόλο της Άντζελ φεύγει αυτές τις ήμέρες για την Άμερική. Αναλογίζεσαι τί έντύπωση θα έκανε να την παίρναμε ταινία την ώρα που την άποχαιρετά ο Ντε Γκώλ και της εύχεται καλό ταξίδι;»

«Πού;» ρώτησα. «Στο αεροδρόμιο ή στο σιδηροδρομικό σταθμό;»

«Τί διαφορά κάνει; Θα μπορούσαμε να τα βολέψουμε έτσι ώστε να την άποχαιρετά στα Ήλύσια Πεδία.»

«Και κλωτσάει τώρα ο Ντε Γκώλ;»

«Ποιός ξέρει; Κανείς δεν θέλει να το προτείνω. Αν του το πρότειναν σίγουρα θα δεχόταν. Μου λένε να βάλω κανέναν άλλο - τον Ζαν Κοκτώ ή τον Άντρε Μωρουά π.χ. Άλλα ποιός ξέρει στην Άμερική τον Κοκτώ ή τον Μωρουά; Τον μόνο που ξέρουν είναι ο Ντε Γκώλ.»

«Γιατί δεν δοκιμάζεις τον Άντρε Μαλρώ, ύπουργό των Πνευματικών σχέσεων;»

«Όύτε κι αυτόν τον ξέρουν.»

«Τότε φοβάμαι ότι ή Άντζελ θα φύγει από την πατρίδα της χωρίς να την κατευσώσει κανείς.»

«Ναί», είπε. «Και είναι ντροπή - δε βρίσκεις; Ένώνουμε τους δυο μεγαλύτερους σημερινούς πολιτισμούς στα πρόσωπα μιας Γαλλίδας και ενός Άμερικανού και κανείς δεν φαίνεται να νοιάζεται γι' αυτό.»

—ART BUCHWALD

ΓΥΡΙΖΕΙ κάποιος από την Έλβετία και στο Τελωνείο τον σταματούν για έλεγχο.

«Έχετε να δηλώσετε τίποτε; τον ρωτά ο υπάλληλος.»

«Όχι.»

«Και αυτές οι 4 μεγάλες βαλίτσες τί έχουν μέσα;»

«Για τις κότες.»

«Από την Έλβετία; Για άνοίξε τις παρακαλώ! Τις άνοίγουν και τις βλέπουν γεμάτες ρολόγια.

«Λοιπόν;» ρωτά ο υπάλληλος «τί είναι αυτά;»

«Μά σας είπα, για τις κότες. Εγώ θα τους το δώσω κι αυτές έλέουν το τρώει, θέλουν δέ το τρώει.»

Constellation

ΣΤΙΣ ΑΒΥΣΣΟΥΣ ΤΩΝ ΒΥΘΩΝ

Ο άνθρωπος είχε σκαρφαλώσει στα ψηλότερα βουνά, είχε διαβεί τις πιο άγριες ερήμους και ζούγκλες, είχε κατακτήσει τους δύο πόλους του πλανήτη μας. Σήμερα έχει αρχίσει την εξερεύνηση της τελευταίας άγνωστης περιοχής της σφαίρας, των μεγάλων θαλάσσιων βυθών. Το θαυσμάσιο «Τεργέστη», που κατέβηκε τον περασμένο Ιανουάριο στα βάθη της τάφρου των Μαριανών Νήσων στον Ειρηνικό Ωκεανό, Ν. Α. του Γκουάμ, σχεδιάστηκε από τον Έλβετο καθηγητή Πικκάρ, κατασκευάστηκε στην Ιταλία και αγοράστηκε από τον Αμερικανικό ναυτικό. Η κατασκευή του κόστισε 28 εκατομμύρια δολάρια, αλλά ο Ζάκ Πικκάρ, που δόθηκε τον πατέρα του στην κατασκευή αυτού του τελευταίου του θαυσμάσιου, δίνουμε το χρονικό της καθόδου της βυθοσκάφης στα βάθη του Ωκεανού, γραμμένο από τον υποπλοίαρχο Ουόλς.

Όλη εκείνη τη νύχτα, χρειάστηκε να μείνω κουβαριασμένος για να μη γλιστρήσω από την κουκέττα μου. Το πλοίο «Κουινιόταν» πολύ και από τα μέσων χιτών οί έκρηξε στο πίσω μέρος φανέρωναν ότι είχαν αρχίσει οι βυθοσκοπήσεις. Ήξερα πώς, ύστερα από μερικά λεπτά, θα κατεβαίναμε στα βάθη του βαθύτερου Ωκεανού της ύδρογειού. Θα μέναμε τελείως μόνοι. Κανείς δεν θα μπορούσε να μάς βοηθήσει. Τη νύχτα που ετοιμαζόμουν να σηκωθώ πιά, κατά τις 6 το πρωί, για μια στιγμή είχα το αίσθημα πως ή φρόνηση με συμβούλευε να μείνω στο κρεβάτι μου. Όταν νύχτηκα, ανέβηκα στη γέφυρα και διέκρινα, ένα μίλι πίσω μας, τα φώτα του ρυμουλκού «Ουάντανκ», που έσερνε μ' ένα καλώδιο, 180 μέτρα, το πλοίο μας, την «Τεργέστη».

Σε λίγο συνάντησα τον δόκτορα Άντρεά Ρέχνιτσερ, επιστημονικό διευθυντή του «Σχεδίου Νεκτόν». Αυτό το όνομα είχε δώσει το Ναυτικό στο σύνολο των καταδύσεων που θα κάναμε στα βάθη του Ωκεανού. (Το Νεκτόν διακρίνεται από το Πλαγκτόν κατά το ότι μπορεί να κολυμπήσει αντίθετα με το ρεύμα, πράγμα που το Πλαγκτόν δεν μπορεί να κάνει.) Ο Ρέχνιτσερ αναζητούσε για την κατάδυσή μας το βαθύτερο σημείο.

«Αφήστε μια δόμβα», είπε σ' ένα ναύτη.

Ο τελευταίος αυτός, έφωδιασμένος με μια φορητή τηλεφωνική συσκευή, διαβίβασε τη διαταγή. Άκουσαμε τον κρότο από την έκρηξη 1.400 γραμμαρίων τρινιτροτολουόλης, ακριβώς κάτω από την επιφάνεια της θάλασσας. Ο Ρέχνιτσερ κοίταξε το χρονόμετρό του. Δεκατέσσερα δευτερόλεπτα πιο ύστερα, ένας δεύτερος θόρυβος στά ακουστικά, που τον συνέδεαν με το μηχανήμα βυθοσκοπήσεως, του έφερε τον αντίλαλο του βυθού. Μ' ένα γρήγορο υπολογισμό, λαμβάνοντας υπ' όψη ότι η ταχύτητα του ήχου στο νερό είναι 1.460 μέτρα το δευτερόλεπτο, βρήκε ότι το βάθος της θάλασσας στο σημείο εκείνο ήταν 10.240 μέτρα.

«Λοιπόν, φίλε μου, σάς βρήκαμε μια πρώτης τάξεως λακούβα. Ένα ποτάμι σάς γυρεύει: να φροντίσετε να δείτε στο βάθος της ένα ζώο, έστω και ένα, όποιο νάναι.»

Όταν μπήκα μέσα στη φαλαινίδα «Λιούις», η ώρα ήταν 7.30. Είχε αρχίσει κίολας να ξημερώνει. Οι άνδρες κουπλητούσαν γρήγορα, για να φτάσουμε στην «Τεργέστη». Μια παγωμένη βροχή έπεφτε ασταμάτητα και σε λίγο η μουσική μου. Ο υποπλοίαρχος Λώρενς Σούμπερ, ο βοηθός μου, ο Ναπολιτάνος μηχανικός Τζιουζέππε Μπουόννο (που συνόδευε κι αυτός μαζί με τον νεαρό Πικκάρ το θαυσμάσιο από την πρώτη κίολας ημέρα) είχαν φτάσει πριν στην «Τεργέστη» και συμπλήρωναν τις τελευταίες προετοιμασίες. Σκαρφάλωσα πάνω και κατέβηκα να τους βρώ.

Το θαυσμάσιο είναι μια παράδοξη συσκευή. Αποτελείται κυρίως από ένα μεγάλο πλωτήρα χωρισμένο σε διαμερίσματα, κάτω από τον οποίο είναι στερεωμένη μια άκατος για τους επιβάτες. Λειτουργεί σαν αερόστατο και, όπως αυτό, χρησιμοποιεί ένα ελαφρύ αέριο. Άνεβαίνει ή κατεβαίνει μέσα στο νερό ανάλογα με τη διαφορά πυκνότητας μεταξύ του αερίου και του νερού. Για την κάθοδο, αρκεί ν' αφήσει κανείς να φύγει το αέριο. Για την άνοδο πάλι, αρκεί ν' αφήσει ανάλογη ποσότητα ξρματος, που το αποτελούν ψήγματα σιδήρου. Το ξρμα αυτό βρίσκεται μέσα σε δυο μεγάλες θήκες τοποθετημένες κάτω από τον πλωτήρα. Ένα άνοιγμα στο βάθος του πλωτήρα επιτρέπει στο θαλάσσιο νερό να μπαίνει στο έσωτερικό του, έτσι ώστε να

επιτυγχάνεται μια ισορροπία μεταξύ εσωτερικής και εξωτερικής πίεσεως, γιατί διαφορετικά η πίεση θα κινδύνευε να συνθλίψει τον πλωτήρα.

Όταν έφτασα στο βάθος του πλωτήρα, σήκωσα μια καταπακτή και βρήκα μέσα στην καμπίνα. Η «άκατος» αυτή αποτελείται από μια χαλύβδινη σφαίρα, με πάχος 9-13 εκατοστά, σχεδιασμένη για να αντέχει στις κολλοσιές πιέσεις των μεγάλων βαθών. Διαφορετικά, διατηρούσαν την ύγρασία στο έσωτερικό της άκατους πολύ χαμηλή και προστάτευαν τα διάφορα όργανα. Λίγο-λίγο, το πουκάμισό μου, που ήταν βρεμένο, άρχισε να στεγνώνει. Έρριξα μια ματιά στα όργανα και στους συσσωρευτές για να δω αν λειτουργούν καλά κ' έβαλα εμπρός το μηχανήτοφωνο, όπου θα έπρεπε να υπάκουα τις παρατηρήσεις μου κατά το ταξίδι. «Κατάδυση αριθμός 70», είπα. «Ηλεκτρονικό εργαστήριο του Αμερικανικού ναυτικού. Ουόλς και Πικκάρ.»

Σε λίγο κατέβηκε ο Πικκάρ. Κλείσαμε όλες τις καταπακτές και τις σφραγισες και ο Πικκάρ έκαμε ένα νεύμα πηγαιναι καλά. Ύστερα από ένα λεπτό, ο Μπουόννο άνοιξε μια στρόφιγγα. Ύστερα από τρία λεπτά, το σκάφος βρισκόταν τελείως απομονωμένο. Από αυτή τη στιγμή θα μέναμε κλεισμένοι μέσα στη σφαίρα για όλο το υπόλοιπο ταξίδι. Δύο τόννοι θαλασσινού διαμερι- που μπήκαν μέσα στα ειδικά διαμερίσματα, μάς έδωσαν αρκετό θάρος, ώστε να αρχίσω ή κάθοδο. Στα 90 μέτρα, η θερμκρασία του νερού κατέβηκε από 10,5 βαθμούς Κελσίου σε 10,2.

Το ψυχρό νερό έδω ήταν πικρό-τερο από το νερό της ζώνης που είχαμε διασχίσει. Η κάθοδός μας σταμάτησε αλλά αυτό το είχαμε προβλέψει. Δεν χρειαζόταν πορ να αφήσουμε να φύγει λίγο αέριο για να συνεχίσουμε το ταξίδι μας. Στα 180 μέτρα περίπου, βρήκαμε σε μια ζώνη παράξενα φωτισμένη, όπου όλα τα χρώματα διαλύονταν μέσα σ' ένα γκριζό ήμισφο. Στα 300 μέτρα, κάθε ίχνος φωτός είχε εξαφανιστεί. «Ανάψαμε τότε τους φάρους, στη σχηματίσαν μια φωτεινή δέσμη μπροστά στο φινιστρίνι - παρατηρητήριο. Ένας σωρός από άμορφο πλαγκτόν περνούσε μπροστά από τα μάτια μας και μάς έδωσε την εντύπωση πως μετατοπιζόμασταν με μεγάλη ταχύτητα.

Κατεβαίναμε τώρα πολύ γρήγορα με ταχύτητα 1,20 μ. το δευτερόλεπτο. Στο έσωτερικό της άκατους, η θερμκρασία είχε κατέβει κάπως και άπασαμε να φορέσουμε ρούχα στεγνά. Ήταν και πολύ εύκολο για δυο άνδρες μεγάλους να αλλάξουν ρούχα μέσα

σ' ένα χώρο μικρότερο από ένα τετραγωνικό μέτρο και με ύψος μόλις 1,73.

Στα 4.570 μέτρα χάσαμε την τηλεφωνική επαφή με το «Ουάντανκ». Στο έξης ήμασταν πραγματικά απομονωμένοι από το καθετί. Δεν είχαμε πια στη διάθεσή μας παρά ένα κώδικα πολύ πρωτόγονο, που είχαμε επινοήσει ο Σούμπερ κ' εγώ. Χάρη σ' έναν ειδικό χειρισμό, το υποβρύχιο τηλέφωνο μπορούσε να μεταδώσει ένα σήμα παρόμοιο με τα ραδιοφωνικά. Σύμφωνα με τον κώδικά μας, οι ζυγοί αριθμοί σήμαιναν σήμαιναν καλές ειδήσεις. Το 2 ότι όλα πήγαιναν καλά, το 4 ότι φθάσαμε στο βυθό, το 6 ότι ανεβαίναμε στην επιφάνεια. Τους μονούς αριθμούς τους είχαμε φυλάξει για τις δυσάρεστες ειδήσεις. Εύτυχως δεν χρειάστηκε ποτέ να τους μεταχειριστούμε.

Στα 5.670 μέτρα και κατόπιν στα 7.315 μέτρα, έδειξα τα «καντράν» των μετρητών βάθους στον Πικκάρ και του είπα ότι είχαμε καταρρίψει όλα τα προηγούμενα ρεκόρ καταδύσεων. Χαμογέλασε ευχαριστημένος. Στα 8.230 μέτρα μειώσαμε λίγο την ταχύτητα κατεβαίναμε τώρα με ταχύτητα 60 εκατοστά το δευτερόλεπτο. Δεν ξέραμε τί είδους θαλάσσια ρεύματα μπορούσαμε να συναντήσουμε και δεν θέλαμε να δυσσαλέας αυτής τάφρου.

Όταν φθάσαμε στα 9.000 μέτρα, θέλησα να ανακεφαλαιώσω τα όσα έπρεπε ακόμη να κάμουμε πριν φθάσουμε στο βυθό. Ξαφνικά άκουσαμε ένα κρότο υπόκωφο και αισθανθήκαμε ένα απότομο τράνταγμα. Περιμέναμε με αγωνία να δούμε τί θα συνέβαινε, αλλά δεν έγινε απολύτως τίποτε. Κοιτάξαμε στα διάφορα «καντράν» για να δούμε μήπως κάτι δεν πήγαινε καλά. «Οχι, εξακολουθούσαμε να κατεβαίναμε όπως και πριν.

Αφήσαμε λίγο ακόμη ξρμα, για να μειώσουμε την ταχύτητα καθόδου μας στα 30 μέτρα το δευτερόλεπτο, και ή κάθοδός μας συνεχίστηκε. Στα 10.060 μέτρα, δηλ. σε απόσταση μόνο 180 μέτρα από το σημείο όπου, κατά τους υπολογισμούς μας, έπρεπε να βρίσκεται ο βυθός, βάλαμε σε λειτουργία ένα μετρητή ακριβείας, που μάς έδινε πάντοτε την απόσταση και ακριβείς πληροφορίες για την απόσταση του βυθού. Τη φορά αυτή όμως δεν έδινε τίποτε. Συνεχίσαμε την κάθοδό μας.

Στα 10.970 μέτρα μειώσαμε την ταχύτητά μας στα 15 εκατοστά. Για πρώτη φορά από την αρχή της καθόδου μας δοκιμάσαμε και οι δυο την αγωνία ανθρώπων που αποκοτούν μια εμπειρία τελείως καινούργια.

Τα μάτια μου δεν άφηναν πια τον μετρητή του βάθους, ενώ ο Πικκάρ, καρβρισκόμαστε στο βυθό του Challenger Deep, σε 6.300 όργυιες βάθος. «Απαντήστετε.» Προς μείστη μας έκπληξη, άκουσαμε τη φωνή του Σούμπερ: «Ουάντανκ καλεί Τεργέστη. Σας ακούω αδύνατα, αλλά καθαρά.» Διακρίναμε τη

PAUL ELUARD

ΑΓΑΠΗΜΕΝΗ...

Αγαπημένη για να ζωγραφίσω
τον πόθο μου
σαν αστέρι βάλε τα χείλη σου στών λέ-
ξεων τον ουρανό

τά φιλή σου στη ζωντανή νύχτα
και τ' αλλάχι των χειρών σου γύρω μου
σά μια φλόγα που σημαίνει κατάχτηση
τά όνειρά μου είναι στον κόσμο
παντοτεινά και διάφανα.

Κι όταν δεν είσαι εδώ
δνειρεύομαι πως κοιμάμαι
δνειρεύομαι πως δνειρεύομαι.

(Μτφρ. ΤΑΚΗΣ ΣΙΝΟΠΟΥΛΟΣ)

τρα, το μηχανήμα άρχισε να δείχνει βυθό. Σε λίγο, ο Πικκάρ παρατηρούσε μια διαφορά φωτισμού που προκαλούσε ο αντικατοπτρισμός των φωτεινών μας φάρων στην επιφάνεια του βυθού. Ένώ πλησιάζαμε, διάβαζα στον σύντροφό μου τις αποστάσεις που έδειχνε ο μετρητής. «30... 20... 10...» Στα 8, μου φώναξε πως έβλεπε τον γκριζό βυθό.

Διασχίζοντας τα τελευταία μέτρα καθαρού νερού που μάς χώριζαν, δοκίμασαμε μια τεράστια έκπληξη. Ο Πικκάρ είδε ένα ψάρι. Ήταν τελείως επίπεδο και είχε μήκος 30 εκατοστά περίπου. Ήμοιαζε με σαλάχι και είχε τα μάτια του στη μια πλευρά του κεφαλιού. Η ξαφνική εμφάνισή μας στα βάθη του δεν φάνηκε να τον ταράζει, όπως έπίσης δεν φάνηκε να ενοχλήται κι από το φως των προβολέων μας, παρ' όλο που ασφαλώς δεν θα είχε δει ποτέ του τέτοιο φως. Ένώ το κοιτούσαμε, τραβήχτηκε άργα προς τη σκιά. «Ήμασταν κατασυγκινημένοι στη σκέψη πως το ψάρι αυτό περνούσε ολόκληρη τη ζωή του μέσα σ' αυτά τα βάθη, μέσα σε τρομακτικές πιέσεις.

Στις 13.10 άκουμήσαμε μαλακά στον πυθμένα, σηκώνοντας γύρω από τη συσκευή μας ένα σύννεφο άμμου. Σύμφωνα με τα όργανα μετρήσεως, είχαμε φθάσει σε βάθος 11.520 μέτρων, δηλαδή μεγαλύτερο κατά 1.820 μέτρα από ό,τι είχαμε υπολογίσει με τις μετρήσεις που έκαμε το «Λιούις».

Μετέδωσα το τετραπλό σήμα για να τους ειδοποιήσω ότι είχαμε φθάσει στο βυθό. Κατόπιν, δίχως μεγάλη ελπίδα να ακουστώ, άρχισα να μιλώ στο τηλέφωνο «Τεργέστη καλεί Ουάντανκ». Βρισκόμαστε στο βυθό του Challenger Deep, σε 6.300 όργυιες βάθος. «Απαντήστετε.» Προς μείστη μας έκπληξη, άκουσαμε τη φωνή του Σούμπερ: «Ουάντανκ καλεί Τεργέστη. Σας ακούω αδύνατα, αλλά καθαρά.» Διακρίναμε τη

συγκίνηση που είχε ή φωνή του. «Σημείωση 6.300 όργυιες. Λήψις καλή. Τέλος.»

Ο Πικκάρ κ' εγώ σφίξαμε τα χέρια με έπισημότητα. Κατόπιν, ο Ζάκ ξετύλιξε μια έλβετική σημαία, που είχε φέρει μαζί του, ενώ εγώ ξετύλιγα την αμερικανική.

Ένώ περιμέναμε να κατακαθήσει το σύννεφο της άμμου, ο Πικκάρ διέκρινε ένα είδος μικρής ολόκοκκινης καραβιδας, που φαινόταν να έχει μήκος 2-3 εκατοστά.

Αναψα το δεύτερο φάρο μας και κοίταξα από το πίσω φινιστρίνι. Ο βυθός φαινόταν τελείως επίπεδος, αλλά διατί- τωσα τί ήταν το τράνταγμα που είχα- με αισθανθή στα 9.000 μέτρα. Η έξω- τερική επιφάνεια του φινιστρινιού, από πλεξύαλο, είχε κάθετες δαθείες χαρα- γματιές. Αυτό ήταν ανησυχητικό. Άμε- σος κίνδυνος δεν φαινόταν να υπάρχει, αλλά αν το φινιστρίνι υποχωρούσε και τα νερά πλημμύριζαν ώρισμένα διαμε- ρίσματα του θαυσμάσιου, θα έπρεπε να μείνουμε κλεισμένοι μέσα στην «Τε- ργέστη» για τέσσερις ή και πέντε μέ- ρες, μέχρις ότου μάς ρυμουλκούσαν ως το Γκουάμ. Όταν διαπιστώσαμε τί συνέβαινε, αποφασίσαμε να αφήσουμε ξρμα και να ανεβούμε όσο μπορούσαμε πιο γρήγορα.

Για να ανεβούμε χρειαστήκαμε τρεις ώρες και 27 λεπτά, δηλαδή 71 λεπτά λιγώτερο από όσο μάς είχε πάρει ή κάθοδος. Η άμμος, που είχε κολλήσει στη σφαίρα, έπλεε τώρα μπρος στο φινιστρίνι μαζί με κομμάτια μπογιάς που είχε πάρει μαζί της από το εξωτερικό της θαυσμάσιου μας. Στα βάθη όπου είχαμε κατέβει, ή πίεση του νερού ήταν 1.200 χιλιογράμματα στο τετραγωνικό έ- κατοστό. Η πίεση αυτή είχε προκαλέ- σει ζημιές βάθους 2 χιλιοστών του μέ- τρου στην επιφάνεια της σφαίρας και είχε γδάρει τη βαφή της.

Φθάσαμε στην επιφάνεια της θάλασ- σας στις 16.57. Όταν, με πολλές προ- φυλάξεις και ύστερα από αρκετή ώρα, άνοιξαμε το φάνωμα και αναπνεύσαμε καθαρό αέρα, είδαμε πως όλοι πανηγύ- ριζαν. Δύο αεροπλάνα του ναυτικού πε- τούσαν χαμηλά, πάνω από τα κεφάλια μας, και έπαιρναν φωτογραφίες. Ένα σκάφος της Υπηρεσίας Διασώσεως, το C-54, πέρασε πολλές φορές πάνω από τα κεφάλια μας. Στα δυτικά είδαμε το «Λιούις» που έρχόταν προς το μέρος μας, ενώ πίσω του ακολουθούσε το «Ου- άντανκ», καταρρίπτοντας όλα τα ρεκόρ ταχύτητας που μπορεί να καταρρίψει έ- να φορτηγό.

Αυτή ή κατάδυση στην τάφρο Chal- lenger Deep, που ήρθε να στέψη πολύ- χρονης εργασίες, δείχνει ότι ο άνθρωπος μπορεί στο έξης να εξερευνήσει όποιο- δήποτε σημείο του Ωκεανού. Άνοίγει το δρόμο σε μια καινούργια εποχή για την Ωκεανογραφία.

—DON WALSH

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ «ΝΕΟΤΗΣ»

Πρὶν ἀπὸ λίγους μῆνες ἔγινε στὸ Παρίσι τὸ 20ο συνέδριο τοῦ Κέντρου Ἀνωτέρων Διοικητικῶν Σπουδῶν, καὶ κεῖνη τὴ μέρα οἱ εἰδικοί συζήτησαν ἓνα θέμα ποῦ οὔτε θὰ περνοῦσε ἀπὸ τὸ μυαλό τους νὰ τὸ θίξουν πρὶν ἀπὸ ἓναν αἰῶνα: τὰ γηρατειά. Τὸ θέμα δὲν εἶναι μόνο ἐπικαίρο μὰ καὶ παίρνει ὀλοένα μεγαλύτερη σημασία στὴν ἐποχή μας. Τὰ δημογραφικὰ στοιχεία δείχνουν πὼς ἡ παράταση τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου ἀποτελεῖ ἓνα ἀπὸ τὰ βασικὰ δεδομένα τῆς κοινωνίας τοῦ μέλλοντος.

Ἐδῶ καὶ ἑκατὸ χρόνια, χάρις στὶς νίκες τῆς ἱατρικῆς στὸν τομέα τῶν μολυσματικῶν νόσων, ἡ μέση διάρκεια τῆς ζωῆς αὐξήθηκε κατὰ 37%. Τὸν 19ο αἰῶνα, ἂν πιστεύουμε τὸν Μπαλζάκ, μιὰ γυναίκα 30 ἐτῶν ἔπρεπε νὰ ἐγκαταλείψει τὴν ἰδέα ὅτι μποροῦσε νὰ ἐλκύσει ἓναν ἄνδρα, καθὼς καὶ ὁ ἄνδρας τῶν 40 ἐτῶν θὰ ἔπρεπε νὰ ἐγκαταλείψει κάθε δικαίωμα στὴ ζωή. Ἔτσι, τὰ γηρατειὰ ἦταν ἓνα ἰδιωτικὸ πρόβλημα, ἓνα θέμα θλιβερὸ ποῦ τὸ ἄφηναν γιὰ τοὺς στοχασμοὺς τῶν ποιητῶν καὶ τῶν φιλοσόφων. «Τὸ γῆρας εἶναι ἀνίατο φέτος ἐξαιτίας τοῦ χρόνου ποῦ πέρασε», ἔλεγε νοσταλγικὰ ὁ Ραμπλαί. Σήμερα ἡ κατάρρευση ἀπομακρύνθηκε: οἱ ἄνθρωποι γεροῦν πιὸ ἄργα. Ἡ μᾶλλον μένουν νέοι πιὸ πολὺ καιρό. Γι' αὐτὸ ἡ δύση τῆς ζωῆς προκαλεῖ προβλήματα κοινωνικὰ μὲ τὰ ὁποῖα ἀσχολοῦνται εἰδικοί ὅλων τῶν ἐπιστημῶν: γιανοί, ψυχολόγοι, οἰκονομολόγοι καὶ κοινωνιολόγοι.

Σὲ ποιά ἡλικία ἀρχίζουν τὰ γηρατειά; Στὸ ἐρώτημα αὐτὸ ἡ ἐπιστήμη δὲν ἔχει νὰ δώσει συγκεκριμένη ἀπάντηση. Στὰ 45 τοῦ χρόνια ὁ φιλόσοφος Montaigne θεωροῦσε τὸν ἑαυτὸ του γερό καὶ καμάρι ποῦ δὲν φοροῦσε γυναικί. Ἀλλὰ ὁ Οὐίνστον Τσώρτσιλ, περασμένα τὸ ἐξήντα, κατέπλησσε τὸ περιβάλλον του μὲ τὴν ἐργατικότητά του. Καπνίζοντας πολλὰ πούρα κάθε μέρα, πίνοντας σαμπάνια, οὐίσκυ καὶ κονιάκ, ζυπνοῦσε τοὺς συνεργάτες του στὶς 2 καὶ 3 τοῦ πρωῒ γιὰ νὰ ἐτοιμάσουν καινούργια πολεμικὰ σχέδια. «Τὰ γηρατειὰ δὲν εἶναι τίποτα ἄλλο παρὰ παρακμὴ τῆς περιέργειας», ἔλεγε ὁ ἀκαδημαϊκὸς Ἀντρέ Σήγκφριντ, ποῦ στὰ 82 τοῦ χρόνια ἦταν ἀθεράπευτα περίεργος. Ὑπάρχουν χίλιοι τρόποι γιὰ νὰ πλησιάσει κανεὶς τὸ δειλινὸ τῆς ζωῆς: τὸ πνεῦμα μπορεῖ νὰ ἐπιζήσει σ' ἓνα σῶμα κουρασμένο, ἀλλὰ μπορεῖ καὶ νὰ ἐγκαταλείψει ἓναν ὁργανισμό ποῦ δὲν ἔχασε τὴ ρώμη του. Ἀνάμεσα στὴ χρονολογία ποῦ γράφει τὸ πιστοποιητικὸ

γεννήσεως καὶ στὴν ἡλικία ποῦ δείχνει κανεὶς, ὑπάρχουν τόσες πολλὲς ἀποχρώσεις ὥστε μπορεῖ ἓνας ἄνθρωπος νὰ εἶναι γερός στὰ σαράντα τοῦ χρόνια καὶ νὰ φαίνεται νέος στὰ 80. Ὁ ἀντιπρόεδρος τῆς Γαλλικῆς Ἑταιρίας Γεροντολογίας Πιερ Μωριάκ δηλώνει: «Δὲν ὑπάρχουν γηρατειά: ὑπάρχουν μόνο γέροι.»

Οἱ γιανοί διακρίνουν πολλὰ εἶδη γηρατειῶν: τὰ γεράματα ἀρρώστια, ποῦ τὰ συνοδεύουν διάφορες ἀναπηρίες ὅπως ἡ βαρικοῖα, ἡ κακὴ ὄραση, ἡ ἀνικανότητα, τὸ πρόωρο γῆρας ποῦ ἐπιταχύνεται ἀπὸ διάφορα αἷτια καταπτώσεως ὅπως ἀπὸ τὴν νόσο τοῦ Πάρκινσον καὶ τέλος τὸ φυσικὸ γέραςμα τῶν κυττάρων, τῶν ἰσθμῶν καὶ τῶν ὀργάνων. Κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ ἀποφύγει αὐτὸ τὸ γῆρας, ἀλλὰ ἡ ἐπιστήμη μπορεῖ σήμερα νὰ τὸ ἐπιβραδύνει. Στὸν τομέα αὐτὸν ἡ γεροντολογία πετυχαίνει ἀξιόλογα ἀποτελέσματα. Ὁ πρωτοποριακὸς αὐτὸς κλάδος τῆς ἱατρικῆς δὲν θέλει βέβαια νὰ ἰσχυρισθῇ πὼς μπορεῖ νὰ ἀλλάξει τὴν πορεία τοῦ χρόνου. Δὲν ὑπάρχει ἀσφαλῶς καμία θαυματουργὴ ἐγγύηση ποῦ νὰ μετατρέψει τὸν γέρο σὲ νέο. Τουλάχιστον ὁμως νὰ μποροῦν οἱ ἄνθρωποι ὅχι τόσο νὰ προσθέτουν χρόνια στὴ ζωή τους ὅσο ζωὴ στὰ χρόνια τους.

Ἡ γεροντολογία προετοιμάζει τοὺς ὀριμους ἀνθρώπους νὰ περάσουν θαλερὰ γηρατειά, χωρὶς κατάπτωση οὔτε μείωση τῶν ἰκανοτήτων τους, χάρις στὸ ὀλοένα πλουτιζόμενο θεραπευτικὸ τῆς ὁπλοστάσιο. Ἀπὸ χρόνια τώρα τὰ ἐπιστημονικὰ ἐργαστήρια πολλῶν χωρῶν προσανατολίζουν τὶς ἐρευνές τους στὶς μυστηριώδεις ἰκανότητες μιᾶς φυσικῆς οὐσίας, τοῦ βασιλικκοῦ πολτοῦ.

Ἀπὸ τὸν καιρὸ τοῦ Ἀδάμ οἱ ἡλίιοι ἔχουν τὴν πλειοψηφία.

NTELABINIE

Εἶναι γνωστὸ πὼς σὲ μιὰ κυψέλη ἡ βασίλισσα μέλισσα καὶ οἱ νύμφες δὲν τρέφονται μὲ μέλι, ἀλλὰ μὲ μιὰ τροφή ποῦ ἐκκρίνουν οἱ ἀδένες ποῦ βρίσκονται στὸ φάρυγγα τῶν μελισσῶν. Ἡ τροφή αὕτη εἶναι τροφή πολυτελείας ἀφοῦ ἡ ἀνάlysή της ἔδειξε πὼς περιέχει πολλὲς βιταμίνες καὶ ἄλλα δραστικὰ στοιχεία. Στὴ Γαλλία οἱ ἐργασίες τοῦ Μπουαγιέ ντε Μπελβέρ, τοῦ «πα-

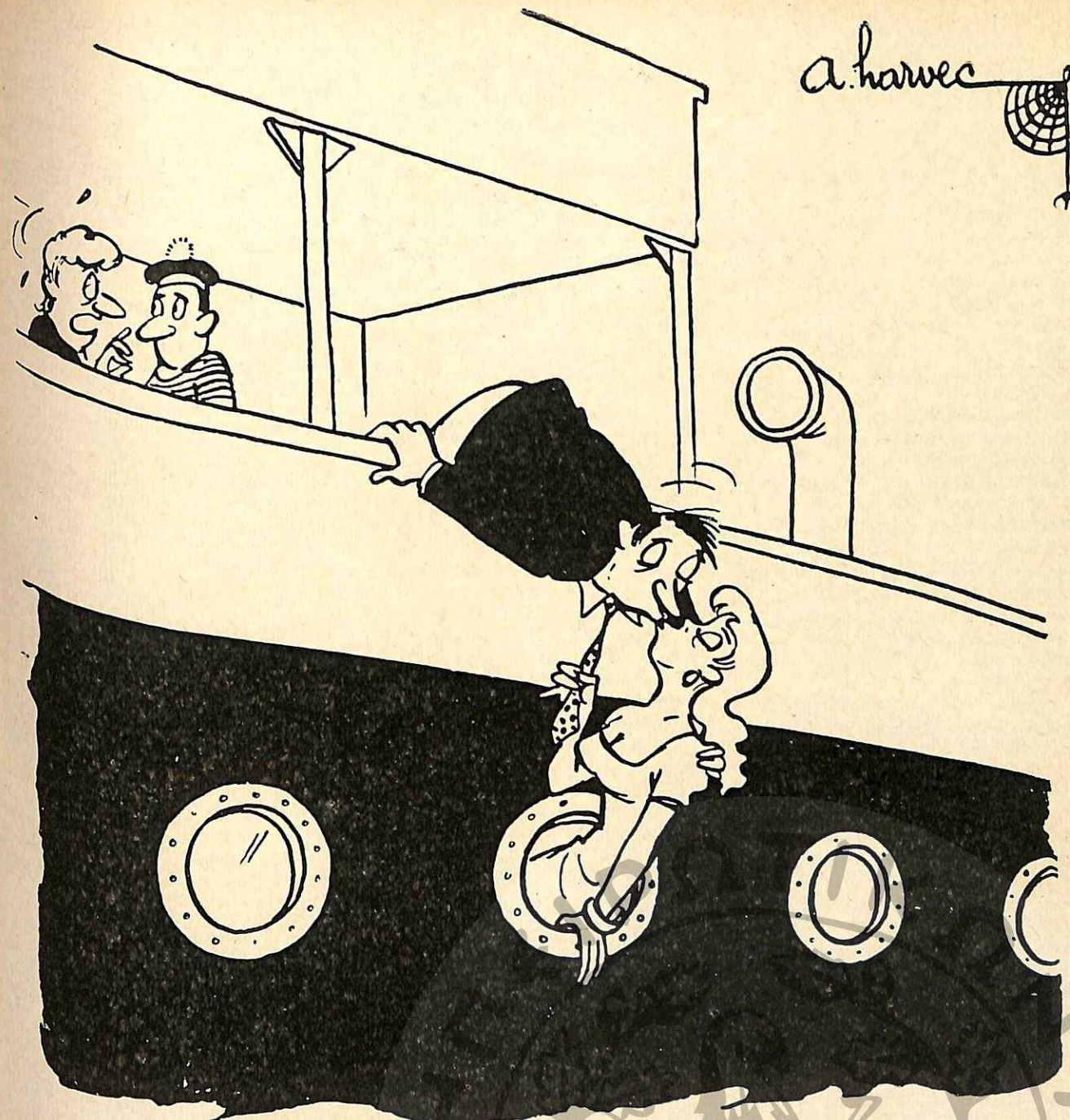
τέρα τοῦ βασιλικκοῦ πολτοῦ», ἀπέδειξαν ἀπὸ τὸ 1952 ὅτι ὅλα αὐτὰ τὰ στοιχεία συντελοῦν στὴν εἰδικὴ ἀνάπτυξη τῶν βασιλισσῶν. Οἱ μέλισσες ἐργάτριες ποῦ τρέφονται μὲ μέλι, νερό καὶ γύρη, θέλουν 21 μέρες γιὰ νὰ ἀναπτυχθοῦν, ἐνῶ οἱ βασίλισσες θέλουν μόνο δεκάξη. Κάθε μέρα τὸ μέγεθός τους διπλασιάζεται καὶ στὸ τέλος γίνονται πολὺ μεγαλύτερες καὶ κυρίως ζοῦνε 20 φορὲς περισσότερο. Ἐνῶ οἱ ἐργάτριες δὲν ἔχουν ἰκανότητες ἀναπαραγωγῆς, οἱ βασίλισσες ἔχουν καταπληκτικὲς σεξουαλικὲς ἰκανότητες ἀφοῦ αὐτὲς γεννᾶνε γιὰ λογαριασμὸ ὅλης τῆς κυψέλης 2.000 αὐγά τὴν ἡμέρα, δηλαδὴ τὸ καθῆμερινὸ ἰσότιμο τοῦ βάρους τους. Οἱ βασίλισσες ὁμως τρέφονται σὲ ὅλη τὴν ζωὴ μὲ τὸν περίφημο πολτό.

Ο πολτὸς εἶναι μιὰ ἀδενικὴ ἔκκριση μὲ πολλὰ βιολογικὰ ἐνέργεια. Ὁμως γίνεται ἡ ἐμπορικὴ του ἐκμετάλλευση πρὲς νὰ διατηρῇ τὶς φυσικὲς του ιδιότητες καὶ αὐτὸ ἀπαιτεῖ δουλὲς ἀποδερά λεπτή. Πρῶτα ἀπ' ὅλα πρέπει ὁ πολτὸς νὰ σταθεροποιηθῇ χωρὶς νὰ θερμανθῇ οὔτε νὰ διαλυθῇ. Γενικὰ δὲν πρέπει νὰ ὑποστῇ καμία βίαιη μεταχείριση.

Ἀπὸ τὸν καιρὸ ποῦ βρῆκε τὸν τρόπο νὰ συντηρῇ τὸν βασιλικὸ πολτὸ χωρὶς νὰ χάνεται καμία ἀπὸ τὶς πολύτιμες ιδιότητές του, ὁ Μπουαγιέ ντε Μπελβέρ πολλαπλασίασε τὶς ἐρευνές του γιὰ νὰ ἐπιτύχῃ ἐντατικὴ παραγωγή. Ἐνῶ τὸ ἐργαστήριό του παρήγαγε τὸν πολτὸ ἐμβρύων μελισσῶν, δηλαδὴ τὸν νυμφῶν ποῦ μόλις ἔχει ἀναπτυχθῇ τὸ σῶμα τους καὶ ποῦ τὰ κύτταρά τους κολυμποῦν μέσα σὲ βασιλικὸ πολτὸ ἐπὶ πολλὰς ἡμέρες.

«Εἶναι γνωστὸ», λέει ὁ ἴδιος, «ὅτι οἱ ὁργανισμοὶ ποῦ παρουσιάζουν κατὰ πτωση ἢ ποῦ ὑπόκεινται στὸν κωμικο-στικὸ ρυθμὸ τῆς σύγχρονης ζωῆς, χρειάζονται τροφὲς ποῦ νὰ ἀπαιτοῦνται ἐκ τὸ δυνατόν λιγώτερη προσπάθεια ἀπὸ τὸν μέρους τῶν γαστρικῶν καὶ ἐντερικῶν τῶν δένων. Ἔτσι ἡ θρεπτικὴ ἀπόδοσή τους ἐμβρύων μεγαλώνει πολὺ: χάρις σ' αὐτὰ ἔχουμε ἓνα προϊόν πλουσιώτατο ποῦ διατηρεῖ ἀνέπαφες ὅλες τὶς ἐνδογενετικές ιδιότητες τοῦ βασιλικκοῦ πολτοῦ.»

Μελετώντας τὸ ἀποτέλεσμα ἐπὶ ποντικῶν καὶ κουνελία, οἱ βιολόγοι ἔφτασαν στὸ συμπέρασμα ὅτι ρυθμίζει τὸν μεταβολισμό, δηλαδὴ τὶς ζωτικὲς ἀνταλλαγές τοῦ ὁργανισμοῦ. Ἄν τὸ γῆρας ἀποδίδεται πάντα ἀπὸ διαταραχὲς αὐτῶν τῶν ὁρμονικῶν, οἱ διαταραχὲς αὐτὲς φανίζονται καὶ στὴν περίπτωση τῶν μελισσῶν, ὅπου ἡ ἀνάlysή της ἔδειξε πὼς περιέχει πολλὲς βιταμίνες καὶ ἄλλα δραστικὰ στοιχεία. Στὴ Γαλλία οἱ ἐργασίες τοῦ Μπουαγιέ ντε Μπελβέρ, τοῦ «πα-

«Ὁ καημένος — τὸν πειράζει ἡ θάλασσα.»

τὴν ἐνίσχυση τῆς δράσεως τῶν ἀδένων καὶ μάλιστα τῶν ἐπιπεφριδίων.

Οἱ ἐρευνες πάλι τοῦ Καναδοῦ καθηγητῆ Τάουνσεντ στὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Τόροντο φαίνεται πὼς ἀποκαλύπτουν ἀκόμη ἐκπληκτικότερες ιδιότητες. Ἀπὸ τὰ πολλὰ κύρια δραστικὰ στοιχεία ποῦ περιέχει ὁ βασιλικὸς πολτὸς, ὁ κατὰ τὴν ἐκτένεια Τάουνσεντ ἀπομόνωσε τὸ ὑδροκινετικό ὀξύ. Πολλὰ πειράματα ὅπου ἐρευνήθηκε δειχνοῦν πὼς ἡ οὐσία αὕτη μπορεῖ νὰ οὐδετεροποιήσῃ τὰ κακοῦς ἐπιδράσεις τῶν διαταραχῶν. Μετὰ τὶς ἀνακαλύψεις

αὐτὲς ὁ δρ Ρέμπλντ, τοῦ Βιοχημικοῦ Ἰνστιτούτου τοῦ Μονάχου, ἐργάζεται γιὰ νὰ βρῇ τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο ὁ βασιλικὸς πολτὸς θὰ μπορούσε νὰ ἐπιδράσῃ ἀνασταλτικὰ στὴν ἀνάπτυξη τῶν κακοῦς ὀγκῶν. Στὴ Γερμανία, μετὰ τὶς ἐργασίες αὐτὲς βγῆκε στὸ ἐμπόριο ὁ βασιλικὸς πολτὸς «Kralyse» καὶ μ' αὐτὸν μερικοὶ γιανοί νομίζουν ὅτι βρῆκαν ἓνα μέσο ποῦ ὑπόσχεται πολλὰ γιὰ τὴν καταπολέμηση τῆς μεγαλύτερης μάστιγας τοῦ αἰῶνα μας.

Οἱ ἄσπρες τρίχες ποῦ διελθνοῦν νὰ μὲ φτάσουν, μὲ προειδοποιοῦν ὅτι δὲν πρέπει πιά νὰ δουλέψω γιὰ τίποτα

ἄλλο παρὰ γιὰ νὰ βρῶ τὸν τρόπο νὰ ἐπιβραδύνω τὸν ἐρχομὸ τους.»

Μὲ τὰ λόγια αὐτὰ ὁ Ντεκάρτ, ἐγκαταλείποντας κάθε ἄλλη ἀπασχόληση, τὸ 1637, κατέστρωσε τὸ πολεμικὸ του σχέδιο ἐναντίον τῶν γηρατειῶν. Χρειάστηκαν τέσσερις αἰῶνες γιὰ νὰ πραγματοποιηθῇ τὸ σχέδιό του. Ὡστόσο, ἂν καὶ οἱ νίκες τῆς ἱατρικῆς καὶ τῆς βιοχημείας δίνουν χρόνια στὴ ζωή μας, μένει ἀκόμα νὰ κατανικηθοῦν οἱ μεγάλες ἀσθένειες ποῦ πλήττουν τὸν σύγχρονο ἄνθρωπο καὶ ἀποτελοῦν τὸ τελευταῖο ἐμπόδιο γιὰ τὰ θαλερά, «νεανικὰ» γηρατειά.

— JEAN - PIERRE GIRINT

ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΝΟΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ

Ήρα ήταν τέσσερις παρά πέντε, όταν ανέβηκα τη σκάλα του υπόγειου σταθμού.

Στάθηκα μια στιγμή, λαχνασμένος. Γιατί όμως; Δεν είμαι γέρος για να με κουράζουν μερικά σκαλιά! Ρούφηξα βαθιά το δροσερό νυχτερινό αέρα. Γιατί όμως; Δεν υποφέρω από δύσπνοια για να μου λείπει τόσο ο αέρας!

Ο Λάρρυ, ο έφημεριδοπώλης, ήταν στη θέση του, απέναντι ακριβώς απ' την είσοδο του σταθμού, όπως κάθε νύχτα απ' τις δέκα το βράδυ ως τις έξι το πρωί. Μια λάμπα ασετυλίνης φώτιζε το μπάγκο του, κ' ένα μεγάλο κουτί από τσιγάρα, ανοιχτό, του χρησίμευε για ταμείο. Περιοδικά με χρωματιστά εξώφυλλα ήταν κρεμασμένα στη σειρά με μανταλάκια. Μόλις με είδε, πήρε δυο νυχτερινές εκδόσεις των φύλλων της επομένης, τις δίπλωσε και μου τις έδωσε. "Ετσι γίνονται χρόνια ολόκληρα.

"Γεια-χαρά, μου είπε. «Τί κάνετε;»

Το χέρι μου έτρεμε καθώς του έδινα τα φιλά. "Εσφίξα τις εφημερίδες κάτω απ' τη μασχάλη μου, και έκρυψα τα δυο μου χέρια στις τσέπες να μη δει ο Λάρρυ το τρεμουλιασμό τους. Γιατί όμως τρέμανε έτσι; Δεν ήμουν μεθυσμένος. Κ' εξάλλου τί μ' ένοιαζε αν τα έβλεπαν οι άλλοι; Κανένας νόμος δεν απαγορεύει στα χέρια να τρέμουν.

Ο Ντέντορφ, ο αστυφύλακας, με χαιρέτησε από μακριά, όπως κάθε νύχτα, χρόνια τώρα.

"Γεια σου! Τι νέα;»

Μπήκα στο ξενοδοχείο που έμενα. Ο φουκαράς ο Χαμίλτον, ο νυχτερινός υπάλληλος, ήταν σκυμμένος στα κατάστιχα του, κατάχλωμος σαν όλους που ξενοχτούν δουλεύοντας.

Σήκωσε μια στιγμή τα μάτια του και με ρώτησε:

"Ποιά ομάδα νίκησε απόψε;»

"Άκουσε την απάντηση που του έδωσε και ξανάσκυψε στις καρτέλλες του.

"Όλοι αυτοί οι άνθρωποι με γνώριζαν χρόνια. Δεν ήμουν γι' αυτούς ένας αδιάφορος ξένος. Ήμουν ένα κομμάτι απ' την καθημερινή ζωή τους.

"Ανέβηκα. Στο διάδρομο, έξω απ' την πόρτα μου, το χέρι μου άρχισε πάλι να τρέμει. Τό κλειδί μου έπεσε δυο φορές ώπου να κατορθώσω ν' ανοίξω και να γυρίσω τον διακόπτη.

Χρόνια ολόκληρα, έμενα σ' αυτό το δωμάτιο. Ήταν ίδιο κι απaráλλαχτο όπως το είχα αφήσει λίγες ώρες πριν. Και όμως, το κοίταζα σά να το έβλεπα για πρώτη φορά.

"Εκλεισα πίσω μου την πόρτα, έπιασα το κεφάλι μου με τα δυο χέρια, σά να με είχε χτυπήσει άξαφνα κάτι βα-

ρύ. "Ετρεξα στο μπάνιο. Πέταξα το σακκάκι μου, σήκωσα ψηλά τα μανίκια του πουκαμίσου μου, άνοιξα τις θρύσες κι άρχισα να πλένω τα χέρια μου. Τα μάτια μου έπεσαν μια στιγμή στον καθρέφτη και διάστημα να τον γυρίσω κατά τον τοίχο. Μου ήταν αδύνατο ν' αντικρύσω το πρόσωπό μου.

Το νερό έτρεχε άσταμάτητα, κ' εγώ έπλενα τα χέρια μου, ώπου έγιναν κατακόκκινα. Τα σκούπισα καλά, μα τα ξανάβαλα άμέσως κάτω απ' τη θύση. "Όχι, δεν ήταν όσο καθαρά τα ήθελα! Τα κοίταζα, σά να μην τα είχα ξαναδεί ποτέ.

Κάποτε ώστόσο βγήκα απ' το μπάνιο. Ή μικρή γραφομηχανή μου ήταν ανοιχτή, όπως την είχα αφήσει. Στο επάνω μέρος της άσπρης σελίδας ήταν γραμμένες δυο μόνο άραδες: «Ιστορία ενός εγκλήματος» του Ουίλλιαμ Σ. Τάκερ. Τίποτα άλλο. Το σταχυοδοχείο όμως ήταν γεμάτο άποσίγαρα καί, πλάι του, έχασκαν δυο πακέτα άδειανά. Το άποτέλεσμα ήταν δυσανάλογο με την προσπάθεια.

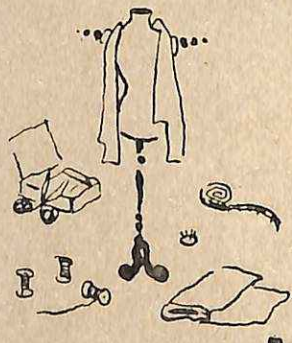
Πλάι στο τηλέφωνο, είδα ένα σημείωμα. Μου το είχαν δώσει το άπόγευμα κάτω στο θυρωρείο.

"Ο κ. Ουάιν τής Στάνταρτ Κόμπαν, τηλεφώνησε στις 4.15' και ρώτησε πότε θα έχη το διήγημα που του υποσχεθήκατε.

"Θά το έχη τώρα άμέσως!» είπα.

Και ή φωνή μου άκούστηκε σαν πνιχτό βογγητό.

Κάθησα μπροστά στη μηχανή. Ήταν βέβαια πολύ άργά, αλλά ο κ. Ουάιν έπρεπε να έχη το διήγημά του. Λίγους μήνες πριν, είχα παρακαλέσει τη διεύθυνση του ξενοδοχείου να φράξη με λουρίδες άπό τόσχα τις χαραμά-

δες της πόρτας μου, για να μην ένοχλώ τους γείτονες όταν έγραφα τη νύχτα. Κι αν τους ένοχλούσα όμως, τί μ' ένοιαζε; Ο κ. Ουάιν έπρεπε να έχη το διήγημά του!

Για πρώτη φορά άπό τότε που γράφω έπαγγελματικά δε χρειάστηκε ούτε πρόχειρο σχέδιο, ούτε σημειώσεις.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΝΟΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ Του Ουίλλιαμ Σ. Τάκερ

Ο Λέσλι Κουίλλερ δε φάνηκε εύχαρις μένος βλέποντας στην πόρτα του τον Στρίκλαντ τόσο άργά τη νύχτα. Καί θά ήταν πολύ λιγώτερο εύχαρις αν θά ήξερε την αίτια που τον είχε φέρει εκεί τέτοια ώρα, ύστερα άπό τόσα χρόνια. Ο Στρίκλαντ είχε έρθει να τον σκε-

τάσει. Δεν είχε μαζί του ούτε πιστόλι, ούτε μαχαίρι. Τίποτα που θά μπορούσε άργότερα να τον προδώσει. Αυτό το σημείο το είχε προσέξει ιδιαίτερα. "Ήξερε καλά πως πολλοί δολοφόνοι είχαν άνακαλυφθή άπό ένα κομμάτι σκονί, άπό ένα σπάγγο, άκόμα και άπό μια κλωστή.

Δεν είχε φέρει λοιπόν μαζί του τίποτα άλλο απ' τα δυο του χέρια. Μά δεν ήθελε τον στραγγάλιζε τον Κουίλλερ. Δεν γράφω φωνές. "Ήθελε ν' άποφύγη τις γαρτζουνιές, τις προδοτικές τρίχες, ή κανένα κομμάτι έπιδερμίδα κολλημένο στο νύχι του νεκρού. Δε θά πάλευαν οι δυο τους. Δε θ' άγγίζαν ο ένας τον άλλο. Κουίλλερ θά πέθαινε, άφου ο Στρίκλαντ θά είχε πιά φύγει αφήνοντάς τον ζωντανό. Δολοφονία; Μάλιστα. Μά μια δολοφονία λεπτή, άριστοτεχνική. Ποιος θά μπορούσε να θεοδώσει πως έπρόκειτο για δολοφονία και όχι για δυστύχημα;

Οι λόγοι που έκαναν τον Στρίκλαντ να θέλη το θάνατο του Κουίλλερ ήταν άπολυτα δίκαιοι. Ο νόμος όμως δε δικαιώνει ποτέ μια δολοφονία. Κι ο Στρίκλαντ δεν είχε καμιά διάθεση να πληρώσει για αυτό που σκόπευε να κάνει. Δεν ήταν άνοητος.

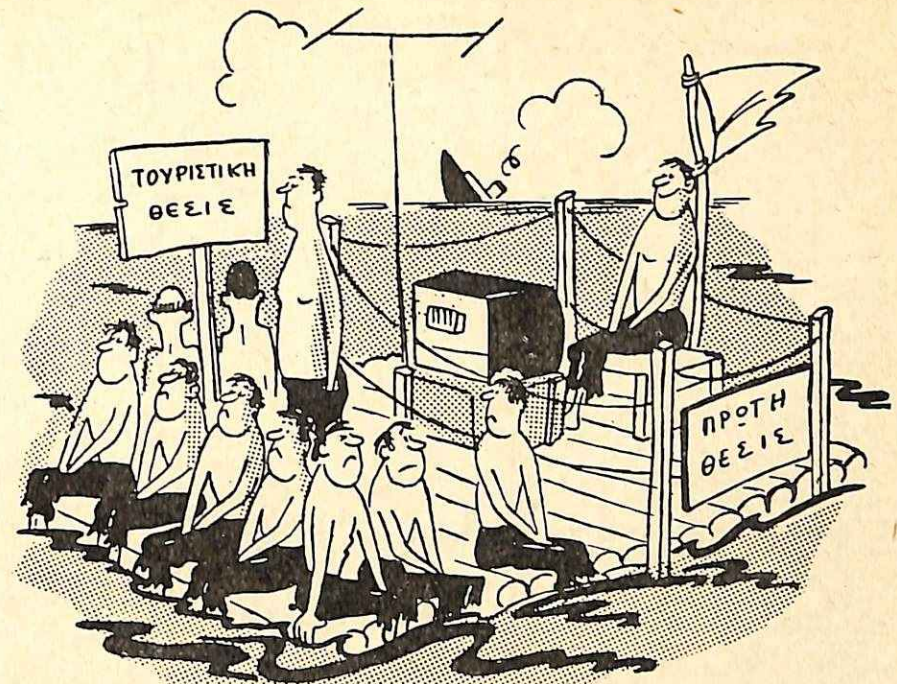
Γι' αυτό διάλεξε την ώρα του. Γι' αυτό και περίμενε δυο ολόκληρα χρόνια κρυβοντας βαθειά το μίσος που τον έκαίγε. Κανένας, ούτε το ίδιο το θύμα, ούτε καν η αστυνομία άργότερα, όσο κι αν έψαχνε δε θά μπορούσε να μαντέψει την αίτια που προκάλεσε αυτό το έγκλημα. "Αν ήταν στη μέση μια γυναίκα, ή χρήματα, ή αστυνομία θά το άνακάλυπτε άμέσως. Μά η αίτια που έσπρωχνε τον Στρίκλαντ να σκοτώσει τον Κουίλλερ ήταν άπιαστη όραση.

Είχε κάποια σχέση με την έπιτυχία. Την έπιτυχία που είχε ο Κουίλλερ και που δεν είχε ο Στρίκλαντ. Ο Κουίλλερ είχε χρησιμοποιήσει τον Στρίκλαντ, σαν σκάλα για ν' ανέβη, και ύστερα τον είχε κλωστήσει.

Με τον καιρό ή μνησικακία του Στρίκλαντ μεγαλώνε. Για τον Στρίκλαντ ο Κουίλλερ, που μέσα σ' αυτά τα δυο χρόνια νια γνώριζε τη μια έπιτυχία πεθαμένος, στην άλλη, ήταν κιόλας πεθαμένος, άπολυτα άπολυτο το σχέδιό του έχοντας στο νου του τρία σημεία: «Ευκαιρία», «Μέση», «Ασφάλεια». Τη μέρα και την ώρα που αυτά τα τρία σημεία θά υποσταν να συνδυαστούν, ο Κουίλλερ θά πεθαινε.

Καί, μια μέρα, τα τρία αυτά σημεία έσμιξαν στο γραφείο κάποιου γιατρού. Ο Στρίκλαντ είχε πάει εκεί για ένα σημαντικό μά άδυνήρο στραμπούλισμα.

ΜΕΤΑ ΤΟ ΝΑΥΑΓΙΟ

ράφι του λουτρού σας, για να το βλέπετε. Καί να με κρατήσετε ένημερο.»

Ο γιατρός άφησε το άκουστικό και γύρισε μάλλον αδιάφορα στον Στρίκλαντ. «Λοιπόν, τί λέγαμε; "Α, ναι, μια καλή έντριδη...»

«Μήπως ξέρετε κανένα άχρωμο και άοσμο ύγρο για την έντριδη; Τα περισσότερα μυρίζουν τόσο άσχημα!...»

Ο γιατρός έτοιμάσε μια συνταγή και είπε:

«Σας έγραψα ένα φάρμακο πολύ δραστικό. Τα φαρμακεία δεν το δίνουν χωρίς συνταγή. Προσέξτε να πλύνετε καλά τα χέρια σας μετά, και να μην άγγίζετε το στόμα σας. Είναι πολύ επικίνδυνο. Καλημέρα σας!»

Ο Στρίκλαντ γύρισε στο δωμάτιό του με ένα μπουκαλάκι που έγραφε στην ετικέτα του: «Δηλητήριο. Μόνον δι' έξωτερικήν χρήση. Άντιόδοτος: ένα άσπράδι άύγου και μουστάρδα.»

Βούτηξε το μπουκαλάκι, χωρίς να το άνοίξη, σέ ζεστό νερό, έκόλλησε την ετικέτα, την άπλωσε στην άκρη του νιπτήρα και περίμενε ώπου να στεγνώσει. Τότε, άνωψε ένα σπύρτο και την έκαψε.

"Εφυγε άπ' το ξενοδοχείο του στις 10.30' με το μπουκαλάκι στη μέσα τσέπη του σακκακιού του. Άπό τον παλιό καιρό, ήξερε τις συνήθειες του Κουίλλερ και ήταν βέβαιος πως ποτέ δεν πλάγιαζε πριν άπό τις τρεις.

"Εκανε έναν περίπατο και πέρασε άπ' το σπίτι του Κουίλλερ. Τα παράθυρα στο τρίτο πάτωμα ήταν όλα σκοτεινά. Σίγουρα ο Κουίλλερ θά ήταν σέ κανένα πάρτυ ή στο θέατρο. Πολύ φυσικό. Αυτός γλεντούσε, χαιρόταν τις έπιτυχίες του και τις δάφνες που είχε κερδίσει χάρη στο ταλέντο του Στρίκλαντ και όχι με τη δική του την άξία.

Ο Στρίκλαντ συνέχισε το δρόμο του. Πήγε να δει ένα φίλο του· κάθησε ως μια

ώρα μαζί του, και ύστερα του πρότεινε να πάνε σ' έναν κινηματογράφο, βέβαιος προκαταβολικά πως θά συναντούσε άρνηση. Ο φίλος του δέχτηκε ώστόσο να τον συτροφέψη ως τον κινηματογράφο, και τον είδε να παίρνει εισιτήριο και να μπαίνει στη σκοτεινή αίθουσα.

Ο Στρίκλαντ έμεινε στον κινηματογράφο σαράντα περίπου λεπτά, ύστερα βγήκε και τράβηξε με δέμα άργό μά σταθερό κατά το σπίτι του Κουίλλερ, με το άπόκομμα του εισιτηρίου στην κουμπότρυπα του πέτου του.

Τώρα ένα παράθυρο στο διαμέρισμα του Κουίλλερ ήταν φωτισμένο.

Ο Στρίκλαντ χτύπησε το κουδούνι και σέ λίγο, άκουσε άπό μέσα μια γνώριμη φωνή:

«Ποιος είναι;»

"Γεια σου Λέσλι», είπε ο Στρίκλαντ πρόσχαρα, σιγανά όμως, γιατί ή ώρα ήταν περασμένη. «Εγώ, ο Στρίκ. Μπορώ να μπω για ένα λεπτό;»

«Ο Στρίκ; Ποιος Στρίκ;»

Με άλλα λόγια ο Κουίλλερ του έλεγε: «Εγώ πέτυχα, έσύ όχι. Δε σε γνωρίζω πια.»

Ο Στρίκλαντ, άγγιξε μόνο το μπουκαλάκι στην τσέπη του.

«Α, ναι, ο Τζόν Στρίκλαντ, έλεγε τώρα συγκαταβατικά ή μεταλλική φωνή. Είναι, βλέπεις, ή ώρα περασμένη καί...»

«Δε θά σε κρατήσω πολύ, ήθελα μόνο να σου πω μια καλησπέρα.»

Ο Κουίλλερ δε μίλησε. "Ανοίξε την πόρτα. Το πρόσωπό του έδειχνε φανερά δυσάρεσκεια. Πίσω του, το δωμάτιο φαινόταν δροσερό και εύχριστο με τους χλωμοπράσινους τοίχους του. "Ενα τσιγάρο μισοκαπνισμένο ήταν σ' ένα τασάκι πλάι σέ μια πολυθρόνα. Στο ίδιο τραπέζι ήταν ή φωτογραφία της γυναίκας του Κουίλλερ και το τελευταίο διβλίο του: «Γεννήθηκα Τυχερός.»

«Λοιπόν, τί γίνεσαι;» ρώτησε τον έπισκέπτη του ο Κουίλλερ, με περιφρονητική συγκατάβαση. «Τσιγάρο;»

«Όχι, ευχαριστώ. Είναι πολύ ωραίο το διαμέρισμά σου. Πολύ πλούσιο. Έγώ, βλέπεις, δε στάθηκα τυχερός σαν κ' εσένα...»

«Όλο το φταίξιμο είναι δικό σου. Έγώ μόνος μου τ'α κατάφερα. Ίσως να μην έπρεπε να σε δεχτώ ύστερα από το φέροσμό σου. Μη νομίζεις πως δεν έμαθα δ-σα είπες εις βάρος μου.»

«Ο Στρίκλαντ χλώμιασε, μα κατάρθωσε να κρατήσει την ψυχραιμία του και είπε σιγανά:

«Περασμένα ξεχασμένα. Μπορεί να είναι η τελευταία φορά που βλέπαστε.» Κοίταξε τάχα ξαφνιασμένος τα χέρια του.

«Μα πώς λερώθηκαν έτσι; Μου επιτρέπεις να τα πλύνω μια στιγμή πριν φύγω;»

«Εκεί είναι το μπάνιο, του είπε άπρόθυμα ο Κουίλλερ.

«Ο Στρίκλαντ έκλεισε πίσω του την πόρτα. Πήρε με τα δυο του χέρια μια πετσέτα, άνοιξε το ντουλαπάκι με τα φάρμακα, έπιασε το μπουκαλάκι με το τονωτικό, το άδειαζε στο νιπτήρα, το ξαναγέμισε από το μπουκαλάκι που είχε στην τσέπη του, και τα ξανάβαλε και τα δυο στη θέση τους. Δε χρειάστηκε ούτε ένα λεπτό για όλα αυτά. Με το χέρι τυλιγμένο πάντα στην προστατευτική πετσέτα, ξεβίδωσε λίγο τον ηλεκτρικό λαμπτήρα, και όταν το φως έσβησε, γύρισε τον άχρηστο διακόπτη, άφησε την πετσέτα στη θέση της και βγήκε από το δωμάτιο του λουτρού.

«Ο Κουίλλερ τον περίμενε κοντά στην πόρτα.

«Θα διάβασες, φαντάζομαι, ότι πουλήσα το «Γεννήθηκε Τυχερός», για να γυρίστη σε ταινία», είπε σαρκαστικά. «Γι' αυτό ήρθες να με δής. Όλοι οι γνωστοί θα με θυμηθούν τώρα. Θέλεις λίγα δανεικά; Στο κάτω - κάτω, εσύ το δακτυλογράφησες. Όρίστε πενήντα δολλάρια, και ούτε θέλω να μου τα επιστρέψεις. Να ξέρεις όμως πως εδώ τελειώνουν μια για πάντα όλες οι υποθετικές υποχρεώσεις μου απέναντί σου. Θέλεις τα παίρνεις, θέλεις όχι.»

Το πρόσωπο του Στρίκλαντ δεν ήταν τώρα χλωμό. Ο Κουίλλερ δε μπορούσε πια να τον πληγώσει. Πήρε το χαρτονόμισμα.

«Γεια σου, Κουίλλερ», είπε και χαμογέλασε.

Τα μάτια του έλαμπαν σκληρά και άνελετα. Ο Κουίλλερ έκλεισε την πόρτα. Ο Στρίκλαντ στάθηκε μια στιγμή από έξω, με σκυμμένο το κεφάλι ν' ακούσει τα δόγματα του άλλου που έσβησαν στο βάθος. Χαμογελούσε ακόμα καθώς κατέβαινε άθόρυβα τα σκαλοπάτια.

Κανένας δεν τον είδε να βγαίνει, όπως και κανένας δεν τον είχε δει όταν έμπαινε. Πέρασε άπαρτηρητος σαν τον Ίσκιο του ίδιου του θανάτου που είχε φέρει.

Λίγα τετράγωνα παραπέρα, στάθηκε μια στιγμή κ' έβαψε προσεκτικά τα πενήντα δολλάρια σ' έναν τενεκέ με σκουπίδια. Πιο κει, πέταξε το άδειαν μπουκαλάκι στην τρύπα ενός υπονόμου.

Την ίδια στιγμή, κάποιο άλλο μπουκαλάκι έπεσε χάμα κ' έγινε κομμάτι μέσα σ' ένα σκοτεινό λουτρό: την ίδια στιγμή, σ' αυτό το λουτρό, ένας άνθρωπος ταλάντευθηκε μια - δυο φορές και ύστερα

σωριάστηκε βαρύς στις πλάκες, τεντωμένος και αλύγιστος.

Ε γραφα, έγραφα, ώρες συνέχεια. Δεν άντεχα πιά. Άναγκάστηκα να διακόψω και να κατέβω να πάρω έναν καφέ. Η ταινία της γραφομηχανής μου είχε κι αυτή παραπαλιώσει. Έτσι, άποφάσισα ν' αγοράσω μια καινούργια.

Όλες μου τις ταινίες τις αγοράζα από ένα πρατήριο του εργοστασίου που τις έφτιαχνε, δυο-τρία τετράγωνα από το ξενοδοχείο μου.

Ο υπάλληλος με είχε πιά μάθει και μου έδινε άμέσως, χωρίς καν να με ρώτηση, την ταινία που ήθελα: μαύρη, για γραφομηχανή φορητή.

«Σημερινή παραλαβή», μου είπε. «Ακόμα δεν τις βγάλαμε από το κουτί τους.»

Έβαλα στην τσέπη μου το κουτάκι χωρίς να το κοιτάξω. Η φρέσκη μελάνη μύριζε μέσ' από το βακελίτη και το ασημωχάρτο.

Μονάχα όταν βρέθηκα στο δωμάτιό μου κ' ήμουν πια έτοιμος να την περάσω στη μηχανή, είδα πως αυτός ο άνοητος μου είχε δώσει, για πρώτη φορά μέσα σε τόσα χρόνια, μια ταινία μαυροκόκκινη, από αυτές που αντιπαθούσα εξαιρετικά. «Ήμουν πολύ τσακισμένος από το δλονύκτιο γράψιμο για ν' αποφασίσω να πάω ως εκεί να την αλλάξω. Την πέρασα λοιπόν στη μηχανή μου και πέταξα έκνευρισμένος το κουτάκι σε μια γωνιά.

Τελείωσα το γράψιμο κατά τις πέντε το απόγευμα, μισή ώρα πριν κλείση το ταχυδρομείο. Το δωμάτιο ήταν πνιγμένο σ' ένα σύννεφο καπνού από τα τσιγάρα που είχα καπνίσει, το πουκάμισό μου είχε κολλήσει στην πλάτη μου από τον ιδρώτα και το πάτωμα

Κούνησα το κεφάλι μου.

«Ακριβώς όπως στο διήγημά μου», συλλογίστηκα. «Πόσο μοιάζει πάντων η πραγματικότητα με τη φαντασία!»

«Αναψα στο τζάκι μου φωτιά, έπιασα από τη μια τους άκρη τις άσπρες φρεσκογραμμένες κόλλες, και τις κρέμασα ψηλά πάνω από τις φλόγες, άκρες τους κιτρίνισαν σε λίγο, σ' ένα είχαν μείνει καιροί κλεισμένες σ' ένα συρτάρι. Ύστερα, τις έκλεισα να τις μεγάλο φάκελο και βγήκα να τις χυδρομήσω. Ο Ουάινθ θα έπαιρνε το διήγημα πρωί - πρωί.

Απ' το ταχυδρομείο, πήγα σ' ένα μπάρ, ήπια ως τις τέσσερεις το πρωί και γύρισα στο ξενοδοχείο μου τυφλά στο μεθύσι. Γιατί να μην πω κ' εγώ μια φορά σαν όλο τον κόσμο;

Ο Λάρρυ μου δίπλωσε τις εφημερίδες μου, και μου είπε χαμογελαστός: «Μακάρι να μπορούσα κ' εγώ να τ'α ρίχνω έξω πότε - πότε.»

Ο Ντέντορφ, ο άστυφύλακας, φαινόταν πουνθενά.

Ο Χάμιλτον σήκωσε τα μάτια από τα κατάστιχά του, και με πληροφόρησε πως χωρίς το βράδυ, με είχαν πιά τήσει δυο άστυνομικοί. Θά ξανάρχονταν αύριο το πρωί, είπε.

«Καλά, όταν έρθουν να τους στείλεις άπάνω», είπα.

γύρω μου ήταν στρωμένο με άσπρες και κίτρινες κόλλες. Έγραφα την άγαπημένη λέξη όλων των συγγραφέων: «Τέλος», μάζεψα τα σκόρπια χαρτιά και τα έβαλα με τάξη σε δυο στοίβες. Διάσθηκα να ταχυδρομήσω το διήγημά μου.. Στάθηκα δυο λεπτά να ξεκουραστώ, και τηλεφώνησα στο θυρωρό να μου στείλη μια άπογευματινή εφημερίδα. Στην τρίτη σελίδα διάβασα:

ΘΑΝΑΤΟΣ ΓΝΩΣΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΣ ΤΠΟ ΠΟΛΥ ΠΑΡΑΔΟΣΟΥΣ ΣΤΗΝΘΗΚΑΣ

«Σήμερα το πρωί, μια καθαρίστρια εύρε νεκρόν εις το δωμάτιον του λουτρού του, τον Χίλλαρου Ρόμπινς, τον γνωστό συγγραφέα.

«Διεπιστώθη ότι ο Ρόμπινς, που έσχεν από χρονία υπερχλωρυδρία έλασε και τα λάθος άρκετην δόσιν ισχυρού δηλητηριώδους ύγρου δι' εντριβάς.

«Η άστυνομία απέκλεισε την περίπτωση αυτοκτονίας, μόλις έπληροφορήθη ότι ο Ρόμπινς είχε ύπογραψαι ένα εξαιρετικά ίκανοποιητικόν συμβόλαιον με άμερικανικήν κινηματογραφικήν εταιρίαν.

«Και άλλαι λεπτομέρειαι μαρτυρούν ότι δεν πρόκειται περί άπλου δυστυχήματος. Το δηλητηριώδες ύγρον εύρεθη εις το αλίδιον του τονωτικού, το όποιον ένευστήσκει εις τον άποθανόντα ο Ιατρος του, και το όποιον εξηφανίσθη. Το φάρμακόν του λουτρού, ή βλάβη του όποιου συνέβη κατά πολύ εις το μοιραίον λάθος, ήτο έλαττωματικόν ως ένομίσθη άρχικώς, άλλ' είχε μετακινηθή σκοπίμως.

«Μικρόν χρηματικόν ποσόν έλειπεν από το διαμέρισμα του Χίλλαρου Ρόμπινς.»

Κούνησα το κεφάλι μου. «Ακριβώς όπως στο διήγημά μου», συλλογίστηκα. «Πόσο μοιάζει πάντων η πραγματικότητα με τη φαντασία!»

«Αναψα στο τζάκι μου φωτιά, έπιασα από τη μια τους άκρη τις άσπρες φρεσκογραμμένες κόλλες, και τις κρέμασα ψηλά πάνω από τις φλόγες, άκρες τους κιτρίνισαν σε λίγο, σ' ένα είχαν μείνει καιροί κλεισμένες σ' ένα συρτάρι. Ύστερα, τις έκλεισα να τις μεγάλο φάκελο και βγήκα να τις χυδρομήσω. Ο Ουάινθ θα έπαιρνε το διήγημα πρωί - πρωί.

Απ' το ταχυδρομείο, πήγα σ' ένα μπάρ, ήπια ως τις τέσσερεις το πρωί και γύρισα στο ξενοδοχείο μου τυφλά στο μεθύσι. Γιατί να μην πω κ' εγώ μια φορά σαν όλο τον κόσμο;

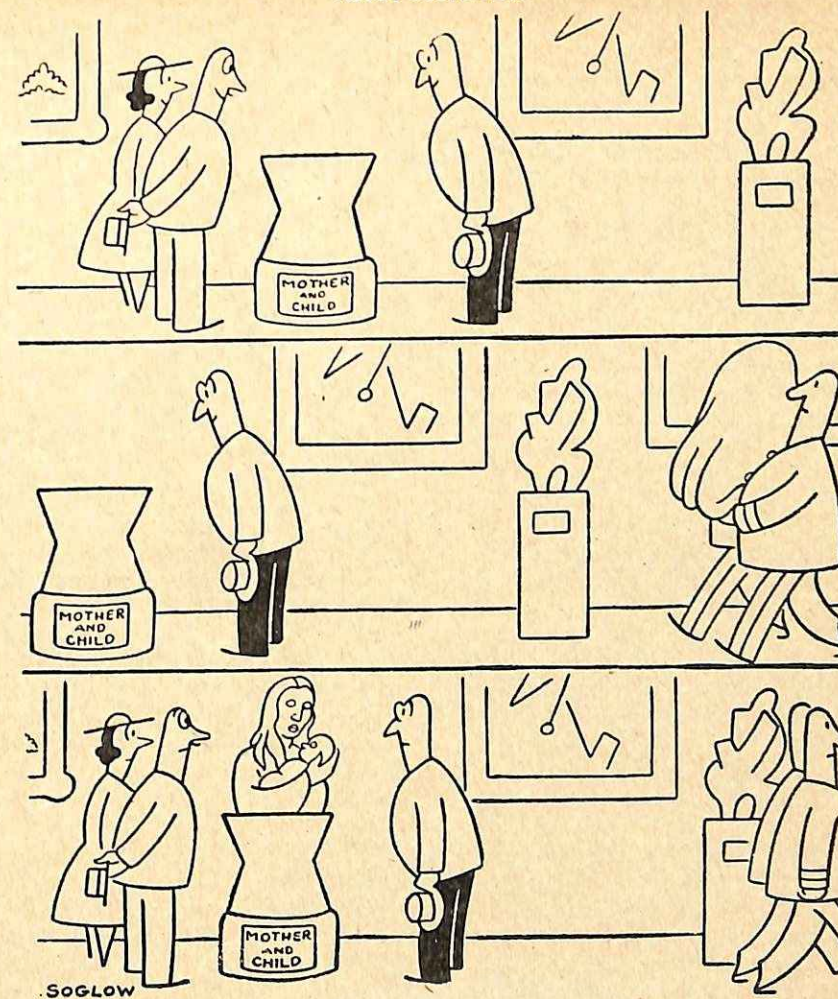
Ο Λάρρυ μου δίπλωσε τις εφημερίδες μου, και μου είπε χαμογελαστός: «Μακάρι να μπορούσα κ' εγώ να τ'α ρίχνω έξω πότε - πότε.»

Ο Ντέντορφ, ο άστυφύλακας, φαινόταν πουνθενά.

Ο Χάμιλτον σήκωσε τα μάτια από τα κατάστιχά του, και με πληροφόρησε πως χωρίς το βράδυ, με είχαν πιά τήσει δυο άστυνομικοί. Θά ξανάρχονταν αύριο το πρωί, είπε.

«Καλά, όταν έρθουν να τους στείλεις άπάνω», είπα.

ΑΠΟΓΟΗΤΕΥΣΗ

έφτανε στο σημείο να τον σκοτώσει. «Όπως διάβασα στην εφημερίδα, λείπει κ' ένα σημαντικό χρηματικό ποσόν.»

«Είναι μερικοί ρεπόρτερς», μουμούρισε ο Μπράντφορντ, «που το έχουν σε κακό να μην κολλήσουν δυο-τρία μηδενικά σε κάθε αριθμό. Μόνο πενήντα δολλάρια λείπουν. Γι' αυτό και δεν πιστεύουμε πως το κίνητρο του φόνου ήταν ή κλοπή. Έρχεται σε φανερή αντίθεση με τη μεθοδικότητα του φόνου. Ο δολοφόνος ήταν ένας άνθρωπος πολύ έξυπνος. Και οι έξυπνοι άνθρωποι δεν σκοτώνουν για πενήντα δολλάρια. Αν το ποσόν άξιζε τον κόπο, μάλλον...»

Μου έκαναν ακόμα μερικές άσήμενες έρωτήσεις και σηκώθηκαν να φύγουν. Καθώς προχωρούσε προς την πόρτα μου, ο Μπράντφορντ, είδε στο γραφείο μου ένα βιβλιαράκι με τ' όνομά μου τυπωμένο στο εξώφυλλο και το πήρε στα χέρια του.

«Πολύ θα ήθελα να διαβάσω κάτι δικό σας», μουμούρισε.

«Πάρτε αυτό», του είπα πρόθυμα. «Λυπούμαι που δε μπόρεσα να σας βοηθήσω περισσότερο. Αν με χρειαστείτε ωστόσο, είμαι πάντα στη διάθεσή σας.»

«Έκλεισα πίσω τους την πόρτα και ξαναγύρισα στο κρεβάτι μου.

Πέρασαν τριανταέξι ώρες.

«Κάποιος κύριος Μπράντφορντ λέει πως σας έφερε ένα βιβλίο», με ειδοποίησε ή τηλεφωνήτρια.

«Νά έρθη άπάνω», είπα πρόθυμα. Το ίδιο δε θα έλεγα για όποιονδήποτε άλλον.

Ήταν μόνος. «Υπηρεσιακή ή προσωπική επίσκεψη;» ρώτησα.

«Έντελώς προσωπική», μου αποκρίθηκε γελώντας. «Με συγχωρείτε που σας άνησύχησα, μα το διήγημά σας ήταν πολύ ωραίο. Ξενύχτησα διαβάζοντας.»

Κι ωστόσο ήμουν βέβαιος πως δεν το είχε διαβάσει!

«Δεν ήταν άναγκη να μου το φέρετε», του είπα. «Πάντα μου δίνουν οι εκδότες μερικά αντίτυπα δωρεάν.»

«Σκέφτηκα», μου εξήγησε δειλά, «πως θα μου δίνετε ίσως κανένα άλλο.»

«Θα πιήτε κάτι;» τον ρώτησα.

«Ευχαριστώ.»

Του ετοίμασα ένα κοκταίηλ, σωστό δυναμίτη.

«Το ξέρετε πως, με την πείρα σας,

θα μπορούσατε να μου δώσετε πολύτιμο υλικό;» του είπα.

«Όχι δά», μουρμούρισε ταπεινά. «Εγώ είμαι ένας άμόρφωτος αστυνομικός. Άλήθεια, από πού τις παίρνετε τις ιδέες σας;»

«Απ' τη φαντασία μου... Και με την υπόθεση Ρόμπινς πώς τα πάτε; Έχετε τίποτα νεώτερο;»

«Αδειασε το ποτήρι του :

«'Ας μιλήσουμε καλύτερα για σάς.»

Μου έδειξε τη στοίβα με τα δακτυλογραφημένα χαρτιά πάνω στο γραφείο μου.

«Μη μου πείτε πώς έσεις τα έχετε γράψει όλα αυτά!» είπε με θαυμασμό.

«Απ' το πρώτο ως το τελευταίο», τον δεβαίωσα μ' ένα χαμόγελο.

Πήρε το άπάνω - άπάνω.

«Θα σάς πείραζε αν έρχινα μια ματιά; Στο άναμεταξύ μπορείτε να κάνετε ό,τι θέλετε. Δε θα σάς ενοχλήσω σε τίποτα. Σπάνια βρίσκω ευκαιρία να διαβάσω λίγο κ' εγώ.»

«Ελευθερά», του είπα.

Το τελευταίο μου διήγημα ήταν κάτω - κάτω στη στοίβα, όπως ταίριαζε με την ηλικία του. Γέμισα άλλη μια φορά τα ποτήρια μας, άναψα ένα τσι-

γάρο, και κάθησα. 'Ο Μπράντφορτ δεν ήταν καθόλου ενοχλητικός. Ξεφύλλιζε, άμίλητος τις κίτρινες κόλλες. «Άξαφνα σηκώθηκε.

«Τί γρήγορα πού πέρασε ή ώρα!» είπε. Μου άρεσε εξαιρετικά ή ιστορία του ανθρώπου πού είχαν δέσει στη σιδηροδρομική γραμμή. 'Ελπίζω να μη σάς ενοχλήσα πολύ.»

«Κάθε άλλο. Να ξανάρθετε!»

«Όταν έφυγε, κοίταξα τα αντίγραφα. Είχε διαβάσει τρία - τέσσερα άπ' τα πρώτα, ύστερα είχε ξεφυλλίσει τ' άλλα και είχε φτάσει λίγο πιό πάνω άπ' το τελευταίο μου διήγημα. Θα μπορούσα να το είχα πάρει άπ' εκεί, να το είχα κρύψει, ή να το είχα καταστρέψει. Αυτό όμως θα ήταν μια παρατονία στο άριστοτεχνικό παιχνίδι μου.

Άλλες είκοσιτέσσερις ώρες πέρασαν. 'Η υπόθεση Ρόμπινς πέρασε στην τελευταία σελίδα των έφημερίδων.

Έκείνο τo βράδυ, κατά τις όκτώ, κάποιος χτύπησε την πόρτα μου.

«Πολύ θάρρος πήρε», συλλογίστηκα. «Τώρα έρχεται γραμμή έπάνω, χωρίς ούτε καν να ζητήσει να τον άναγγεί-

Έδω κ' Έκει

♦ Δεν έτελειώσε ακόμη, όπως φαίνεται, ο κατάλογος των ζώων πού ή επίσημη άγνοεί. Ένα άμερικανικό περιοδικό δημοσίευσε για πρώτη φορά, πριν από λίγο καιρό, την περιγραφή ενός παράξενου κατοίκου των δασών της Βρετανικής Κολομβίας, επαρχίας του Καναδά. Έγινε περίπου 2 μέτρα, σώμα σκεπασμένο με φαιό τρίχωμα με άργυρόχρωμες άκρες, κεφάλι πού μοιάζει πολύ με τού γορίλλα, ζώο κατά τα φαινόμενα άποκλειστικά φυτοφάγο. Αυτός είναι ο Καναδικός «Αποτρόπαιος Χιονάνθρωπος», γνωστός από πολύ παλιά στις διηγήσεις των 'Ινδιάνων της Βο. Κολομβίας με τo όνομα «Σάσκουατς» ή «Μεγάλος Άγριος Άνθρωπος των Βουνών». Δύο τρεις διηγήσεις λευκών ταξιδιωτών μάς βεβαιώνουν ότι εξακολουθεί να ύπάρχει και κατά τα τελευταία είκοσι χρόνια.

Τα δάση της Βρετανικής Κολομβίας είναι ακόμη άνεξερευνήτα κατά τo μεγαλύτερο μέρος. Δεν είναι λοιπόν δύσλου παράξενο, ένα άνθρωποειδές, πού ξέφυγε τις παγίδες των νόμων της φύσης και τo τσιφάκι των κυνηγών, να επιζητήσει ακόμη, έχοντας, βέβαια, να επιδείξει ελάχιστα δείγματα τού είδους του.

♦ 'Τι' αριθμόν 1 άνταγωνιστής τού έμβόλιου Σάλκ, πού γίνεται με ένεση, τo έμβόλιο Σάμπιν - κι αυτό εναντίον της ίδιας αρρώστιας - παίρνεται από τo στόμα. Τo έμβόλιο αυτό έκαμε την εμφάνισή του στις 'Ηνωμένες Πολιτείες τις πρώτες έβδομάδες τού καλοκαιριού. Δεκάδες χιλιάδες μικρά παιδιά κατάπιαν την κουταλιά τού έμβολίου, πού ή γεύση του θυμίζει κεράσι.

Κατά τη γνώμη των Γάλλων γιατρών, τo έμβόλιο Σάμπιν ίσως να είναι κάπως λιγώτερο άποτελεσματικό από τo έμβόλιο Σάλκ, είναι όμως, λόγω της εύκολίας με την οποία παίρνεται, πo κατ'άλληλο κυρίως για μαζικούς έμβολιασμούς και για γρήγορη εξασφάλιση άνοσίας σε παιδιά ύποαυπνύκτων χωρών.

♦ 'Εδω και δυο χρόνια, ένα κοπάδι άγελάδες δόκησε στο χειρότερο λειβάδι τού κόσμου: στο χώρο των άτομικών πειραμάτων τού Λάσ Βέγκας. Τα αγαθά ζώα, σύμφωνα με μια πρόσφατη έκθεση της 'Αμερικανικής 'Επιτροπής 'Ατομικής 'Ενεργείας, δεν πηγαίνουν καθόλου άσχημα. Άκόμη δεν διαπιστώθηκε καμία γεννητική άνωμαλία στα βόδια αυτών των επικίνδυνων περιοχών. Όταν έσφαξαν μερικά από τα ζώα αυτά, τo «φυσιολογική» αναλογία στροντίου 90.

Έτσι ξανατίθεται τo σπουδαίο ερώτημα : Ποιό είναι τo «κανονικό» ποσοστό ραδιενέργειας, πού άντέχει ο οργανισμός; 'Η άμερικανική έκθεση είναι άλύθη κανείς ύπ' όψη του ότι οι 'Αγγλοι διπλασιάστηκε στα παιδιά της 'Αγγλίας από τότε πού έγιναν τα μεγάλα άτομικά πειράματα τού 1958.

Αυτό πού έλπισης φαίνεται παράδοξο είναι ότι, σύμφωνα με την άμερικανική έκθεση, τo δoσά των άγελάδων των γειτονικών λειβαδιών περιείχαν περισσότερα στρόντιο 90 από τo δoσά των «άτομικών» άγελάδων.

λουν άπό τo τηλέφωνο.» «Όταν όμως άνοιξα την πόρτα είδα τόν άλλο, τόν Σάυλερ. 'Ο Μπράντφορτ δεν ήταν μαζί σου.

«'Υπηρεσιακή επίσκεψη;» ρώτησα.

«Μη σάς κακοφαίνεται, κύριε Τάκερ; 'Ηρθα να σάς κάνω μια - δυο τυπικές έρωτήσεις σχετικά με τις κινήσεις σας τη βραδυά της Τρίτης.»

«Μ' άλλα λόγια άρχίσατε να με θεωρήτε ύποπτο», είπα. «'Ας είναι. Περπάστε μέσα.»

«Μην τo παίρνετε έτσι τo ζήτημα. Δε ρωτούμε μόνο έσας. Έτσι γίνεται πάντα σε τέτοιες περιπτώσεις. Δικαίωμα σας άλλωστε, να μην άπαντήσετε.»

«Δεν έχω τίποτα να κρύψω», θυμωμένος. «Τί θέλετε να μάθετε;»

«Πώς περάσατε εκείνη τη βραδυά;»

«Πώς περάσατε εκείνη τη βραδυά;»

«Τυπικό ή όχι, δε θέλω μπλεξίματα.»

«Λοιπόν, τη μέρα μου την πέρασα εδώ.»

«Ποιό μέρος;»

«Λοιπόν, τη μέρα μου την πέρασα εδώ.»

«Ποιό μέρος;»

«Λοιπόν, τη μέρα μου την πέρασα εδώ.»

«Ποιό μέρος;»

«Λοιπόν, τη μέρα μου την πέρασα εδώ.»

«Ποιό μέρος;»

«Λοιπόν, τη μέρα μου την πέρασα εδώ.»

«Ποιό μέρος;»

«Λοιπόν, τη μέρα μου την πέρασα εδώ.»

«Ποιό μέρος;»

«Λοιπόν, τη μέρα μου την πέρασα εδώ.»

«Ποιό μέρος;»

«Λοιπόν, τη μέρα μου την πέρασα εδώ.»

«Ποιό μέρος;»

«Λοιπόν, τη μέρα μου την πέρασα εδώ.»

«Ποιό μέρος;»

«Λοιπόν, τη μέρα μου την πέρασα εδώ.»

«Ποιό μέρος;»

«Λοιπόν, τη μέρα μου την πέρασα εδώ.»

«Ποιό μέρος;»

«Λοιπόν, τη μέρα μου την πέρασα εδώ.»

«Ποιό μέρος;»

«Λοιπόν, τη μέρα μου την πέρασα εδώ.»

«Ποιό μέρος;»

«Λοιπόν, τη μέρα μου την πέρασα εδώ.»

«Ποιό μέρος;»

«Λοιπόν, τη μέρα μου την πέρασα εδώ.»

«Ποιό μέρος;»

«Λοιπόν, τη μέρα μου την πέρασα εδώ.»

«Ποιό μέρος;»

«Λοιπόν, τη μέρα μου την πέρασα εδώ.»

«Ποιό μέρος;»

«Λοιπόν, τη μέρα μου την πέρασα εδώ.»

«Ποιό μέρος;»

«Λοιπόν, τη μέρα μου την πέρασα εδώ.»

«Ποιό μέρος;»

«Λοιπόν, τη μέρα μου την πέρασα εδώ.»

«Ποιό μέρος;»

«Λοιπόν, τη μέρα μου την πέρασα εδώ.»

«Ποιό μέρος;»

«Λοιπόν, τη μέρα μου την πέρασα εδώ.»

«Ποιό μέρος;»

«Λοιπόν, τη μέρα μου την πέρασα εδώ.»

«Ποιό μέρος;»

«Λοιπόν, τη μέρα μου την πέρασα εδώ.»

«Ποιό μέρος;»

«Λοιπόν, τη μέρα μου την πέρασα εδώ.»

συμβούλεψα τόν Σάυλερ, «δεν κάνετε καλά να μιλάτε έτσι σ' ένα συνάδελφό σας.»

«Δε σε ρώτησε κανείς», μου είπε άυστηρά. «Όσο για σένα, Μπράντφορτ, θα δούμε σ' ένα λεπτό ποιός άπό τούς δυο μας έχει δικίο!»

«Εν τάξει, πάμε άμέσως στο τμήμα να ρωτήσουμε τo διευθυντή, συμφώνησε ο Μπράντφορτ.

«Εκλείσα την πόρτα πίσω τους.

Είχα τη γνώμη πώς ο Μπράντφορτ δε θα ξαναρχόταν και στο βάθος δε μου ήταν δυσάρεστη αυτή ή σκέψη. 'Ηρθε όμως ύστερα από μισή ώρα, μόνος του.

«Δε θα σάς ενοχλήση άλλη φορά», μου ύποσχεθηκε. «Δεν είχε κανένα δικαίωμα να παίρνει τέτοιες πρωτοβουλίες, ο ήλίθιος. Όλο γκάφες κάνει!»

«Γκάφες! Γιατί; Μήπως σάς χάλασε κανένα σχέδιο;»

«Μα τί είναι αυτά πού λέτε! Τί σχέση έχει μ' έσας; Όμολογώ πώς ή λέξη μου ήταν άστοχη.»

Δεν ήμουν βέβαιος γι' αυτό, ώστόσο τόν ρώτησα.

«Θα πihτε κάτι;»

«Κοντεύετε να με κάνετε μπεκρή», μου είπα γελώντας. «'Ας είναι, να μη σάς χαλάσω τo χατήρι.»

Τούτη τη φορά δε διάβασε καθίσε μισή ώρα και ύστερα έφυγε. Τo τελευταίο μου διήγημα ήταν άκριβώς δo και πριν, κάτω άπ' όλους τούς άλλους φακέλους.

Τί σκοπό να είχαν άραγε αυτές οι επισκέψεις του; 'Αλλά και πώς μπορούσα να τις σταματήσω; Τώρα πιό ήταν άργά...

'Ηρθε και τo επόμενο βράδυ, λίγο πριν από τις έξη, και με ρώτησε αν είχα φάει. Του είπα πώς ήμουν έτοιμος να κατέβω στο έστιατόριο.

«Ούτε κ' εγώ έφαγα», μου είπε. «Θέλετε να φάμε μαζί; Μου είναι πολύ δυσάρεστο να τρώω μόνος μου!»

«Πολύ εύχαρίστως. Καλά κάνετε πού ήρθατε να μου κάνετε συντροφιά. Βλέπω όμως πώς ή δουλειά σας σάς άφήνει άρκετς ώρες ελεύθερες.»

«Έτυχε να μην έχουμε φούριες, τούτες τις μέρες», μου εξήγησε.

«Τί έγινε με την υπόθεση Ρόμπινς;»

«Τον ρώτησα όταν καθίσαμε στο έστιατόριο.

«Μεγάλος μπελάς», μουρμούρισε άφρημένα. «Όσο λιγώτερο μιλάμε γι' αυτόν, τόσο τo καλύτερο.»

Γύρισαμε μαζί στο δωμάτιό μου και ήπια δυο κοκταίηλς. Άπό την καρέκλα του, ο Μπράντφορτ άπλωσε τo χέρι και πήρε ένα μάτσο δακτυλογραφημένα χαρτιά.

«Αυτό τo διάβασα προχτές», είπε μάλιστα έρριξε μια ματιά στο πρώτο. Τo ξανάβαλε στη θέση του και πήρε ένα ποτήρι.

«'Αδειασα τo ποτήρι μου, και άρχισα τή γραφομηχανή μου, και άρχισα να γράφω. Κανένας μας δε μίλησε άπο τήν ώρα. Τέλος, ο Μπράντφορτ, πα-

«Φαίνεται πώς αδυνάτισα... πρέπει να πάρω τσιράντες.»

ρατήρησε, χωρίς ξεχωριστή έμφαση.

«Τούτο έδω μοιάζει πολύ με την ύποθεση Ρόμπινς.»

Σήκωσα τα μάτια μου. Είχε φτάσει στο διήγημα πού είχα στείλει τού Ουάϊν. Δεν είχα προσέξει πώς τo είχε πάρει στα χέρια του. Δε με κοίταζε.

«Εξακολουθούσε τo διάβασμα.

«Δεν άποκλείεται», είπα αδιάφορα. «Το έχω γράψει έδω κ' έξη μήνες.»

«Πώς δεν τo πουλήσατε;», ρώτησε πάλι αδιάφορα.

«Κάπου τo έστειλα, πριν λίγες μέρες. Για να δούμε!»

«Το ξέρω», είπα ήρεμα. «Πώς τo ξέρετε;»

«Είδα σήμερα τo πρωτότυπο, στο γραφείο τού εκδότη.»

«Δηλαδή, πάτε να με δυσφημίσετε και στους εργοδότες μου;» άστειεύτηκα.

«'Ησυχάστε. Δεν τού είπα ποιός είμαι. Παρουσιάστηκε σαν σκηνοθέτης πού ψάχνει να βρή ένα σενάριο. Μαύ έδειξαν ένα σωρό διηγήματα, μαζί με τ' άλλα και τo δικό σας.»

«Και τί άνακαλύψατε;» τόν ρώτησα άπότομα.

«Αυτό τo διήγημα δεν τo γράψατε πριν από έξη μήνες, και τo ξέρετε καλά», είπα και για πρώτη φορά με κοίταξε κατάματα.

«Είμαι λοιπόν ύποπτος;»

«Γιατί θυμώνετε; Είπα μόνο πώς αυτό τo διήγημα δεν τo γράψατε τότε πού λέτε.»

«'Απαντήστε μου, ή φύγετε!» τού φώναξα.

«Δε μπορώ να φύγω. 'Η επίσκεψή μου είναι υπηρεσιακή.»

«Τότε άπαντήστε μου : Είμαι ύποπτος, ναι ή όχι;»

«Όχι», είπα άποφασιστικά, χωρίς θυμό. «Όχι ύποπτος. Είστε ο βέβαιος ένοχος! Καί, φυσικά, είστε και ύπό κράτησιν.»

«Δεν έχετε κανένα νόμιμο δικαίωμα», τού είπα. «Δεν ξέρετε τί λέτε.»

«Τάκερ», μου είπα σχεδόν με λύπη. «Πολύ θα τ'όθελα να ήταν έτσι, γιατί είσαι έξυπνο παλληκάρι και δεν σου άξιζε τέτοιο τέλος. Αυτή την ιστορία δεν τή φαντάστηκες. Ταιριάζει σ' όλες της τις λεπτομέρειες με τή δολοφονία τού Ρόμπινς. Περιγράφεις τo διαμέρισμα

του Ρόμπινς με το νί και με το σίγμα.»
«Γιατί όχι; Μήπως δεν είχα πάει τό-
σες φορές;»

«Ναί, αλλά πριν από δυο χρόνια. Τό-
τε το διαμέρισμα ήταν βαμμένο άχνο-
κίτρινο. Δεν είναι ούτε δεκαπέντε μέρες
που το έβαψαν ανοιχτό πράσινο, όπως
γράφεις στο διήγημά σου.»

«Αναψα ένα τσιγάρο. Το χέρι μου
δεν έτρεμε καθόλου.»

«Κ' έπειδή έτυχε σ' ένα βιβλίο μου
να περιγράψω ένα διαμέρισμα έτσι ή
άλλοιώς, θα με συλλάβει για φόνος; Σε
ποιά εποχή ζούμε; Στο μεσαίωνα;»

«Δεν είναι μόνον αυτό», είπε ο
Μπράντφορτ και σηκώθηκε. «Αυτή η
ιστορία δεν είναι φανταστική. Είναι
πραγματική. Κ' έχω αποδείξεις. Πρέ-
πει να σάς πω πώς η άστυνομία δεν
έδωσε στη δημοσιότητα όλες τις λε-
πτομέρειες της υπόθεσής. Λόγου χάρι,
οι έφημερίδες δεν έγραψαν τίποτε σχε-
τικά με τη ρόμπα που φορούσε ο Ρόμ-
πινς. Ούτε για την ώρα του θανάτου
του. Ούτε για το ότι η φωτογραφία
που ήταν επάνω στο τραπέζι ήταν
της γυναικάς του. Αυτά όλα όμως έ-
στ' τα λές στο διήγημά σου. Μόνο η ύπο-
γραφή σου λείπει για να είναι μια τέ-
λεια όμολογία. Το όνομα του θύματος
στο διήγημά σου είναι Λέσλι Κουίλλερ,
σέ δυο - τρία σημεία όμως έχεις γρά-
ψει το όνομα του Χίλλαρν Ρόμπινς. Γι-
ατί; Άπλουστατα, γιατί, καθώς έγρα-
φες, έβλεπες μπροστά σου τον Χίλλα-
ρν Ρόμπινς, που είχες σκοτώσει την ί-
δια ενόχλη νύχτα.»

«Δεν μ' ένδιαφέρουν όλες αυτές οι
συμππτώσεις. Δεν αποκλείεται να περι-
γράψω το διαμέρισμα του Ρόμπινς, δεν
αποκλείεται να είχα τον ίδιο στο νο-
μου, όταν - πριν από έξη μήνες - έ-
γραφα το διήγημά μου. Γι' αυτό μπορεί
και να έγραφα ύποσυνείδητα το όνομά
του στο χαρτί. Μπορείτε όμως ν' απο-

ΕΙΝΑΙ νύχτα και το τραίνο τρέχει προς
τη Μασσαλία. Ένας κύριος μπαίνει λαχα-
νισμένος στο βαγόν-ρεστοράν.
«Γρήγορα, γρήγορα» μιλά κυρία λυπο-
θύμησης «έχετε κοιτάξει;» λέει.

Το γκαρσόνι του δίνει το μπουκάλι.
Αυτός το παίρνει και κατεβάζει κάμποσο.
«Επειτα το δίνει πίσω λέγοντας:
«Σας ευχαριστώ. Βλέπετε ταράζομαι
πάντοτε όταν βλέπω γυναίκα να λιπο-
θυμά.»

Wall Street Journal

ΟΙ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ της την άδικου
πολύ - της μοιάζουν καταπληκτικά!

Coronet

«Ο ψυχίατρος;
«Λοιπόν, αυτό που έχουμε να κάνουμε
είναι να φροντίσουμε να κτυπήσουμε
κατακέφαλα το κύριο αίτιο της άπαισ-
τίας.»

«Ο άσθενής;
«Έχει καλώς γιατρέ μου, αλλά θα σε

δείξετε ότι την ιστορία μου την έγραφα
ύστερα από το έγκλημα και όχι πριν;»

«Μπορώ», είπε ο Μπράντφορτ, κ' έ-
βαλε από την τσέπη του ένα στρογ-
γυλο κουτάκι από βακελίτη, ένα κου-
τάκι από ταινία γραφομηχανής. «Αυτό
το πήρα από το δωμάτιό σου την πρώ-
τη φορά που ήρθαμε μαζί με τον Σάυ-
λερ. Την ταινία την άλλαξες, στη μέ-
ση του διηγήματός σου. Στο πρωτό-
τυπο που είδα στο γραφείο του Ουάι-
νς, φαίνεται καθαρά. Στην αρχή τα
γράμματα είναι άχνα, σχεδόν δεν δια-
βάσκονται, απότομα, γίνονται κατά-
μαυρα. Σε τούτο το κουτί ήταν η και-
νούργια ταινία. Την ίδια έχεις και τώ-
ρα στη μηχανή σου.»

«Όχι, δεν είναι η ίδια, επέμεινα με
πεισμα. Από τότε έχω αλλάξει ένα
σωρό ταινίες.»

«Σε παρακολουθώ όλόκληρη έβδομά-
δα Τάκερ, διαβάζοντας τις ιστορίες
σου και πίνοντας τα κοκταίλς σου.
Τις ταινίες τις αγοράζεις πάντα από
το ίδιο μαγαζί. Ο υπάλληλος σε ξέρει
πιά. Είσαι δύσκολος πελάτης, τις θέ-
λεις τις ταινίες φρέσκες και κατάμαυ-
ρες. Τις μαυροκόκκινες τις αποφεύγεις
γιατί η γραφομηχανή σου δεν είναι στα-
θερή και τα κεφαλαία βγαίνουν κόκκι-
να στην άκρη. Χρόνια δηλαδή αγορά-
ζεις ταινίες κατάμαυρες. Μόνο προχτές
ο υπάλληλός σου έδωσε τούτη έδω κα-
τά λάθος. Το κατάλαβε άμέσως μόλις
έφυγες. Περίμενε μάλιστα πώς θα ξα-
ναγυρίζεις και θα του έκανες φασαρία.
Μου το είπε. Λοιπόν, Τάκερ, όλα τα
κεφαλαία, απ' τη μέση της ιστορίας
σου και ύστερα, είναι κόκκινα στην ά-
κρη τους.»

Μου ήρθε κάτι σά ζάλη.
«Τούτο το κουτί θα είναι το κυριώτε-
ρο πειστήριο στη δίκη σου. Έχει, βλέ-
πεις, και την ήμερομηνία. Δεν το ήξε-
ρες αυτό, έ;»

Coronet

Μεταξύ νεονύμφων:
«Εκείνη: Άκούς ένα ποντικάκι που τριζει
συνεχώς;
«Εκείνος: «Ε, λοιπόν τί θέλεις να κάνω;
να σηκωθώ να το λαδώσω;»

Constellation

«ΕΞΑΚΟΛΟΥΘΕΙ ακόμη ή δακτυλο-
γράφος σου να είναι τόσο κομψή και
θελκτική;»
«Δεν έχει ανάγκη πιά, την παντρεύτηκα.»

Pourquoi Pas?

ΣΤΟ Ψυχιατρείο ο γιατρός βλέπει ένα
τρέλλο να δίνει γροθιές στον αέρα.
«Πές μου», του λέει, «γιατί δίνεις γροθιές
στον αέρα;»
«Δοκίμασα στον τοίχο, αλλά δέ συμφέρει.»

Up

Δικός σου, Ουάιν
—WILLIAM IRISH

Η βελίδα
του Μαυρόζ.

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΘΕΑΤΡΑ

Λέγαμε στο περασμένο τεύχος για
τις κινηματογραφικές μάχες των
Αθηνών. Αλήθεια, μετά από τόσες μά-
χες, κανονικά ή Αθήνα πρέπει να λέ-
γεται Μανδράς. Έμένα μ' άρέσει αυ-
τό το Μανδράς, γιατί θυμίζει Μονπαρ-
νός κ' έχει κάτι το Ίνδοπαριζιάνικο.
Είναι πούναι Βομβάη με τα τηλεφώνια.
Η ζέστη επίσης, είναι πολλές φορές
τροπική, και το τάληρο του σινεμά εί-
ναι το μόνον Καρατάσι που αποσπάται
από τους κατοίκους της Ίνδοευρωπαϊ-
κής αυτής φυλής, με σχετική ευκολία.
Κι αυτός είναι ο λόγος που οι 200.
000 κάτοικοι αυτής της χώρας, με τα
πόδια, με Ι.Χ. και Δέλτα Χί, (ας τα
πάρω κι αυτά Δελχι χάριν συντομίας)
τραβάνε κάθε βράδυ για να καταθέ-
σουν τις ρουτίες τους, στο Μανδράς
της άρεσκείας των.

Για να δούμε όμως... Γίνεται το ίδιο
και με τα θέατρα; Η απάντηση είναι
αρνητική. Από το 1.000.000 βασανι-
σμένων υπό του καύσωνος και προπαν-
τός Νερού, οι 200.000, κατευθύνονται
προς τα γκισέ των κινηματογράφων και
μόνο μια μειονότητα 8-10.000 ανθρώ-
πων πηγαίνει να θεατρισθώ. Δηλαδή
αυτός 100, οι 20 της συντροφιάς τρα-
βάνε για σινεμά και μονάχα ο ένας,
ο «μονόχωνος», τους αφήνει για να χα-
ρή με άλλους ιδιότροπους θεατρο.

Ο θεατρόφιλος, κατάντησε στις μέ-
ρες μας, ένα είδος δακτυλοδεικτούμε-
νου «βραχμάνου» που κρύβεται τα βρά-
δια στα τεμένη των κηποθεάτρων, για
να επικοινωνήσει με τον Σίβα της Τέ-
χνης και να βρή την Νιρβάνα.

Ο Αθηναίος, αποφεύγει το θέατρο,
για δυο κυρίως λόγους. Πρώτα για το
άκριβο εισιτήριο και δεύτερο για το
ρεπερτόριο.

Ο άνθρωπος που άρεσκει στα «ά-
στυνομικά», πρώτα θα εξαντλήσει όλα
τα αστυνομικά της συνοικίας του και
κατόπι θα καταφύγει στην «Άστυνομι-
κή Αύλαία». Γιατί να «σκάσω» 25άρι,
και να μη δώσω ταλληράκι και να χορ-
τάσω πιστολίδι και κυνηγητό τρελλό με
από πάνω μήπως ο ταμίας με πέταξε
πλάι και δε θα βλέπω; Και δεν παίρ-
νω μ' αυτά ένα κιλό αχλάδια να τα φάω
στο Ζάππειο, που έχει και δροσιά;

Ο λατρεύων τα αισθηματικά κι ο πα-
ρασμένος για δράση, πρώτα θα εξάκρι-
τοιχίσει και τελευταία θα ενδιαφερθώ για
τις διαφορές των Καρλιστών και Ίσα-
το. Ζάππειο, που έχει και δροσιά;

Ο λατρεύων τα αισθηματικά κι ο πα-
ρασμένος για δράση, πρώτα θα εξάκρι-
τοιχίσει και τελευταία θα ενδιαφερθώ για
τις διαφορές των Καρλιστών και Ίσα-
το. Ζάππειο, που έχει και δροσιά;

Ο λατρεύων τα αισθηματικά κι ο πα-
ρασμένος για δράση, πρώτα θα εξάκρι-
τοιχίσει και τελευταία θα ενδιαφερθώ για
τις διαφορές των Καρλιστών και Ίσα-
το. Ζάππειο, που έχει και δροσιά;

Ο λατρεύων τα αισθηματικά κι ο πα-
ρασμένος για δράση, πρώτα θα εξάκρι-
τοιχίσει και τελευταία θα ενδιαφερθώ για
τις διαφορές των Καρλιστών και Ίσα-
το. Ζάππειο, που έχει και δροσιά;

Ο λατρεύων τα αισθηματικά κι ο πα-
ρασμένος για δράση, πρώτα θα εξάκρι-
τοιχίσει και τελευταία θα ενδιαφερθώ για
τις διαφορές των Καρλιστών και Ίσα-
το. Ζάππειο, που έχει και δροσιά;

Ο λατρεύων τα αισθηματικά κι ο πα-
ρασμένος για δράση, πρώτα θα εξάκρι-
τοιχίσει και τελευταία θα ενδιαφερθώ για
τις διαφορές των Καρλιστών και Ίσα-
το. Ζάππειο, που έχει και δροσιά;

Ο λατρεύων τα αισθηματικά κι ο πα-
ρασμένος για δράση, πρώτα θα εξάκρι-
τοιχίσει και τελευταία θα ενδιαφερθώ για
τις διαφορές των Καρλιστών και Ίσα-
το. Ζάππειο, που έχει και δροσιά;

Ο λατρεύων τα αισθηματικά κι ο πα-
ρασμένος για δράση, πρώτα θα εξάκρι-
τοιχίσει και τελευταία θα ενδιαφερθώ για
τις διαφορές των Καρλιστών και Ίσα-
το. Ζάππειο, που έχει και δροσιά;

Ο λατρεύων τα αισθηματικά κι ο πα-
ρασμένος για δράση, πρώτα θα εξάκρι-
τοιχίσει και τελευταία θα ενδιαφερθώ για
τις διαφορές των Καρλιστών και Ίσα-
το. Ζάππειο, που έχει και δροσιά;

Ο λατρεύων τα αισθηματικά κι ο πα-
ρασμένος για δράση, πρώτα θα εξάκρι-
τοιχίσει και τελευταία θα ενδιαφερθώ για
τις διαφορές των Καρλιστών και Ίσα-
το. Ζάππειο, που έχει και δροσιά;

Ο λατρεύων τα αισθηματικά κι ο πα-
ρασμένος για δράση, πρώτα θα εξάκρι-
τοιχίσει και τελευταία θα ενδιαφερθώ για
τις διαφορές των Καρλιστών και Ίσα-
το. Ζάππειο, που έχει και δροσιά;

Ο λατρεύων τα αισθηματικά κι ο πα-
ρασμένος για δράση, πρώτα θα εξάκρι-
τοιχίσει και τελευταία θα ενδιαφερθώ για
τις διαφορές των Καρλιστών και Ίσα-
το. Ζάππειο, που έχει και δροσιά;

έπειδή το είδος είναι ξεπερασμένο, δ-
πως λένε πολλοί, αλλά έπειδή άρχισε
στραβά. Βλέποντας να μην πατάη κό-
σμος, το ρίξανε στο θέαμα. Έπιστρα-
τεύθηκαν τόπια ύφασματος, πουλίες,
φερέα και μπρουντζίνες, έπεσε χρήμα
με τη «σέσουλα» για να χτυπηθώ ο
«άνταγωνιστής» Κινηματογράφος, έφα-
γαν οι πάντες - από έμπορο μέχρι σκη-
νογράφο - κι ο μόνος που θεωρήθηκε
ο ένοχλητικός της υποθέσεως, παρέμεινε
ο φουκαράς ο συγγραφέας, που παρα-
μερίστηκε. Μετά τη μεγάλη μάχη, που
δόθηκε και όπως ήταν φυσικό έχαθη,
συνεπήχθησαν πάλι συμμορίες 3 ή 4
ατόμων, που βρήκαν ότι το βολικότερο
μέρος του ανθρωπίνου σώματος για να
γράφει κανείς και να έμπνευσθώ είναι το
γόνατο. Άνθρωποι που στον ιδιωτικό
τους βίο και στην επαγγελματική τους
καριέρα έθεωρούντο έξυπνότατοι, έβα-
λαν τα δυνατά τους για ν' αποκτήσουν
το Όσκαρ της Άνιάρότητος και της
Κοινοτοπίας. Πήραν το ζήτημα ζεστά
για να μάς αποδείξουν πώς το να μάς
κάνουν να χαμομουρηθούμε ήτο ζήτημα
ζωής και θανάτου γι' αυτούς. Θαρρείς
κι έγραψαν με το ζόρι, για να τιμωρή-
σουν τον Θεατρώνη, που προσωρινά
τους είχε αποκλείσει από τη μεγάλη
έκείνη μάχη. Προσβληθέντες Έπιτελι-
κοί, μπουκοτάρησαν την Άνωτάτη Δι-
οίκηση, έπειδή στο Θέατρο των Έπι-
χειρήσεων και στις κρισιμώτερες σι-
γμές, άνετέθη ή διεξαγωγή της Μάχης
σε άσημαντους κατά τη γνώμη τους λο-
χίες και ανθυποδεκανείς και ράφτρες.
Χωρίς να σκεφθούν πώς κανείς δεν γά-
ζει από τη θέση του ένα νικηφόρο Στρα-
τηγό, για να βάλη στη θέση του ανθυ-
πασπιστή στα καλά - καθούμενα με την
ελπίδα να δείξει άρετες Ναπολέοντος.

Η διάδρωση του Θεάτρου, έπληθε
εκ των έσω. Το ήθικό θεατών και ήθο-
ποιών παρέλυσε και ή εμπιστοσύνη άμ-
φοτέρων κλονίστηκε. Κ' έτσι φτάσαμε
σήμερα στο σημείο να βλέπουμε 12
θέατρα με προσωπικό 500 ανθρώπων
ν' αγωνίζονται για να συγκρατήσουν
8.000 πελάτες. Υπάρχουν θίασοι που
δίνουν παραστάσεις μπροστά σε 320
καθίσματα άδεια και 80 πιασμένα. Και
κηποθέατρα, όπου 50 ήθοιοι επί σκη-
νης, ντυμένοι με βαρεία σπανιόλικά
ρούχα, λένε τον πόνο τους και περιμέ-
νουν κατανόηση από 120 ελαφροντυμέ-
νους της πλατείας. Γιατί που θα άφη-
γέιτο παραμυθία, θα συγκέντρωνε

Κέρχόμαστε τώρα στην επιθεώρηση
αυθρόπων. Δηλαδή έναν στους 350. Η
Επιθεώρηση πήρε στραβό δρόμο, όχι

περισσότερους. Οι διάφοροι θιασάρχαι
μας κατάφεραν να αποδείξουν πώς με-
τά το χαρτοπαίγνιο, ο ασφαλέστερος
τρόπος για να ξεδέψη κανείς τα χρήμα-
τά του σε περίπτωση που τον στενοχω-
ρούν, είναι να τα δώσει σε Θίασο και
να ήσυχάση. Υπάρχουν θέατρα πρό-
ζας, που αναλαμβάνουν να ξετινάξουν
όποιοδήποτε κεφάλαιο μέσα σ' ένα μή-
να. Και λέω σ' ένα μήνα, γιατί ή πρό-
ζα άργει λιγάκι. Για τους διαστικούς,
υπάρχουν οι φαγάνες - κηποθέατρα, δ-
που βοηθούν πολλοί μαζί και το άποτέ-
λεσμα έπέρχεται άκαθекτο. Και τότε
ξεπροβάλλει τεράστιο το έρωτηματικό:
Σπανίζουν οι συγγραφείς και ισπανί-
ζουν τα Θέατρα ή σπανίζουν τα Θέα-
τρα και ισπανίζουν οι Θιασάρχαι, για
να τραβήξουν την προσοχή μας. Όπου
βρεθώ έργο του Λόρκα, του Βέγκα και
του Φοξά, άνασύρεται, ξεσκονίζεται και
προσφέρεται στον βασανισμένο Άθη-
ναίο σαν δροιστική γρανίτα.

Ακόμη και ή «Δωδεκάτη Αύλαία»
παρουσίασε φέτο έργο με σπανιόλικη
υπόθεση. Ποιός Χριστιανός πληροφόρη-
σε τους ανθρώπους αυτούς πώς το εί-
δος αυτό είναι που ζητάει ο Αθηναίος
θεατής του 1960; Όση δίψα έχουμε
μεϊς για Φοξά στην Αθήνα, άλλη τόση
έχουν ν' ακούσουν «Πατούχα» οι κάτοι-
κοι της Βαρκελώνης.

Κύριοι θιασάρχαι, πρωταγωνισταί,
συγγραφείς, μεταφρασταί, σκηνοθέται,
σκηνογράφοι, ένδυματολόγοι, διευθυνταί
σκηνης και υποδιευθυνταί, μαζευθήτε σε
κάποιο μέρος μετά τη λήξη της σαιζόν
και πάρτε αποφάσεις, γιατί σε λίγο
καιρό ούτε 5.000 άνθρωποι δεν θα μεί-
νουν να σάς παρακολουθήσουν. Πιά-
στε τον σφυγμό του κοσμάκη, ά-
κουμπήστε το αυτί σας στην καρδιά
του, ακούστε τον ήχο της και μιλήστε.

Βρέστε τον τον παλμό, όπως τον βρήκε
ο Χατζιδάκις με τα τραγούδια του, κι
αφήστε τις φιλοσοφίες ότι έχουν ρεμπέ-
τικες ρίζες και τα λοιπά ήχηρά παρό-
μοια. Καλώς ή κακώς, όπως θέλετε πέ-
στε το, αυτό το άπιαστο ζητούσαμε,
αυτό το μετέωρο που κατάρθωσε να
μάς το δώσει ο συνθέτης, γιατί το «άρ-
παξε». Με το να λέμε πώς οι μελωδίες
του είναι κλεμμένες, δεν βγαίνει τίπο-
τα. Κλέψτε και σεις και δώστε μας αυτό
το κάτι άλλο, αυτό το κάτι άλλο που
μάς πάει και μάς τώδωσε ο προαναφερ-
θείς συνθέτης με το «λατερονειδές» του
ρεμπέτικου. Και με την ίδια λαχτάρα
περιμένουμε τον μαέστρο της Θεατρικής
Πιάτσας, που θα μάς φέρη την μεγάλη
Εϊδηση.

Και Εϊδηση κατά τον Μπένετ - δεν
θεωρείται όταν ένα λεοντάρι φάη έναν
άνθρωπο, αλλά όταν ένας άνθρωπος
φάη ένα λεοντάρι.

Δυστυχώς, επί χρόνια τώρα, καλού-
μεθα να προσέλθωμεν εις το θέατρο και
να πληρώσουμε 25άρι και να πληροφο-
ρηθούμε ότι οι άνθρωποι πνίπουν θύμα-
τα των λεόντων και κατασπαράσσονται
άγριως ύπ' αυτών.

Μαυρόζ.

Μαυρόζ.

Μαυρόζ.

Μαυρόζ.

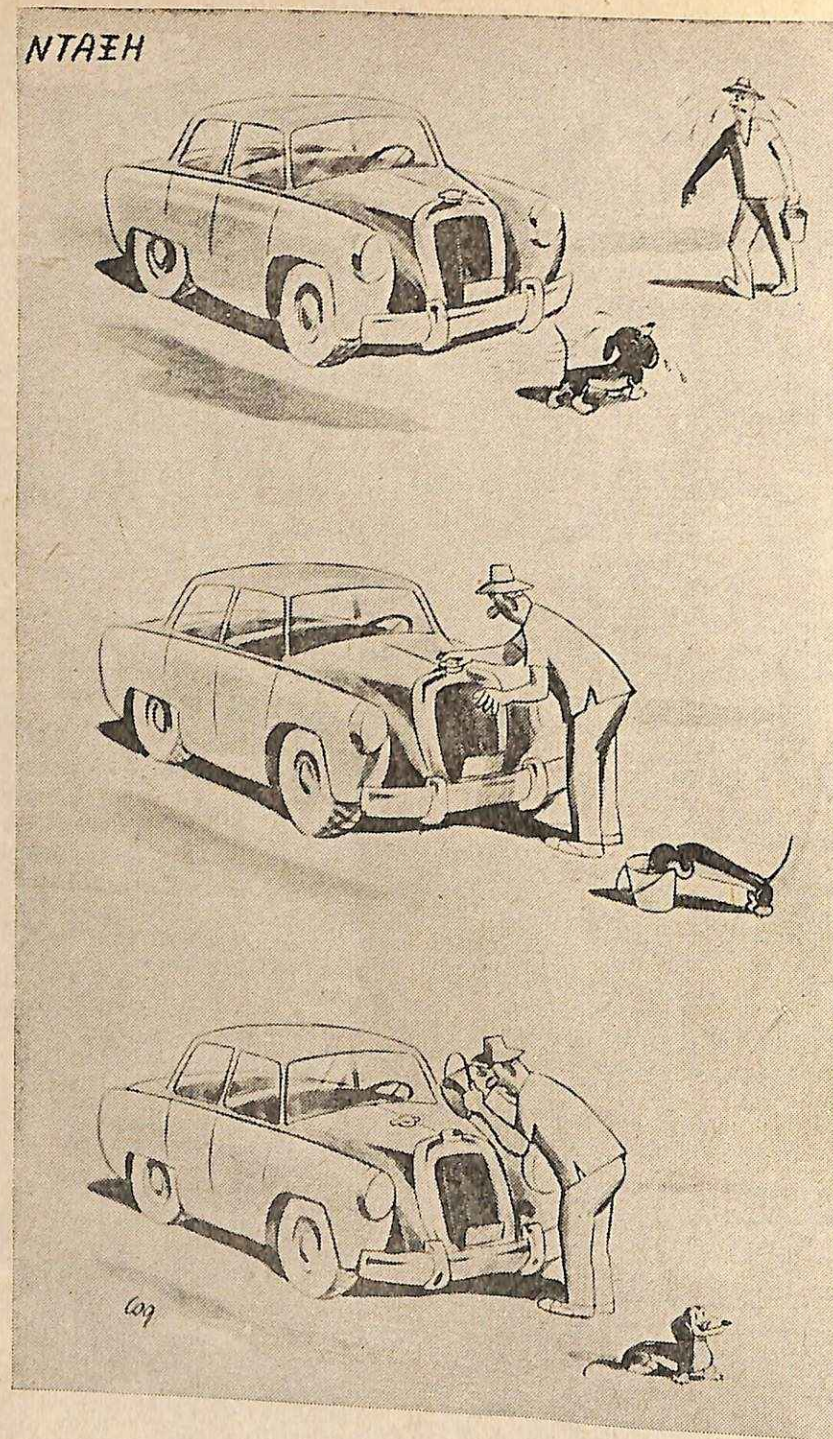
Μαυρόζ.

Μαυρόζ.

Μαυρόζ.

Μαυρόζ.

Μαυρόζ.

«Εβδομη Στοά να εξαφανίζεται μέσα σε
μια γενεά.»

«Ὅχι βέβαια», συνέχισε ὁ Χ 107. «Ἀλλὰ ἡ μονογαμία δὲν εἶναι ὁ μοναδικὸς τρόπος γιὰ τὴ διαιώνιση τοῦ εἴδους. Ὁ ἐλεύθερος ἔρως θὰ μπορούσε ν' ἀποδισχθῇ ἐξ ἴσου ἀποδοτικός. Ἐπειτα, θὰ ἦταν καὶ πιὸ εὐκολο τὸ σύστημα: Δὲν θὰ χρειαζόταν νὰ ὀρίζουν ὄρες συναντήσεως τῶν διαφόρων ζευγαριῶν. Ἐδῶ κάτω, κανεῖς δὲν πιστεύει πῶς ὁ γάμος εἶναι κάτι ἄλλο ἀπὸ ἓνα μέσο γιὰ τὴν διαιώνιση τοῦ εἴδους. Δὲν ὑπάρχουν μῆτε οἰκογενειακὲς ἐστί-

ες, μήτε οίκογένειες. Γιατί λοιπόν να διατηρούμε τούς παλιούς τύπους;»

Συμφώνησα ότι το θέμα των γάμων είχε ρυθμιστεί κατά τρόπο πολύ συντηρητικό, αλλά του είπα ότι ασφαλώς θα είχαν κάποιο λόγο. Πιθανόν να ήθελαν να έμποδίσουν τη ζήλεια. Ένα τέτοιο συναίσθημα θα είχε τρομακτικές συνέπειες μέσα στην ατμόσφαιρα κλειστοφοβίας της Έβδομης Στοάς.

Ο Χ 107 σκέφτηκε:

Ο Χ 107 σκέφτηκε λίγο και κατό-
πιν με ρώτησε αν ζήλευα τη σύντροφό
μου. Τοῦ ἀπάντησα πῶς ὄχι. "Άλλοι
ὅμως μπορεῖ νὰ ζήλευαν τὶς γυναῖκες

τους. 'Ο Χ 107 είπε πώς κι άλλοι
περισσότεροι ίσως, στην
Στοά, δὲν θὰ ζήλευαν. «Θαρρῶ πὼς
διάλεξαν ὅλους ἐπίτηδες, ὥστε νὰ
εἶμαστε ζηλιάρηδες», εἶπε. «Ὅπως
ποτε τὸ μονογαμικὸ σύστημα
ἀρκετὰ ἀποδοτικὸ. Γιὰ τὴν ὥρα
συνάντησαν δυσκολίες στὸν προσδο-
σμὸ τοῦ χρόνου συναντήσεως τῶν
φόρων ζευγαριῶν. Τὰ πράγματα
πὸν φαίνεται πὼς εἶναι καλύτερα
Σὲ περίπτωσι ἐφαρμογῆς τοῦ συστή-
ματος τοῦ ἐλευθέρου ἔρωτος, ὅταν
χε συναγωνισμός. Τὸ πλήρωμα τῆς
ἔδομης Στοᾶς δὲν θὰ συλλογιζόταν
ποτε ἄλλο καὶ ἢ ἀπόδοσή του στὴν
γασία θὰ χῶλαινε.»

«Ἐκτὸς ἀπ' αὐτοῦ», πρόσθεσα, «ὁ
λεύθερος ανταγωνισμός καὶ ἡ ἰσότης
δὲν ταιριάζουν ποτέ. Ἡ ἰσότης
θεμέλιο τῆς δημοκρατίας καὶ ἡ
Στοά εἶναι ἡ ἰδιανικὴ δημοκρατία!
τὰ ἔλεγα βέβαια αὐτὰ πολὺ
ἄλλω ὁ Χ 107 συμφώνησε μαζί
κοιτώντας τὸ κεφάλι του. Ἡ
Στοά, ἔμενε πάντοτε ὁ καλύτερος
ὅλους τοὺς δυνατοὺς κόσμους.

14 Μαΐου

Η Ψ φαίνεται σχεδόν έρωτευμένη
 ζί μου. Άραγε με ζηλεύει
 Τῆς ἑκαμα λόγο για τὴ συζήτηση
 με τὸν Χ 107 καὶ μοῦ εἶπε πῶς
 πῖστευε λογικώτερο. Προσπάθησα
 τὸν ὑπερασπιστῶ καὶ στὸ τέλος τὸν
 πῆλλαξε λόγῳ ἀμφιβολιῶν, καθὼς
 πε. Στὸ τέλος εἶπε πῶς θὰ ἔπρεπε
 κείνος νὰ παντρευτῇ. Τότε θὰ
 λιγώτερες ἀνοησίες.

Γάμοι εξακολουθούν να γίνονται καθ' ημε-
ρα. Στο τραπέζι, βλέπει κανείς
όλο και περισσότερους ανθρώπους
το ψηφίο «π» επάνω στις άνω
τους. Κάθε μέρα έχουμε και νέες
γελίες γάμων από το μεγάφωνο:
λοι παντρεύονται: μηχανικοί, γαρ-
νοσοκόμες, αξιωματικοί ανεφοδιασ-
καί τροφών, αξιωματικοί ατομικής
νεργείας, αξιωματικοί μεγαφώνων,
χίταροι κλπ. Ο σύντροφος του Χ 1
Ο Χ 137, παντρεύτηκε κι αυτός. Έ-
από τους τέσσερις μας μόνον δυο
πέμειναν έγγενοι.

Σήμερα τελείωσαν οι διαλέξεις
ρίσατε την Στοά σας». Στην
ταία διάλεξη υπογραμμίστηκε η
σία της θέσεώς μας στην
Στοά, το βαθύτερο και ασφαλέστερο
μέρος του κόσμου.

«Ο λόγος της προνομιούχου θέσεως είναι ο τρόπος της λειτουργίας της "Εβδομης Στοάς. Κέντρο των πάντων αποτελεί η Διοίκηση Πίεσεως των δίων Χ, ο επιθετικός κλάδος της πτωτικής μας δυνάμεως. «Ή επιθετική μας εξέγερση ο όμιλητής, «Είναι ο λύτερος τρόπος αμύντης. «Γι' αυτόν λόγο, η "Εβδομη Στοά βρίσκεται στο μακρυνά, τόσο βαθειά μέσα στην

(Συνεχίσει)

ΣΟΔΟΜΑ ΚΑΙ ΓΟΜΟΡΡΑ

Τὰ Σόδομα καὶ τὰ Γόμορρα, οἱ δυὸ ἁμαρτωλὲς πόλεις καταστράφηκαν, σύμφωνα μὲ τὴ Βίβλο, ἀπὸ φωτὶς καὶ θεῖαί ποὺ ἔπεσε ἀπὸ τὸν οὐρανὸν. Ὁ ἄνθρωπος ὅμως ποὺ ἰσχυρίζεται πὼς τὴς ἀνακάλυψε ὕστερα ἀπὸ 4.000 χρόνια, φαίνεται μᾶλλον πὼς ἀμφιβάλλει αὐτό: Εἶναι ὁ δόκτωρ Ρᾶλφ Μπά-νεϋ, διευθυντὴς τῆς Χριστιανικῆς Ἀποστολῆς Μελετῶν τῶν Ἀγίων Τόπων, στὴν Ἰορδανία, ἓνας πολὺπειρος Βα-πτιστὴς ἱερωμένος ἀπὸ τὸ Κάνσας Σί-τυ τοῦ Μισσοῦρι. Ἡ τριμελὴς ἐξερευ-νητικὴ ὁμάδα του ἔφθασε στὴν περιοχὴ τῆς Νεκρᾶς Θαλάσσης στὶς ἀρχὲς τοῦ 1960 μὲ μοναδικὸ σκοπὸ ν' ἀνακαλύ-ψῃ τίς δυὸ χαμένες πολιτεῖες τῆς ἁμαρ-τίας καὶ τῆς διαφθοράς.

Ο δόκτωρ καί ἡ ὁμάδα του (ἀπο-
τελείται ἀπὸ τῆ Βιόλα Κόνγουαιη,
τὸν Ντὴν καὶ τὴν Ντόροθυ Ράυντερ)
μαζὶ μὲ τὰ σύνεργά τους - ἀναπνευστι-
κὰς συσκευές, στολὲς βατραχανθρώπων
κ.λ.π. - τράβηξαν γιὰ τὴ χερσόνησο Λι-
σάν, πέρα ἀπὸ τὸν Ὀρδάνη.

Στις 31 Μαρτίου όμως, τελείωσε η προθεσμία της άδειας που είχαν πάρει από την 'Ιορδανική 'Υπηρεσία 'Αρχαιοτήτων. 'Ο δρ. Μπάνεϋ έκαμε μιá αίτηση άνανεώσέως της, αλλά ό διευθυντής της υπηρεσίας Ντιαδδιν Ρίφα, την άπέρριψε μέ τη δικαιολογία ότι ήθελε να δώση ευκαιρία και σε άλλες άποστολές που περίμεναν τη σειρά τους ν' άρχίσουν έρευνες. 'Ο Μπάνεϋ όμως, χάρις της σύστασης του 'Ιορδανού ύπουργού της Παιδείας, πέτυχε παράταση άδειας. Κόντευε νά τελειώση και δεύτερη αυτή προθεσμία, όταν ό Μπάνεϋ και οι φίλοι του δήλωσαν πώς αυτή τη φορά «είχαν πετύχει».

«Πιστεύουμε πώς έντοπίσαμε τὶς δυ-
τάσεις, κάτω ἀπὸ τὰ νερά τῆς Νεκρῆς
Θαλάσσης», ἰσχυρίσθηκε ὁ Βαπτιστὴς
Περνάντες. «Ἡ μία», εἶπε, «βρισκό-
ταν κὼλοπο πού σχηματίζει ἡ χερσό-
νησος Λισάν. Ἡ ἄλλη, δυτικώτερα ἀπὸ
αὐτὰ σημεῖα τῆς χερσονήσου. Καὶ στὸ
μέτρο, σὲ βάθος σαράντα ποδιῶν (15
μέτρα περίπου) μικρὰ δάση. Τὰ δά-
ση ἔχουν ἀπολιθωθῇ ἀπὸ κάποια χη-
μικὰ ἐνέργεια». Τὰ σημεῖα πού ἀνέ-
φανε ὁ Μπινέυ βρίσκονται κοντὰ στὸ
Κουμπέρ, τὴν περιοχὴ ὅπου
ἀνακαλύφθηκαν οἱ περίφημοι Περ-
γὰ κατὰ τὸν 19ος αἰῶνα.

του τὸν θάλασσης.
αὐτὸν δόκτορα Μπάνεϋ, ἡ ὁμ
αὐτὸς ἀνακάλυψαν λόφον
αὐτοῦς ἐξιδνε τὴν ἐντύπωση π
μιά ἀρχαία πόλη. Ἰσχυρίστη
ὡς ἡ ἀποστολὴ ἔκαμε κ
σημαντικὲς ἀνακαλύψεις καὶ

πέβαλε μία έκθεση στην 'Υπηρεσία Αρχαιοτήτων. "Υστερα από δύο μέρες όμως, η υπηρεσία του δήλωσε πως δεν έβρισκε τις μαρτυρίες του πειστικές. Κ' έλαβε τη θέση αυτή κυρίως επειδή ο Μπάνεϊ δεν συνάδευε την έκθεσή του με φωτογραφικές μαρτυρίες. 'Αλλά ο ίερωμένος ισχυρίσθηκε πως δεν μπορούσε να βγάλει φωτογραφίες επειδή η μηχανή του για τη λήψη υποβρυχίων φωτογραφιών «ήταν αδύνατο να λειτουργήσει μέσα στα τόσο άδιαφανή νερά της Νεκράς Θαλάσσης.»

Παρ' όλα ταῦτα ἦταν, ἔλεγε, βέβαιος πὼς σ' αὐτοὺς τοὺς ὑποβρύχιους λό-
φους εἶχαν κάποτε βοσκήσει τὰ ποίμνια
τοῦ Λῶτ. Ἡ ὑπηρεσία ὥστόσο δὲν φά-
νηκε διατεθειμένη νὰ καμφθῇ καὶ ἔτσι
ὁ Μπινέυ ἔφυγε γιὰ τὴ Νέα Ὑόρκη
προκειμένου νὰ ἐμφανισθῇ στὴν τηλε-
όραση. Τότε ὁ Ντιαδδὶν Ρίφα ἔκαμε
γνωστὸ πὼς τὴν ἀπόφαση τῆς ὑπηρε-
σίας νὰ ἀρνηθῇ τὴν παράταση τῆς
δείας στὸν Μπινέυ εἶχαν ἐπηρεάσει τὰ
παράπονα ἄλλων ἀρχιολόγων στὴν πε-
ριοχή.

Οἱ ἀρχαιολόγοι αὐτοί, μέλη ἀντιπά-
λων ἀποστολῶν, ἔλεγαν πὼς ὁ Μπάνε
δὲν ἦταν ἀρχαιολόγος. Ὁ Μπάνεὺ τοῦ
ἀπάντησε πὼς ἦταν ὡκεανογράφος. Κα-
νούργιος καυχᾶς ξέσπασε ὅταν οἱ ἀρ-
χαιολόγοι αὐτοὶ εἶπαν πὼς ὁ Μπάνε
ἐμπόδιζε τὶς ἐρευνές τους, ἐπειδὴ, ξι-
φεύγοντας ἀπὸ τὸν ἀρχικό του σκοποῦ
προσπαθοῦσε νὰ μαζέψῃ περγαμινές καὶ
Βιβλικά χειρόγραφα.

Η προσπάθεια του Μπάνεϋ, είναι πλώς μία από τις τόσες και τόσες που έγιναν για να βρεθούν οι δυο χαμένοι πόλεις. Οι περισσότεροι από τους αρχαιολόγους ακολουθούν τη θεωρία του Νεοουορκέζου έπιστήμονα Τζακ Φίνεκαν, σύμφωνα με την οποία τα Σόδομ και τα Γόμορρα έξαφανίστηκαν γύρω

ΣΤΗΝ ἐκκλησία ὁ παπὰς κάνει κήρυξη
 «Καὶ ὑπάρχει ὁ ἄνθρωπος ποὺ προχω-
 κατ' εὐθείαν στὸ πεπρωμένο του.
 μάτια του εἶναι καρφωμένα ἔμπρο-
 Δὲν κοιτάζει οὔτε δεξιά, οὔτε ἀριστερά,
 ἀλλὰ προχωρεῖ ἀποφασιστικά στὸ σκο-
 του. Κανεὶ δὲν μπορεῖ νὰ τὸν κάμει
 ἀλλάξῃ περὶα, κι ὅποιο; σταθῇ στὸ δ-
 μο του εἶναι καταδικασμένος!»
 «Ενας ἀπὸ τὸ ἐκκλησιαστικόν;» «Δὲν
 ἤξερα πὼς τὸ σημερινὸ κήρυγμα ἦ-
 γιὰ τοὺς σωφῆρ!»

Dublin Opinion

ΣΤΟ ρεσιτάλ ενός μοντέρνου πιανίστα
«Τί λες για την επίτελέσή του;»
«Νομίζω πώς πάει πολύ. Μερικά χο-
φυλακή είναι άρκετά!»

Pageant

στο 1900 π.Χ. Ύστερα από ένα τρομερό
 σεισμό, συνοδευόμενο από άστραπές και
 υπόγειες έκρηξεις, καθώς και μία τρο-
 μερή πυρκαϊά. Κατά τὸν Φίνεγκαν και
 οἱ πέντε πόλεις τῆς Κοιλιάδας τοῦ Σιδ-
 διμ ποὺ ἀναφέρονται στὴ Βίβλο - δη-
 λαδὴ τὰ Σόδομα, τὰ Γόμορρα, ἡ Ἀδι-
 μα, ἡ Ζεβοείμ καὶ ἡ Ζοάρ - χάθηκαν
 κάτω ἀπὸ τὰ νερά τῆς Νεκρᾶς Θαλάσ-
 σης. Παρ' ὅλα ταῦτα, ἡ θεωρία τοῦ δὲν
 εἶναι καινούργια. Ἀπὸ τὸ 1848 κιόλας,
 μιὰ ἀποστολὴ εἶχε καταλήξει στὸ συμ-
 πέρασμα πὼς οἱ ἀμαρτηλῶς πόλεις εἴ-
 χαν χαθῇ στὰ νερά τῆς Νεκρᾶς Θαλάσ-
 σης, ὕστερα ἀπὸ σεισμὸ ποὺ ἐγίνε τὴν
 ἐποχὴ τοῦ Ἀβραάμ. Ἡ θεωρία ὅμως
 αὐτὴ δὲν εἶναι διόλου παράδοξη, ἂν
 συγκριθῇ μὲ κείνην ἐνὸς καθηγητοῦ τῶν
 Φυσικομαθηματικῶν ἀπὸ τὴ Μόσχα, τοῦ
 συντρόφου Ἀγκρέστ. Αὐτὸς ἐπιμένει ὅ-
 πως ἔξαναγράφτηκε, πὼς τὰ Σόδομα καὶ
 τὰ Γόμορρα καταστράφηκαν ἀπὸ μιὰ
 πυρηνικὴ ἐκρηξὴ ποὺ προκάλεσαν ἄν-
 θρωποι ἀπὸ τὸ διάστημα, θέλοντας νὰ
 καταστρέψουν τὸ περίσσευμα πυρηνι-
 κῶν καυσίμων τους! Ὁ Ἀγκρέστ λέει
 πὼς τὴ θεωρία τοῦ υποστηρίζουν καὶ
 οἱ Περγαμινῆς τῆς Νεκρᾶς Θαλάσσης.
 Πρὶν ἀναχωρήσουν οἱ ἐπισκέπτες αὐ-
 τοί, τοποθέτησαν τὶς πελώριες λίθινες
 πλάκες, βάρους 2.000 τόννων πάνω
 στὸ Λίβανο, σὰν ἓνα εἶδος «ἀεροδρο-
 μίου» γιὰ τὸ διαστημόπλοιό τους. Ἄν
 δὲν εἶναι ὑπολήψιματα «ἀεροδρομίου»,
 τότε, λέει ὁ Ρῶσος ἐπιστήμων, πρόκει-
 ται ἀσφαλῶς γιὰ μνημεῖα τῆς παρα-
 μονῆς τῶν μυστηριωδῶν ἐπισκεπτῶν τοῦ
 Διαστήματος πάνω στὴ Γῆ! Πρὶν νὰ
 φύγουν, οἱ «διαστημάνθρωποι» αὐτοὶ
 προειδοποίησαν τοὺς κατοίκους τῶν Σο-
 δόμων καὶ τῶν Γομόρρων νὰ μὴ γυρί-
 σουν νὰ δοῦν τὴν ἐκρηξῇ. Ὅσοι δὲν
 τοὺς ἄκουσαν, χάθηκαν.

Πολλοὶ ἐπιστήμονες ὥστόσο ἔχουν
τὴ γνώμην πὼς ἡ ἱστορία τῶν δυὸ αὐ-
τῶν πόλεων καὶ ἡ καταστροφή τους
δὲν εἶναι παρὰ μῦθος. Ἡ σχετικὴ δι-
εθνικὴ περικοπή πάντως ἔχει ὡς ἐξῆς:
«Καὶ ἔβρεξεν ὁ Κύριος ἐπὶ τὰ Σόδομα
καὶ τὰ Γόμορρα θεῖον καὶ πῦρ παρὰ
Κυρίου ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· καὶ κατέστρε-
ψε τὰς πόλεις ταύτας, καὶ πάντα
περίχωρα, καὶ πάντας τοὺς κατοικοῦ-
ντων πόλεων, καὶ τὰ φυτὰ τῆς Γῆς.»

Ὅπως καὶ νὰ ἔχουν τὰ πράγματα, ἡ Ὑπηρεσία Ἀρχαιοτήτων τῆς Ἱορδανίας δῆλωσε καθαρά πὼς μόνον ἂν δόκτωρ Μπάνεϊ προσκομίσῃ θετικὰ μαρτυρίες καὶ καθορίσῃ τὸ ἀκριβὲς βρίσκονται οἱ δύο πόλεις, θὰ ἀποσυντεῖ τον χαρακτηρισμὸ τῆς γιὰ τὴν ἔκθεσιν του. Καὶ ἐν πάσῃ περιπτώσει πρέπει οἱ μαρτυρίες του νὰ συνοδεύωνται καὶ ἀπὸ κάποιο στοιχείο πού νὰ πείθῃ γιὰ τὴν ὕπαρξιν τῶν δύο αὐτῶν πόλεων ἐπὶ αἰῶνες τὸ ὄνομά τους ταυτίσθη μετὰ τὴν ἀμαρτία πού ἐπέσυρε τὴν τριμερῆ ὀργή τοῦ Κυρίου.

—KEITH CRONSHAW

*Ένας δίσκος : « Athena », 53134 G.

ΜΟΥΣΙΚΗ ΤΟΥ ΘΙΒΕΤ

Τήν εξερεύνησή μας της μουσικής 'Ασίας, που τυχαία άρχισαμε πριν από μερικά τεύχη, έξ άφορμής ένός δίσκου άρχαίας Ιαπωνικής μουσικής, συνεχίζουμε σήμερα μ' έναν άλλο δίσκο που θα μάς μεταφέρει από τους πρόποδες του Φουτζιγιάμα και τους δρυμούς του Γιαμάτο, στá ύψιπεδα των Ίμαλαίων και του Θιβέτ. 'Ο δίσκος αυτός είναι μιá σπανιώτατη έκδοση από τó Φωνογραφικό Άρχειο της Αυστριακής 'Ακαδημίας 'Επιστημών και έχει τά έξης στοιχεία : «ATHENA», 53134 G. Είναι 33,5 στρωφών, έχει διάμετρο 10 ίντσών και ή μόνιμη δίσκου περιέχει μουσική έγκόσμια, ή δέ άλλη, μουσική ιερατική. 'Η άνεκτίμητης μουσικολογικής άξίας αυτή έγγραφή όφείλεται σ' έναν Αυστριακό έπιστήμονα, τόν καθηγητή Ρενέ φόν Νεμπέσκυ - Βόϊκοβιτς που έμεινε στο Θιβέτ και στην περιοχή των Ίμαλαίων από τó 1950 μέχρι τó 1959. 'Η κατάληψη του Θιβέτ από τους Κινέζους κομμουνιστάς, ή άποτυχία της έπαναστάσεως που άνάγκασε τόν Δαλάι Λάμα νά ζητήση άσυλο στην 'Ινδία, ύστερα από μιá δραματική φυγή άνάμεσα σέ άπάτητα βουνά, και ουσιαστικά ό θάνατος του Θιβέτ, μιá κι αυτόν άκριβώς επιδιώκει ό Μάο Τσέ-τουνγκ, υποχρέωσαν τόν Αυστριακό εξερευνητή νά έπιστρέψη στην Εύρώπη.

Τό μεγαλύτερο πλεονέκτημα του δίσκου αυτού, είναι ότι δέν γυρίστηκε μέσα σέ στούντιο ήχοληψίας καμιάς μεγάλης φωνογραφικής έταιρίας : τά όκτώ ή δέκα κομμάτια από τά όποια άποτελείται, μαγνητοφωνήθηκαν επί τόπου, κατά τη διάρκεια λαϊκών πανηγυριών και έορτών, ή μέσα στά άδρια ξακουσμένων μοναστηριών και λαμαείων, όπως τó λαμαείο του Ντρεπούνγκ, που τόσο πολύ δοκιμάστηκε κατά την τελευταία επανάσταση. 'Η ήχοληψία λοιπόν, άν σέ πολλά σημεία προκαλεί τη δυσφορία του τεχνικού, ώστόσο διαθέτει ένα άνεκτίμητο προσόν αυθεντικότητας και γνησιότητας : Δέν μπορεί νά μὴν αίσθανθῇ ρίγος ό άκροατής άκούοντας κάποιον «λάμα» από κείνους που τριγυρνούν τη χώρα περνώντας τόν καιρό τους μεταξύ προσευχής και έπαιτείας, νά ξεροκαταπίνη στά μισά του «Τραγουδιού της Ζητιανιάς» του! Τά τραγούδια τών καραβανιών που μετέφεραν από τη Λάσσα, την Αγία πρωτεύουσα, μαλλί και βούτυρο στο Καλιπόνγκ τών Ίνδιων, είναι γεμάτα από τούς αντίλαλους άτύθμενων χαραδρών και πανύψηλων βουνών. Κι όταν άκούη κανείς τούς μονότονους έξορκισμούς ή τίς προσευχές ένός πλήθους από «λάμα» μέσα στη μεγάλη αίθουσα

προσευχών κάποιου μοναστηριού, είναι άδύνατον νά μὴ φανταστή τά ήμίφωτα τών αδύτων αυτών, τούς σαδιστικούς σχεδόν μορφασμούς τών αγαλμάτων χιλιάδων θεοτήτων, μέσα σέ μιá άποθέωση του Θιβετανικού «μπαρόκ», και την κέρνη άκίνησία τών ιερατικών αυτών φυσιογνωμιών που άργοσαλεύουν εύλαβικά τά χείλη τους ενώ τά σκιστά τους μάτια άστράφτουν γυάλινα κι άνέκφραστα κάτω από τó φώς μιáς λυχνίας, που καίει με ζωικό λίπος...

Πριν άσχοληθούμε με τó περιεχόμενο του δίσκου δέν θα ήταν άσκοπο νά θυμηθούμε ώρισμένα πράγματα για τη θρησκεία του Θιβέτ, ένα κλάδο Βουδισμού που προήλθε από την αίρεση Μαχαγιάνα (Μεγάλο Άρμα) και άφομοίωσε άνετα ένα μεγάλο μέρος της άρχαίας θρησκείας του τόπου, θρησκείας ψυχολατρικής, δαιμονολατρικής και πνευματολατρικής, με πλήθος στοιχείων από ένα μογγολικής προελεύσεως σαμανισμό (σαμάνος=μάγος). Γι' αυτό τó λόγo ό κόσμος τών Θιβετανών, τόσο ό Έπάνω, όσο και ό Κάτω, είναι πυκνοκατοικημένος από έναν άπίθανο πληθυσμό πνευμάτων, φαντασμάτων, δαιμόνων και θεοτήτων. Τó καθένα από τά ύπερφυσικά αυτά όντα κατέχει μιá ώρισμένη θέση σέ μιá άκλόνητη και άυστηρά καθωρισμένη ιεραρχία. Αυτή την ιεραρχία μάλλον, παρά συγ-

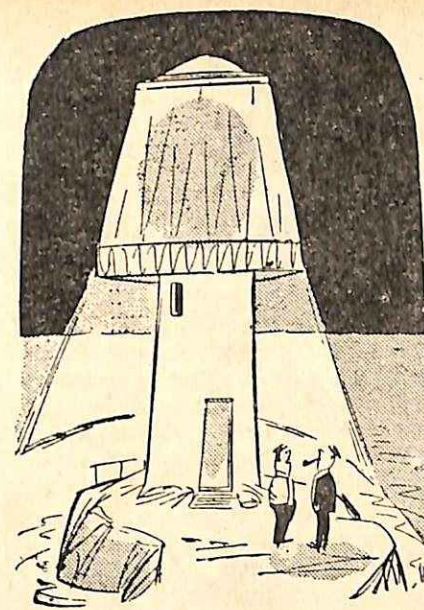
Μιá τέτοια τέχνη είναι και ή μουσική του τόπου, όπως την άκούσαμε πάνω στο δίσκο αυτό, μιá μουσική που συνοψίζει κατά ένα τρόπο πρωτόγνωρο και παράδοξο τη μουσική όλόκληρης της 'Ασιατικής ήπειρου. Κατά μέγεθος μέρος είναι μουσική φωνητική, όχι ένοργανη. Δέν θα συναντήσουμε τίς τόσο πλούσιες σέ ήχοχρώματα όρχήστρες έγχωρίων οργάνων που άπαντούμε στην 'Ιαπωνία, στην Κορέα, στο Σιάμ, στην Άννάμ, ή στην 'Ιάβα. 'Ο λαϊκός άκούστης του Θιβέτ ή και αυτός άκούστης ό μοναχός, είναι μαθημένοι νά σέσουν τη φωνή τους έπάνω σ' αυτήν την αιώνια πεντάφθογγη μείζονα κλίμακα όπου πάνω της έξαντλεί τη μουσικότητα της ψυχής της όλόκληρης ή φυλή. Όμως τó θιβετανικό τραγούδι είναι άναπόσπαστα δεμένο με τó λόγο, τó στίχο κι αυτήν άκόμη την άναρρητική κραυγή - τη γνησιώτερη έκφραση ή ανθρώπινης ψυχής. 'Η προσωδία είναι φυσικώτατη και δέν φαίνεται νά θιστεί ζεται για μιá έκφραστικώτερη μουσική φράση - όπως πολλές φορές συμβαίνει με την Ιαπωνική λ.χ. μουσική. Όσο, ή φωνητική τέχνη τών Θιβετανών τραγουδιστών έχει παραδόξως κοινά γνωρίσματα με την τέχνη λαϊκών τραγουδιστών της 'Ινδίας, της Περσίας και της δυτικής 'Ασίας : δν τó κείμενο τών τραγουδιών, έπάνω στο χαρτί, μπορεί νά θυμίζει κι αυτές τó κόμη τίς λαϊκές Ιαπωνικές μπαλλάντες, τά λεγόμενα Bushi, έπάνω στον δίσκο ό τραγουδιστής, με τίς μακρόσυρτες κινήσεις, τά «τακίσματα» και τούς σπασμούς της φωνής, τίς έρρινες κραυγές του κ.λ.π., θυμίζει καθώς είπαμε τούς λαϊκούς τραγουδιστές της δυτικής 'Ασίας. Γι' αυτό και ή μουσική ή βέτ φαίνεται νά συνοψίζει κατά ώστόσο ράδοξο τρόπο (διατηρώντας πάντοτε τó δικό της χρώμα) τη μουσική όλόκληρης της άπέραντης ήπειρου. Τά όργανα χρησιμοποιούνται σπάνια. Πρόκειται για τύμπανα, ξακουκάλινους αλούς και κάτι παρόμοιας άπό τούς ιερείς.

Στην άρχή του δίσκου άκούμε τó κουδούνισμα τών υποζυγίων ένός καραβανιού έμπόρων από εκείνα που κουδούνουν μαλλί από τη Λάσσα στο Καλιπόνγκ, την παραμεθόρια Ινδική έμπορικη πολίχνη. Ξαφνικά, σηκώνεται μιá γρια κραυγή, λές και μέσα στην λάδα άρχίζει νά παίξει κάποιος έγχογιστος και ύπερφυσικός αλός. Τά τραγούδι ένός ήμιοηνογού, τó λώνει άνετα σέ φθόγγους που μάζαν όποιαδήποτε Εύρωπαϊά

νο. 'Ο ήχος κόβεται κάθε τόσο από ένα παράδοξο και έκφραστικώτατο σπασμό, ενώ άλλοτε ό φθόγγος μένει τόσο πολύ στο λαρύγγι του τραγουδιστή, σέ μακρόσυρτη κορώνη, όσο χρειάζεται για νά τόν ξαναφέρη στ' αυτιά του ό αντίλαλος. Άθελα ό νούς πηγαίνει στά «yoddlings» του Τυρόλου (όσο κι άν ή μουσική αυτή είναι ψεύτικη) ή σέ ώρισμένα τραγούδια τών Περούβιανικών Ζητιανιάς : σ' όλόκληρη τη χώρα τριγυρνών λάμα - προσκυνητά που άποναστήρι σε μοναστήρι και στο άναμεταξύ χτυπούν τίς πόρτες τών ευσεδών ζητούν λίγα χρήματα ή φαγητό τραγουδώντας αυτό τó μονότονο τραγούδι. (Συνήθως οί προσκυνητές αυτοί τραβούν κατά τó νότο). Τό τραγούδι στίς είναι ένα μονότονο, μισοψιθυρισμένο, νυσταγμένο μισομελωδικό συλλαβισμένο. 'Η μαγεία και ή μουσικότητα έφείλονται λιγώτερο στη μελωδία και περισσότερο στην περιοδική επανάληψη έρισμένων συλλαβών : 'Η μελωδία, μὴ μέννη στην προσωδία και γεννιέται από

Ακολουθεί μιá μπαλλάντα, άφηγημένη από ένα ζευγάρι πλανόδιων προσκυνητών - έναν άντρα και μιá γυναίκα. Οί προσκυνητές αυτοί, κερδίζουν τη ζωή τους τραγουδώντας τέτοιες μπαλλάντες, από τά άνδραγαθήματα τών βασιλέων του Θιβέτ της προλαμαϊκής περιόδου : 'Ακούγεται ένας δαιμονικά ταχύς ρυθμός τυμπάνου με άνώμαλη έναλλαγή τικτά και βραχέων χρόνων, ρυθμός τυμπανού, ούρλιαζοντας σχεδόν, άρχίζει νά πετα. 'Όταν σταματήσει, παίρνει μιá βαθειά ανάσα κι άρχίζει τó τραγούδι του. Σέ λίγο μπαίνει και ή γυναίκα. Είναι ένα τραγούδι άγριο, τραχύ και άπρόστατο, ένα τραγούδι που λές και θέλει νά τρυπήσει τά βράχια τών βουνών.

Αμέσως μετά, ό καθηγητής φόν Νεμπέσκυ - Βόϊκοβιτς, μάς δάξει ν' άκούσουμε μιá από τίς δημοφιλέστερες «έπιτυχιές» της λαϊκής θιβετανικής μουσικής. Είναι ένα λαϊκό τραγούδι, κατ'όσον μ' άκούσει, άπό τη Λάσσα, που σέ άκουσε πολλές φορές τά βραβεία, ή κατασκευάσεις καραβανιών, όπου όλοι μαζεύνονται γύρω από τη φωτιά και τραγουδούν ή λένε παραμύθια, ή να άπλούστατο μέλισμα, με τó χαλαρό, ήχο, που τó ντόπιο του χρώμα ή μπορεί νά ήλπιζε κάλλιστα νά είναι σια-στη βαρειά, όρεινή προφορά του τραγουδιστή. 'Η πρώτη όψη του δίσκου (έγκόσμια μουσική) κλείνει με τó τραγούδι - ά-

«Η γυναίκα μου λέει πώς έτσι κάνει πτό γλυκό φώς.»

παγγελία, ένός άποσπάσματος από τó έπος «Κέσαρ», που άφηγείται τά άνδραγαθήματα του όμάνυμου ήρωα. Όπως βλέπει κανείς, τó Θιβέτ έχει κι αυτό την «'Ιλιάδα» και την «'Οδύσειά του : 'Εκτός από τó «Κέσαρ», ένα τεράστιο έπος που ή άπαγγελία του κρατά, ήμερες όλόκληρες, άλλο δημοφιλέστατο έπος (ιδιαίτερα στην άνατολική έπαρχία Χάμ ή Χάμντο) είναι τó έπος «Τζούνγκ-γί». Σέ μεγάλη ύπόληψη έχουν οί Θιβετανοί και τά «'Ερωτικά τραγούδια» του ποιητή τους Τσάνγκ'ς Ντμπανγκ'ς Ργκυάμτσο.

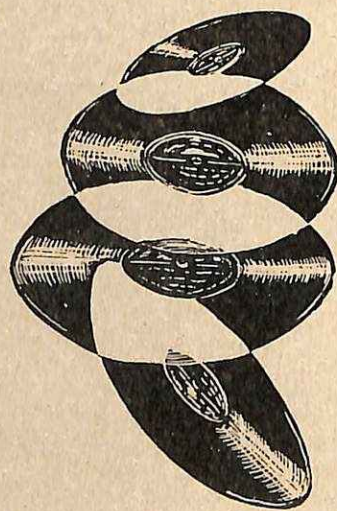
Ό «Κέσαρ» ήταν ένας ήρωας που έδειξε πολύ νωρίς τά σημάδια της ύπερφυσικής του δύναμης, ένα είδος 'Ηρακλή. Όκτώ χρόνων μόλις, έκανε τά πρώτα του κατορθώματα. Πάλαιψε με πολλούς δαίμονες και στο τέλος έγινε βασιλιάς του Θιβέτ. Παντρεύτηκε την όμορφη πριγκίπισσα Ντρούγκμο, που «όταν κάθεται μοιάζει με πολύχρωμο έχθροί του, άρπαξαν την πριγκίπισσα και ό Κέσαρ έκαμε ένα τρομερό πόλεμο για νά την ελευθερώσει. Άργότερα οί θεοί τόν διέταξαν νά πολεμήσει τó βασιλιά του Τζάνγκ, και ό Κέσαρ έκαμε τόν πόλεμο και κατατρόπωσε τόν αντίπαλό του. Οί θρύλοι αυτοί είναι επιδιώσεις και κατάλοιπα τών άρχαίων, ήρωϊκών (προβουδδιστικών) χρόνων του Θιβέτ. Ό ραψωδός που στίς δίσκο του φόν Νεμπέσκυ - Βόϊκοβιτς ψάλλει τά κατορθώματα του Κέσαρ, τραγουδά πεντάφθογγες πάντοτε μελωδίες, με μιάν άργή και ράθυμη φωνή, φροντίζοντας με μεγάλη έπιμέλεια νά τονίσει ένα είδος όμοιοκαταληξίας - τίς συλλαβές «...αίκο», «...ρέϊκο», «...μάϊ-

κο» που επανέρχονται συνεχώς. Στά σημεία αυτά ή μελωδία άτονει τελείως : Αυτή ή όμοιοκαταληξία αντί νά τραγουδιέται, άπαγγέλλεται, κι αυτό είναι περίτρανη άπόδειξη της κυριαρχίας του λόγου έπάνω στη μουσική.

Η δεύτερη όψη του δίσκου, έχει ενδιαφέρον λαογραφικό μάλλον, παρά καθαρά μουσικό : 'Ακούγεται ή μονότονη, βασισμένη πάνω σέ δυό φθόγγους μόνον, προσευχή ένός λάμα της ξακουσμένης μονής του Ντρεπούνγκ, καθώς προσεύχεται σ' έναν από τούς άενάως ένσάρκωνόμενους άγίους, τόν Ρινποτσέ. 'Ακολουθεί ή προσευχή (τó ίδιο μονότονη κι άνατριχιαστικά ύποβλητική) κάποιου άλλου λάμα και κατόπιν μιá εύχη - έπίκληση σέ κάποια μαντική θεότητα : 'Αργά, με μιá βραδύτητα που τίποτε θαρρείς δέν μπορεί νά ταραξεί, ό ιερέας προφέρει την έπίκλησή του, ενώ λίγο-λίγο τó «μέντιουμ» καταλαμβάνεται από τó πνεύμα της θεότητας : Τά μάτια του γουρλώνουν, άφροί άρχίζουν νά τρέχουν από τó στόμα του και ψιθυρίζει άκατάληπτα λόγια που τά σημειώνει προσεκτικά κάποιος γραμματικός για νά τά έρμηνεύσουν κατόπιν οί λάμα. Κι όμως ό ιερέας που κάνει την έπίκληση, συνεχίζει την «άπαγγελία» του στίχον ίδιο πάντοτε ρυθμό, άτάραχος.

Αλλά τó πιό άνατριχιαστικό μέρος του δίσκου, είναι μιá ήχοληψία νυκτερινής τελετής μέσα σέ κάποιο λαμαείο. 'Η τελετή έχει σκοπό νά έξορκήσει διάφορα πονηρά πνεύματα. 'Ανάμεσα στίς προσευχές τών «λάμα», άκούγεται κατά διαλείμματα μιá δαιμονική όρχήστρα από μεγάλα κρουστά, έμποε, κοκκάλινους αλούς και άλλα παράδοξα πνευστά. Όλα αυτά τά όργανα, συνοδευόμενα από τó ρυθμό τών κρουστών, άφήνουν κάτι παράξενους δόμους που κινούνται τρεμουλιαστά πάνω σέ δυό ή τρεις φθόγγους άνερχομένους κατά κλάσματα του τόνου. Φανταστήτε τόν ήχο τών έλύτρων ένός έντόμου σέ χιλιαπλάσια ένταση. Αυτός ή ήχος, όσο και άν θυμίζει χαλκίους πνευστά, ώστόσο δέν έχει καμιά σχέση μ' αυτά. Κάποτε θυμίζει ένα όμαδικό ούρλιαχτό, άφάνταστα ύποβλητικό. Οί ίδιες όρχήστρες και άνάλογη μουσική, χρησιμοποιούνται ώρισμένες έποχές τού έτους σέ μυστικές ιεροπραξίες στίς όποιες οί «λάμα» φορούν προσωπίδα. 'Ο καθηγητής φόν Νεμπέσκυ - Βόϊκοβιτς κατάρθωσε νά ήχογραφήσει μιá άπό τίς τελετές αυτές. 'Η έντύπωση είναι συγκλονιστική : Καί όταν ό μουσικός κολόγος δρίσκεται σέ μιá τόσο έντονα άμεση έκφραση ψυχής, τότε δέν μπορεί παρά νά σωπάσει και νά διαπιστώσει πώς τά καθήκοντά του έξαντλούνται τó πολύ στην περιγραφή της μουσικής αυτής ή στη γεωγραφική της ταξινόμηση.

—SAGITTARIUS

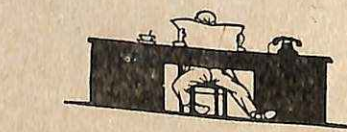
κεκριμένες μορφές άγίων, ιστορούν οί «λάμα» - ιερείς - πάνω σέ παράδοξα λάβαρα, χρησιμοποιώντας μόνον άρμονίες του κυανού, του έρυθρού και του πράσινου χρώματος. Τά λάβαρα αυτά, μπορεί νά τά άποθαυμάσει κανείς στο παρισινό μουσείο Cernuschi.

ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΕΣ ΡΙΖΕΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

(Κ. Ν. ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ: «Η Παρακμή του Αρχαίου Κόσμου», 1960)

Η Ιστορία ως τρόπος υπάρξεως του ανθρώπου, γράφει ο Χάιντεγκερ στο διβλίο του «Τί είναι η Μεταφυσική», έχει ουσιαστικά τη ρίζα της στο μέλλον. Η ανθρώπινη, μ' άλλα λόγια, παρουσία, δεν είναι μία κατάσταση, αλλά μία κίνηση, ένα γίνεσθαι, μία ύπαρξη, που βγαίνοντας από τον έαυτό της απλώνεται σαν παρουσία στον κόσμο, σαν ανάμνηση και σαν άναμνη. Παρών ο άνθρωπος δεν μπορεί να είναι σαν ένα φυτό που δέχεται ως εκτέλεση, ως σκεπτόμενος, ως φορέας εθύνης και υπερβάσεως του έαυτού του. Άλλα προ πάντων ο άνθρωπος είναι η αντινομία εκείνη που συνενώνει την ίδια στιγμή μία ανεξαρτησία απέναντι στο παρελθόν και μία μετοχή στο παρελθόν αυτό. Η ανεξαρτησία αυτή απέναντι του παρελθόντος αγγέλλει το όραμα του μέλλοντος. Άλλα το μέλλον στο οποίο τείνει να φτάσει ο άνθρωπος, δεν είναι κάτι που δεν είναι ακόμα και που μία μέρα θα γίνει, δεν είναι ένα σημείο τοποθετημένο έξω από τον άνθρωπο. Είναι ένας σκοπός που ο άνθρωπος βρίσκει μέσα στον έαυτό του. Το «κίνητρο» της ιστορικής κινήσεως είναι στο μέλλον, στο χρόνο του δυνατό, της ελευθερίας και του κινδύνου. Η Ιστορία αναβλύζει με μία παράξενη ένταση μέσα στη μοναδική στιγμή όπου κανείς δεν μπορεί να αντικαταστήσει τον άλλο, σ' αυτά τα υπαρξιακά αδιέξοδα που ο Γιάσπερς ονομάζει οριακές καταστάσεις: Το σφάλμα, τον άγωνα, τον πόνο, τον θάνατο... Λοιπόν, την αίσθηση αυτής της Ιστορίας έρχεται να μας θυμίσει η αξιολογία έργασις του κ. Κ. Ν. Παπανικολάου με τη δραματική εξιστόρηση της «Παρακμής του Αρχαίου Κόσμου». Στις σελίδες του διβλίου αυτού με διεισδυτικότητα, με ικανότητα προς έντοπισμό, με βιβλιογραφική ενημέρωση υποδειγματική, με υποδομή φιλοσοφική, μας δίνεται η τραγωδία του 4ου π.Χ. ελληνικού αιώνα. Ο κ. Κ. Ν. Παπανικολάου, όπως πριν απ' αυτόν ένας άλλος προικισμένος νέος ιστορικός, ο κ. Χρύσανθος Χρήστου, μας θυμίζει πως όχι μόνο η αμάτωρ Ιστορία δεν είναι Ιστορία, αλλά και η αφιλοσόφητη Ιστορία δεν είναι Ιστορία. Η ώραία εργασία του κ. Κ. Ν. Παπανικολάου μάς αποκαλύπτει έναν αληθινό ιστορικό πρώτης γραμμής. Ο ιστορικός αυτός τοποθετείται μπροστά στον σημαντικότερο προβληματισμό της αρχαίας ελληνικής Ιστορίας, τον προβληματισμό

του σχήματος: Πόλη - κράτος. Η παρακμή του σχήματος αυτού θα συμπαύρη στον ξεπεσμό ολόκληρο τον αρχαίο κόσμο. Την όλη του εργασία κατανέμει ο συγγραφέας σε τέσσερα κεφάλαια. Στο πρώτο ερευνώνται τα πολιτικά συμπτώματα της παρακμής, στο δεύτερο αναπτύσσονται τα κοινωνικά συμπτώματα, στο τρίτο δίνεται μια εικόνα της οικονομίας του 4ου π.Χ. αιώνα και στο τέταρτο κεφάλαιο εξιστορούνται οι λύσεις που έδωσε ο αιώνας αυτός στα πολιτικά, κοινωνικά και οικονομικά προβλήματά του. Στο πρώτο κεφάλαιο, με μια όμοιολογούμενης αληθινή φιλοσοφική διαίσθηση, ο Ιστορικός μας ξεχωρίζει Καταστάσεις και Πρόσωπα. Πρόσωπα που βρέθηκαν «έναντιος ένωπιω» με τα έρωτήματα των καταστάσεων, είναι οι Ισοκράτης, Δημοσθένης, Πλάτων και Φίλιππος. Νάτες οι «ανθρώπινες ρίζες της Ιστορίας». Και είναι αληθινά υπαρξιακά διεισδυτική ή σκέψη του ιστορικού όταν π.χ. μιλάει για τον Πλάτωνα και την τοποθέτησή του απέναντι στα έρωτήματα που του έβαζε η εποχή του: «Ο Πλάτωνας, γράφει ο κ. Κ. Ν. Παπανικολάου, «βρίσκεται στην άρνηση. Πρώτα γιατί στηρίζεται στην ξεπερασμένη πολιτική μορφή της «πόλης - κράτους» και δεύτερο γιατί όλη του η προσπάθεια, μ' όλους τους φιλοσοφικούς ακροβατισμούς της, είναι το πως να ξαναστήσει το ολιγαρχικό πολίτευμα, κι από τη βάση της χαρακτηρίζεται αντιανθρώπινη. Μισός αιώνας γεμάτος φώς και ανθρωπιά, γεμάτος αγάπη και πάθος για τον ύψωμό του ανθρώπου παραγνωρίζεται. Γιατί τί είδους δικαιοσύνη είναι εκείνη που χωρίζει τους ανθρώπους σε αφέντες και δούλους; Κι ο

Πλάτωνας ήξερε ότι ο άνθρωπος είναι ικανός για όλα και για τίποτα, φτάνει να βρεθεί στο κατάλληλο κλίμα. Ήξερε ακόμα ότι ο κάθε άνθρωπος έχει δικαίωμα στα αγαθά της ζωής και δεν υπάρχει ούτε θεϊκός ούτε ήθικος νόμος που να στερεί και τον πιο άπλο πολίτη απ' αυτά. Έτσι μπορούμε σίγουρα να πούμε πως η πολιτική του καταγωγή, οι άπαντες άποτυχίες των ολιγαρχι-

κών, το πρόβλημα του δασκάλου του οί δικές του άποτυχίες κ' οι περιπέτειές του, ή οδυνηρή ψυχική του ιστορία, το μίσος του για ό,τι προέρχεται από το δήμο κι ο φόβος του, ένας κυρίαρχος φόβος που τον κάνει να κρύβεται πάντα πίσω απ' το πρόσωπο του Σπέρτα, είναι οι άορατοι ίσκιοι που του παραστέκουν, φρουροί και δήμιοι μαζί... Ουσιαστικά, λοιπόν, δεν μπορεί να ξεφύγει απ' τον κλοιό της πολιτικής του και τάξης του. Η εποχή που τον είναι το κράτος των κατόχων, ή ναζήτηση της ευτυχίας για τις μεγάλες μάζες των ανθρώπων πνίγεται μέσα στην ξεραίλα της φιλοσοφικής προσπάθειας για την κατάκτηση μιας περίπλοκης βάλλει ή εποχή για μια πραγματική διέξοδο που θα άνακουφίσει την μερινή άγωνία των ανθρώπων, άνακουφίσει, για να μην πω ότι ούτε σκέφτεται. Έτσι γίνεται ούραγός του γεγονότων κι όχι δημιουργός της τεργάτης. Ο ιστορικός μας είδε την ύπαρξη Πλάτων με αυστηρότητα, μια όμως αυστηρότητα που δεν άδίκει. Και θυμάται κανείς σχετικά τα λόγια του Νίτσε για τον διανοητή της Αθήνας: «Το θάρρος μπροστά στην πραγματικότητα του - γράφει ο συγγραφέας - είναι ακόμη κύριος των καταστάσεων. Και ο ιστορικός μας τερματίζει την έρευνά του για τα πολιτικά συμπτώματα της παρακμής του 4ου π.Χ. αιώνα, με τις φράσεις αυτές: «Ο ιστορικός κόσμος μοιάζει σαν ήφαιστη που έτοιμο να ξεσπάσει και να σκεπαστεί τη φρίκη του τα πάντα. Έτσι δεν απομένουν τώρα παρά μόνο δυο λύσεις: Η κοινωνική επανάσταση ή η μοναχική. Η πρώτη είναι μία μορφή της ληνικής άγώνων που δεν έχει τη θέση στην περίοδο αυτή της «Ελληνιστικής Ιστορίας» όπως θα δούμε, ή δεύτερη είναι ή μόνη λύση. Και συντελείται Φίλιππος νίκησε τους Έλληνες Χαιρώνεια, δηλαδή όσους πήραν μέρος στη μάχη αυτή και τους ένωσε από μια άρχη.»

Το δεύτερο κεφάλαιο της μελέτης του κ. Κ. Ν. Παπανικολάου συμπεραίνει, όπως είπαμε, τα κοινωνικά συμπτώματα της παρακμής του αρχαίου κόσμου. Είναι ή κοινωνιολογία του

4ου αιώνα π.Χ. Ο ιστορικός μας έδω μάς δίνει άποδείξεις ενός πραγματικού κοινωνιολόγου διανοητού. Όλα εκείνα τα πολυδύναμα στοιχεία, μάς λέει ο συγγραφέας, που έρμωσαν την κοινωνία των αρχών του 5ου αιώνα κι ως τότε μέσα του, τώρα δεν μοιάζουν πια παρά λα συζητιούνται, όλα θεωρούνται σαν προβλήματα... Η κοινωνία σαν συνιστάμενη όλων αυτών των μονάδων παρουσιάζει πιδ παραστατικά ή γενική χαλάρωση όλων εκείνων που αποτελούν τους κρίκους ενός γερά άρμοδεμένου σύνολου. Η αντίθεση ανάμεσα στους κατόχους και στο λαό είναι χτυπητή τόσο, που και οι πνευματικοί άνθρωποι των πρώτων αναγκάζονται να το πολύν άγρίψει, γιατί και το καθημερινό τους άκμή λείπει κι είναι προληπτικό αν θα το θρουν. Τα ήθη, δηλαδή ή στάση του ανθρώπου απέναντι σε πατροπαράδοτα και στις συνήθειές που θεωρούνται σαν άγρυπνοι νόμοι, άποτελούν πια το μέτρο της συμπεριφοράς του άτόμου, άλλ' έγιναν άναμενο χλευασμού και όποιος τα καταχειρίζεται είναι ο άνθρωπος της εποχής, ο σύγχρονος.»

Με την οικονομία του 4ου αιώνα άσχετείται το τρίτο κεφάλαιο της μελέτης. Συνοπτική άλλά περιεκτική μάς δίνει στο κεφάλαιο αυτό άνάλυση των οικονομικών συμπτωμάτων της παρακμής, μία άνάλυση που χαρακτηρίζεται από μία άξιοσημειώτη άυτονομία σκέψης. Πολύ σωστά άποφεύγει ο ιστορικός μας να πέσει στο λάθος που πολλοί πέρφουν, να κρίνει με σύγχρονα στάσεις και σύγχρονες έννοιες καταρτηρεί πως ή οικονομία του 4ου αιώνα είναι μία οικονομία προκεφαλειοκρατικού τύπου. Στο τελευταίο κεφάλαιο του βιβλίου μάς δίνει ο συγγραφέας τα τεκμήρια της άγώνιας, μάς λέει, βρίσκεται η άπόφαση του Ισοκράτη κι όχι του Δημοσθένη. Αυτόματά ξεπροβάλλει ά την έρευνά του για τα πολιτικά συμπτώματα της παρακμής του 4ου π.Χ. αιώνα, το αίτημα της πανελλήνιας ένωσης από τον ένα. Ο Ισοκράτης ή Μακεδονίας, παρατηρεί ο ιστορικός μας, είναι τώρα το όργανο της Ιστορίας, κι όχι ο Δημοσθένης. Σ' αυτόν της τελευταίας μπορεί ό θεατής να δώσει όλη του τη συμπάθεια, γιατί τόσο θανάσιμα αγάπησε το είδωλό του, για ό,τι υπερασπίζει μια όλοτελα χαμένη ύπνωση με πάθος...

Το βιβλίο του κ. Κ. Ν. Παπανικολάου, «Η Παρακμή του Αρχαίου Κόσμου», γραμμένο σε μία καλαίσθητη και με παλμό και με άνάταση ή ελληνική της αρχαίας Ιστορίας, ή άπόψη αξιολογία έργου.

—Κ. Ι. ΔΕΔΟΠΟΥΛΟΣ

Άσκησις άρ. 87
Από μίαν παρτίδα

Λευκά (13): Ρη1. Βδ1. Πα1. ζ1. Αα4. Ιε2. Σα2. β2. γ2. ε4. ζ4. η2. θ2. Μαύρα (13): Ρη8. Βδ8. Πα8. ζ8. Αζ6. η4. Σα7. β7. γ6. δ4. ζ7. η7. θ7. Είς αυτήν την θέσιν ήτο ή σειρά των Λευκών να παίξουν.

Τα Λευκά έπαιξαν την εκ πρώτης όψεως όχι λανθασμένη κίνηση: 1) θ2—θ3; Η έκπληξις των υπήρξε μεγάλη όταν τα Λευκά ίσχυρίσθησαν ότι ή κίνησης αυτή «κοστίζει» ένα κομμάτι! Πώς χάνεται ένα κομμάτι διά τα Λευκά κατόπιν της κινήσεώς των;

Άσκησις άρ. 88
Από μίαν παρτίδα

Λευκά (13): Ρη1. Βε5. Πδ1. η3. Αη5. Ιγ3. δ4. Σα2. β2. γ2. ζ2. η2. θ2. Μαύρα (13): Ρθ8. Ββ7. Πα8. ζ8. Αγ8. ε7. Ιζ6. Σα6. β6. ε6. ζ7. η7. θ7. Έδω ήτο ή σειρά των Μαύρων να παίξουν.

Τα Μαύρα συνέχισαν με 1)... Ιζ6—δ7 θεωρήσαντα την κίνηση αυτήν καλήν. Έν τούτοις ή κίνησης αυτή είναι τόσο λανθασμένη, ώστε τα Μαύρα χάνουν την παρτίδα!

Κατά ποίον όμως τρόπον;

Από το παγκόσμιο πρωτάθλημα
Η 7η παρτίδα

Άμυνα Κάρο Καν

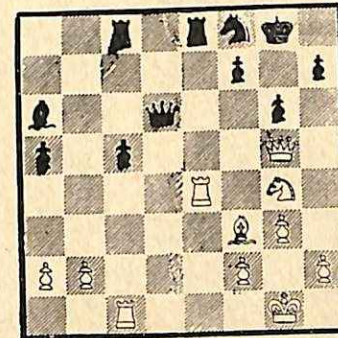
Λευκά: Τάλ. Μαύρα: Μποτβίνικ.

1. ε4, γ6. 2. δ4, β5. 3. Ιγ3Χε4. 4. ΙΧε4, Αζ5. 5. Ιη3, Αη6. 6. Ιη1—ε2, Ιδ7. 7. θ4, θ6. 8. Ιζ4, Αθ7. 9. Αγ4, ε5. 10. Βε2, Βε7. 11. δΧε5, ΒΧε5. 12. Αε3, Αγ5. 13. ΑΧΑ, ΒΧΒ+. 14. ΡΧΒ, ΙΧ Αγ5. 15. Πθ—ε1, Ιζ6. 16. β4, Ιγ5—δ7. 17. Ρζ1+, Ρζ8. 18. Αβ3, η5. 19. θΧ η5, θΧη5. 20. Ιθ3, Πη8. 21. Πε—β1 (ή άυτόματη 21. Πα—β1 δεν θα έδινε τίποτε εξ αιτίας του 21... Πε8), 21... α5. 22. βΧα5, ΠΧα5. 23. Πδ6, Ρε7. 24. Πα—δ1, Πε5 (δ Μποτβίνικ έσκέφθη 30 λεπτά για να παίξει τελικά μίαν άμφιβόλου άξιας κίνησην). 25. Ιδ5, Αη6; 26. ΠΧΙδ7+, ΙΧΠ. 27. ΠΧΙ+, ΡΧΠ. 28. Ιζ6+, Ρδ6. 29. ΙΧΠη8, Πγ5. 30. Ιθ6, ζ6; 31. Ιη4, ΑΧγ2; 32. ΙΧζ6, ΑΧΑβ3; (δίνει άνωφελώς συμπληρωματικές τυχές στα Λευκά). 33. αΧΑ (εάν 33. Ιε4+; Ρδ5. 34. ΙΧΠγ5, Αγ4+ ακολουθούμενον από ΡΧΙ), 33... Πδ5. 34. ΙΧη5, ΠΧβ3 (εάν 34... ΠΧη5. 35. Ιε4+). 35. ζ4! Πε1+ (προφανώς ελλείπει χρόνου ο Μποτβίνικ δίνει σειράν από Σάχ, ή όποια επιτρέπει στον λευκό Βασιλέα να πάη να ύποστηρίξει το έλεύθερο πόνι του. Το 35... β5 φαίνεται περισσότερο ένδεικνύομενον. Δεν άναγνωρίζει τις τον Μποτβίνικ σ' αυτό το φινάλε). 36. Ρε2, Πζ2+. 37. Ρζ3, Πδ3+. 38. Ρη4, Πζ2. 39. η3, β5. 40. Ιζ—ε4+, Ρδ5 (εάν 40... Ρε7. 41. ζ5, β4. 42. ζ6+, Ρζ8. 43. Ιδ6 και κερδίζουν). 41. ζ5, β4. 42. ζ6, Πα2. 43. ζ7, Πα8. 44. Ιθ7, β3 (εάν 44... ΡΧΙε4. 45. Ιζ6+ ακολουθούμενον από Ιε8). 45. Ιδ2, β2. 46. Ρζ3, Ρδ4. 47. Ρε2, γ5. 48. ζ8=Β, ΠΧΒ. 49. ΙΧΠζ8, γ4. 50. Ιε6+, Ρδ5. 51. Ιζ4+, Ρδ4. 52. Ιβ1 και τα Μαύρα έγκαταλείπουν.

ΣΚΑΚΙ

Άσκησις άρ. 84
Από μίαν παρτίδα

ΜΑΥΡΑ

ΛΕΥΚΑ

Λευκά (11): Ρη1. Βη5. Πγ1. ε4. Αζ3. Ιη4. Σα2. β2. ζ2. η3. θ2.

Μαύρα (11): Ρη8. Βδ6. Πγ8. ε8. Αα6. Ιζ8. Σα5. γ5. ζ7. η6. θ7.

Είς αυτήν την θέσιν ήτο ή σειρά των Μαύρων να παίξουν.

Τα Μαύρα έπαιξαν 1)... Πε8Χε4.

Τα Λευκά ίσχυρίσθησαν ότι ή κίνησης αυτή δεν είναι καλή, και το άπέδειξαν. Πώς το άπέδειξαν όμως;

Μία εύκολος άσκησις.

Άσκησις άρ. 85
Από μίαν παρτίδα

Λευκά (9): Ρθ1. Βε5. Πα1. ζ1. Αη5. Σα3. β2. η2. θ4.

Μαύρα (10): Ρβ8. Βε4. Πδ4. ζ8. Αβ6. Σα7. β7. γ7. ζ7. θ5.

Είς αυτήν την θέσιν ήτο ή σειρά των Λευκών να παίξουν. Τα Λευκά έπαιξαν Πζ1Χζ7, με την έλπίδα ότι τα Μαύρα θα πάρουν δια να ακολουθήσει μάτ με Βθ8+. Άν και δεν παίρνεται ο Πύργος φυσικά, τα Μαύρα έκέρδισαν έν τούτους τον Πύργον αυτόν με έναν ώραϊον συνδυασμόν τεσσάρων κινήσεων.

Ποίος ήτο ό συνδυασμός αυτός;

Άσκησις άρ. 86
Από μίαν παρτίδα

Λευκά (8): Ρη3. Βη2. Αθ5. Σα2. β2. δ4. ζ5. θ2.

Μαύρα (9): Ρη8. Βζ6. Πζ4. Αδ3. Σα6. β5. γ4. η7. θ7.

Είς αυτήν την θέσιν ήτο ή σειρά των Λευκών να παίξουν.

Η τελευταία κίνηση των Μαύρων ήτο το πάρσιμο ενός Πύργου στο ζ4 με τον Πύργο το δικό τους. Τα Μαύρα ύπελόγησαν ότι τα Λευκά θα πρέπει να παίξουν φυσικά Ρη3ΧΠζ4. Τα Λευκά έν τούτοις δεν έπαιξαν έτσι διότι έβρεχαν ένα ώραιότατον τρόπον να κερδίσουν την παρτίδα σε 5 κινήσεις. Τόν βλέπετε έσεις τον τρόπον αυτόν;

Η κίνησης του «Κύκλου Έκλογής»

Άνδρικά Υφάσματα

Ι. ΑΗΔΟΝΟΠΟΥΛΟΣ Α.Ε.

Αιόλου 46

Κρύσταλλα - Ραδιόφωνα

ΑΛΚΑ

Σταδίου 31

Άνδρικά Είδη

ΓΟΥΤΑΚΗΣ

Σταδίου 49

Εστιατόριο
Χορευτικό Κέντρο

CORONET

Πανεπιστημίου 2

Δίσκοι - Ραδιόφωνα - Πικ-απ

"DISCOPHILE"

Αμερικής 15

Αποθήκη Υφασμάτων

"ΕΡΙΟΜΑΡ Α.Ε."

Ντέκα 5

Γυναικεία Είδη

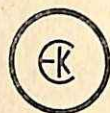
ΕΤΑΜ

Βουκουρεστίου 8

Boutique

ΕΥΑΓΓΕΛΙΔΗ - ΚΟΥΡΤΙΔΗ

Πανεπιστημίου 6
Ερμού 28

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Δίσκοι

ΖΑΝΝΑΣ - ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ

Αριστοτέλους 3

Βιβλία - Χαρτικά

Π. ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

Ν. Μεγ. Αλεξάνδρου 23

Υποδήματα πολυτελείας

Ι. ΚΑΡΑΚΑΔΑΣ

Ν. Μεγ. Αλεξάνδρου 52

Ηλεκτρικά Είδη

Α. ΚΛΕΟΠΑΣ - Α. ΚΑΡΑΠΑΛΗΣ

Ν. Μεγ. Αλεξάνδρου 57α

Φωτογραφικά

ΚΟΥΝΙΟ

Βενιζέλου 15

Κασμήρια

ΚΑΤΣΟΥΓΙΑΝΝΗΣ

Ερμού 19

Μαγνητόφωνα-Ραδιοπικάπ

ΑΦΟΙ ΜΗΤΑΚΙΔΗ

Ν. Μεγ. Αλεξάνδρου 40

Μοτοσακώ-Οίκιακά είδη

«ΤΟ ΣΠΙΤΙ»

Σ. ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ & ΣΙΑ

Ν. Μεγ. Αλεξάνδρου 59

Βιβλία - Δίσκοι

"ΙΚΑΡΟΣ"

Βουλής 4

Υποδήματα Πολυτελείας

Ι. ΜΟΥΡΙΑΔΗΣ

Σταδίου 4

Πορσελάνες - Δώρα

ΜΟΥΡΑΝΟ

Βουκουρεστίου 11

Αποθήκη Έριονημάτων

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΣΑΚΑΛΑΚ & ΣΙΑ

Κολοκοτρώνη 63

Έλληνικά Βιβλία

"ΣΑΛΙΒΕΡΟΣ"

Σταδίου 14

Αντικείμενα τέχνης

ΝΕΕΣ ΜΟΡΦΕΣ

Βαλαωρίτου 9α

Φωτογραφικά Είδη

ΦΩΤΟ-ΣΤΟΥΝΤΙΟ

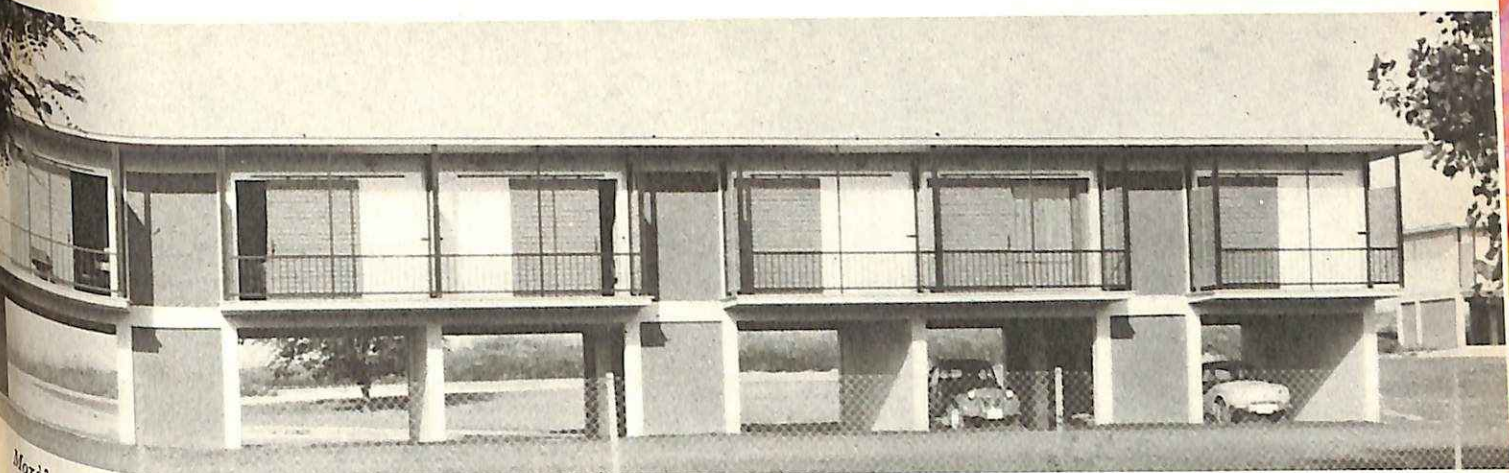
Γ. Μωσέ

Σταδίου 3

Νεωτερισμοί

"ΧΡΥΣΙΚΟΠΟΥΛΟΣ", Α.Ε.

Σταδίου 36

Μοτέλ Λαρίσης (τμήμα)

Αρχιτέκτων : Άρης Κωνσταντινίδης

"ΞΕΝΙΑ"

ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟΝ ΤΥΠΟΥ ΜΟΤΕΛ - 60 ΚΛΙΝΩΝ - Α' ΤΑΞΕΩΣ - ΠΟΥ ΗΡΧΙΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΝ
ΕΠΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΟΔΟΥ ΑΘΗΝΩΝ - ΛΑΡΙΣΗΣ

Το Μοτέλ αυτό του Ε.Ο.Τ. απέχον 3.500 περίπου μέτρα πρὸ τῆς Λαρίσης, διαθέτει : Πέντε διάφορα κτίρια τῶν ἑξ δικλίνων δωματίων, μετὰ θέσεως σταθμεύσεως αὐτοκινήτων, με ὅλας τὰς συγχρόνους ανέσεις, μεγάλας αἰθούσας ὑποδοχῆς, μπάρ, ἐστιατόριον, κοινόχρηστα ντουῖς — ἐκτὸς ἰδιαιτέρων τῶν δωματίων — διὰ τοὺς διερχομένους αὐτοκινητιστάς, πρατήριο βενζίνης κλπ.

Αίθουσα ὑποδοχῆς Μοτέλ.
Το Μοτέλ
αμοῦ Τουρισμοῦ.

Φωτ. : Άρη Κωνσταντινίδη

Τὸ Μοτέλ «ΞΕΝΙΑ» ΛΑΡΙΣΗΣ λειτουργεῖ ὑπὸ τὴν αὐτεπιστάσιαν τοῦ Ἑλληνικοῦ Ὁργανισμοῦ Τουρισμοῦ. Πληροφορίαι παρέχονται εἰς τὴν Διεύθυνσιν Ἑκμεταλλεύσεως Ξενοδοχείων τοῦ Ε.Ο.Τ. Τηλ. 23-111 - Ἑσωτερ. 23. Ἐπίσης, δι' ἐξασφάλισιν δωματίων, τηλεφωνήσατε : Δ/σιν Μοτέλ Ξενία Λαρίσης, ἀριθ. 7002.

Μοτέλ ΞΕΝΙΑ Λαρίσης

"Όλα αὐτὰ τὰ καταστήματα, στὴν Ἀθήνα καὶ στὴ Θεσσαλονίκη, προσφέρουν ἑκπτώση 10%
στὰ μέλη τῆς Δέσχης «ΚΥΚΛΟΣ ΕΚΛΟΓΗΣ»

By Appointment to Her Majesty the Queen Scotch Whisky Distillers, John Walker & Sons Ltd.

ΤΟ ΟΥΪΣΚΥ ΤΗΣ ΑΠΟΛΥΤΟΥ ΥΠΕΡΟΧΗΣ
JOHNNIE WALKER

ΕΧΕΙ ΤΟ ΠΡΟΒΑΔΙΣΜΑ ΑΠΟ ΤΟ 1820